

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU
TUTANAK DERGİSİ

3'üncü Toplantı
15 Ocak 2026 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Adil Karaismailoğlu'nun, Komisyonun bugünkü gündeminde yer alan (2/3466) esas numaralı Kanun Teklifi'ne ilişkin açıklaması

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- Hatay Milletvekili Adem Yeşildal ve Ardahan Milletvekili Kaan Koç ile 77 Milletvekilinin Tapu Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3466)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU

-----0-----

3'üncü Toplantı
15 Ocak 2026 Perşembe

-----0-----

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu saat 14.14'te açıldı.

Komisyon Başkanı Adil Karaismailoğlu, Komisyonun bugünkü gündeminde yer alan (2/3466) esas numaralı Kanun Teklifi'ne ilişkin açıklama yaptı.

Hakkâri Milletvekili Onur Düşünmez ve Siirt Milletvekili Sabahat Erdoğan Sarıtaş'ın, (2/3466) esas numaralı Tapu Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin, 1'inci maddesinin Anayasa'nın 2'nci, 35'inci, 73'üncü ve 127'nci maddelerine, 5'inci maddesinin Anayasa'nın 2'nci, 13'üncü ve 35'inci maddelerine, 8'inci ve 9'uncu maddesinin Anayasa'nın 2'nci, 48'inci ve 124'üncü maddelerine, 17'nci maddesinin Anayasa'nın 2'nci, 7'nci, 10'uncu ve 127'nci maddelerine, 21, 22, 23 ve 24'üncü maddelerinin Anayasa'nın 2'nci, 5'inci, 10'uncu, 13'üncü, 35'inci, 48'inci ve 56'ncı maddelerine, Aykırı olması nedeniyle Komisyon görüşmelerinin durdurularak teklifin Anayasa'ya uygunluk açısından incelenmek üzere Adalet Komisyonu Başkanlığına tevdisine ilişkin verdikleri önergeleri kabul edilmedi.

Hatay Milletvekili Adem Yeşildal ve Ardahan Milletvekili Kaan Koç ile 77 Milletvekilinin Tapu Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3466), tümü ve maddeleri üzerindeki görüşmeleri tamamlanarak kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, saat 21.02'de toplantıya son verildi.

15 Ocak 2026 Perşembe
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 14.14
BAŞKAN: Adil KARAİSMAİLOĞLU (Trabzon)
BAŞKAN VEKİLİ: Halil ELDEMİR (Bilecik)
SÖZCÜ: Hulusi ŞENTÜRK (İstanbul)
KÂTİP: Mervan GÜL (Siirt)
----- 0-----

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Komisyonumuzun değerli üyeleri, teklifin ilk sahibi ve toplantımızı teşrif eden sayın milletvekillerimiz, kamu kurum ve kuruluşlarından gelen arkadaşlarımız, sivil toplum örgütünden gelen kıymetli arkadaşlarımız, basınımızın kıymetli mensupları; Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır.

28'inci Yasama Döneminin 11'inci Toplantısını açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Adil Karaismailoğlu'nun, Komisyonun bugünkü gündeminde yer alan (2/3466) esas numaralı Kanun Teklifi'ne ilişkin açıklaması

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Değerli üyelerimiz, bugün gündemimizde Tapu Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi bulunmaktadır. Bu toplantımızın gündemini ve teklif metnini 12 Ocak Pazartesi günü sizlere dağıtmıştık.

Değerli arkadaşlar, hepimizin bildiği üzere ülkemiz bir deprem ülkesidir. Mevcut yapı stokumuzun taşıdığı riskler, yapı güvenliği alanında yeni ve bütüncül düzenlemeleri zorunlu kılmaktadır. Bu çerçevede hazırlanan kanun teklifinde yapı güvenliğinin artırılması, kaçak ve denetimsiz yapılaşmanın önlenmesi, yangın güvenliğine ilişkin denetim ve yaptırım mekanizmalarının güçlendirilmesine yönelik hükümler yer almaktadır. Ayrıca, deprem nedeniyle zarar gören vatandaşlarımıza sağlanan hibe ve haczedilmesinin de önüne geçilmesine ilişkin düzenlemeler de teklif kapsamında bulunmaktadır. Kanun teklifinde riskli alanlar ve ağır hasar görme tehlikesi bulunan yapıların tespit edilerek bilimsel normlara uygun, sağlıklı ve güvenli yaşam çevrelerinin oluşturulmasına yönelik iyileştirme ve yenileme süreçlerine ilişkin hükümler öngörülmektedir.

Bunun yanında, kat mülkiyeti ve kooperatifler mevzuatında yapılan değişikliklerle toplu yapılarda karşılaşılan yönetsel sorunların giderilmesine ve kooperatif ortaklarının da mağduriyet yaşamamasına yönelik düzenlemelere yer verilmektedir. Yine aynı şekilde, 2B alanlarına ilişkin olarak da başvuru ve ödeme süresini kaçıran vatandaşlarımıza yeniden imkân tanınması amaçlanmaktadır.

Komisyonumuzda kanunun tüm yönlerini iktidarı ve muhalefetiyle, başta Komisyon üyesi milletvekillerimiz olmak üzere bakanlıkların, kamu kuruluşlarının ve sivil toplum kuruluşlarının değerli temsilcilerinin katılımıyla, ortak amacımızın vatandaşlarımızın yararı olduğu bilinciyle ele alacağız ve düzenlemeleri teknik ve hukuki boyutlarıyla da hep beraber değerlendireceğiz. Teklif yürürlük ve yürütme dâhil 32 maddeden oluşmaktadır. Kanun teklifi toplam 14 farklı kanun ve 1 kanun hükmünde kararnamede değişiklik veya düzenleme içermektedir.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- Hatay Milletvekili Adem Yeşildal ve Ardahan Milletvekili Kaan Koç ile 77 Milletvekilinin Tapu Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3466) ¹

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teklif hakkında bilgi vermek üzere, ilk imza sahibi Hatay Milletvekili Sayın Adem Yeşildal'a söz vereceğim. Ardından sırasıyla Sayın Komisyon Üyelerimize ve Komisyon üyesi olmayan sayın milletvekillerimize söz vereceğim.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Başkan, bu etki analiziyle ilgili şey var mı?

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Durun bir başlayalım, gelecek hepsi.

Adem Bey, buyurun.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Sayın Başkanım, Kıymetli Komisyon üyelerimiz, değerli milletvekillerimiz, çok değerli Bakan Yardımcımız, genel müdürlerimiz; ben de sizleri sevgiyle, saygıyla, muhabbetle selamlıyorum.

Sizin de ifade ettiğiniz gibi, kanun teklifimizde ülkemizin deprem kuşağında bulunması, zemin yapısı, mevcut yapılaşma durumu, olası can ve mal kayıplarının önüne geçilmesi için alınacak önlemlerde dinamik bir yaklaşımın benimsenmesini zorunlu hâle getirmiştir. Yine, riskli alanlar ile yıkılma veya ağır hasar gören, tehlikesi bulunan riskli yapıların belirlenerek fen ve sanat norm ve standartlarına uygun, sağlıklı ve güvenli yaşama çevrelerinin oluşturulmasına yönelik iyileştirme, tasfiye ve yenileme çalışmalarının ivedi şekilde yapılması da önem arz etmektedir. Tüm bu hususlar dikkate alınarak, mevcut yapı stokunun güçlendirilmesi için bazı hukuki düzenlemeler yapılırken diğer taraftan kaçak yapılaşmanın önüne geçilebilmesi için bazı yaptırımlar öngörülmektedir. Ayrıca, yapılarda yangın güvenliğinin sağlanması için kontrol, denetim ve yaptırım mekanizmalarının geliştirilmesinin de sağlıklı yapılaşmanın önemli bir parçasını oluşturduğu göz önüne alınarak düzenlemeler yapılmaktadır.

1. (2/3466) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa ekli.

Bu çerçevede, Tapu Kanunu'nda yapılan düzenlemeyle, değerlendirme kuruluşlarınca düzenlenen değerlendirme raporlarında yer alan taşınmaza ilişkin verinin Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğüne elektronik ortamda gönderilmesi zorunlu hâle getirilmekte ve verinin elektronik ortamda gönderilmesine ilişkin usul ve esasların Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü tarafından belirleneceği düzenlenmektedir. Bilindiği üzere, 2018 yılında Cumhurbaşkanlığı karanamesiyle Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğüne böyle bir görev verilmişti. Dolayısıyla bu görevin yerine getirilmesi için ilk adım atılmış oluyor.

Damga Vergisi Kanunu'nda yapılan düzenlemeyle, TOKİ tarafından sosyal konut ve konutla birlikte ihaleye çıkarılan projelerde yapım işleriyle sınırlı ve süreli olmak üzere damga vergisi istisnası getirilerek orta ve alt gelir grubuna yönelik konutların daha uygun şartlarda üretilmesi amaçlanmaktadır. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımızın en son ortaya koyduğu 500 bin sosyal konut projesine de vatandaşımızın teveccühü ortadadır.

Kat mülkiyeti kanununda yapılan düzenlemelerle, keyfiligi önlemek adına özellikle toplu yaşamların olduğu sitelerde aidat artışlarıyla ilgili, keyfi artışlarla ilgili bu teklifimizde bir düzenleme getiriyoruz. Malik sayısının fazla olduğu toplu yapılarda yönetim planlarının değiştirilmesinde karşılaşılan güçlükler sebebiyle, beşte 4 olan karar nisabının üçte 2 olarak değiştirilmesini teklif ediyoruz.

Kooperatifler Kanunu'nda yapılan düzenlemeyle yapı kooperatiflerinin son konut tamamlanmadan ve kesin maliyet hesaplanmadan ortaklara tapu devri yapmalarının önüne geçilmesi ve mağduriyet yaşanmaması amaçlanmıştır. Burada kooperatiflerle ilgili, güncelde vatandaşımızın yaşadığı bir sorun var. Henüz yapılaşma tamamlanmadan tapu devri ile ortaklık devri de birbirinden bağımsız olduğu için birçok vatandaşımızın mağdur olduğu sahada hepimizin karşılaştığı konulardır; bunu ortadan kaldıracak bir düzenlemeyi teklif ediyoruz.

Çevre Kanunu'nda yapılan düzenlemelerle Anayasa Mahkememizin iptal kararı sonucunda ortaya çıkan hukuki boşluğun giderilmesi amacıyla kanuna "Çevre danışmanlık firması" ve "yetkilendirilmiş kişi" tanımları ve uygulanacak yaptırımlar eklenmektedir. Anayasa Mahkememiz daha önce yapılan düzenlemeyi bu gerekçeyle iptal etmişti. Teklifimizle oradaki hukuki boşluğu ortadan kaldıracak ve bu kavramları somut olarak tanımlamış olacağız.

Toplu Konut Kanunu'nda yapılan düzenlemelerle, TOKİ tarafından yapılan sözleşmelerde elektronik ortamda kimlik doğrulanması yapılabilmesi, TOKİ'nin doğrudan mirasçılık belgesi talep edebilmesi, TOKİ'nin her türlü dava ve icra işlemlerinde bazı vergi ve harçlardan muaf tutulması ve sosyal konut alanı içerisinde bulunan yerlerde sürecin daha verimli ve hızlı şekilde yürütülmesi amacıyla devir veya acele kamulaştırma yapılabilmesi düzenlenmektedir. Burada da amaç ettiğimiz, muradımız şudur: Bildiğiniz gibi, TOKİ elektronik ortamda sorumluluğu da üstlenerek bu işlemleri yaptığı zaman aslında hem kurumun işi kolaylaşacak ama daha çok vatandaşımızın işi kolaylaşacak. E-devlet üzerinden çeşitli iletişim araçlarıyla bu işlemlerin yapılabilmesinin önünü açmış oluyoruz.

Bir diğer husus da -yine özellikle bu noktada belirtmek istiyorum- mirasçılık belgesi çıkarma yetkisini TOKİ'miz alabiliyordu ama bunun için mahkemelere müracaat etmesi gerekiyordu. Oluşan durumlara göre, hak sahibinin vefatı durumunda, mirasçıların konuyu takip etmemesi durumunda devletin işi durmamalı. Dolayısıyla, burada da mahkemeye müracaat etmeksizin... Biliyorsunuz, mirasçılık belgesi alma yetkisi konusunda müracaat etmesi gerekiyordu, o yetkiyi aldıktan sonra bir kez daha mirasçılık belgesi için müracaat ediyordu. Nereye? İlgili mahkemeye ya da notere. O yüzden, burada, Toplu Konut İdaremizin işleri daha hızlı ve sağlıklı yönetebilmesi için mirasçılık belgesi için müracaata gerek kalmaksızın TOKİ noterden ya da ilgili mahkemeden mirasçılık belgesini talep edebilecek ve ilgilisi hakkında kullanabilecek.

İmar Kanunu'nda yapılan düzenlemelerle yapılara ilişkin sorumluluklar, gerekli yaptırımlar ve yangın güvenliğine ilişkin hususlar düzenlenerek ülkemizde sağlıklı yapılaşmanın sağlanması amaçlanmıştır. Kadastro Kanunu'nda yapılan düzenlemeyle, sorumluluğun ve tazminatın belirlenmesinde bilimsel karşılığı olan bir standart getirilmesi amacıyla yanılma sınırının tanımı yapılmaktadır.

Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun'da yapılan düzenlemeyle, mahallî idarelerin, bunların bağlı kuruluşlarının, bu idarelerin üyesi oldukları birliklerin, bunlar tarafından kurulan şirketlerin ve bunların doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak birlikte veya ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlasına sahip oldukları şirketlerin dolaylı veya bedelsiz yani hibe yoluyla şirket edinimiyle ilgili kooperatif kurulması, bunlara ortak olunması gibi iktisadi teşekküllere her türlü hisse, şirket, kooperatif ediniminin kurala bağlanması ve kurulmuş olan şirketlerde daha sonra yapılacak diğer türlü edinimlerin Cumhurbaşkanı onayına tabi kılınması amaçlanmıştır. Burada aslında mevcut bir düzenleme söz konusu. Biliyorsunuz, mahallî idareler yeni iktisadi teşekküller yani şirketler kurduğunda belirli bir izin prosedürüne aslında tabii; Cumhurbaşkanlığından izin alması gerekiyor ya da Çevre Şehircilik Bakanlığından bazı durumlarda onay alması lazım. Ancak uygulamada karşılaşılan şöyle -bütün açıklığıyla ifade edeyim- bir sorun var: Mahallî idareler bu düzenlemeleri aşmak için Meclis kararlarıyla hibe yoluyla şirketleri edinip aslında mevcut yasal düzenlemenin boşa düşmesine sebebiyet vermektedir. Bu düzenlemeyle, bu önerimizle de...

AYŞE SİBEL YANIKÖMEROĞLU (İstanbul) - Peki, Cumhurbaşkanını mı bekleyecekler?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Mevcut şirketler ne olacak?

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Yok, mevcutlarla ilgili herhangi bir teklifimizde değişiklik söz konusu değil. Müktesep hak anayasal haktır.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bundan sonraki süreçte mi?

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Evet, tamamıyla bundan sonraki süreçte... Daha net anlaşılсын diye söylüyorum: Kanunu dolanarak aynı sonuca ulaşmanın aslında önünü kesecek bir düzenleme teklif ediyoruz.

Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun'da yapılan düzenlemelerle Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının bağlı, ilgili ve ilişkili kurum kuruluşlar arasında veya bunlardan Maliye Hazinesine taşınmazların devrinin hızlandırılması ve bürokrasinin azaltılması amacıyla resmî şekil şartı aranmayacağı yönünde düzenleme yapılmaktadır. Burada da teklifimizde şunu getiriyoruz aslında: İki kurum arasındaki tapu devirlerinde her iki kurum da anlaşarak ve bir proje ortaya koyarak bu kararı alıyorlar ancak her iki kurumun da ilgili personellerinin tapuya gidip şekil şartını yerine getirmesi gerekiyor. Bunu teklifimizle ortadan kaldırıyoruz, her iki kuruma anlaşmışsa ve resmî yazı

yazmışlarsa gidip iki görevlendirilmiş personelin tapuda imza atmasına gerek olmaksızın bu devirlerin gerçekleşebilmesini teklifimizde öngörüyoruz.

Aslında, az önce ifade ettiğim hususlardan birinin daha altını çizmem gerekiyor. Özellikle, kamuoyunda da çok ciddi rahatsızlıklara sebebiyet veren toplu yaşam alanlarındaki keyfi aidat artışlarını Allah'ın izniyle bu teklifimiz yasalашtığında desteklerinizle ortadan kaldıracamız ve o problemi, kanayan bu yarayı da hep birlikte çözmüş olacağız; buna da yürekten inanıyorum çünkü bu toplu yaşam olan sitelerdeki yönetimler maalesef vatandaş -artık ifade ediliyor, toplumda da konuşuluyor- kiradan daha çok aidat alınan noktalara getirmiş durumda ve vatandaş canından bezdirmiş durumda. Dolayısıyla, bunu da ortadan kaldıracak bir düzenlemeyi inşallah hep birlikte gerçekleştirmiş olacağız.

Özel kanunları gereği, tahsis amacı değiştirilerek Hazine adına tescili gereken yerlerin tescilinin yapılması, kamu idarelerine tahsis edilen taşınmazların daha etkin, ekonomik ve verimli kullanımını teminen tahsislerinin iptal edilmesi, böylelikle atıl durumda kalan bu taşınmazların sosyal konut gibi farklı proje ve yatırımlarda kullanılması amaçlanmaktadır. Buradaki muradımız da şudur: Biraz önce sözlerimin başında da ifade ettim, gerçekten, Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızın sosyal konut projesine Değerli Başkanım, kıymetli milletvekillerimiz; 8,5 milyon üzerinde vatandaşımız müracaat etti. Yaklaşık olarak söylüyorum 5,5 milyon üzerinde geçerli müracaat söz konusu, 500 bin konuta 5,5 milyon müracaat var yani toplumumuzdan çok ciddi bir talep var. Ayrıca, yine sözlerimin başında ifade ettiğim gibi, biz bir deprem ülkesiyiz ve deprem kuşağındayız. Başta Marmara olmak üzere o bölgelerde konut stokumuzu çok hızlı bir şekilde iyileştirmek zorundayız. Hükümet olarak, Parlamento olarak, yerel yönetimler olarak hepimizin elimizi değil gövdemizi taşın altına koymamız lazım.

Bakın, ben 6 Şubat depremlerinde en ağır yıkımlardan birini yaşayan Hatay ilinin Milletvekiliyim. Allah betlerinden saklasın ama bizlere düşen, gerekli tedbirleri almaktır. Bunun altyapısını da inşallah Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak hep birlikte oluştururuz. Bütün bu işleri yapmak için de sizin mevcut öz kaynaklarınızı daha optimum düzeyde değerlendirmeniz lazım, kaynak oluşturmanız lazım ve burada Bakanlığımız ve özelde Toplu Konut İdaremize, ülkemizin elinde bulunan arazileri ve bu kapsamda, bu çerçevede değerlendirilmek üzere bir yetki veriyoruz. Bu konuda da desteklerinizi bekliyoruz çünkü toplumun da bu konuda duyarlılığı söz konusu.

Kıyı kenar çizgisinden kaynaklanan mülkiyet sorunlarının çözülmesi amaçlanmaktadır bir diğer teklifimizde. 2023 yılında Konya ilimiz Akşehir ilçemizde 27 Nisan 2023 yılı itibarıyla yapılan tespitler söz konusu ve 30 milyon metrekareye tekabül eden bir alanın devlet kurumları tarafından, başta DSİ olmak üzere su kodunun belirlenmesinden sonra ortaya çıkan alanın, 30 milyon metrekarenin oradaki hak sahiplerine tahsisi konusunda bir teklifimiz söz konusu; tamamen toplumsal bir talep.

Ayrıca Yapı Denetimi Hakkında Kanun'da yapılan düzenlemelerle "beton üreticisi" tanımı ve zemin ve temel etütleri denetiminin sağlanması için "zemin ve temel etüdü kuruluşu" tanımını eklemekle birlikte, Kanun kapsamında yapılacak yapıların zemin ve temel etütlerinin, izin belgesi verilen zemin ve temel etüdü kuruluşları tarafından yapılacağı düzenlenmektedir. Ayrıca, konuyla ilgili yaptırımlar ihdas edilmektedir. Tabii, "depremsellik" dediğiniz zaman aslında alfabenin "a" harfi gibi, zemin etüdü birinci öncelik taşıyor. Hatay'da yaşadığımız yıkımın da, bilim insanlarının ifadesine göre söylüyorum, sebebinin büyük oranda zeminden kaynaklı olduğunu bize ifade ettiler. Dolayısıyla, zemin etüdü hususu mevzuatsal olarak daha sıkı sıkıya düzenlemelere ihtiyaç olan bir alan arkadaşlar ve burada ayrıca beton üretimi konusu da ihtisas gerektiren ve denetlenmesi gereken bir alan. Aslında bazı denetim mekanizmalarımız var ama detaya geldiğimizde inşallah orada da konuşacağız. Mesela, yapı ruhsatı olmayan bir alana beton firması beton gönderemeyecek, gönderirse yakalandığında da ciddi yaptırımlar söz konusu teklifimizde. Yani bir beton firmasına gidip "Ücretini ödedim, bana beton gönder." dediğiniz zaman beton üreticisi "Sen bu betonu nerede kullanacaksın?" diye soracak, belgeleri alacak.

ADNAN BEKER (Ankara) - Bunların tamamının yetkisini belediyeye verseniz, sorumlusu belediye olsa, cezasını belediye çekse, tek yetkili onlar olsa.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Kıymetli Vekilim, ben bitireyim ama...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Şimdi, detayları kanun maddeleri gelince tartışacağız zaten arkadaşlar.

Buyurun Adem Bey.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Maddelerde konuşalım, tek tek cevap vermek istemiyorum ama her biriyle ilgili, hepinizin, tüm milletvekillerimizin katkısını...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - En önemli unsur olan jeoloji mühendislerinin...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Adem Bey, devam edelim, bitirelim konuyu.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Peki.

Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nda yapılan düzenlemeyle sözleşme uygulamalarına yönelik anlaşmazlığın çözümü için verilen Yüksek Fen Kurulu kararlarının ilgili idarece uygulanmasından kaynaklı davalarda yargı mercii konusunda tereddüt hasıl olduğundan bu davaların adli yargı mercilerinde görüleceği düzenlenmektedir. Uygulamada bir kısım itiraz edenler idare mahkemelerine, bir kısım itiraz edenler de dava açanlar da adli mahkemelere dava açmıştır. Hatta bu süreç ilerlemiştir, uyuşmazlık mahkemelerine kadar gitmiştir. Dolayısıyla, burada bir netlik oluşması adına bir teklif ortaya koyuyoruz; bunu da böylelikle izah etmiş olayım.

Olağanüstü hâl kapsamında Yerleşme ve Yapılaşmaya İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin kabul edilmesine dair kanunda yapılan düzenlemeyle 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen depremler sonucu yapılan yerinde dönüşüm uygulamalarının sağlıklı yürütülebilmesi amacıyla gerekli değişiklikler yapılmaktadır. 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'de yapılan düzenlemeyle Anayasa Mahkemesinin iptal kararı doğrultusunda Bakanlıkta idari görevde olanlardan daha önce Millî Emlak kontrolörü kadrosunda istihdam edilenlerin idari görevlerinin sona ermesini müteakip Bakanlıkta durumlarına uygun başmüfettiş veya müfettiş kadrolarına atanmasına yönelik düzenleme yapılmaktadır. Ayrıca 2/B alanlarında bulunan taşınmazların 19 Nisan 2012 tarih ve 6292 sayılı Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesine ve Hazine Adına Orman Sınırları Dışına Çıkarılan Yerlerin Değerlendirilmesi ile Hazineye Ait Tarım Arazilerinin Satışı Hakkında Kanun kapsamında Hazineye ait tarım arazilerinin 6292 sayılı

Kanun ile 29 Haziran 2001 tarihli ve 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun kapsamında Hazineye ait taşınmazların 4706 sayılı Kanun'un geçici 22'nci maddesi kapsamında yapı kayıt belgesi alınan yapıların bulunduğu Hazineye ait taşınmazların 3 Mayıs 1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu'nun geçici 16'nci maddesi kapsamında Hazineye ait taşınmazların 5 Haziran 1986 tarihli ve 3303 sayılı Taş Kömürü Havzasındaki Taşınmaz Malların İktisabına Dair Kanun kapsamında Hazineye ait taşınmazların 4706 sayılı Kanun'un geçici 18'inci maddesi kapsamında satışına ilişkin olarak başvuru ve ödeme süresini geçiren vatandaşlarımıza yeniden başvuru ve ödeme süreleri tanınmaktadır. Daha önce Türkiye Büyük Millet Meclisimizde çıkan bir yasayla 2/B uygulamasıyla hak sahibi olan vatandaşların bir kısmı müracaat sürelerini kaçırmıştır. Bir kısmı müracaat etmiş, taksitler hâlinde edindikleri malın, önceki kanun çerçevesinde edindikleri malın taksitlerini öderken ödeyemez hâle gelen vatandaşlara yeniden müracaat ve ödeme süresi tanımlıyoruz ve bu durumda olan -ilgili kurumlarla da görüşerek edindiğimiz bilgi- yaklaşık 102 bin vatandaşımız bu teklifimizin yasalaşması durumunda önceden elde ettikleri ama bir şekilde müracaat ya da ödemelerini aksatan vatandaşlara yeni bir imkân tanımış olacağız.

Gördüğünüz gibi oldukça kapsamlı, başta depremsellikle ilgili tedbirler içeren ve ilgili kurumların aksiyon almasına yönelik oldukça kapsamlı ve toplumumuzu yakından ilgilendiren düzenleme içermektedir teklifimiz.

Değerli Başkanım, sizleri, Komisyon üyelerimizi ve tüm milletvekillerimizi tekrar saygıyla selamlıyorum, hürmet ediyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

Şimdi, teklifin tümü üzerinde söz almak isteyen değerli milletvekili arkadaşlarımıza söz vereceğim.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Başkanım, Anayasa'ya aykırılık önergemiz vardı.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Henüz bir önerge gelmedi bize.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Önerge verdik Sayın Başkan.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Tamam, tümü üzerindeki görüşmeleri yapalım, ondan sonra görüşelim.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Önce Anayasa'ya aykırılık önergesini görüşelim Başkanım, sonra tümü üzerinde...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Peki.

Önergeyi okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3466) esas numaralı Tapu Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Karamnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesinin Anayasa'nın 2'nci, 35'inci, 73'üncü ve 127'nci maddelerine aykırı olması nedeniyle Komisyon görüşmelerinin durdurularak teklifin Anayasa'ya uygunluk açısından incelenmek üzere Adalet Komisyonu Başkanlığına tevdisini arz ve teklif ederiz.

Sabahat Erdoğan Sarıtaş
Siirt

Onur Düşünmez
Hakkâri

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Diğer önergeyi okutuyorum:

Bayındırlık İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3466) esas numaralı Tapu Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Karamnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesinin Anayasa'nın 2'nci, 13'üncü ve 35'inci maddelerine aykırı olması nedeniyle Komisyon görüşmelerinin durdurularak teklifin Anayasa'ya uygunluk açısından incelenmek üzere Adalet Komisyonu Başkanlığına tevdisini arz ve teklif ederiz.

Sabahat Erdoğan Sarıtaş
Siirt

Onur Düşünmez
Hakkâri

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Diğer önergeyi okutuyorum:

Bayındırlık İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3466) esas numaralı Tapu Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Karamnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 8'inci ve 9'uncu maddelerinin Anayasa'nın 2'nci, 48'inci ve 124'üncü maddelerine aykırı olması nedeniyle Komisyon görüşmelerinin durdurularak teklifin Anayasa'ya uygunluk açısından incelenmek üzere Adalet Komisyonu Başkanlığına tevdisini arz ve teklif ederiz.

Sabahat Erdoğan Sarıtaş
Siirt

Onur Düşünmez
Hakkâri

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun Sayın Eldemir.

HALİL ELDEMİR (Bilecik) - Sayın Milletvekilim, şimdi, geneli üzerinde sizin bir Anayasa'ya aykırılık önergeniz var mı?

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Geneli üzerinde değil Anayasa'ya aykırı olduğunu düşündüğümüz maddeler üzerinde tek tek önergelerimizi verdik, Anayasa'ya aykırılık üzerinden söz talep ediyoruz.

HALİL ELDEMİR (Bilecik) - O zaman bunları birleştirip Anayasa'ya aykırılığı tek önerge hâline getiriyoruz.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Evet.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - O zaman devam edelim.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Bayındırlık İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3466) esas numaralı Tapu Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Karamnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 17'nci maddesinin Anayasa'nın 2'nci, 7'nci ve 10'uncu ve 127'nci maddelerine aykırı olması nedeniyle Komisyon görüşmelerinin durdurularak teklifin Anayasa'ya uygunluk açısından incelenmek üzere Adalet Komisyonu Başkanlığına tevdisini arz ve teklif ederiz.

Sabahat Erdoğan Sarıtaş
Siirt

Onur Düşünmez
Hakkâri

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Diğer önergeyi okutuyorum:

Bayındırlık İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3466) esas numaralı Tapu Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Karamnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 21, 22, 23 ve 24'üncü maddelerinin Anayasa'nın 2'nci, 5'inci, 10'uncu, 13'üncü, 35'inci, 48'inci, 56'ncı maddelerine aykırı olması nedeniyle Komisyon görüşmelerinin durdurularak teklifin Anayasa'ya uygunluk açısından incelenmek üzere Adalet Komisyonu Başkanlığına tevdiini arz ve teklif ederiz.

Sabahat Erdoğan Sarıtaş
Siirt

Onur Düşünmez
Hakkâri

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri ve bürokrat arkadaşlar; bütün çalışan arkadaşlara saygılarımı sunuyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, bugün yine bir torba yasa görüşüyoruz, AKP sistemleri içerisinde torba yasa artık bir normal yasa tekniği olarak önümüze konuluyor, istisnai olması gerekiyordu ama bugün karşımızdaki yasa teklifinde 14 kanunda değişiklik yapacağız, bir de kanun hükmünde karamnamede bir değişikliğe gideceğiz. Bunların hepsinin ayrı ayrı tartışılıp, ayrı ayrı görüşülüp çıkması gerekiyorken nedense siz hemen alelacele, oldubittiye getirip yasaların tamamlanmasını sağlamak istiyorsunuz. Bu, demokrasiyle bağdaşmadığı gibi Anayasa'ya da aykırı bir kural. Şimdi, biz, kendi önergelerimizde tek tek belirttik, Anayasa'nın hangi maddelerini ne şekilde ihlal ettiğine ilişkin söylemlerimizi tekrarlayalım; örneğin, Anayasa'nın 2'nci maddesine ilişkin, sosyal hukuk devleti olma açısına ilişkin bir ihlal söz konusudur. Burada, biz hukuku tamamen kendi ihtiyaçlarımız doğrultusunda eğip büküp buradan bir paket çıkarmaya çalışıyoruz. Yine, Anayasa'nın 13'üncü maddesindeki temel hak ve hürriyetlerin korunması, 10'uncu maddesi, eşitlik ilkesi, yine mülkiyet hakkının sınırlandırılması ve benzeri, devamında 127'nci maddeye ilişkin bir sürü anayasal ihlal içermekte görüşmeye başlayacağımız kanun teklifi. Sizler, bu torba yasa yapma mantığıyla aslında Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonunun görev alanına girmeyen, özellikle 17, 21, 22, 24'üncü maddelerdeki Adalet Komisyonunda tartışılması gereken konuları burada torba yasayla bizim önümüze getiriyorsunuz. Torba yasa mantığına biz niye tümünden karşı çıkıyoruz? Çünkü ne kadar iyi düzenlemeler içerse bile, bizim onaylayacağımız, bu 32 maddenin içerisinde onaylayacağımız maddeler olmasına rağmen, torba yasa mantığıyla getirdiğiniz için biz tümünden hepsine itiraz etmek zorunda kalıyoruz, paketin hepsi üzerine ret oyu vermek zorunda kalıyoruz. Oysaki bu düzenlemeler ayıklanıp, ilgili komisyonlarda tartışılıp bizlerin ve Genel Kurulun önüne getirilirse bizler de bu konudaki demokratik haklarımızı kullanma durumuna sahip olacağız. Bu yönüyle, bu getirilen kanun teklifinin Anayasa'ya aykırı olması sebebiyle Komisyondan çekilerek önce Anayasa'ya uygunluk denetiminden geçirilmesi ve bu süreç bittikten sonra Komisyonun önüne getirilmesini düşünüyoruz; bu itirazlarımızı dile getirmek istedik.

Teşekkür ederiz.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun Ednan Bey.

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Değerli Bakan Yardımcısı ve değerli milletvekilleri; AKP'nin her zaman yapmış olduğu, birbirinden alakasız birçok kanunu bir torbada buluşturup ve bunu da alelacele komisyonlardan geçirip Genel Kurula getirme mantığından bir türlü vazgeçemediğini gördük. Yani teklifin içine baktığınız zaman, 7'nci maddede Anayasa Mahkemesi kararı sonrasında çevre ve danışmanlık firmalarıyla yetkilendirilmiş kişilerin tanımları tekrar düzenleniyor. Yani ne diyor: "Siz daha önce bu mantıkla bir torba yasa yaptınız, bu torba yasanın içine bir madde koymuştunuz, o madde Anayasa Mahkemesi tarafından aykırı bulundu ve onu bir daha düzenleyin." diye Meclise getiriliyor. Bakın, burada çıkarmış olduğumuz yasalar aslında bir anlamıyla da bizim de karnemizdir. Biz, çıkardığımız, günlerce mesai, emek harcadığımız bu tekliflerin Genel Kurul aşamasında yoğun bir mesaiyle yasalaşmasından sonra tekrar Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesi aslında Meclisin de saygınlığına gölge düşüren bir uygulamadır; o yüzden, 14 kanun, hiçbirinin birbiriyle alakası yok, hiçbirinin bir şeyle uzaktan yakından alakası yok. Farklı farklı disiplinler, farklı farklı uzmanlık alanı isteyen, aslında her birinin üzerinde uzunca konuşup değerlendirme yapmamız gereken maddeler bir torba teklifle beraber geldi karşımıza. Burada, gene göreceğiz, iktidar bloku hiçbir madde üzerine, geneli üzerine, aykırılıklar üzerine ya da "Ya kardeşim, bu hatalı gelmiş, şu virgülü şuradan şuraya alalım." demeyecekler. Muhalefet milletvekilleri olarak biz burada canhıraş "Ya, bu yasada şurasını da düzeltelim, şunu şöyle yapsak daha doğru olur. Bu, burada telafisi mümkün olmayan bir sürü sıkıntıya sebep olacak." diyeceğiz ama maalesef dinlenmeyecek, yasalaşacak, ondan sonra da biz tekrar Anayasa Mahkemesine gidip itiraz ettiğimiz maddelerin iptali yönünde karar almaya çalışacağız ve muhtemelen de bunların bir kısmı iptal edilecek. O yüzden, bu teklifin tamamının görüşmelerinin bırakılıp, Adalet Komisyonuna gönderilip anayasal uygunluğunun incelenmesi ve bir rapor hâlinde buraya tekrar getirilmesini teklif ediyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

Anayasa'ya aykırılığıyla ilgili verilen önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Teklifin tümü üzerinde Sururi Bey, buyurun.

SURURİ ÇORABATIR (Antalya) - Evet, Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri, çok değerli milletvekillerim, misafir milletvekillerimiz, değerli bürokratlarımız, Sayın Bakan Yardımcım, Çevre, Şehircilik ve İklim Bakanlığımızın değerli bürokratları; hoş geldiniz, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben de Anayasa'dan, konuşmamın, metnin içinde geneli üzerinde biraz vaktinizi alarak konuşacağım sabrınıza sığınarak.

Aslında, çok önemli bir Komisyonu temsil ediyoruz çok değerli milletvekillerim ve Komisyon üyelerimle birlikte. Burada, biraz önce kanun maddelerini bize sunan Adem Bey'i dinledik. Anayasa'ya aykırılıktan başladı bugün, oradan ben de gireyim konuya. Sayın Adem Bey'in de bir hukukçu olduğunu biliyoruz, siz de bunun Anayasa'ya aykırı olan ilkeleri, maddeleri olduğunu görmenizi ve incelediğinizde herhâlde biraz önce konuşan milletvekillerimize katılacağınızı tahmin ediyorum. Burada, özellikle maddelerin içeriğine baktığımızda, incelediğimizde çok değerli inşaat mühendislerimizin bulunduğu, belediye başkanlığı yapmış vekillerimizin bulunduğu, jeoloji mühendislerimizin bulunduğu, hatta harita mühendislerimizin bulunduğu, müteahhitlerin, kendi milletvekilliği zamanında ve dışında müteahhitlik yapan milletvekillerimizin olduğunu Komisyonda görüyorum, hatta ve hatta Sayın Komisyon Başkanımızın da mühendis olduğunu biliyorum. Ben, her zaman söylüyorum, burada, bu tür konularda, ihtisas gereken konularda öncelikle sivil toplum örgütlerinin, ondan sonra odaların, belediyelerin... Bize Sayın Başkan söyledi, pazartesi gönderdik, salı yapılacak toplantı bugüne kaldı, bir gün öncesinde geliyor. Teklif veren Sayın Adem Bey'in söylediği gibi, depremle ilgili olsun, yangınla ilgili olsun, yapı denetimle ilgili olsun, bundan sonraki konut stokuyla ilgili olsun, yapılacak olan değişikliklerin keşke daha önceden böyle hep beraber uzman kişiler tarafından tartışılıp da buraya gelseydi daha iyi sonuçlar alacağımızı tahmin ediyorum. Bekliyoruz, hep beraber bekliyoruz. Defalarca bunu söylüyoruz, biraz önce de söylendi, yine bir torba kanun teklifiyle ne yazık ki karşı karşıyayız. Yani, burada, "bazı kanunlar" şeklinde başlayan başlıkla yasama yöntemine ilişkin grubumuzun görüşü her zaman anlaşabildiğimiz, ülkemizin menfaatine olacak olan maddelerle ilgili burada görüşümüzü veririz ama birçoğuna katılmadığımızı size buradan konuşmama başlarken belirtmek isterim. Yani, burada kanunların bir bölümünün adı bazı kanunlar olarak literatüre geçecek diye düşünüyorum çünkü hakikaten gelen kanunların hepsinin başında bazı kanunlar diyor. Bazı kanunlar değil, burada o kadar çok -biraz önce de vekillerimiz söyledi ki- madde ayrılığı, bakanlıkları ilgilendiren değişik maddeler var ki hepsi buraya doldurulmuş, getirilmiş, şimdi bizim önümüzde tartışmaya açılıyor. Bunun da inşallah bundan sonraki kanun tekliflerinde daha çok detaylandırılarak önümüze gelmesini bekliyoruz. Halkın oylarıyla, tecellisiyle seçilmiş belediye başkanları ve meclisleri bu kanunda yok saymaya doğru adım adım ilerliyoruz. Bu kanun maddelerinde görünüyor, önümüzdeki zaten tartışmada, maddelerde göreceğiz. Yine, bu bizim Komisyonumuzda Vakıflar Kanunu'nda yapılan değişiklikleri de incelediğimizde, belediyelerin sosyal devlet ilkesine uygun olarak kendi yetki alanlarında kalan hizmetlerini bu kanunda da Vakıflar Kanunu'nda da gördük. Yani, burada, belediyelerin yetkileri kısıtlanmaya dönük bir çalışma ve maddede değişiklik var. Daha somut olarak söyleyeyim, geçmiş günlerde de hep tartışılıyor, başkent Ankara'da su kesintisi olduğu iddiasıyla siyasi polemikler yapılıyor. Bunun kök nedeni, şehrin son elli yılının en kurak mevsimi geçirmesi olduğu kadar, Devlet Su İşlerinin görev alanında olması ve Hükûmet tarafından defalarca söz verilmiş olmasına rağmen baraj yatırımlarının yapılmamasıyla gerçekleşmiştir. Burada isim vermek istemiyorum ama bazı bakanlar sosyal yardım paralarını harcayacağına yani belediyelerin kaynaklarının sosyal yardımlara harcanacağına yatırımı yapan belediyelere "Bu yatırımları belediyeler yapsın." minvalinde açıklamalar yapıyor. Hakikaten, bu bir haksız suçlama Ankara Büyükşehir Belediyemizle ilgili.

Sonuçta, değerli vekillerim, belediyesiyle meclisiyle hepimiz halkımızın ihtiyaç ve taleplerini yerine getirmek ve onlara hizmet için seçilmiş kişileriz. Bugün, burada alacağımız kararlarda sadece bizi seçenlere hizmet imkânını azaltmakla uğraşıyorsunuz. Unutmayın ki halk aynı halk, vatandaş aynı vatandaşımız, hizmeti yaptığımız kişiler aynı kişiler. Hepimizin eşi dostu, akrabası, kardeşi, annesi, babası; bu hizmet onlara gidecek ama belediyelerin hizmetlerini kısıtlayarak halkımızı bu hizmetlerden mahrum etmememiz lazım. Siyasi nedenlerle onlara hizmet götürmeleri engellemek ya da milletimize hizmet götürülmesini engellemek hakikaten hak değildir. Anayasa'yı dikkate almayan, AYM kararlarını yok sayan, sadece günübirlik çözümleri önceleyen, çoğu kez iş işten geçtikten sonra da önce yap, sonra kural gelir anlayışıyla geldiğimiz noktada hakikaten hukuk devleti değil, kanun devleti uygulamasına ve algılanmasına sebep vermekteyiz. Halkımızın gerçek ihtiyaçlarını yok sayarak aynı kanunları dönüp dolaşıp defalarca zamanlı zamansız değiştirerek oluşturulan karmakarışık mevzuat, bürokrasiyi de, vatandaşın da anlamadığı, devlet kurumlarını kör dövuşüne sürükleyen bir düzeni dayatmaktadır.

Şimdi, burada sabrınıza sığınarak bu torba kanunda yer alan Adalet ve Kalkınma Partisi iktidara geldiğinden beri yapılan değişikliklerden sizlere söz etmek istiyorum. Lütfen, burayı dikkatle dinleyelim: Tapu Kanunu 12 kez, Damga Vergisi Kanunu 37 kez, Kat Mülkiyeti Kanunu 11 kez, Kooperatifler Kanunu 19 kez, Çevre Kanunu 15 kez, Toplu Konut Kanunu 19 kez, İmar Kanunu 34 kez, Kadastro Kanunu 17 kez, Özelleştirme Uygulamaları Hakkındaki Kanun 29 kez, Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanunu'nda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun 43 kez, Yapı Denetimi Hakkında Kanun 14 kez, Türkiye Çevre Ajansının Kurulmasıyla İlgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 2021'de yürürlüğe girmesine rağmen 3 kez, 2023 Nisanında yürürlüğe giren 7452 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Yerleşme ve Yapılaşmaya İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Kabul Edilmesine Dair Kanun 3 kez, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname 100'den fazla kez, 6292 Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi ve Hazine Adına Orman Sınırları Dışına Çıkarılan Yerlerin Değerlendirilmesi ile Hazineye Ait Tarım Arazilerinin Satışı Hakkında Kanun 15 kez değiştirilmiş. Bunların arasında sadece bir yılda 4-5 kez değiştirilen kanunlar var. Anayasa Mahkemesi iptal etmekten inanın yoruldu ama iktidar ne yazık ki tüm uyarılarımıza rağmen -biraz önce de sözü geçti- Anayasa'ya aykırı hükümleri yasalastırmaktan ve önümüze getirmekten yorulmadı. "Bazı kanunlar" diyerek söylenmesi kolay hâlde getirilse de 14 kanun ve 1 kararnamede değişiklik öngörülüyor bugün bizim önümüze getirilen maddelerde. Hepsi kendince uzmanlık gerektiren alanlarla ilgili değişiklikler bugün, muhtemelen önümüzdeki saatler içerisinde görüşülecek ve çoğunlukla sizlerin oylarıyla kabul edilecektir ama hakikat öyle değil. Özellikle ittifak mensubu milletvekillerimize sormak isterim: Bu tasarıdaki her bir maddeyi anlayarak, sorunun nereye varacağını bilerek ve isteyerek içinize sindirerek kabul ettiğinizi bize söyleyebilir misiniz?

Farkındalık açısından bir konunun daha altını çizmek istiyorum: Değerli milletvekili arkadaşlarım, Meclisimizin yasama görevini tümüyle yürütmeye bırakmak üzeresiniz. Bence bu durumu ülkemizin geleceği açısından yeniden değerlendirmelisiniz. Hakikaten, çok uzmanlık gerektiren önümüze konulan 35 tane maddeyle karşı karşıyayız; bunu daha çok incelemek gerekirdi. Hepinize soruyorum: Kaç kere okudunuz bu kanun maddelerini ve nereye gideceğini nasıl biliyorsunuz? Ben pazartesinden beri çalışıyorum. İçinde kendimin de bizzat takip ettiği konular var ama hakikaten bunun daha kapsamlı bir şekilde önümüze konulup hep beraber mutabık olarak vatandaşımızın hizmetine sunulması gereken kanun maddeleri olmasını dilerdim. 31 maddelik Tapu Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi yapı güvenliği, kaçak yapılaşmayla mücadele, dijital dönüşüm ve bürokrasinin azaltılması gibi toplumsal mutabakata dayalı gerekçelerle önümüze sunulmuştur. Örneğin, 5'inci ve 6'ncı maddelerde olduğu gibi, makul ve açıklayıcı bir gerekçe sunulmamaktadır yani insanların hayatını etkileyecek, mülkiyet haklarına sirayet edecek önemli değişikliklerin sadece basit bir oransal değişiklik olarak sunulmaması gerekir. Yani apartman ya da sitelerde yönetim planı değişikliği yapılacak oranı beşte 4'ten üçte 2'ye niye indiriyorsunuz? Burada bulunan yetkililerden bunun bize net olarak açıklanmasını talep ediyoruz. 6'ncı maddede yapılan düzenlemeye ilişkin olarak, örneğin, aidatlarını zamanında ve düzenli ödemiş, tüzüğe uygun olarak hak etmiş ve anahtarını teslim almış bir kooperatif üyesi neden mülkiyet hakkını edinemiyor, bu hakkını satış olarak kullanamıyor? Teklifin stratejik hedefleri arasında yer alan yönetimlerin siyasi ve vesayet altına alınması, merkezî yürütmenin yetkilerinin özellikle Cumhurbaşkanlığı makamının mutlaklaştırılması, kamu kaynaklarının siyasi iktidar tarafından kontrolsüz kullanımı, yargısal denetimin ve anayasal hakların aşındırılması ve afet sonrası dönemde olağanüstü hal normlarının kalıcılaştırılması yer almaktadır. Bu hedefler Anayasa'nın temel ilkeleriyle doğrudan -Adem Bey'e sormak isterim, bu, sizin uzmanlık alanınız- çelişmektedir. Anayasa'nın 35'inci maddesiyle güvence altına alınan mülkiyet hakkı, madde 11'le düzenlenen acele kamulaştırma yetkisini sosyal konut alanı gibi muğlak ve genişletilmeye müsait bir kavram için sıradan bir araç hâline getirilmesi ciddi risk altındadır. Acele kamulaştırma, tarihsel olarak savaş, afet, acil savunma ihtiyacı gibi olağanüstü hâllere mahsus yargı yolunun kapalı olduğu istisnai bir prosedürdür. Bu istisnai aracın sıradanlaştırılması özellikle TOKİ çoğu zaman piyasa değerinin altında kalan rayiç bedel uygulamasıyla birleştiğinde binlerce vatandaşın adil tazminattan mahrum bırakılarak mülkiyetsizleştirilmesinin yolunu açacaktır. Anayasa'nın 127'nci maddesinde güvence altına alınan yerel yönetim özerkliği -ki bu çok önemli bir madde, belediyelerle ilgili- madde 17'yle açıkça ihlal edilmektedir. Bu madde, belediyelerin bağlı kuruluşlarının ve bunların kontrolündeki şirketlerin yeni şirket kurması, kooperatifleştirilmesi, her türlü hisse edinimini ve ortaklık girişimini Sayın Cumhurbaşkanının tek başına onayına bağlamaktadır. Bu düzenleme, yerel ihtiyaçlardan doğan ve yerel meclislerin denetimindeki ekonomik kararları tek bir merkezî otoritenin keyfî tasarrufuna sunmakta, yerel özerkliğin ruhunu ortadan kaldırmaktadır. Pratikte ise iktidarla uyumlu olan belediyelerin önünü açarken muhalif belediyelerin en temel kentsel projelerini dahi engelleyebilecek, böylece yerel demokrasi fiilen tasfiye edilerek belediyeleri merkezin taşra uzantısı hâline getirilecektir. Bu yaklaşım Türkiye'nin taraf olduğu Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın 4'üncü ve 9'uncu maddeleri ile Birleşmiş Milletler Yerel Yönetimler Özerklik İlkeleriyle açık bir çelişki içindedir. Yerel demokrasinin bu şekilde işlevsizleştirilmesi belediyeleri anayasal özerkliğe sahip kamu tüzel kişileri olmaktan çıkartıp merkezin taşra uzantısı hâline getirmektedir. Burada belediye başkanlığı yapmış sevgili vekillerimiz var, onlarla da bu konuyu tartışmak isterim.

ADNAN BEKER (Ankara) - Aslında Cumhurbaşkanımıza verelim o yönetsin.

AYŞE SİBEL YANIKÖMEROĞLU (İstanbul) - Öyle oluyor zaten sonuç, oraya gidecek.

SURURİ ÇORABATIR (Antalya) - Kamu kaynakları üzerinde tasarruf yetkisinin tek elde toplanması madde 19 ile hazine taşınmazlarının tasfiyesi sürecinde açıkça görülmektedir. Atıl olduğu iddia edilen bu kamu varlıklarının şeffaf bir pazarlık, rekabetçi bir değerlendirme veya Türkiye Büyük Millet Meclisinin etkin denetimi olmaksızın sadece Bakanlık kararıyla TOKİ, Kentsel Dönüşüm Başkanlığı gibi kurumlara bedelsiz devri öngörülmektedir. Türkiye'de hazine taşınmazlarının toplam yüz ölçümü Millî Eğitim Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı mülkiyetleri hariç tutulduğunda dâhi milyonlarca metrekareyi bulmaktadır. Bu büyüklükteki bir kamu varlığının idari kararlar tasfiye edilmesi, devletin ortak mal varlığının siyasi iktidarın takdirine bırakılması anlamına gelecektir. Üstelik bu işletmelerden elde edilen gelirin yüzde 60'ının Cumhurbaşkanına tanınan ödenek ekleme yetkisiyle Bakanlık bütçesine aktarılacak olması, kaynakların hesap verilebilirliğini düşük, siyasi tercihe açık bir alanda kullanma riskini barındırmaktadır. Bu durum 2003'teki Mera Kanunu, 2012'deki 2B düzenlemelerinde olduğu gibi, kamu malının siyasi, ekonomik rant aracına dönüştürülmesi tehlikesini taşımaktadır.

Çevre danışmanlık piyasasının regülasyonu madde 7 ve 9 çevre danışmanlık firmalarının tanımını yeniden yapıyor. Bakanlık tarafından yetkilendirilen kişiler tanıtılıyor ve ceza puan sistemi getiriyor. Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği belirsiz ve keyfî yetkilendirmeye yol açan düzenlemeler, benzer şekilde Bakanlığın takdir yetkisini içeren yeni bir çerçeveye yeniden getirilmektedir. Cezai puanlama gibi idari bir sistemle firmaların faaliyetlerinin askıya alınması veya belgelerin iptali siyasi veya idari baskı aracı olarak kullanılabilir şüphesi var. Firmaların denetledikleri işletmelerdeki aykırılıkları bakanlığa bildirme zorunluluğu, danışmanlık ilişkisindeki güven ve gizlilik ilkesini zedeleyecektir, firmaları devlet muhbiri konumuna sokacaktır. Yapı denetimi ve güvenliği alanında öne sürülen düzenlemeler, 6 Şubat depremlerinin yarattığı toplumsal travma ve hesap sorma ihtiyacı göz önüne alındığında büyük bir çelişki oluşturmaktadır.

Madde 12'yle yapı denetçilerinin isim ve imzalarının yapı ruhsatından çıkarılması öngörülmektedir. Gerekçe olarak bürokrasinin azaltılması ve elektronik takip gösterilse de bu uygulama bireysel sorumluluğu silikleştirmekte, hesap verilebilirliği zayıflatma tehlikesini taşımaktadır. Elektronik sistem takibi ancak tam şeffaf ve her vatandaşın erişimine açık bir kamu hizmeti hâline getirilmesiyle daha anlamlı olabilir. Sayın Çevre Bakanım, Sayın Komisyon Başkanım, kanun teklifini veren Adem Bey'e söyleyeyim, yapı denetim hakikaten Türkiye'de çok önem arz ediyor. Bu konuyu ayrı bir başlık altında da tekrar hep beraber bizim Komisyonumuzda veya sizlerle tartışmamız lazım. Malumunuz, siz de bahsettiniz, depremde nelerle karşılaştığımızı, bu eksikliğin ne olduğunu hep beraber gördük. Çevre danışmanlık firmalarıyla yetkilendirilmiş kişilere ilişkin düzenlemeler Anayasa Mahkemesinin iptal kararı sonrası geliştirilmiş olsa da yetkilendirme kriterleri belirsizliğini koruyor. Ayrıca, ceza puanı ve belge askıya alma mekanizmaları keyfî uygulamalara açık gözüküyor. Kadastral hataların düzeltilmesinde yargı yolunun sınırlandırılması... Madde 16

kadastroda yanılma sınırının tecviz tanımını getirerek bu sınır içindeki farkların kadastro müdürlüklerince resen düzeltilebileceğini, düzeltmeye karşı dava açma süresinin otuz günle sınırlandırıldığı düzenleniyor. Mülkiyet hakkı Anayasa'nın teminat altına aldığı en önemli haklardan biridir. Kadastral hataların idari makamlar tarafından yargısal denetiminin dar bir süreye hapsedildiği bir ortamda "bilimsel kavramlar" adı altında düzeltilmesi vatandaşın mülkiyetini koruma hakkını zayıflatacaktır. "Yanılma sınırı" gibi teknik bir kavramın mülkiyet üzerinde bu denli belirleyici olması uygulamada hak kayıplarına ve idarenin takdir yetkisinin genişlemesine yol açabilir.

Teklif Anayasa Mahkemesinin otoritesine ve hukukun üstünlüğü ilkesine karşı bilinçli bir karşı çıkma içermektedir. Madde 7'de ve 8'de Anayasa Mahkemesinin belirlilik ilkesine aykırı bularak iptal ettiği çevre danışmanlık firması tanımı ve ilgili cezai hükümleri neredeyse aynı içerikle kanunda yeniden eklenmektedir. 20'nci maddede Akşehir Gölü'ndeki kıyı kenar çizgisi ve sözü edilen mülkiyet sorunlarına dair hiçbir bilgiye yer verilmemiştir. Bu hususta bir çalışma, bir etki analizi yapılmış mıdır? Kaç kişi ne kadar büyüklükte bir alandan söz etmektedir? Biraz önce siz söylediniz metrekaresi, ben sizi dinlemeden bu yorumu yaptım. Çalışma yapıldıysa Komisyonumuzda bu konu hakkında bilgi verebilir misiniz?

Madde 21, 22, 23, 24 Yapı Denetimi Hakkında Kanun'da yapılacak değişikliklerle binlerce yapı gerçekleştirilmiş olmasına rağmen beton üreticisinin tanımını ve çalışma esaslarının belirlenmesini ve bu konudaki ciddiyeti sorgular hâle getirmektedir. Aynı şekilde, deprem bölgesinde binlerce konutun tamamlanmış olmasına rağmen zemin ve temel etüt kuruluşunun tanımının yeni yapılıyor olması çok düşündürücüdür. Teknik personel istihdamı neticesinde çalışma usulleriyle ilgili maddeler ve bu konudaki hususlar taahhüt işleminde sözleşmeye eklenmektedir. Burada aramızda bugün Yapı Denetim Derneğinin Başkanı da var, biz onlardan da görüş aldık Sayın Bakanım.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Sururi Bey, bütün maddeleri görüşeceğiz biliyorsunuz.

SURURİ ÇORABATIR (Antalya) - Bitiriyorum, az kaldı zaten, 30 madde, başka da konuşmayacağım merak etmeyin.

Burada tekrar zeminle ilgili konuya değinmek istiyorum. Kanun teklifinin 22'nci maddesinde "Beton üreticisine, yapının denetimi için alınan sertleşmiş beton (karot) deney sonuçlarının ilgili standardı sağlamadığının tespiti hallerinde İl Yapı Denetim Komisyonunun teklifi üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğünce 500.000 Türk Lirası idari para cezası verilir." denmektedir. Ancak ilgili standardı sağlamayan beton döküldüğü yapının akıbeti hakkında bir bilgi verilmemiştir. Ayrıca, bu idari para cezası belirlenirken bu durum sadece İl Yapı Denetim Komisyonu teklifiyle olmamalıdır. Zaten beton ve sertleşmiş beton Elektronik Beton İzleme Sistemi sayesinde anlık görülebiliyor, komisyon kararı beklenmesine gerek kalmayacaktır.

Yine, kanun teklifinin 23'üncü maddesinde gerekçe yazısında laboratuvarların beton deneyine ilişkin alacakları bedellerin azami bedellerinin Bakanlıkça belirleneceği yönündeki hükme, kalitenin düşmesinin engellenmesi amacıyla asgari bedelin de belirleneceği hususun da ekleneceği belirtilmektedir. Ancak bu belirlenen bedeller piyasa koşullarının altında gibi gözüküyor. Özellikle uzun mesafeli inşaatlarda, özellikle İstanbul gibi büyükşehirlerde yol masraflarını bile karşılamamaktadır. Burada 24'üncü maddede "Bakanlıkça izin belgesi verilen zemin ve temel etüt kuruluşları tarafından yapılır." denmektedir. Ancak bu kuruluşların neye göre belirleneceği çok önemlidir. Tabii, bu sektörde çalışan jeoloji ve jeofizik mühendislerinin geleceği bir kanun teklifiyle belirlenmemelidir. Bu, işin kalitesini artırmaz, aksine, deprem bölgesi olan ülkemizde binlerce jeoloji ve jeofizik mühendisinin işsiz kalmasına sebep olacaktır. Bu tarz kuruluşlar yerine Yapı Denetim Kanunu'na jeoloji ve jeofizik mühendislerinin eklenmesiyle, ayrıca belediyelerde bu mühendislerin istihdamının sağlanarak denetlemenin artırılmasıyla kolaylık sağlanabilir. 21'inci maddedeki zemin ve temel etüt kuruluşu Bakanlıktan aldığı izin belgesiyle zemin ve temel etüt faaliyetlerini icra eden yerine denetleyen ve Bakanlıkça denetlenen tüzel kişi olarak değiştirilmesi onların bu sorununu çözecektir diye düşünüyoruz; biz onlardan bilgi aldık Sayın Bakanım bu konuyla ilgili. Yine, kanun teklifinde yer alan zemin laboratuvarlarının deney numunelerini yerinde almaları hakkındaki düzenlemeye gerek kalmaz çünkü zemin laboratuvarının hiçbirisinin teklifte belirtilen şekilde çalışması uygun değildir. Burada inşaat mühendisi olan vekillerimiz de var; Semih Vekilim, siz de herhâlde inşaatla uğraşıyorsunuz, bu konudaki fikirlerinizi merak ediyorum, çoğu da sizi ilgilendiriyor.

Ben burada diğer maddelere de değinecektim ama süreyi düzgün kullanma açısından -vekillerimiz de söz alacak- şimdilik müsaade isteyeyim, maddelerde konuşuruz.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

Gülcan Hanım, buyurun.

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Komisyonumuzun kıymetli üyeleri, Bakanlığın kıymetli bürokratları, çok değerli sivil toplum örgütlerimizin temsilcileri; hepinizi öncelikle saygıyla selamlıyorum.

Yine Anayasa'ya aykırılıklarla dolu bir torba yasayı görüşmeye başladık Sayın Başkan. Dönem başından beri üyesi olduğum bu Komisyonunda konutu, çevreyi, mülkiyeti, yerel yönetimleri ve denetimi aynı torbaya dolduran, yetkiyi merkezde toplayan, hakları parça parça budayan aynı siyasi tercihin ürünlerini görüşüyoruz. Önce şunu sorayım Sayın Başkan: Bu kaçınıcı torba yasa? "Her torba yasada ortak olan şey nedir?" diye sorarsanız, yetkilerin kimden alınıp kime devredildiği, üstünüzde bulunan sorumlulukları bir başkasına nasıl devrettiğinizi açıkça bu torba yasalarda görmeye devam ediyoruz. Tamamına baktığımızda, burada asıl amacın yerel yönetimlerin yetkilerinin daraltılması olduğunu da çok net görüyoruz.

Şimdi, burada her teklif maddesinde konuşmayacağım ama konuşacağım teklif maddelerinde de niyet sorgulayarak konuşmama devam etmek istiyorum Sayın Başkan. 4'üncü ve 5'inci maddeye baktığımızda, apartman ve site aidatlarına sözde bir düzenleme getiriyorsunuz "geçici bütçe" "itiraz" ve "oran sınırı" diyorsunuz ama yurttaşı ezen asıl sorunlara hiç dokunmuyorsunuz. Enerji maliyetlerini, personel giderlerini, enflasyonu çözmek yerine vatandaşa "Sen bekle, sen idare et." diyorsunuz ve bu sosyal politikalara aykırı durumu, ayrıca öfkeyi de oyalama siyasetini yürütüyorsunuz burada Sayın Başkan.

Gelelim 7'nci, 8'inci ve 9'uncu maddelere; çevre danışmanlık firmalarını içeren maddeler. Anayasa Mahkemesi zamanında ne dedi? "Bu düzenleme olmaz. Kanunilik yok. Yetki belirsiz." dedi. Peki, sizler ne yaptınız? Aynı düzenlemeyi biraz cilaladınız, tekrar getirdiniz; denetimi kamudan alıp piyasaya verdiniz. Bu firmalar hem denetledikleri işletmelerden para alacaklar hem rapor

yazacaklar hem de gerektiğinde Bakanlığa ihbarda bulunacaklar. Buna kim inanır? Bu, denetim değildir; bu, denetimin özelleştirilmesi, kamunun sorumluluktan da çekilmesidir.

10'uncu maddede TOKİ'ye, vefat eden borçlular için mahkeme kararı olmadan mirasçılık belgesi alma yetkisi veriyorsunuz, taşınmaz satışlarında da yüz yüze imza zorunluluğunu ortadan kaldırıyorsunuz. Bugüne kadar bu belge yargısal güvence altında verilirken, şimdi, alacaklı konumdaki TOKİ mirasçılık sürecini başlatan ve hızlandıran taraf hâline getiriliyor. Miras gibi son derece hassas bir alan idari bir işleme dönüştürülüyor. TOKİ tarafsız değildir, doğrudan alacaklıdır. Bu yetki, yurttaşı mahkeme kararı olmadan borçlu konuma sürükleme riskini doğurmaktadır. Yargısal denetimi zayıflatıp hukuku değil tahsilatı esas alan bir durum gündeme gelecektir. Peki, bu yetki kimin için geçerli olacak? AK PARTİ'li için mi, Cumhuriyet Halk Partili için mi? Yoksa yine "bizden olan" "olmayan" ayrımı mı yapılacaktır? Devlet yurttaşına bu kadar hoyrat davranabilir mi, bunu sormak istiyorum. TOKİ'yi yargının yerine koymaya çalışmanızı da anlamıyoruz. Mirasçılık gibi yargısal güvence gerektiren bir sürecin TOKİ gibi yürütmeye bağlı ve alacaklı konumdaki bir idarenin inisiyatifine bırakılmasını kabul etmiyoruz. Bu düzenleme sosyal devlet anlayışıyla bağdaşmıyor ve kabul edilemez bir durumdur.

Gelelim 11'inci maddeye. "Yeni yerleşim alanı" diyerek Bakanlığa sosyal konut alanlarında kamu arazilerini devralma, özel mülkiyete ise acele kamulaştırma yoluyla el koyma yetkisi veriyorsunuz. Üstelik bu işlemleri Bakanlıkta birlikte TOKİ de yürütecek. Acele kamulaştırmayı bu Mecliste defalarca konuştuk, acele kamulaştırma bir istisnadır. Acele kamulaştırma savaşta olur, depremde olur, gerçekten zorunlu hâllerde olur acele kamulaştırma. Siz 500 bin konut vaadine yetişmek için olağanüstü yetkiyi olağan hâle getiriyorsunuz. Hukukun sırası bellidir, önce kamulaştırma yapılır, bedel belirlenir, yargı güvencesi işletilir, sonra da inşaat başlanır. Ama siz ne yaptınız? 500 bin konut hedefi için önce inşaat başladınız, işi bitiriyorsunuz, kamulaştırmayı ve hukuku sonradan yetiştirmeye çalışıyorsunuz. Bu, sosyal konut politikası değildir; bu, siyasi takvime göre mülkiyet hakkını ezmektedir. Anayasa'nın mülkiyet hakkına açık aykırılık riski taşıyan bu anlayış "Önce ben yapayım, sonra hukuka bakarız." demektir ve bu da kabul edilemezdir. Bu madde aslında AKP yönetiminin anlayışının da özetidir. "Önce talimat, sonra inşaat, hukuku ise arkadan yetiştiririz." mantığıyla ilerlemektedir.

Gelelim 12'nci, 13'üncü ve 15'inci maddelere. Bu maddelerle yangın güvenliğinin denetimini tek bir sorumlu idarede toplamak yerine belediyeler, Bakanlık, Bakanlığın yetkilendirdiği özel kişi ve kuruluşlar arasında parçalara ayırıyorsunuz; yetkiyi çoğaltıyor, sorumluluğu belirsizleştiriyorsunuz. "Yangın güvenliği" ve "denetim" diyorsunuz -elbette can güvenliği hayati bir meseledir, buna hiçbirimizin itirazı yok- ama mesele yetki vermek değil sorumluluk almaktır. Kartalkaya'da ne yaşandığını unutmamak. Kapısında "Kültür ve Turizm Bakanlığının denetimine tabidir." yazan bir tesiste 78 yurttaşımızı kaybettik. Peki, ne oldu? Bakan istifa etti mi? Hayır. Tek bir yetkili sorumluluk aldı mı? Hayır. Şimdi bu maddelerle ne yapıyorsunuz? O facianın hesabını vermek yerine sorumluluğu daha da dağıtıyorsunuz. Sonuçta herkes yetkili ama hiç kimse sorumlu değil noktasına getiriyorsunuz. Bu düzenleme can güvenliğini sağlamak için değil, yarın bir facia daha olduğunda -Allah korusun diyorum- "Yetki bende değildi." diyebilmek içindir. 78 canın hesabı verilmeden bu maddeleri buraya koymak da vicdani değildir.

21, 22, 23 ve 24'üncü maddeler de deprem gerçeğiyle bağdaşmayan ciddi sorunlar içeriyor. Son depremlerde binlerce yapının zemin kaynaklı hatalar nedeniyle yıkıldığı bir ülkede yapılması gereken, zemin ve temel etütlerinin yerinde ve bağımsız biçimde denetlenmesini güçlendirmektir. Siz ise denetimi güçlendirmek yerine bu etütleri yapan jeoloji mühendislerimizi ve firmaları sistem dışına itiyorsunuz. Teklifte zemin ve temel etütlerini yalnızca Bakanlıkça izin verilen kuruluşlara bırakıyor, hangi ilde, kaç firmanın çalışacağını, kimlerin bu hizmeti vereceğini fiilen Bakanlığın takdirine bırakıyorsunuz. Bu yaklaşım bugün ülke genelinde faaliyet gösteren yaklaşık 2 bin firmayı ve binlerce mühendisi işsiz bırakma riski taşımaktadır. Etüt ve proje müellifliği sistemi zayıflatılmakta, bireysel mühendislik hizmeti ortadan kaldırılmaktadır. Üstelik mimari ve statik proje müelliflerinden harç alınmazken jeoloji mühendislerinden yüzde 14 ila yüzde 28 oranında harç öngörüyorsunuz; bu, açıkça eşitlik ilkesine aykırıdır. Hem konut maliyetlerini artırır hem de Bakanlık fiilen zemin etüt bürolarının ortağı hâline getirir bir durum yaşıyoruz. Zemin laboratuvarlarına getirilen numuneyi sahadan bizzat alma zorunluluğu ise uygulanamaz niteliktedir ve denetimi güçlendirmek yerine göstermelik, hatta sahte raporların önünü açma riskini de taşımaktadır. Bu maddeler deprem güvenliğini artırmıyor Sayın Başkan, bilimi, mühendisliği ve meslek alanlarını daraltıyor. Zemin etütlerini yapanları tasfiye eden değil yapılan etütleri bağımsız ve etkin bir biçimde denetleyen bir sistem kuralmalısınız. Bu hâliyle düzenleme kamu yararına değil de merkezîyetçi ve keyfî bir anlayışa hizmet etmektedir.

Ve gelelim esas niyetinizi açık eden 17'nci maddeye. Bu kanun teklifinin en kritik, en sorunlu maddelerinden biridir 17'nci madde. Çünkü burada yapılan şey teknik bir düzenleme değildir, yerel yönetim anlayışının kökten değiştirilmesidir. Madde 17'yle belediyelerin, bağlı kuruluşlarının, belediye şirketlerinin ve bunların doğrudan ya da dolaylı ortak olduğu yapıların yeni şirket kurması, kooperatif kurması, mevcut şirket ve kooperatiflere ortak olması, sermaye artırılması ve hibe yoluyla şirket edinimi dâhil her türlü hisse edinimi Cumhurbaşkanının iznine bağlanmaktadır. Buna dikkat çekiyorum, bu bir denetim düzenlemesi değildir; bu, açıkça bir izin rejimidir. Oysa belediyelerin şirket kurma yetkisi 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 70'inci maddesinde açıkça tanımlanmaktadır. Daha da önemlisi, hibe yoluyla şirket ediniminin Cumhurbaşkanının iznine bağlanması geçmişte denenmiş ancak Sayıştay tarafından yürütmesi durdurulmuş ve bu görüş de kesinleşmiştir yani yüksek yargı bu konuda açıkça "Olmaz." demiştir. Şimdi siz ne yapıyorsunuz? Yargının reddettiği bir uygulamayı kanun yoluyla tekrar önümüze getiriyorsunuz. Bu, hukuken doğru değildir, yargı kararlarını arkadan dolanmaktır ve siz bu işte de ustalaştınız; bunu da açıkça ifade etmek istiyorum.

Bir başka çelişkiyi daha hatırlatmak istiyorum, 2017 yılında 696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'yle tüm belediyelere şirket kurmayı siz zorunlu hâle getirdiniz, bu iktidar getirdi, personel istihdamını bu şirketler üzerinden yaptınız. Yani belediyelerin şirket sahibi olması bizzat sizin tercihinizle fiilen zorunlu kılınmıştı. Bugün ise dönüp diyorsunuz ki: "Bu şirketleri kurmak, devralmak, ortak olmak, hatta hibe yoluyla edinmek için Cumhurbaşkanından izin alacaksınız." Bu idari bir tutarlılık değildir; bunu da bilginize sunmak istiyorum. Üstelik ortada denetimsiz bir alan da yok Sayın Başkan. Belediye şirketleri Sayıştay denetimine tabidir, ayrıca Mülkiye Teftiş Kurulu tarafından da denetlenmektedir. Anlıyoruz ki mesele denetim değil yetkiyi merkezde toplama meselesidir. Bakın arkadaşlar, Cumhurbaşkanlığı hangi kritere göre izin verecek, bu kriterler kanunda var mıdır; ben göremiyorum. Bu sınırsız takdir yetkisi keyfîlik ve siyasallaşma demektir. Bu düzenlemenin AKP'li belediyeler için olmasıyla beraber CHP'li belediyelerimizi

itibarsızlaştırmak için olduğunu açıkça okuyabiliyoruz. Cumhuriyet Halk Partili belediyelerimizin kadın kooperatifi kurmakta ve üreticiyi desteklemekte, emeği güçlendirmekte ne kadar da başarılı işler yaptığını hepimiz biliyoruz. Siz de bunu gördüğünüz için diyorsunuz ki: "Kadın emeği için izin alın." Üreticiye "Çalışmak için izin alın." Bu, akıl alır gibi değildir Sayın Başkan. Her torba yasada biraz daha yetki alıyorsunuz. Bugün şirket için izin, yarın yatırım için izin, öbür gün hizmet için izin. Bu gidişle ne olacak biliyor musunuz? Belediye başkanlarını da siz mi atamayı düşünüyorsunuz? Bu soruyu da buradan sormak istiyorum. Bu madde sandıkta kaybedilen yerel yönetimleri masada saray iznine bağlama girişimidir. "Denetim" adı altında, başarılı belediyelerimizin elini kolunu bağlamak istiyorsunuz. Biz denetime karşı değiliz ama kriteri olmayan, sınırı olmayan, siyasallaşmaya açık bir izin rejimine de şiddetle karşı geliyoruz. Bu nedenle, madde 17 hukuk devleti ilkesine, yerinden yönetim anlayışına ve demokratik yerel yönetimlere aykırıdır Sayın Başkan.

Değerli Komisyon üyelerimiz, biz bu düzenlemelere baktığımız zaman Cumhuriyet Halk Partisinin kazandığı belediyelerin başarılı hizmetlerini ortadan kaldırmak için çıkarıldığını çok net biliyoruz. Çıkaracağınız bu kanunla adaletli olamayacağınızı daha önceleri de yaşadık ve gördük. Cumhuriyet Halk Partili belediyelere başka, AK PARTİ'li belediyelere başka davranıyorsunuz. Yani adaletiniz yok, teraziniz şaşmış durumda. Bunun en somut örneğini nerede biliyoruz? Belediye başkanlarımızı hapse atmanızda biliyoruz. Sandıkta yenemediklerinizi yargı sopasıyla, torba yasalarla, yetki gasplarıyla kısıtlamaya çalışıyorsunuz.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; bu Meclis sizin arka bahçeniz, bu ülke de torba yasalarla yönetilecek şirketiniz değildir. Bizler Cumhuriyet Halk Partisi olarak mülkiyet hakkına sahip çıkmak için, yerel yönetimlerin yetkilerini savunmak için, seçilmiş iradeyi korumak için hepimiz buradayız. Bu torba yasa bu hâliyle geçemez, geçmemeli de. Bu yetki gasbına, bu merkeziyetçi dayatmaya ve bu "Ben yaptım oldu." anlayışına teslim olmayacağız.

Teşekkürlerimi sunuyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun Sibel Hanım.

Biraz tasarruflu kullanırsak iyi olur, buradayız...

AYŞE SİBEL YANIKÖMEROĞLU (İstanbul) - Teşekkür ediyorum.

Kısa benim konuşmam Başkanım, çünkü vekillerimiz çok güzel izah ettiler, ben kısaca değinmek istiyorum birkaç noktaya.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; birbiriyle ilgisiz onlarca madde içeren yeni bir torba kanun teklifi önümüze getirilmiştir. Ancak bu teklifin satır aralarına baktığımızda mülkiyet hakkından depremzede haklarına, yerel yönetimlerin özerkliğinden çevreye kadar vatandaşın kazanılmış haklarını ihlal eden bir tablo görüyoruz.

Değerli milletvekilleri, 10'uncu maddeyle TOKİ'ye, mahkemeden izin almadan mirasçılık belgesi çıkarma yetkisi veriliyor. Yani TOKİ'ye diyorsunuz ki: Sen mirasçıları bekleme, mahkemeye uğraşma, git doğrudan bu belgeyi al ve icra takibini başlat. Soruyorum size: TOKİ neden normal adli prosedürleri izlemekten kaçıyor? Buradaki amaç nedir?

Asıl felaket 11'inci maddede gizli. Bakanlığa sosyal konut projeleri için acele kamulaştırma yetkisi veriliyor. Sayın milletvekilleri, hukukumuzda bu yetki ülke savunması gibi olağanüstü hâller için istisnadır. Vatandaşın mülküne buna dayanarak el koyamazsınız. Buradan sormak istiyorum: Sosyal konut yapmak ne zamandan beri bir millî savunma meselesi hâline gelmiştir? Bu da kabul edilemez.

Değerli milletvekilleri, madde 12'de görüyoruz ki denetimi kimin yaptığını halkın gözünden kaçırmak istiyorsunuz. Yapı denetçilerinin isimlerini ruhsattan sileceksiniz. Neymiş, Bakanlık elektronik sistemle takip edecekmış. Neden şeffaflıktan kaçırıyorsunuz? Vatandaş oturduğu binayı kimin denetlediğini neden bilmesin gerçekten anlam veremiyoruz.

Değerli milletvekilleri, teklifin 17'nci maddesi yerel yönetimler üzerindeki baskıcı zihniyetin bir başka yansımasıdır. Belediyelerin sadece şirket kurması değil hibe yoluyla şirket edinmesi, kooperatif kurması veya yeni ortaklıklar kurması bile doğrudan Cumhurbaşkanına onayına bağlanıyor. Bir belediye halkına daha ucuz ekmek ulaştırmak için kooperatif kurmak istese Cumhurbaşkanından izin mi alacak? Madde gerekçesinde uygulamada aksaklıklar yaşandığı ve belediye uygulamalarının denetimsiz kaldığı iddia ediliyor. Peki öyleyse, Sayıştay ne işe yarıyor? Müfettişleriniz belediyelerimizden neden hiç çıkmıyorlar? Sizin sorunuz denetim değil Cumhuriyet Halk Partili belediyelerin halka dokunan projelerini engellemek.

Sayın milletvekilleri, teklifin son maddelerine geldiğimizde iktidarın depremzedelerin yarasını sarma vaadiyle denetimsiz ve devasa bir mali yapı inşa ettiğini görüyoruz.

28'inci maddeyle deprem bölgesindeki bütçe yönetimi Kentsel Dönüşüm Başkanlığına devrediliyor. TOKİ gibi özel bütçeli bir yapı dururken genel bütçe içinde ama Bakanlıktan bağımsız hareket eden bu yapı kime hesap verecek? Bu Başkanlığa daha yeni iç borçlanma yetkisi verilmedi mi? Şimdi ise Mera Kanunu'nu delerek köy yerleşik alanı dışındaki arazileri inşaat rantına açma yetkisi alıyorsunuz. Afet sonrası sosyal sorumluluk görüntüsü altında ihtiyaçtan fazla konut ve yapı üreten ticari amaçlı gayri menkul üretme ve satma organizasyonuna dönüştürüyorsunuz. Buradan soruyorum: TOKİ ve Bakanlık dururken denetimini zorlaştırdığınız 595 milyar liralık ek ödenek kimlere aktarılacak?

Sonuç olarak, bu teklif mülkiyet hakkını acil kamulaştırmayla çiğneyen, belediyelerin halka hizmet etmesini engelleyen, kentsel dönüşüm harcamalarında denetimi zorlaştıran bir pakettir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu maddeleri Komisyonunda ortak akılla, hukuku merkeze alarak yeniden düzenlememiz gerekiyor.

Saygılarımla.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

Aykut Bey, buyurun.

AYKUT KAYA (Antalya) - Sayın Başkan, değerli komisyon üyeleri; öncelikle herkesi saygıyla selamlıyorum.

Tapu Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi adı altında önümüze getirilen ancak içeriğine vâkıf oldukça hukuk devleti ve yerel demokrasi adına derin endişelere kapıldığımız bir metni görüşüyoruz.

Her zamanki gibi, birbiriyle ilgisiz onlarca düzenlemenin harmanlandığı torba yasa mantığıyla hazırlanmış bu teklif maalesef ki vatandaşın derdine derman olmaktan ziyade, idarenin yetkilerini kontrolsüzce genişleten ve denetimi zayıflatan bir anlayışın ürünüdür. Deprem güvenliği ve kentsel dönüşüm gibi hepimizin hemfikir olduğu hayati başlıkların arasına gizlenmiş öyle maddeler var ki bunları görmezden gelmemiz Yüce Meclisimizin yasama onuruna yakışmaz.

Kıymetli hazırun, teklifin 17'nci maddesine bilhassa dikkatinizi çekmek istiyorum. Bu maddeyle belediyelerimizin ve onlara bağlı şirketlerin yeni bir şirket kurması, bir kooperatife ortak olması hatta bedelsiz yani hibe yoluyla bir şirket edinmesi dahi Cumhurbaşkanının iznine bağlanıyor. Buradan sizlere sormak istiyorum: Halkın oylarıyla seçilmiş bir belediye başkanının beldesine hizmet götürmek için kullanacağı ticari ve iktisadi araçları Cumhurbaşkanının iznine bağlamak hangi demokrasi anlayışıyla bağdaşır? Bu düzenleme "Bürokrasiyi azaltıyoruz." iddiasının tam aksine yerel yönetimler üzerinde siyasi bir vesayet kurma çabasıdır. Muhafiz belediyelerin elini kolunu bağlamak, halka gidecek hizmeti siyasi saiklerle engellemek yerinden yönetim ilkesini ayaklar altına almaktır. Belediyeler şirket kurarken değil hizmet üretirken denetlenmelidir. Ancak bu madde denetim değil doğrudan bir kilitleme mekanizmasıdır.

Bir diğer hukuk garabeti ise 10'uncu maddede karşımıza çıkıyor. TOKİ'yi taraf olduğu dava ve icra takiplerinde teminat yatırma yükümlülüğünden muaf tutuyorsunuz. Anayasa'mızın hukuk devleti ilkesi gereği idare ile vatandaş mahkeme önünde eşittir. Ancak siz bu maddeyle devlet kurumuna vatandaş karşısında imtiyazlı bir zırh giydiriyorsunuz. Bir vatandaş hak ararken, dava açarken harçların, teminatların altında ezilirken milyarlarca liralık bütçeyi yöneten devasa bir kurum olan TOKİ'ye "Sen ödeme yapma, sen ayrıcalıklısın." demek adalete olan güveni zedelemektir. Bu yaklaşım taraflar arasında adil ve dengeli bir ilişki kurulmasını engellemekte, vatandaşın idare karşısındaki zayıf konumunu daha da derinleştirmektedir.

Bütçe disiplini açısından ise 19'uncu madde tam bir felakettir. Hazine taşınmazlarının satışından elde edilen gelirlerin büyük bir kısmını genel bütçe dışına çıkararak kurumların kendi özel hesaplarına, döner sermayelerine aktarıyorsunuz.

Değerli arkadaşlar, bütçe hakkı Meclisindir, milletindir. Kamu kaynağı tek bir havuzda toplanmalı, şeffafla yönetilmeli ve Sayıştay denetimine tabi olmalıdır. Siz gelirleri bütçeden kaçırarak denetimden uzak paralel bütçeler ve örtülü ödenekler oluşturunuz. Bu paraların nereye, kime ve nasıl harcanacağını denetlemek tabii ki imkânsız hâle geliyor.

Görüşmekte olduğumuz teklifin 21'inci maddesiyle, 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun'un 1'inci maddesinin üçüncü fıkrasına "zemin" ibaresinin eklenmesi ve akabinde "zemin ve temel etüt kuruluşu" tanımının getirilmesi öngörülmektedir. Ancak, burada dikkatinizi çekmek istediğim temel husus şudur: Sorun, icracı firmalarda değil denetim mekanizmasının eksikliğindedir. Türkiye'de zemin ve temel etütleri yapan çok sayıda mühendislik firması zaten mevcuttur. Bu firmaların eksikliği değil bu faaliyetlerin bağımsız, bilimsel ve kamu yararını gözetten bir denetim sürecine kavuşmamış olması esas boşluktur. O nedenle, düzenlemenin zemin ve temel etüt kuruluşu şeklinde değil zemin ve temel etüt denetim kuruluşu şeklinde yapılması daha doğru olacaktır. Böylece hem etüd yapan icracı firmalarla denetleyen bağımsız yapılar ayrışacak hem de yapı güvenliği ve kamu menfaati korunacaktır.

Son olarak 5'inci maddeyle Kat Mülkiyeti Kanunu'nda yapılan değişikliğe değinmek istiyorum. Toplu yapılarda yönetim planı değişikliği için gereken beşte 4 nitelikli çoğunluğunu üçte 2'ye düşürüyorsunuz. Bu, teknik bir detay gibi sunulsa da binlerce insanın bir arada yaşadığı sitelerde, toplu konutlarda çoğunluğun azınlık üzerinde tahakküm kurmasının önünü açan tehlikeli bir adımdır. Mülkiyet hakkını ve komşuluk hukukunu salt çoğunluğun insafına terk edemezsiniz. Bu düzenleme sitelerde huzuru değil kaosu ve komşular arası husumeti artırabilir.

Özetle, bizler depreme karşı güvenli konutların inşasını, kentsel dönüşümün hızlanmasını sonuna kadar destekleriz ancak bu kutsal hedeflerin arkasına sığınarak yerel yönetimleri vesayet altına alan, vatandaşı devlet karşısında çaresiz bırakan, bütçe birliğini bozan ve mülkiyet hakkını zedeleyen bu Truva atı maddeleri kabul etmemiz mümkün değildir.

Bu nedenlerle, bahsi geçen maddelerin teklif metninden çıkarılmasını veya hukukun evrensel ilkelerine uygun şekilde yeniden düzenlenmesini talep ediyorum.

Komisyonu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

Cem Bey, buyurun.

CEM AVŞAR (Tekirdağ) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan Yardımcısı, kıymetli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, bu torba yasa anlayışı çok anlaşılabilir bir şey değil artık ya. Yani sürekli bu komisyonlara bu torba yasa metinleri geldiği zaman aynı şeyleri konuşuyoruz. Muhalefet tarafından bu anayasa gerekçeleriyle, saydığımız birçok gerekçeyle, elma, armut kadar farklı şeylerin bir torbaya konulması gerekçesiyle itirazla karşılaşıyor, burada bir zaman kaybı yaratıyor, enerji kaybı yaratıyor, sürekli aynı şeyleri konuşmamıza sebep oluyor.

Bir de ben buradaki iktidar milletvekillerinin de illa "torba yasa, torba yasa" diye bir savunma içinde olduğunu düşünmüyorum. Dolayısıyla, bazen bu ve bunun gibi gelecek olan akut durumlara da bizim tarafımızdan bir duvar yaratıyor, bir perde yaratıyor yani bu anlayıştan, bu süreçten vazgeçmek lazım. Hukuki boyutuyla alakalı yasa komisyonlarına bu maddeleri sevkten sonra bu işlerin biraz daha her komisyonun ilgili alanda konuşması hem daha faydacı bir süreç sağlayacaktır hem de enerjimizi sürekli bu konuyla harcamamızı ortadan kaldıracaktır diye düşünüyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi kanun teklifinin gerekçesine baktığımız zaman o ilk sayfada olan tespitlerin çoğunluğu yerinde tespitler. İşte, afetle alakalı süreçler var, yaşadığımız yangınla alakalı alınacak tedbirler vesaire vesaire. Fakat içeriğe girdiğimiz zaman yine problemlerle karşılaşıyoruz. Hem torba gibi ele alınışından dolayı hem de yerel yönetimlerin yetkilerine dokunulmasından, yerel yönetimlerin yetkilerini merkezileştirecek işlere girişilmesinden dolayı biz yine bunlara itirazla bakıyoruz, bu da böyle faydacı bir şeyin bile kamuoyunda tartışılmasına yol açıyor.

Şimdi, biz nasıl düşünüyoruz bu konuyla alakalı? Ülkemizin deprem kuşağında bulunduğu bir gerçek, zemin yapısı konularının değinildiği bir gerçek. Mevcut yapılaşma durumunun riskli olduğu ve yapı güvenliğinin artırılması, kaçak ve denetimsiz yapılaşmanın önüne geçilmesi ile yangın güvenliğine ilişkin tedbirlerin artırılmasından, bunun zorluğundan bahsediliyor. Bunun için dinamik bir yaklaşım benimsemenin zorunlu olduğu ifade ediliyor. Gerekçede, riskli alanlar ile yıkılma veya ağır hasar görme tehlikesi bulunan riskli yapıların belirlenerek fen ve sanat norm ve standartlarına uygun, sağlıklı ve güvenli yaşam çevrelerinin oluşturulması yönelik iyileştirme, tavsiye ve yenileme çalışmalarının ivedi şekilde yapılmasının önem arz ettiği vurgulanıyor. Ben bu metni daha önceki buna benzer kanun tekliflerinde de okudum.

Yani tespitleri somutlaştırsak: Bir, bizim 85 milyon vatandaşımız riskli yapılarda yaşıyor değerli milletvekilleri. İki, ülkemizde 6 milyon bağımsız birim risk altında, bunun 2 milyonu İstanbul'da, Konya'da gördüğümüz gibi, kendiliğinden yıkılabilecek durumda, acil dönüşüm bekliyor. Üç, yangın güvenliğinde içler acısı bir durumdayız denetim noktasında, Kartalkaya da önümüzde bunun en acı örneği.

Şimdi, buradan şu çıkıyor: Demek ki -bunu bütün tarafları katarak söylüyorum- işimizi yapmamışız. İşimizi yapmamışız ve/veya bundan önce bu konuyla alakalı, bu tedbirlerle alakalı çıkardığımız torba yasalar bir şeye fayda sağlamamış ki biz hâlâ bu durumdayız ve bu durum karşısında bir şey yapamıyoruz. Yine, bizi umutlandıran bu tespitlerden sonra yamalı bohça misali olmasa da işte bizi bu konuyla alakalı tedirgin eden bir durum. Yani hem deprem kuşağında riskli konutlarda yaşıyoruz, buna çözüm olarak azcık oradan, azcık buradan yaklaşımla bakıyoruz. Aynı mantıktan hareketle, 1999 depremi sonrası gerekli tedbirler yeterince alınmadığından da işte 6 Şubatı yaşadık, şimdi de önümüzde koca bir Marmara depremi bekliyor.

Peki, ne öneriyoruz? Bu Komisyonun başını çekeceği çalışmaların önceliğinde bir deprem kanunu olması lazım yani bu konunun topyekûn ele alınması lazım. Meclis bünyesinde her grup temsilcisinin bulunduğu bir deprem koordinasyon kurulu oluşturulmalı, taraflar yetki ve sorumluluk alanları, işte ilgili bakanlıklar, yerel yönetimler, meslek odaları, bilim insanları ve hak sahipleriyle iş bölümü ve çalışma usul, esasları açık ve net bir biçimde tanımlanarak çalışmalı. Ulusal ve uluslararası kaynaklardan kaynak tedariki için deprem dönüşüm finansman birimi oluşturulmalı. Bu şu yüzden önemli: 6 Şubat depremlerinden sonra -işte bütçede de konuştuk- bakanlıkların önemli bir bütçesi -Tarım Bakanlığının, Teknoloji Bakanlığının, Gençlik Spor Bakanlığının bütçesi- mecburen deprem bölgesini ayağa kaldırmaya harcadı. Bu da ne demek oldu? Diğer bakanlıkların çok fazla yol alamaması, kendi kaynaklarını kısıması, fazla projeler gerçekleştirememesine yol açtı. Dolayısıyla, burada bir finansman biriminin ulusal ve uluslararası kaynaklardan oluşturulması şart. Türkiye genelinde riskli ve çok riskli konutların yerinde tespiti yapılmalı, Türkiye risk konut haritası net bir şekilde ortaya konulmalı, çok riskli konutlardan başlamak üzere dönüşüme ilişkin acil dönüşüm eylem planı hazırlanmalı, bu çalışmalarda Deprem ve Afet Koordinasyon Kurulunun kontrolü süreç izleme takvimi olarak belirlenmeli. Şimdi, bu torbayla o yüzden bir yol alamayacağımız ve kesin bir çözüme ulaşamayacağımız için biz bu çerçeveyi Komisyona öneriyoruz.

Bakin, su tartışması bunun başka bir örneği. İşte, gidiyor "Yerel yönetimler mi suçlu, Hükümet mi suçlu?" Kimin suçlu olduğu konusunu tartışmak yerine en temel ihtiyaç olan bu suyla alakalı da bir su kanunu çalışılmalı, yoksa yarın tekrardan yeni felaketlerde, yeni torbalarda geçici tedbirlerle bu işi tartışmaya devam ederiz.

Maddelere girmeyeceğim, maddeleri zaten konuşacağız fakat biz teklifin geneliyle alakalı, yetkileri merkezde toplayan veya teklifteki gibi kolay kamulaştırma taleplerini demokrasiden, Anayasa'dan uzak görüyoruz. Şimdi, afetler, kentsel dönüşüm bahane edilerek izlenen bu yolda bir faydalı süreç sağlanmaz. Böyle durumlar, böyle akut durumlar, böyle felaketlerin önüne geçme konuları işi merkezde toplayarak değil iş birliğiyle olur.

Dolayısıyla, burada iş birliğinin yerel yönetimlerle artırılması, yetki alanının genişletilmesi, paylaşılması noktasında vurgumuzu belirtiyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

Sabahat Hanım, buyurun.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli üyeler, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum ama bunun bir kanun, bazı kanunlarda değişiklikten ziyade artık gerçek anlamda halkın sorunlarına temas eden... Maalesef her gelen kanun diğerini aratan bir pozisyonudadır. Daracık zamanlara, kısıtlı sürelerle sıkıştırılarak... Biz "İlgili meslek kanunları illa görüşülsün, halkla görüşülsün, Parlamentodaki halkı temsil eden vekillerle bu görüş alışverişleri yapılsın, ortak kanunlar hazırlansın." dedikçe, Hükümet "bazı kanunlar" diyerek, birçok kanunda değişiklik yaparak kendi lehine, kendi çıkarı çerçevesinde tekliflerle önümüze geliyor. Yani buradan, sözün özü, ne halkın cebini düşünen ne halkın gerçek sorununu düşünen; sadece kendini, maliyesini, çevresini düşünen kanun teklifleri... Bu teklif de o tekliflerden biridir maalesef. Bugün görüştüğümüz bu kanun teklifi de afet riski, yapı güvenliği ve sosyal konut gibi herkesin hassasiyet gösterdiği başlıklarla önümüze getiriliyor. Elbette güvenli yapı, nitelikli denetim ve barınma hakkı hepimizin ortak talebidir ancak bu teklifte -bugüne kadar baktığımızda- bu hedeflerin arkasına gizlenmiş başka bir yaklaşımı da görüyoruz. Bu teklif, sorunları gözetmekten çok, yetkileri merkezde toplayan, yerel yönetimleri, meslek odalarını ve yurttaşın kendisini sürecin dışına iten bir anlayışı kurumsallaştırıyor. Torba yasa yöntemiyle 17 aykırı kanunda değişiklik yapılıyor. Bu bile başlı başına Meclisin denetim yetkisini zayıflatan bir tercih meselesidir aslında. Ama esas sorun, bu değişikliklerin ortak yönü, Bakanlık ve TOKİ güçlenirken yurttaşın mülkiyet hakkı ve yerel demokrasinin geriletilmesidir. Örneğin tapu ve kadastro değerlerin merkezî bir sistem üzerinden belirlenmesi öngörülüyor. Taşınmazın değerinin o mahallenin, o kentin gerçek koşullarından kopararak Ankara'dan belirlenmesi, bunun bedelini kimin ödeyeceği sorusunu gündeme getiriyor. Dolayısıyla, bu bedel yurttaşın ödenebilir. Daha yüksek vergiyle, daha yüksek harçla ödeyecek vatandaş yine. Üstelik belediyelerin planlama yetkisi fiilen devre dışı kalacak.

"Sosyal Konut" başlığı altında getirilen düzenlemelere baktığımızda da benzer bir tablo var. TOKİ'nin sosyal konut ihaleleri 2027'ye kadar damga vergisinden muaf tutuluyor. Bu, sosyal konutu güçlendiren bir düzenleme değildir; bu, kamu eliyle inşaat sektörüne sağlanan açık bir vergi ayrıcalığıdır. Sosyal devlet, barınma hakkını vergiden muaf müteahhitler üzerinden değil, şeffaf, denetlenebilir ve kamu yararını esas alan politikalarla sağlar.

Teklifte bizi en fazla kaygılandıran başlıklardan biri de acele kamulaştırma yetkisinin genişletilmesidir. Sosyal konut gerekçesiyle, Bakanlık ve TOKİ eliyle özel mülkiyete acele kamulaştırma yolu açılıyor. Acele kamulaştırma istisnai bir araçtır; doğal, olağan bir uygulama hâline getirilemez diyoruz. İnsanların yaşadıkları yerlerden rızaları olmadan koparılması barınma hakkını güçlendirmez, aksine, mülksüzleştirme yaratır.

Apartman ve site yönetimlerine ilişkin düzenlemelerde de benzer bir yaklaşım var. Karar yeter sayıları düşürülüyor. Bu, teknik bir düzenleme gibi sunuluyor ama pratikte ne anlama geliyor? Azınlıkta kalan maliklerin, yaşlıların, dar gelirlielerin söz hakkının daha kolay bastırılması anlamına geliyor. Kentsel dönüşüm gibi ağır sonuçları olan kararlar daha az mutabakatla alınabilecek örnek.

Çevreyle ilgili maddelere baktığımızda ise kamusal denetimin piyasaya devredildiğini görüyoruz. Çevre koruma özel firmaların ticari faaliyetlerine indirgeniyor. Aynı firma hem hizmet veren hem denetleyen hem de ihbar eden konuma getiriliyor. Bu ne etik bir sistemdir ne de çevreyi korur. Çevre kâr mantığıyla korunamaz diyoruz.

Zemin etütleri ve beton denetimine ilişkin maddelerde de benzer bir sorun var. Denetim güçlendiriliyor gibi görünüyor ama aslında denetim yapanlar sınırlandırılıyor. İzinler, kotalar, yüksek harçlar; bunun sonucu daha güvenli yapı değil, daha dar bir piyasa, daha az firma ve binlerce mühendis için işsizlik riski. Sorun etüt yapanlar değil etütlerin etkin denetlenmemesidir.

Son olarak afet alanlarına ilişkin düzenlemelere değinmek istiyorum. Afet konutlarının bulunduğu kamu taşınmazlarının bedelsiz devri ve satışına imkân tanınıyor. Afet bölgelerinde kamu arazileri gelir kapısı olarak görülmemelidir. Afet sonrası politika ticari değil toplumsal bir iyileşme perspektifiyle ele alınmalıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yerel yönetimlerin, bağlı kuruluşlarının ve bunların doğrudan ya da dolaylı olarak çoğunluk payına sahip oldukları şirketlerin yine şirket veya kooperatif kurmalarının, ortak olmalarının Cumhurbaşkanının iznine bağlanması, belediyelerin anayasal yetkilerinin fiilen budanması anlamına gelmektedir. Belediyeler yerel halkın ihtiyaçlarına hızlı ve etkin biçimde yanıt verebilmek için şirketleşme ve ortaklık modellerini bir hizmet üretim aracı olarak kullanmaktadır. Bu yetkinin genel ve mutlak bir merkezî izin rejimine tabi kılınması, yerinden yönetim ilkesini zayıflatan, mahallî idareleri idarenin bir alt birimi hâline getiren ve yerel demokrasiyi işlevsizleştiren açık bir yetki devridir. Seçilmiş yerel yönetimlerin karar alma süreçlerinin tek kişinin onayına bağlanması, idari vesayeti olağanüstü bir denetim aracından çıkarıp sürekli ve siyasal bir müdahale mekanizmasına dönüştürmektedir.

Değerli Komisyon üyeleri, deprem gerçeğiyle defalarca yüzleşmiş bir ülkede zemin ve temel etütlerine ilişkin düzenlemelerin özü yapı güvenliğini güçlendirmek olmalıdır. Ancak bu maddede yapılan şey, denetimi güçlendirmek yerine "zemin ve temel etüt kuruluştur" adı altında yeni bir idari izin ve yetkilendirme rejimi oluşturmaktır. Zemin ve temel etütlerinin hangi kapsamda, hangi yöntemle ve hangi bağımsız yapılar tarafından denetleneceği kanun düzeyinde açıkça tanımlanmamaktadır. Buna karşılık, meslek mensuplarının serbest çalışma alanı idari izinlere bağlanarak daraltılmaktadır. Oysa sorun, hizmetleri yapan kişi ve kuruluşların sayısı değil, yapılan işin bilimsel, tarafsız ve etkin biçimde denetlenmemesidir. Deprem güvenliği, bürokratik izinlerle değil; güçlü, bağımsız, şeffaf bir denetim sistemiyle sağlanabilir.

Özetle söylemek gerekirse, bu teklif, yapı güvenliğini ve afet gerekçesiyle mülkiyet hakkını zayıflatan, yerel yönetimleri dışlayan, çevreyi piyasa ilişkilerine teslim eden ve yetkiyi merkezde toplayan bir çerçeve çiziyor. Buna itiraz ediyoruz. Biz barınma hakkını savunduğumuz için; mülkiyet güvencesini, yerel demokrasiyi ve kamusal denetimi önemseydiğimiz için bu teklife karşı çıkıyoruz.

Bu hâliyle teklifin geri çekilmesi, en azından acele kamulaştırma, TOKİ'ye tanınan ayrıcalıklar ve çevre denetiminin özelleştirilmesine ilişkin maddelerin yeniden düzenlenmesi gerektiğini düşünüyor, Komisyonu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

Mehmet Bey, buyurun.

Geneli üzerinde konuşuyoruz, maddelere geçeceğiz yani. O yüzden, dediğim gibi, arkadaşlar, ben süre sınırlaması yapmıyorum ama biraz tasarruflı kullanırsak iyi olur.

MEHMET ATMACA (Bursa) - Teşekkür ediyorum.

Ben de bu bölümde sadece geneli hakkında konuşmak istiyorum çünkü maddelerin her biri problem ve her birine özel zaman ayırmak gerekiyor.

Ben kıymetli hazırunu saygıyla selamlıyorum.

Tabii, öncelikle şunu merak ediyorum Sayın Başkanım: Bu etki analizi neden bize verilmiyor? Bu, yasal bir gereklilik mi, değil mi yani çok keyfi bir durum mudur? Biz her dönem istiyoruz ama bize gelmiyor bu. Eğer yasal bir gereklilikse lütfen bu sorumluluğu yerine getiriniz, bunu görmek istiyoruz. İstedikimiz hâlde "Bizde yok." denildi. Yani Komisyona havale edilirken bu kanunun etki analizi olmamış olması çok mümkün değil. Varsa bize niye verilmiyor? Bu konu da hakikaten çok rahatsız edici bir durum.

Tabii, yine aynı mantalite; torba kanun, torba yasa. Bundan vazgeçilmesi gerekiyor yani bunun memlekete fayda sağlayabilmesi mümkün değil. 14 tane farklı kanununu ilgilendiren bir torba. Her kanunun kendi içinde bir bütünlüğü var, bir mantalitesi var, bir mantığı var. Kanunun içerisindeki bir maddeyle oynamış olmanızın kanunun bütünlüğünü nasıl etkilediğini öngörmeden burada yorum yapmak ne kadar doğru ve sağlıklı? Tabii, yine, pazartesi günü bize bu torba yasa geldi. Bu kadar zaman içerisinde bu 14 tane kanunu irdeleyip, inceleyip bu değişikliklerin neyi, nasıl etkileyeceğini görmek mümkün değil. O yüzden, hakikaten, bu bana göre utanç verici bir durumdur. Bizim zaman sorunumuz yok, bunlar farklı farklı, her biri ayrı ayrı değerlendirilebilir ve yasalaştırılabilir.

Yine, bu yasalarla ilgili hani, ilgi benzerliği de olsa, kısmen diyeceğiz, çok ilgisiz ve alakasız yani farklı uzmanlık alanlarını gerektiren birçok madde var. Bu manada da bu değerlendirmelerin çok sağlıklı olmayacağı kanaatindeyim. O yüzden, bu torba kanun mantığından vazgeçilmesi ve özellikle bu maddelerle ilgili ya da bu kanunlarla ilgili uzman uygulayıcılardan fikir alınmadan hazırlandığı yönünde kanaatlerim var. Bunu da burada çok net görmekteyiz. Birçok maddenin oluşturacağı olumsuzlukları,

hazırlayanların ben görmediğini düşünüyorum çünkü piyasada bu işlerin nasıl yapıldığına dair bilgisi olanların bu tür metinleri kaleme alması mümkün değil. Hele ki çok teknik bir hata, ben bunu Sayın Bakanım da sormak isterim: "Zemin ve temel etüdü" kavramını ben anlamıyorum. Zemin etüdü vardır. "Etüt" demek mevcut durumun teknik ve mekanik davranışının tespitiyle ilgili bir değerlendirme ama "temel etüdü" ne demektir? Ben inşaat mühendisiyim, bunu tarifleyemiyorum çünkü temel tahkik olabilir, yeniden analiz ve boyutlandırma olabilir ama "temel etüdü" kavramını, gerçekten bu kanun metnini hazırlayan bürokratlara doğrusu pek yakıştıramadım. Bu, izah edilmeye muhtaç bir durum. Yani bu, ne kadar amatör hazırlandığına dair ve problemlere çözüm getirilmesi adına aslında ne kadar eksik olduğunu ifade eden bir örnek. Tabii, yönetmelik ve kanunlarda yine ortak bir özellik var, o da şu: Anlaşılabilirliği çok zor. Bu metinler, uygulayıcılar tarafından okunup anlaşılıp uygulanması gereken metinler olduğu için çok daha basit ve anlaşılabilir bir dille yazılması gerekirken, kendi mesleğimle ilgili birçok maddeyi anlamakta bile güçlük çektiğimi ifade ediyorum. O yüzden, bu kanunlarda, uygulayıcılar ve kontrol edecekler tarafından farklı anlaşılmalara sebebiyet verecek bir sürü ifade var. Bu da uygulamada ciddi olumsuzlukları ve uygulanamaz durumları ortaya koyacak.

Tabii, yine, bu kanun teklifinin, bu torbanın amaçlarından birinin deprem ve deprem güvenliği olduğu ifadesi beni her zaman çok üzüyor ve hâlâ üzüyor çünkü ben toplumun deprem korkusunun istismar edilerek başka amaçlar için kullanıldığını düşünüyorum. Bizim ülkemizde bir deprem gerçeği var, bunu herkes biliyor ve maalesef yirmi beş yıllık bir iktidarsınız, iktidarınız döneminde yaşanmış olan bütün depremlerde bir önceki döneme göre veya bir önceki depreme göre daha az hasar aldığımız bir deprem yok. İktidarınız döneminde deprem etkilerini azaltıcı yönde aldığınız hiçbir önlemin sonuç vermediğini yaşıyarak görmüş olduk ve aynı hatalar devam ediyor. Evet, bizde bir deprem gerçeği var ama yapı stoku da var. Bu yapı stokuyla ilgili gerekli analizler hâlâ olmuş değildir. Bizim derdimiz mevcut yapı stokunun irdelenmesi ve öncelikle can kaybına sebebiyet verecek riskli olan yapıların tespit edilerek dönüştürülmesi olmalıdır. Yoksa bütün yapılarımızı yenilemeye bizim ekonomik gücümüz yok ama yine, burada aynı şeyleri ben görüyorum; devletin ya da bir kısım rantçıların inşaat yapmak istedikleri alanlarda inşaat yapmalarını kolaylaştırıcı madde ve önlemler var. Ya bakın, esas riskli yapı stoklarımızın bulunduğu alanlar plansız alanlar "varoş" diye tarif edilen, dar gelirli insanların yoğunlukta bulunduğu alanlar ve en çok can kayıpları da bu tür alanlarda yaşanıyor, bunu hep beraber gördük ama bu bölgelerle ilgili hiçbir plan yok. Vatandaşın kendi özel tercihiyle ancak yapısının riskli olup olmadığının tespiti yapılabiliyor ama devletin böyle yapmaması lazım. Devlet bu riskli yapıların tespit edilip reysen bunların dönüşümünü sağlamak zorunda.

Bir başka gerçek. Yani bu kadar riskli yapımız varken, bu kadar riskli yapılarda yaşayan insanımız varken çok sayıda konut açığımızın da olduğu bir gerçek. Bir kere bunu telafi etme adına devlet ve Bakanlık bir müteahhit firmaya dönüşmüş, en büyük işi konut üretmek olan bir Bakanlığa dönüşmüş. Ya, bırakın bari Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığından bunu çıkarın, bir müteahhitlik bakanlığı kurun da hep konut yapsın ve müteahhitlerle bir rekabet oluşturun. Yani TOKİ'ye sağlanan avantajlar özel müteahhitlere sağlansa ben iddia ediyorum ki belki vatandaşımız çok daha ekonomik şartlarda konut sahibi olacak.

Kanun teklifinin birçok yönüyle hakikaten çok sıkıntılı maddeleri var. Ben maddelere girmek istemiyorum ancak öyle görünüyor ki bu gece yarılarını bulacak, hatta bugün de bitmesi çok mümkün görünmüyor.

İşte, bu gece kandil gecesini, ben o yüzden bu toplantının ertelenmesini, özellikle geneli üzerindeki görüşmeler sonrasında maddelerin bir başka güne alınmasını talep ediyorum ve zamanı verimli kullanmak adına bu kadar diyorum.

Çok sağ olun, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Çok teşekkür ederim.

Müzeyyen Hanım, geneli üzerindeki görüşmelere iki saat oldu başlayalı, sizler de biraz tasarruflu kullanırsanız...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Ben jeoloji mühendisi olarak özellikle biraz ayrıcalık istiyorum Sayın Bakanım.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Jeoloji mühendisleriyle ilgili sıkıntıları biliyoruz, onları maddelerde detaylı konuşacağız yani onu baştan söyleyeyim.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Konuşacağız ama benim başka şeylerim de var, geneli üzerine konuşacağım tabii ama jeoloji ağırlıklı olacak.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, çok Değerli Bakan Yardımcımız, bürokrasinin değerli üyeleri ve ilgili sivil toplum örgütü, demokratik kitle örgütü başkanları; hepinizi saygıyla selamlıyorum öncelikle.

Tabii, Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan Tapu Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin, öncelikle, her arkadaşımızın da belirttiği gibi, klasik bir torba kanun olduğunu; burada üniversitelerin, sivil toplum örgütlerinin, demokratik kitle örgütlerinin, ilgili meslek odalarının ve özellikle yerel yönetimlerin görüşleri alınmadan önümüze getirildiğini bir kez daha buradan müşahade etmiş oluyoruz. Bu çok önemli, öyle bir şey yaratılıyor ki sanki ülkede yerel yönetimler başka bir ülkenin vatandaşları tarafından seçilmiş, merkezi yönetim bir başka ülkeye hitap ediyor. Yani toplumsal olarak gerçekçi ve samimi önlemler almak yerine ne yazık ki sanki yerel yönetimlerin yetkilerini kısıtlandığı, onları devre dışı bırakıp tamamen merkezileştirip yerel yönetimlerin devre dışı bırakıldığı bir sistemi görüyoruz burada. Bu, bir kere kabul edilebilir bir şey değil. AKP'yi bu konuda samimi olma ve gerçekten tüm vatandaşları kapsayacak ve kucaklayacak kanun tekliflerinin buraya getirilmesi konusunda bir kere daha uyarılmış olalım buradan.

Değerli milletvekilleri, değerli hazırun; tabii, şimdi, burada baktığımız zaman, çok yakın bir süre önce, neredeyse üçüncü yılına gireceğimiz 6 Şubat depremlerini ne yazık ki yaşadık, 53 binden fazla insanımızı kaybettik; ondan önce de Bayraklı depremini yaşadık, -27'nci Dönemde- ne yazık ki yine 167'ye yakın vatandaşımızı kaybettik. Ben kurulan deprem komisyonlarında yer aldım. Burada şunu özellikle vurgulamak isterim: Her iki deprem komisyonunda da -birinde 500 sayfalık bir üretim yapıldı, birinde bin sayfalık üretim yapıldı- çok ciddi önermeler; pek çok kuruluş, sivil toplum örgütü, kurumlar dinlenerek çok ciddi önermeler ortaya konuldu. Örneğin, 1959'dan beri yürürlükte olan Afet Yasası üzerinde bir çalışma yapmıyorsunuz Bakanlık olarak neden yapılmıyor? 1959'dan bugüne kadar bunca afet yaşadık, her yıl neredeyse ortalama yüzlerce insanın öldüğü depremler yaşanıyor. Tabii, sadece depreme de indirgememek lazım, onlarca afeti yaşıyoruz ülkemizde; buna dair bir köklü değişiklik yapmak yerine bakıyoruz ki böyle palyatif, günü kurtaran şeyler getiriyorsunuz ortaya.

İki; 1953'ten beri bir yasaklama var, fay zonları üzerine yapılaşmayı yasaklayan bir kanun var 1953'ten beri. Peki, neden bugüne kadar izin verildi? Ben sadece AKP olarak söyleyemiyorum bunu, bugüne kadar gelen yönetimler neden bu fay zonları üzerindeki yapılaşmayı yasaklamadı? Siz yirmi dört yıldır neden buna dair bir önlem almadınız, bunu da sormak isterim doğrusu.

Üç; 1968'den beri zemin etütleri zorunlu. Peki, aradan elli sekiz yıl geçmiş, kaç zemin etüdü yapıldı, bunlar ne kadar kontrol edildi, bunlara dair ne kadar ciddi çalışmalar yapıldı, bunu da buradan doğrusu sormak isterim.

Şimdi, biz ne yapıyoruz; deprem sonrası yara sarmaya dönük... Ya kardeşim, her yıl yüzlerce insanı kaybediyoruz depremlerde, lütfen, bu konuda samimi olunsun. Bakın, maalesef, inşaat lobilerine ihale yaratan ve tamamen rezerv alanı adı altında -Sevgili Vekilim, siz Hatay Milletvekilisiniz, ben de bölge Milletvekiliyim, Adana'da depremi bire bir yaşayan biri olarak- depremi gerekçe göstererek ve rezerv alanlarını gerekçe göstererek insanların zeytinliklere, mülkiyet alanlarına çökülüyor. Aslında bu kent tamamen yıkılmış bir kent, yerle bir olmuş bir kentken buranın fay zonunun, zemin etütlerinin düzgün bir şekilde yapılıp yine Asi kenarına... Mülkiyet hakları korunarak daha dağlık, daha zemini sağlıklı yerlere alınması gerekirken buna dair bir yapılanma yerine "Nasıl ihaleye çıkabiliriz?" Ne yazık ki toplumsal bakış açısı da bu. "Nasıl TOKİ'ye ihaleler yaratabiliriz?" bağlamında bir yaklaşım var.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - On bin yıllık bir geçmişi olan şehri "Taşkın." diyorsunuz.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Bir kere, bakın, ben bitireyim isterseniz, siz sonra yanıtlayın.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Müzeyyen Hanım, buyurun, devam edin.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Bakın, efendim, sıfırlanmış bir kentten bahsediyoruz. Belki çok özür dilerim "fırsat" demek çok yanlış bir şey ama yeniden yapılanma açısından bir fırsattı bu ama geldiniz yine Asi kenarına... Mülkiyet haklarını koruyarak bir başka yere ve cazibe merkezi olarak hastaneleri, kamu kurumlarını vesaireyi oralara getirerek yeniden bir yapılanma sağlanabilecekken gene Asi'nin kenarına kuruyorsunuz şu anda kenti; bu, sadece Hatay özelinde.

Efendim, devam ediyorum, çok önemli çünkü her yıl içimiz yanıyor, yüzlerce insanımızı kaybediyoruz. Burada eğer bir yasa çıkarılacaksa sahici bir yasa çıkarılması gerekiyor. Bakın, şimdi, bugün bu 4 madde yani 21, 22, 23 ve 24 hangi gerekçeyle getirildi, çok merak ediyorum. Yani nedir gerekçe? Bize diyorsunuz ki: "Efendim, afete duyarlı kentler oluşturmak için." Bunun şemsiyesi adı altında bize 4 tane madde getiriyorsunuz ve çok önemli olması gereken jeoloji mesleğini ve jeoloji bilimini kullanmanız gereken yerde kullanmıyorsunuz, bugün durduğu yerde çöken binalar görüyoruz. Hiçbir bina durduğu yerde çökmez, bilimi ve akli kullanmadığımız için jeoloji mesleğinin bize sunduğu, jeotekniğin bize sunduğu o akli kullanmadığımız için durduğu yerde binalar... 4 insanımızı kaybettik, efendim, köprüler çöküyor, bilmem, yollar heyelana uğruyor vesaire bunun gibi pek çok şey var.

Şimdi, baktığımız zaman, 24 il 110 ilçe, 500 köy ve mahalle doğrudan fay zonu üzerinde yer alıyor. Burada kentsel dönüşüme ilişkin nasıl bir çalışma yapıldı? Buna dair bir çalışma yapmıyorsunuz arkadaşlar. Yani bataklığı kurutmamız gerekiyor. Bakın, 3194 sayılı İmar Kanunu, yine 4708 sayılı Yapı Denetim Kanunu, yine 6306 sayılı Kentsel Dönüşüm Kanunu; bunlarda ciddi revizyona ihtiyaç var. Yapı Denetim Kanunu etkin uygulanmadığı için... Gerçekten özellikle bakın, 4 mühendislik birimi var. Benim burada alnımın damarı çatladı iki tane deprem Komisyonunda jeoloji mühendislerinin en azından subasmanına kadar kontrolde... Bir elektrik tesisatı bozulduğunda ne olur -hiçbir meseleyi küçümsemiyorum, yanlış anlamayın- yeniden yapabilirsiniz ama bir zemin ve bina ilişkisini yeniden kurgulamanız mümkün değil can kaybı olduktan sonra. O yüzden en azından subasmanına kadar bir jeoloji mühendisi tarafından denetimin yapılması, bunun da Yapı Denetim Kanunu'na konulmasıyla ilgili burada alnımın damarı çatladı ama bunu ne yazık ki hayata geçiremedik. Bu tarz düzenlemeler yapmanız gerekiyor Sayın Bakanım, yani sizlerden toplumun beklentisi bu.

Bakın, imar planları ve kentsel dönüşüm süreçlerinde jeolojik, jeoteknik, etüt raporları, mikro bölgeleme çalışmaları zorunlu olmalı demişiz biz bu deprem raporlarında, verdiğimiz komisyon raporlarında.

Yine yüksek riskli alanlarda fay zonları ve sivilaşma riski olan alanların imar kısıtlamaları getirilmeli; önermeler içerisinde var. Diri fay haritaları, sivilaşma haritaları, jeolojik veriler karar süreçlerinde esas alınmalı. MTA tarafından özellikle hazırlanan...

Bakın, Maraş depremlerinde biliyorsunuz İRAP raporları var, il afet raporları; orada neredeyse bir tek saatini bilmemiş bu İRAP raporu; yerini, büyüklüğünü söylemiş, buna dair bir önlem alınmıyor arkadaşlar yani bunları biz konuşmayacak mıyız? Bu hepimizi ilgilendiren, hepimizin çocuklarını ve geleceğini ilgilendiren bir şey değil mi bu ülkede? Yani ben sizi sadece AKP olarak suçlamıyorum, bunca yıldır bu önlemlerin alınmaması nedeniyle bu tür can kayıplarıyla karşı karşıya kalıyoruz.

Şimdi, belediyelerde, çevre ve şehircilik il müdürlüklerinde, AFAD il müdürlüklerinde yeteri kadar jeoloji mühendisi çalışmıyor arkadaşlar, bunlardan yararlanmıyoruz. Binlerce jeoloji mühendisi işsiz, şimdi siz bu getirdiğiniz 21, 22, 23 ve 24'üncü maddeyle buna 7 bin daha işsiz mühendisi katacaksınız çünkü serbest mühendisliği ortadan kaldırıyorsunuz, Bakanlığa bağlıyorsunuz.

Şimdi, bu konuda karneniz iyi değil arkadaşlar, yani siz Adana'da diyelim 100 tane serbest mühendislik bürosu varsa bunu 5'e indirgeyeceksiniz ve bunu Bakanlık denetleyecek. Karneniz çok özür dilerim ama bu konuda iyi değil, yandaş birilerini oraya atamayacağız ne belli, bir; iki, jeoloji mühendisleri açısından da çok büyük bir iş gücü kaybı. Zaten işsizlikle boğuşan ve zaten yeteri kadar yer bilimlerinden yararlanılmayan bu süreçte jeoloji mühendislerine şiddetle ihtiyaç duyulan, üç tarafımız depremlerle çevrili bu ülkede ki sadece deprem değil tabii, tüm afetler için geçerli bu önlemlerin alınmasının önemine bir kere daha burada vurgu yapmak istiyorum.

Elbette ki eğitim müfredatına jeoloji, afet bilimi eklenmeli. Bu ülkede bir afet bakanlığının kurulmasına dönük çalışma yapmanızı beklerdik, keşke böyle bir çalışma olsa. Gerçekten tüm birimlerin koordine hâlinde olduğu ve ne yazık ki depremde üç gün boyunca devletin birtakım kurumlarının eş güdüm olmadığı için oraya ulaşamadığı bir süreçte bir afet bakanlığının da acilen kurulması gerekir diyorum.

Ben maddelerle ilgili de sırası geldiğinde görüşlerimi bildireceğim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

Yavuz Bey, buyurun.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Kıymetli hazırun, öncelikle heyeti saygıyla selamlıyorum.

Görüşmekte olduğumuz bu kanun teklifi ne yazık ki her zaman olduğu gibi yine bir torba kanun tekniğiyle hazırlanmıştır. Mülkiyet hakkı, yerel yönetim yetkisi, idari denetim, çevre ve imar güvenliği gibi son derece hayati alanlar bütünlüklü bir yaklaşımdan uzak, parçalı ve dağınık biçimde ele alınmaktadır. Birden fazla kanunda yapılan kapsamlı değişiklikler tek bir teklif içine sıkıştırılmakta, bu yöntemle Meclisin sağlıklı tartışma ve denetim imkânı bilinçli biçimde sınırlandırılmaktadır. Amaç, yasama sürecini hızlandırmak değil, Meclisin elini kolunu bağlamak, belirsizliği arttırmak ve itirazları etkisizleştirmektedir.

Teklifin birçok maddesinde idare lehine tek taraflı yetki genişlemeleri, yargı denetimini dolaylı biçimde zayıflatan hükümler ve Anayasa Mahkemesi iptal kararlarının şeklen aşılmasına yönelik düzenlemeler açıkça görülmektedir. İyi Parti olarak biz hız adına hukukun, afet gerçeği adına mülkiyet hakkının, kamu yararı adına keyfiliğin feda edilmesine karşıyız. Bu anlayışla hazırlanmış düzenlemelere açık ve net bir şekilde itiraz ediyoruz.

Yine, bir başka konu, diğer vekil arkadaşlar da bahsetti, etki analizi konusu. Görüşmekte olduğumuz bu kanun teklifiyle ilgili etki analizi tarafımıza sunulmamıştır. Bu neden sunulmuyor, bu kanun maddeleri bize geldiğinde etki analizi de neden yanında bununla birlikte verilmiyor, doğrusu bu konuyla ilgili haklı bir açıklama bekliyoruz.

Etki analizinin önceden Komisyona gönderilmemesi Meclisin bilgiye dayalı değerlendirme yapma imkânını ortadan kaldırmaktadır. Bu durum etki analizinin bağlayıcı olmamasına sığınarak bir alışkanlığa mı dönüştürülmüştür, bunu doğrusu sormak istiyorum.

Yasama faaliyeti son anda önümüzde bırakılan metinlerle değil, şeffaflık, hazırlık ve ciddiyetle yürütülmelidir. Neden bu Meclis, neden bu Komisyon bu kadar dikkate değer görülmemektedir?

Bu uyarılarımı Meclisin ve Komisyonumuzun itibarını koruma sorumluluğunun gereği olarak yaptığımı ifade ediyor, heyeti saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederiz.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Hüseyin Bey, buyurun.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) - Sayın Başkan, Komisyon üyeleri, değerli milletvekilleri, Bakan Yardımcım, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Çoğu milletvekilimiz bu konuyla ilgili düşüncelerini dile getirdiler. Beni de özellikle 21, 22, 23 ve 24'üncü maddelerle ilgili buraya gelmeden önce inanın ki yüzlerce jeoloji mühendisi aradı, Jeoloji Mühendisleri Odası Başkanı Hüseyin Bey de yanımızda zaten. Bu konuyla ilgili Bakan Yardımcıma ve teklif sahibine birkaç sorum olacak.

Son beş yılda yaşanan depremlerde binlerce yapı zeminden kaynaklanan sorunlar nedeniyle yıkılıp on binlerce vatandaşımız yaşamını yitirirken, ülkemizde denetim sisteminin güçlendirilerek sorunun çözümü konusunda yol alınması gerekirken, kanun teklifinin 21'inci maddesiyle getirilen düzenlemeyle "Zemin ve temel etüt kuruluşu: Bakanlıktan aldığı izin belgesiyle zemin ve temel etüdü faaliyetini icra eden ve Bakanlıkça denetlenen tüzel kişiyi," hükmüyle zemin ve temel etütlerin denetimini yapacak kuruluşlara ilişkin düzenleme yapılması yerine "zemin ve temel etütlerini icra eden" ibareleriyle etüt ve proje müelliflerine yönelik sınırlama getirilmekte, denetimine ilişkin ise tek bir düzenleme getirilmemektedir.

Yine, kanun teklifinin 24'üncü maddesinde bu durum "Bu Kanun kapsamında yapılacak yapıların zemin ve temel etütleri Bakanlıkça izin belgesi verilen zemin ve temel etüt kuruluşları tarafından yapılır." hükmüyle denetim hizmetleri yerine etüt müelliflerine düzenleme getirildiği açıkça ifade edilmiş bulunmaktadır.

Yine, kanun teklifinin 24'üncü maddesinde "Zemin ve temel etüt hizmet bedeli, zemin ve temel etüt kuruluşlarının hizmet bedellerinin ödenmesinde kullanılmak üzere hizmet alan proje müellifi veya yapı sahibince il muhasebe birimlerinde açılacak emanet nitelikli hesaba yatırılır. Yatırılan tutarın yüzde 2'si ruhsatı veren idarenin, yüzde 2'si Bakanlık bünyesinde bulunan döner sermaye işletmesinin, yüzde 10'unu geçmeyecek şekilde Bakanlıkça belirlenen oranı ise zemin ve temel etüt altyapısı ve sistemleri hakkında hizmet sağlamak üzere Bakanlıkça belirlenen kurum veya kuruluşun hesabına aktarılır. Bakanlık bu oranları iki katına kadar artırmaya ve yarisına kadar indirmeye yetkilidir." hükmüyle yapılan düzenlemeyle ilgili günümüze kadar mimari, statik, teçhizat, elektrik proje müelliflerinden yaptıkları hizmetler nedeniyle herhangi bir harç ücreti alınmamasına rağmen, zemin ve temel etütleri hizmetlerini üreten jeoloji mühendisi proje müelliflerinden toplam hizmet bedelinin yüzde 14'ü ile yüzde 28'i arasında değişebilecek oranda Bakanlık tarafından harç alınacağı yönünde düzenleme yapılmıştır.

Yapılan bu düzenlemeyle zemin ve temel etütlerinin denetimi yerine zemin ve temel etütlerini yapacak kişi ve kuruluşlara ilişkin düzenleme yapılmış; yüksek harçlar, sınırlama ve kota uygulaması getirilerek şu an ülke genelinde 2 bine yakın firmada çalışan binlerce jeoloji mühendisinin hizmet üretmesi engellenerek jeoloji mühendislerinin işsiz kalması sağlanmaktadır.

Benzer durum zemin laboratuvarı için de geçerli olup görevleri olmadıkları hâlde taslağın 22'nci maddesiyle zemin laboratuvarlarına numuneleri yerinde alma zorunluluğu getirilerek, bir zemin laboratuvarının kapasitesinin üstünde personel çalıştırması sağlanarak, fiilen bu hizmetin yerine getirilmesi zorlaştırılarak sahte zemin ve temel etüt raporların üretilmesinin önünün açılması sağlanacaktır.

Yapılan düzenlemeyle, etüt ve proje müellifliği sistemi yani jeoloji mühendisliğinin bireysel mühendislik hizmeti üretmek gelişmelerine engel olunmaktadır. Mühendisliğin ve bilimsel gelişmenin temelini oluşturan mühendisin bilgi üretme, test ve deneyle ispat etme ve deneyim yok edilmekte, mühendislerin konuya yapacağı katkı engellenmektedir. Bu alanın gelişimi Bakanlıktaki birkaç kişinin belirleyeceği çerçeveye indirgenmekte ve hizmet üretecek jeoloji mühendisliği robotlaştırılarak sürece olan katkısı yok edilmeye çalışılmaktadır.

Zemin ve temel etütleri konusunda faaliyet yürüten jeoloji mühendisleri yüksek harç, firma sayısı sınırlaması, kota uygulaması getirilerek hangi ilde kaç firma kurulacağı, bu firmalarda kimlerin çalışacağı, kimlerin çalışmayacağına Bakanlık tarafından karar verilecektir. Yapılan bu düzenlemeyle günümüzdeki odamıza tescilli 2 bine yakın firma ve bu firmalarda çalışan binlerce jeoloji mühendisinin işsiz kalmasına neden olunacaktır.

24'üncü maddeyle getirilen düzenlemeyle mimari, statik, tesisat, elektrik proje müellifleri için bir tek lira harç alınmazken zemin ve temel etüt hizmet bürolarında toplam hizmet bedelinin yüzde 14'ü ile yüzde 28'i arasında değişebilecek oranda Bakanlık tarafından harç alınacağı şeklinde düzenleme yapılmıştır.

Diğer proje müelliflerinden herhangi bir harç alınmamasına rağmen, zemin etüt bürolarından kurumlar vergisi, gelir vergisi, KDV gibi vergi harçlarının yanında yüzde 28'e varan hizmet bedeli üzerinden harç alınması proje müellifliği sistemi içinde yer alan mühendis ve mimarlar için eşitlik ilkesine aykırı olduğu gibi, barınma sorunu yaşanan ülkemizde hem bina ve proje maliyetleri artacak hem zemin etüt bürolarını çalışamaz hâle getirecektir. Bakanlık getirilen bu yüksek harç oranlarıyla zemin etüt bürolarının en büyük ortağı hâline getirilmiştir. Modern öşür vergisi niteliğindeki bu harcın neden sadece zemin ve temel etüt büro sahibi proje müellifi jeoloji mühendisleri için uygulanacağı hususu, bu düzenlemede anlaşılamamıştır.

Zemin laboratuvarları deney numunelerini yerinde kendileri alacak yönünde düzenleme yapılmıştır. Dünyanın hiç bir yerinde görülmeyen bir uygulama sistemi getirilerek zemin laboratuvarlarına her sondajın başına sabahdan akşama kadar hizmet edecek şekilde personel bulundurması zorunlu hâle getirilmektedir. Bir zemin laboratuvarının görevi olmadığı hâde her sondajın başına bir kontrol görevlendirilmesi imkânsız olduğu gibi, mümkün de değildir. Yasal düzenlemenin gerçekleşmesi hâlinde her bir zemin laboratuvarının bünyesinde yüzlerce kişiyi istihdam etmesi gerekmekte olup ayrıca ülke genelinde de her ilimizde zemin laboratuvarı da bulunmamaktadır. Bu durum, fiilen zemin laboratuvarlarını çalışamaz hâle getirecek olup ülkemizde sahte zemin deneylerinin yapılmasının da önünü açacaktır.

Sonuç olarak, temelde ülkemizde fenni mesuliyet sistemiyle yapı denetiminin yapılması konusunda düzenlemeler getiren 4708 sayılı Yapı Denetim Kanun'u içinde zemin ve temel etütlerinin yerinde denetimini esas alan bir yaklaşımda düzenleyici iş ve işlemlerinin yapılması zorunlu hâle getirilmesi gerekirken zemin ve temel etütlerini yapacak kişilere ilişkin sınırlayıcı ve düzenleyici maddeler ile öşür vergisi niteliğinde yüksek harçlar getirilerek binlerce jeoloji mühendisinin işsiz kalmasına yol açacak bu düzenlemenin gözden geçirilmesi gerektiğini savunuyoruz.

Yine, bu teklifin 24'üncü maddesinin "Bu Kanun kapsamında yapılacak yapıların zemin ve temel etütleri Bakanlıkça izin belgesi verilen zemin ve temel etüt kuruluşları tarafından denetlenir." hükmünün getirilmesi suretiyle zemin ve temel etütleri denetleyecek kuruluşlara ilişkin düzenleme hâline dönüştürülmesini, 24'üncü maddenin 3'üncü paragrafıyla getirilen öşür vergisi niteliğindeki harçların kaldırılmasını, zemin laboratuvarlarının çalışma ve işleyişine aykırı 23'üncü maddesinin ise gözden geçirilerek yeniden düzenlenmesini talep ediyoruz.

Sayın teklif sahibi, bu konuyla ilgili, gerçekten, bu jeoloji mühendislerinin... Özellikle Maraş depreminde aynı gün oradaydık, Maraş'taydık; orada, hastanelerde yer kaymasının neden olduğunu gözlerimizle gördük. Yani siz bu teklifi hazırlarken jeoloji mühendisleriyle neden bu kadar uğraşıldığını merak ediyorum gerçekten, gerçekten merak ediyorum. Yani siz şunu kartelleştirmek mi istiyorsunuz; diyorsunuz ki: Biz her ile belli bir süre vereceğiz, kendi adamlarımızı oraya atayacağız, biz onları denetleyeceğiz. Bunu mu istiyorsunuz?

O yüzden sizden ricam, özellikle Sayın Başkanım, bu 21'inci, 22'nci, 23'üncü ve 24'üncü maddenin bu şeyden çıkarılmasını talep ediyoruz; aksi takdirde, Cumhuriyet Halk Partisi olarak Anayasa Mahkemesine bu maddeleri götüreceğiz.

Hepiniz saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

Ya, bu jeoloji mühendisleri işi, biz bunu üç gündür konuşuyoruz, yine konuşacağız, yani onları endişelendiren bir konu varsa hassas bir konu, bir mühendis olarak da onları düzeltmek bize yakışır. O yüzden, o konuda birazdan madde geldiği zaman daha detaylı konuşacağız.

Şimdi, Komisyon üyesi arkadaşlarımızın görüşleri tamamlandı. Ben herkese söz vermek istiyorum ama biraz tasarruflu kullanırsak vakti iyi olur, çünkü işimiz çok.

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Çok güzel şeyler söyleyeceğim.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Ona şüphe yok, muhakkak da yani biraz tasarruflu kullanırsak daha makbul olur yani. Buyurun.

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, teklifin ilk imza sahibi dostumuz, mevkidaşımız bir avukat ama maşallah, bizim mühendislikle ilgili her işe el altmışsınız! Hiç yapı denetim gördünüz mü, hiç yapı denetimle işiniz oldu mu? Bir yapı denetim... Mesela, Semih iyi bilir, Semih Vekilim iyi bilir, o inşaat yapıyor. Yapı denetim şirketinin kapsından içeriye girdiğinizde orada sizi bekleyen bir mühendis falan yok değerli Bakan Yardımcım, öyle bir mühendis falan bulamazsınız orada. Oraya gidiyorsunuz, bir sekreter ya da görevli bir kardeşimiz var orada, her işe o bakıyor; çaya da o bakıyor, telefona da o bakıyor, projeleri de o onaylıyor. Önünde böyle bir kutu var, kaşelerin tamamı orada; tamam mı, hele hele yıl başından önce ruhsat harçları, değil mi Semih Vekilim, bilirsin, ruhsat harçları, yol bedelleri 31 Aralıktan sonra fahiş zamlanacağı için aralık ayında bir de yoğun bir mesai olur o yapı denetim ofislerinde. Siz projeleri götürürsünüz, oradaki o sekreter kardeşimiz eline alır kaşeyi, vurur, imzalar, hadi oradan ilgili belediyesine gider. Yani, bir kere bizim bu yapı denetim sistemini başından itibaren ele almamız lazım, böyle yama yapmaya gerek yok. Bu yapı denetim sistemi bu ülkede sıkıntılı çalışıyor, problemlili çalışıyor, bunu düzenlemek zorundayız. Diyoruz ya "Yapı güvenliği", "Deprem kuşağındayız.", "Allah bir daha böyle depremler nasip etmesin." ama şu gerçeği de hepimiz biliyoruz ki deprem değil yapı güvenli önemli. Deprem olacak, depreme engel olacak bir durumumuz yok, her zaman bu coğrafyada depremler oldu, bundan sonra da olacak ama biz yapı güvenliğini, standartlarını bir kere belirlemeliyiz. Yani, bir Yapı Denetim Yasası'nı yamalaya yamalaya İhale Kanunu gibi bir hâle getirdik! Bir seferde çıkaralım, bütün teknik gerekleriyle bunu yapalım ve biz bu işten bir daha kurtulalım. İnanın, yapı denetiminde çalışan büyüklerimiz -ben de mühendisim- yani, işleri artık bitmiş, emekli olmuş, on iki yıl mühendis olmaktan kaynaklı bir denetçi belgesi alıyor, onu yapı denetim firmasına veriyor, o yapı denetim firmasının sahibi o belgeyi, o diplomayı kullanıyor. İnanın, gidip de bir denetim yaptığı, bir demir saydığı yok, bir beton dökümüne şahitlik ettiği yok. Yani, bizim bu işi düzenlememiz lazım.

E, bir de bu yapı denetimlerinin laboratuvar ilişkisi var. Nasıl var laboratuvar ilişkisi? Şimdi, bu yapı denetimlere paralel adam bir de laboratuvar kurduruyor, aldığı işi bir de laboratuvara da veriyor; ne güzel iş, hem yapı denetim işini yap hem laboratuvar işini yap ve hatta şunu yapan da var, bir de bu işin proje işini yapanlar da var. Her ne kadar biz bu işi havuza aldıysak da havuz marifetiyle dağıtıyor olsak da hâlâ bazı sorunları çözemedik. Mesela, Semih Vekilim bilir, siz beton dökceksiniz değil mi? Yapı denetim geldi, gidiyor, bir tane beton firması buluyor, beton firması ona bir saat veriyor "Ben bu saatte, şu hava koşullarında geleceğim, dökceğim." Şantiye şefini, yapı denetimini, laboratuvarı yan yana getiremediğiniz zaman o betonu dökemezsiniz, dökemezsiniz o betonu.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Normalde.

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Dökemezsiniz.

Peki, şimdi burada bu şantiye şefi kim? Burada da var "Şantiye şefi şunu yapmazsa böyle yaparız, bunu yapmazsa..." Bu şantiye şefi kim ya? Ya, bu şantiye şefi bir metrekareye kadar olursa tek ama metrekareyi doldurmazsa 5 şantiyeye kadar görev yapan, çoğu da hatır imzası atan insanlar. Yani, şantiye şefi şantiye şefliğinin dışında başka iş yapmamalı eğer yapı güvenliğinden bahsediyorsak. Ya, biz bu deprem işinden, bu beladan kurtulmak istiyorsak şantiye şefi tam zamanlı, ücretli çalışan mühendis olmak zorundadır. E, Türk Ceza Kanunu'nun ilgili maddesine göre şantiye şefi bir sorun ya da problem yarattığında bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılıyor ama inanın, o şantiye şeflerinin hiçbirisi şantiyesinin başında değil. Semih Vekilim inşaat mühendisidir, belki kendi şantiye şefliği için imzasını kendi atıyordur çünkü insanlar artık şantiye şefliği yapmak istemiyor.

SEMİH İŞIKVER (Elâzığ) - Sayın Vekilim...

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Hayır, hayır doğru ya! Benim birçok meslektaşım şantiye şefliğini kendi şantiyesinde kendi yapıyor, kendi yapıyor, gerçekten söylüyorum kendi yapıyor çünkü adama sen bir yıldan üç yıla hapis cezası demişsin, adama statik projeyi çizdirdiğin için, mimarı projeyi çizdirdiğin için "Kardeşim, sen bu projeyi çizeceksin ama, bu işi sana vereceğim ama şantiye şefi de sensin." dediği için, para almadan, herhangi bir ücret almadan hatır işi yaptığı için o şantiye şefi aslında baktığınız zaman zorda kalıyor, problem yaşıyor.

Bir de bu şantiye şefi kim olmalı? Proje müelliflerinden hiçbirisi olmamalı, müteahhit kendisi olmamalı; bu şantiye şefi müstakil bir adam olmalı, müstakil bir şey. Nasıl yapı denetimde denetçi başka yerde iş yapamaz diyoruz, nasıl yapı denetçisi sadece yapı denetim işi için oradaki projeyi inceleyip denetimi yapan adamsa yardımcı kontrol elemanıya beraber, şantiye şefini biz bu şekilde bu ülkede tanımlamak zorundayız, eğer tanımlamazsak sıkıntı yaşarsınız ama şantiye şefini de tanımlarken yanlış tanımlıyoruz. Yahu, teknikerlere kadar düşürdük o işi, teknisyenlere kadar düştü o iş; olmaz. Bakın, elektrik projelerini belli metrekaarelere, belli güçlere kadar teknikerler, teknisyenler ya da elektrik öğretmenleri çiziyor artık; olmaz. Bu, bir disiplindir, bir mühendislik disiplindir ve bu konuda eğitim almış mühendislerin bu işi yapıyor olmaları lazım.

Şimdi, bu beton dökme işlemi... Diyorsunuz ya, işte "Geldi adam, gitti, betonu döktü; yakaladık. Ruhsat yok, izin yok; 500 bin lira ceza kestik." Vallahi, ben size öyle bir inşaat gösteririm ki öyle bir yapı gösteririm ki kaçak yapıyordur; 500 bin değil, 5 milyon da ceza kesseniz o adam o betonu oraya döker, o işi göze alır. Peki, siz köy yerleşik alanında beton döken, ahırının altına beton döken adama ne yapacaksınız, ya da tarım aletlerini daha düz zeminde koymak için beton döken adama ne yapacaksınız? Onunla ilgili bir tedbirimiz var mı?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Ruhsata tabi değildir o.

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Ya, ruhsata tabi de...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Ruhsata tabi olmayan işler var.

EDNAN ARSLAN (İzmir) - "İzin almadan" diyorsun ama bir de.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Hayır, şöyle...

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Bak "ruhsat" ya da "İzin almadan" diyorsun Sayın Bakanım; o zaman "izin almadan"ı kaldır.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Neyse, ben...

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Hayır, o zaman "izin almadan"ı kaldır.

Peki, şöyle söyleyeyim: Siz bu beton dökme işlemi İmar Kanunu'nun 32'nci ve 42'nci maddelerine nasıl ilişkilendirdiniz?

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Maddeye gelince konuşacağız.

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Zaten 32, 42 kaçak beton dökmeyi İmar Kanunu'na göre şey yapmıyor mu Sayın Bakanım? Eğer bir adam kaçak yapı yapıyorsa İmar Kanunu'nun 32'nci, 42'nci maddesine göre para cezası ve müteakibinde eğer aykırılığı kaldırmazsa bir ay içinde encümen kararıyla yıkım kararı alınır, yıkım kararı alınan yerlerle ilgili de kişi Türk Ceza Kanunu'nun 184'üncü maddesi gereği savcılığa suç duyurusunda bulunulur ve hakkında dava açılır; doğru mudur efendim?

Peki, beton döken; yasak, kaçak beton dökümünü yakaladığımız yapıya ya da kişiye bir suç duyurusunda bulunacak mıyız bu dökümle ilgili ya da nereye bulunacağız bu suç duyurusunu? Geldi, döktü yani herhangi bir ruhsat izni olmayan bir yere adam geldi, betonu döktü; yakaladık bunu ve bununla ilgili bir suç duyurusunda bulunacak mıyız, onu merak ettim ben.

Mesela yangınla ilgili.. Ya, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı daha bu konuda yönetmelik çıkarmadı. Biz burada, Kartalkaya Komisyonunda dört ay boyunca bu işleri konuştuk. Ya, Elektrik Mühendisleri Odası Danıştaya bir başvuru yaparak demiş ki: "Senin elektronik algılamayla tespit edebileceğin birtakım yangın güvenlikleriyle ilgili şartlar doğru değil." Mesela demişler ki: "Ek-7; bu ülkede, işte, 21,50'nin üzerindeki hiçbir okulda, 50'ye kadar hiçbir okulda elektronik algılama sistemi kullanılamaz." Ya, bunu yapan arkadaş, bürokrat kimse tebrik etmek lazım(!) Bizim ülkemizde 4 katın üstünde okul yok ya! İzin verilmiyor 4 katın üstünde hiçbir yere, okula. 21,50; 7 kat ya! Bunu Danıştay iptal ediyor; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı bu Ek-7'de hâlâ bunu düzenlememiş. Bir de savunma ne, biliyor musunuz? "En iyi dedektör insandır." Ee? "Gündüz okulda öğrenciler var, onlar hissediyor, görüyor; gece de kimse yok, önemli değil." Yahu, yani, beynelmilel bir işin içindeyiz. Bu Komisyonun yani bizim bunları, bu işleri yapıyor olmamızdan önce Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının yönetmeliği çıkarması lazım; yönetmeliği bir an önce çıkarsın ki bu işleri hep beraber çözelim.

Şimdi, betonu döktük; betonu dökene 500 bin lira ceza, döktürene! Geldi, kaçak yapı yapıyor adam, ne yapacağız onu? İşte, döktürene bir ceza yani bunu karşılıklı yapmamız lazım.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Şimdi, dur, karşılıklı şey yapmayın. Madde gelince hepsini konuşacağız.

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Ya, maddede yok Sayın Bakanım.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Var, var.

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Yönetmeliğe bıraktıysak işimiz var.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Hayır, var.

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Yani, öyle söyleyeyim size, eğer maddeye bıraktıysak işimiz var.

Ben başka ne söyleyeyim burada, durun bakayım Başkanım.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederim.

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Bir de enerji kimlik belgesi uzmanları var Başkanım. "Enerji kimlik belgesi uzmanı" dediğiniz adam aslında mühendis adam. Gidiyor bir eğitim alıyor, Elektrik Mühendisleri Odasından, İnşaat Mühendisleri Odasından, Mimarlar Odasından bir yetki belgesi alıyor; enerji kimlik belgesi uzmanı oluyor.

Enerji kimlik belgesi ne zaman verilir, verilmelidir? Biz enerji kimlik belgesini ruhsat aşamasında aramıyoruz, oturma raporu aşamasında arıyoruz. Oturma raporu aşamasında adam veriyi giriyor, giriyor, giriyor; sınıfı uygun değil; c'den yukarıya çıkıyor; d çıkıyor, e çıkıyor, f çıkıyor, g çıkıyor; e, uygun değil? E, ne yapıyor enerji kimlik uzmanı? Mecburen uyduruyor. Biz enerji kimlik belgesini ruhsata tabi bir ek olarak istemeliyiz ama biz onu öyle istemiyoruz; ruhsata tabi bir ek olarak istemediğimiz için buradaki bu işi yapan arkadaşlara da büyük bir sıkıntı çıkacaktır, bunu da burada düzenlemek lazım.

Mesela, inşaat ruhsatı, değil mi? Yapı güvenliğinden bahsediyoruz. Mesela, bizim ülkemizde en çok tartıştığımız konulardan biri neydi bu depremlerde? Kesilen kolonlar. Kesilen kolonları ne zaman, nasıl, ne şekilde tespit edeceğiz? Bir, iş yerleri her ruhsat aldığı anda; iki, eğer bir iş yeri ruhsat aldıysa, ömrü uzunsa arada bir yerde almamız lazım. Arada bir, ruhsatı iptal etmeden çağırıp bu kolonların kesilip kesilmediğini tespit etmemiz lazım.

Şimdi, biz bir inşaat ruhsatını nasıl alıyoruz? Gidiyoruz belediyeye ruhsat ekleriyle başvuru yapıyoruz, ruhsatı alıyoruz değil mi; ondan sonra ne oluyor? Temel vizesi alıyoruz, temel üstü vizesi alıyoruz. Ondan sonra, temel üstü vizesinden sonra aldığımız herhangi bir bize var mı bizim? Oturma raporu alıyoruz. Peki, biz bu arada elektrik ve su tesisatı yaptığımız dönemlerde kolonu, kirişi kırıyor muyuz, kesiyor muyuz? Kesiyoruz. O zaman araya bir kaba yalıtım vizesi koyalım yani yasalarımıza bunu koyalım, bunu bu Komisyon yapar. Biz sıva yapılmadan elektrik tesisatının nereden geçtiğini, sıhhi tesisatın nereden geçtiğini düzgün bir şekilde görelim, onu resimleyelim ve orada kaba yalıtım vizesini verelim, ısı yalıtım vizesini verelim, ondan sonra adam sıvasını yapsın ve bu şekilde de bu tür yıpranmaların önüne geçelim diyorum.

Komisyonu teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ediyoruz.

Fethi Bey, lütfen...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Adem Bey, bu kanun teklifini kaç günde hazırladınız?

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Bayağı sürdü Fethi Bey, bayağı sürdü.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Şöyle; bir ayı geçmiştir.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bir ay. Şimdi, 74 vekilimiz kaç günde okudu?

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Fethi Bey, konuya... Siz yorumunuzu yapın da...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Yok, bir şey... Ama geneli üzerinde Sayın Bakan, bir şekilde bir sonuca gideceğiz.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Yok, yok; geneli üzerinde cevap verirler zaten.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Şimdi 74 iktidar milletvekilimiz bu kanunu okuyup imzalamış, bir ay da siz çalışmışsınız. Peki, muhalefete kaç gün önce geldi? Yani iki ay çalıştığınızı belirttiğiniz kanun teklifini "Üç günde muhalefet okusun, anlasın, kavrasın, eleştirirlerini buraya getirsin." noktasında buraya getirdiniz.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Muhalefet tecrübeli olduğu için...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Şimdi, kanun yapma tekniğiyle ilgili ben tarihe de not düşmek için bu tür toplantılarda hep ifade ediyorum; torba kanun teklifini bir milletvekilinin hazırlama olanağı bir ayda bile yok çünkü her bakanlığa gideceksiniz, verileri toplayacaksınız, birbiriyle hiç benzemeyen maddeleri getirip sonra burada kanun teklifi diye önümüze koyacaksınız. Bu, Cumhurbaşkanlığı sisteminin kendi içinde düzeltilmesi gereken bana göre -tanımlama biraz farklı, abes kaçıyor, bazen söyleyince bazı kesimler rahatsız oluyor ama- bir oyun gibi. Bu iş gerçekçi değil çünkü bu işte Anayasa'ya aykırılığından tutun da ihtiyaca binaen kanun oluşturma noktasında büyük bir eksiklik yaşanıyor. Yalnızca 2025 yılında 300'e yakın Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği kanun ve kararname Mecliste görüşüldü. Mecliste toplumun beklentileriyle ilgili sorunları görüşmek yerine sürekli iptal edilen kanunları yeniden görüşüp tekrar yayımlamak gibi bir uygulama var. Bir de Anayasa Mahkemesinin çıkardığı kanunlarla ilgili iptal kararları geriye doğru işlemediği için hukuksuzluk da bir yerde bu ülkenin yönetim biçimine dönüştü. Geriye dönük beş yıl uygulamışsınız, beş yıl sonra Anayasa Mahkemesi iptal etmiş; geriye dönük işlemediği için "Yaptım, oldu, bitti." kültürü sürüyor.

Öncelikle şunu belirtmek lazım, 14 farklı kanunda değişiklik yapılıyor; burada yapılanları değerlendirdiğimizde de kritik olan konular var çünkü bunlar deprem olalı üç yıl geçmiş, hâlâ yamalı bohça gibi. Bazen de birkaç örneği var, kanun teklifi buraya geliyor, kanunlaşıyor, sona bırakıyorsunuz, üç ay sonra bir daha geliyor. Ne oldu? "Kanunun kendi içine yerleştirildiğinde orada sıkıntı çıktı, tekrar bir daha değiştirelim." Ya, böyle kanun falan yapılmaz, burası Türkiye Büyük Millet Meclisi. Bu konuda getirilen temel kanun olarak... Depremden bu yana neler yaşandığını hâlâ algılayıp göremediysek bundan sonra nasıl göreceğiz?

Bakın, başka bir şey söyleyeyim: Şimdi, İstanbul, deprem olacağı kesinlikle bilinen bir bölge mi? Bölge. E, arkadaş, orada Merkez Bankası Başkanlığının, diğer kamu bankası genel müdürlüklerinin ne işi var; yani Ankara'da olursa işler yarım mı gidiyor? Kalkıp buradan İstanbul'a taşıyorsunuz, oranın yükünü ağırlştırıyorsunuz. O kentteki sanayi kuruluşlarını, bankaları, deprem

olduğunda daha sorunlu olacak buna benzer yapıları niye Anadolu'nun bu konuda en az riski olan bölgesine taşıyamıyorsunuz, bununla ilgili niye bir düzenleme yapmıyorsunuz? Bunlarla okullar... Ya, son depremde bile daha okulların boşaltılıp yeniden önlem alınması yönünde çalışma oluşturuldu. Deprem 1999'ta olmuş ya! Bu, nasıl bir yaklaşım? Tamamı rant üzerine, insan yaşamı odaklı olmayan düzenlemelerin hiçbirimize faydası olmuyor; hepimizin akrabası ölüyor, yakını ölüyor, çevresindeki insanlar hayatını kaybediyor. Bu ülkenin yetişmiş, teknik bilgi, donanım sahibi olan odaları var, kuruluşları var, bunları da bir dinleyelim çünkü bu çıkan kanun AK PARTİ veya Cumhur İttifakı kanunu değil ki, bu ülkenin kanunu olacak. Burada birlikte bir şey oluşturarak bu süreci sorunsuz hâle getirmek varken "Yaptım oldu, ben bilirim." anlayışının bu ülkeye faydası olmuyor.

Şimdi, bu yerel yönetimlere takıldı; her torba yasada "Yerel yönetimleri nasıl bir tarafından kısıntıya uğratırız, kontrol altına alırız, etkisini azaltırız." diye. Ya, yerel yönetim dediğiniz bir iktidar, hükümet yönetimi değil ki. Ülkeyi iktidar yönetir, iktidarın yönettiği yerlerde yerel yönetimi bir rakip gibi "farklı partide" diye değerlendirmek de bu ülkenin hayrına değil. En basiti, su olayı işte; Devlet Su İşlerinin yapacağı işi belediyeye soruyoruz ama Türkiye'nin geneline bakın, Türkiye kuraklıktan kavruluyor. Ülkenin içine düştüğü durum önümüzdeki süreçte doğru yönetilmezse Orta Anadolu çöl olacak; bizim asli görevimiz o olmalı. Yüzlerce göl kurumuş, 2 bine yakın obruk oluşmuş, yer altı suları 150-200 metreye çekilmiş biz şehirlerdeki kayıp kaçığı konuşuyoruz. İngiltere'ye bakıyoruz, orada da aynı kayıp kaçık var; kayıp kaçık dediğiniz olgu bir altyapıdır. Yedi yıllık CHP'li bir belediye değil ki bu, otuz yıllık belediyelerin yönettiği yerlerde ortaya çıkan sorun, bunlarla siyaset oluşturmak kimsenin hayrına değil.

Burada getirilen kanun teklifinde de birden fazla konuda sorunların ve sıkıntıların olduğu görülüyor. Biraz evvel Hüseyin Bey söyledi, Anayasa Mahkemesine götüreceğiz. Ya, götüreceğiz, iptal olacak, gelecek, tekrar sorunlu bir süreç başka konularda da ortaya çıkacak ama Sayın Bakan, ben başlangıçta sormuştum, siz de dediniz ki: "Acele etmeyin, etki analizini göndereceğiz." Şu ana kadar etki analiziyle ilgili bir rapor gelmedi. Hani acele etmedik de toplantı bitecek, ortada daha etki analizi yok! Bu etki analizi de bir gelse de nelerin olduğuna bir baksak.

Ha, bir de şuna dikkat ettim: 74 vekil arkadaşımızın içinde saydım yanlışsa düzeltin deprem bölgesinden 8 milletvekili var AK PARTİ'den. Diğer arkadaşlar bu kanun teklifini okumadılar mı? Çünkü onları da ilgilendiriyor.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Ülkemizin geneli deprem bölgesi zaten.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Şimdi, yaşanan bölgeyle ilgili düzenlemeleri içeriyor ya, o arkadaşların da herhâlde bu süreçten pek haberleri olmamış.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Herkesin hassasiyeti olduğu için hassas bir konu.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Ben de bir mühendis olarak hep şunu söylüyorum: Bu ülkenin hem yetişmiş mühendisinin hem siyaset yapanının hem siyasetin içinde olanının ülkenin bütünü için söyleyeceklerinde yalnızca muhalefet yapmak ya da "İktidar benim, her dediğim olsun." mantığıyla hareket etmek bu ülkenin hayrına olmuyor.

Gelin, muhalefetin söylediklerini dikkate alın; bütüncül bir yapıyla sorunlara bakalım ve bu yönde çözüm üretecek kanun tekliflerini buraya getirelim diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

Buyurun.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Ben tam da Sayın Fethi Vekilimizin bıraktığı yerden devam edeceğim çünkü şu an konuşacağımız bu kanun teklifinin birçok maddesi sorunlu, hem anayasal bakımdan hem de var olan temel haklarla ilgili kanunlar bakımından.

Maddelerle ilgili, buraya geçmeden önce bu Meclisin yasa yapma tekniğiyle ilgili, yasama faaliyetinin içine düştüğü mevcut durumun vahametiyle ilgili birkaç şey söylemek istiyorum çünkü asıl meselenin kendisi her yasada bunu tekrar tekrar ifade etmek yerine bütünen buna bakmayı gerektirir. Bunu bir siyasi polemik meselesi, bir eleştiri gibi değil, bizzat Meclisten aldığımız kimi resmî verilerle ifade etmek istiyorum.

Meclisin Araştırma Hizmetleri Başkanlığına daha önce bir soru sormuştuk, Anayasa Mahkemesinin bugüne kadar, 2002'den sonraki, iktidarınızın öncesi ve sonrasında çıkan düzenlemelerle ilgili verdiği kararların istatistiği ve çapıyla ilgili sorular sormuştuk. 26 Aralıkta verilen resmî cevap yasama faaliyetlerinin tablosunda içine sürüklendiğimiz ve şu an bu yasa için bile içinde bulunduğumuz durumu çıplaklığıyla gösteriyor. Sadece birkaç notu paylaşacağım: Bu verilere göre 1961 ile 2002 arasında, yaklaşık kırk yıllık dönemde Anayasa Mahkemesi toplam 529 düzenlemeyi iptal etmiş; 2002'den bugüne kadar ki süreçte ise Anayasa Mahkemesi tam 869 düzenlemeyi iptal etmiş. Bu kadar kısa zaman diliminde önceki bütün dönemlerin toplamından çok daha fazla Anayasa'ya aykırılık bulunmuş. Mesele sadece bu da değil, norm denetimi yapılan başvurularda da yapılan her başvurunun 3 tanesinden 1'i Anayasa'ya aykırı bulunarak bizzat reddedilmiş ve mesele sadece sayısal mesele de değil, ortaya çıkan kararların yüzde 80'inde de tarihî düzenlemeler, teknik meseleler, istisnai hatalar olarak değil bizzat kanunun kendisiyle ilgili verilen iptal kararları var; hukuk devleti ilkesi, ölçülülük, belirlilik, temel hak ve özgürlüklere dokunulması, yetki sınırlarının çarpıtılması meselesiyle götürülmüş. Burada Komisyondan, Genel Kuruldan çoğunluk üzerinden geçmesi ve anayasal denetimden geçerken de o aradaki süreçte giden hak kayıpları... Hele ki mesele, bu kadar, imar meselesi olacaksa; hele ki mesele, insanların mülkiyet hakkı, arsa, arazi meselesi olacaksa ortaya çıkacak tablonun geri dönüşümü çok daha zor olacaktır. Bu nedenle geçirilecek her maddede çok daha derinlikli, etki analizinin paylaşıldığı, sonuçlarının görülebileceği bir şekilde hareket edilmesi gerektiğini biz bir kez daha söylüyoruz ve torba teklifin yasama mantığının, anlayışının daha baştan belli olan hak rejimini zorlayacak ve geri dönüşü olmayacak meseleden çıkarılması gerektiğini düşünüyoruz; bu, hem vatandaşın hakkını savunmak için hem demokrasi açısından hem de yasama faaliyetinin kendisi için...

Bu teklifte de benzer şekilde var, aynı tabloyu belki tekraren yaşayacağız ve bu teklifte yerel demokrasinin kendisi, belediyeler ya da yerelde bu alanda, uzmanlık alanında gösterilebilecek sivil toplum kuruluşlarının, vatandaşların gidebileceği tüm mekanizmalar yok sayılmış, yetkileri gasbedilen yerel yönetimlerin de ortaklaşma kapasitesi daha en başından zayıflatılarak buna başlanmaktadır.

Mülkiyet hakkına müdahale sınırları belirsiz bir biçimde birçok maddede genişletilmiş. Değer tespitinin merkezden yapılması en başta çok teknik, makul bir çözüm gibi sunulsa da ciddi bir adaletsizlik riski barındırmakta. Barınma hakkı TOKİ dâhil birçok piyasa mekanizmasının insafına terk edilmektedir. Yerinde dönüşüm, acele kamulaştırma, sosyal konut uygulamalarında mülkiyet hakkı, rıza ve adalet güvencelerini zayıflatacak olan hususlar gerekçe derli toplu bir mesele olmadığı gibi, biraz önce Komisyon Başkanı ve teklif sahipleri konuşurken de bu konuya bir açıklık getirilmediğini düşünüyoruz.

Yapı denetçilerinin isimlerinin ruhsattan kaldırılmasının neyin ihtiyacının sonucu olduğu konusunda hâlâ bir muğlaklık var. Kronik olan yapı denetim sorunlarını konuşmak ya da bunlarla ilgili çözüm yerine sorumsuzluk ihtimali yaratabilecek, cezasızlık üretebilecek bu maddenin hiçbir açıklayıcı ve ihtiyacı karşılamadığı açık.

Zemin etütlerinde sorumluluk çok aktörlü ama muğlak hâle getiriliyor. Denetim, meslek örgütlerinden, yerel şirketlerden değil Bakanlık merkezli ama yine şirketleri dâhil edecek, kendi piyasa ve sermayesini yaratabilecek bir yapıya bağlanmakta.

Bilimin, meslek örgütlerinin dışlandığı her süreç, her yasa, her mantık depremde yıkım olarak karşımıza çıkma riskiyle hâlen bulunuyor. Bu teklif, ne bir deprem hukukudur ne bir afet hukukudur ne de yapı denetimini düzenleyebilecek bir tedbir ve çözüm teklifidir. Bu teklif ağırlıklı olarak bir inşaat hukuku, TOKİ'yi, sermayeyi, Bakanlığın kendisini merkeze alabilecek bir yasa meselesidir.

Tabii ki her maddede söz alacağız, tek tek konuşacağız ancak biz bu şekildeki bir yasa yapma mantığını, bu zihniyetin bu şekilde toplumda inşaatın yaygınlaşması süreciyle gerçekleştirilmesini kabul etmiyoruz.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

Değerli arkadaşlar, geneli üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

1'inci maddeye geçiyoruz değerli arkadaşlar.

1'inci maddeyi okutuyorum:

TAPU KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA VE 375 SAYILI KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMEDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 22/12/1934 tarihli ve 2644 sayılı Tapu Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

"EK MADDE 4- Sermaye Piyasası Kurulu ile Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından yetkilendirilen değerlendirme kuruluşlarınca, konut finansmanı ve sermaye piyasası mevzuatı gereğince düzenlenen değerlendirme raporunun, düzenlettiren kamu kurum ve kuruluşları, bankalar ve diğer finans kuruluşları tarafından raporun düzenlendiği tarihte Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğüne elektronik ortamda ve bedelsiz olarak gönderilmesi zorunludur. Verilerin elektronik ortamda gönderilmesine ilişkin usul ve esaslar, ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri alınmak suretiyle Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü tarafından belirlenir."

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Madde üzerinde söz almak isteyen var mı?

Buyurun.

CEM AVŞAR (Tekirdağ) - Başkanım, şöyle; bu maddeyle alakalı, elektronik ortamda bedelsiz bir şekilde değerlendirme raporlarının Tapu Kadastroya gönderilmesi. Yani burada değer düşüklüğüyle alakalı, değerlendirme oranının gerçek değerine yaklaşması için mi böyle tapuda yeni bir uygulamaya gidiliyor? Bununla alakalı bir açıklama alırsak Sayın Başkanım.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Ömer Bey, buyurun.

ÇEVRE ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Tabii, bu değerlendirme raporlarıyla ilgili husus şunun için yapılıyor: Zaten biliyorsunuz, bankalar bir konut satışı olduğunda... Değerleme ne zaman yapılır? Bir satış olduğu zaman; zaten bankalar bu değerlendirme işini... Hatta şöyle bir eleştiri de geldi: Bu, Ankara'dan, merkezden mi yapılacak? Öyle bir şey söz konusu değil, merkezde toplanacak, bilgiler toplanacak. Dolayısıyla, bir banka... Diyelim ki Şirnak'ta bir konut satılıyor, zaten gidip oradaki banka Şirnak'ta o konutun kaç lira edeceğini yerinde tespit ediyor. Zaten bu, aslında baktığınız zaman, eğer banka kredisizle alınmış bir şeyse harçları aslında onun üzerinden yapılıyor ama bazen oradaki rakamla buradaki rakam tutmadığı zaman çelişkiler de oluşabiliyor aslında ama bu madde tam da onun için düzenlenmiş bir madde değil. Biz diyoruz ki: Şirnak'ta eğer o sokakta bir çalışma yapılmışsa o çalışma verileri bizim elimizde de olsun, eğer ihtiyaç olursa o bölgede bir değer haritası çıkarmaya da faydalı olur. Şimdi, devlet bunun için ikinci bir masraf yapmasın. Zaten elimizde mevcut veriler varsa bunlar devletin kayıtlı sisteminde bulunsun ki bir daha, ikinci defa... Bunları mesela, aslında bildiriyor, normalde tapu kadastroya da bildiriyor ama yarın dönüp diyebilir ki: "Ben bunu, sizin bu verilerinizi kullanmak için bildirmedim." Dolayısıyla, diyoruz ki: Madem böyle bir şey yapılıyor, yerinde yapılsın ama ikinci sefer oraya devlet bir daha masraf yapmasın. Bunun için düzenlenmiş bir madde.

CEM AVŞAR (Tekirdağ) - Sayın Bakan Yardımcım, şöyle: Şimdi, bununla alakalı zaten Türkiye'de kronik bir sorun var; gerçek değer ki değerlendirme şirketleri bunu bunun üzerinde yapacak, bir de rayiç değeri. Genelde satış kanalı ne; işte, bize dezavantaj yaratan hem vergisel anlamda hem kaçığı arttıran? Bu rayiç değerle, gösterilen değerle, alıcı-satıcı arasındaki anlaşılabilir değerle bu gerçek değer olmuyorsa. Şimdi, bununla alakalı bu sürecin yönetilmesi doğrultusunda vatandaş tapu işlemlerinden önce bu konuyla alakalı bilgilendirilecek mi? Belediyelerde de rayiç bedeli çünkü emlak dairesinden alıyorlar. Bunun güncellenmesiyle alakalı bir süreç olacak mı yoksa siz sadece şimdi bu bilgileri toplayıp Ankara'dan görüp ona göre bir çalışma yapmak için mi bakıyorsunuz?

ÇEVRE ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Yani şu an itibarıyla zaten Tapu Kadastro'nun herhangi bir değer hususlarıyla ilgili bir durumu söz konusu değil, biz tamamen tapu kadastro'nun yapacağı o ildeki değerlendirme haritasına altlık olarak oluştursun diye. Zaten bugün, Türkiye Büyük Millet Meclisinde de bazı kanun şeyleri var yani aslında herkesin gerçek değerden ama vergi oranları da o oranda belki düşürülerek ama herkes doğruyu konuşsun yani gidip tapuda ayrı, orada ayrı, burada ayrı bir şey oluşmasın. Aslında bizim en son, nihai gelmemiz gereken nokta ne? Gerçek değeri şey yapıp... Ha, oradaki vergi dilimleriyle zaten 2-2 ise, bir 1,5-1,5 yapılabilir ama buna da bir altlık oluşması lazım, elimizde bir veri olması lazım. Devletin kaynağını ikinci defa kullanmayalım istiyoruz ama kesinlikle böyle Ankara'dan, merkezden yapılacak bir iş değil, yerinde, değerlendirme şirketleri çünkü orada yapıyor. Dolayısıyla, o veriyi aslında bize resmî olarak da gönderiyor çünkü işlem yapmak için ama

yarın bunun için diyebilir "Kardeşim, ben sana bunu bunun için göndermedim." Dolayısıyla, biz diyoruz ki: Madem bu işlemi yapıyor, devletin envanterinde de bu bir bedel ödemeksizin bulunsun.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

Buyurun Hüseyin Bey.

HÜSEYİN OLAN (Bitlis) - Evet, Sayın Başkan, değerli vekiller, Komisyon üyeleri; önümüze getirilen Tapu Kanunu'yla ilgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin üzerinde genel bir değerlendirme yapacağım.

Bu kanun teklifi, aslında barınma hakkından mülkiyet güvenliğine, afet yönetiminden yerel yönetimlerin özerkliğine kadar geniş bir alanı etkileyen ancak özünde halkın değil, bürokrasinin ve sermayenin işini kolaylaştırmayı hedefleyen düzenlemeler içermektedir.

Bu teklifteki temel bazı sakıncalara gelince; teklifinin 11'inci maddesiyle sosyal konut alanı olarak belirlenen yerlerde Bakanlığa acele kamulaştırma yetkisi verilmektedir. Acele kamulaştırma, savaş ve olağanüstü durumlarda başvurulması gereken bir yöntemdir ancak iktidar, mülkiyet hakkını ve halkın rızasını bir kenara iterek bu yöntemi hız gerekçesiyle bir kural hâline getirmek istemektedir. Halkın barınma ihtiyacının mülksüzleştirme operasyonlarına kalkan yapılmaması gerekiyor.

Diğer bir madde, 19'uncu madde; bu atıl durumdaki Hazine taşınmazlarının değerlendirilmesinden elde edilecek gelirin paylaşımı düzenlenmektedir. Burada gelirin bir kısmının Bakanlık ve bağlı kuruluşlarına aktarılması barınma hakkının piyasacı bir döngüye hapsedilmesidir.

Bu kanun teklifinin yarattığı tehlikeleri daha iyi anlamak için seçim bölgem olan Bitlis'teki somut örneklerin bir iki tanesine bakmak istiyorum. Halkın rızası alınmadan kamu yararı kılıfıyla mülksüzleştirme politikaları burada tam gaz devam etmektedir.

Güroymak ilçemizde enerji sermayesi için acilen kamulaştırma olayına baktığımızda, daha yeni, 1 Mayıs 2025 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan kararla Bitlis'in Güroymak ilçesinde kurulacak olan Depolamalı Rüzgâr Enerji Santrali Projesi için EPDK'ye acele kamulaştırma yetkisi verilmiştir; bu, bölge halkının tarım arazilerinin ve geçim kaynaklarının halka sorulmadan sermayeye devredilmesidir. Acele kamulaştırma istisnai bir yol olmaktan çıkmış, Bitlis'te enerji şirketlerinin önündeki engelleri kaldırma aracına dönüşmüştür. Buna benzer birçok örnek vardır.

Yine, Bitlis merkezde "dere ıslahı" adı altında mülksüzleştirme yapıldığı, merkezde bulunan Atatürk, Devrim, Gazi Bey, Hersan ve Muştakbaba Mahallelerinde dere yatağı üzerinde bulunan 158 taşınmaz için 6300 sayılı Kanun kapsamında acele kamulaştırma kararı verildi.

Teklifin 17'nci maddesine baktığımızda, mahalli idarelerin şirket kurmasını veya kooperatiflere ortak olmasını Cumhurbaşkanlığına tabi tutmaktadır; bu düzenleme yerel demokrasinin ve özerkliğin tabutuna çakılan son bir çividir. Belediyelerin halka hizmet etmek için kuracağı her türlü iktisadi teşebbüsün merkezî yönetimin onayına sunulması yerinden yönetim ilkesini tamamen ortadan kaldırmaktadır. "Denetim" adı altında getirilen bu kısıtlama aslında yerel yönetimleri işlevsizleştirme çabasıdır.

Yine, şimdi görüştüğümüz teklifin 1'inci maddesiyle değerlendirme raporlarının Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğüne gönderilmesi zorunlu kılınmaktadır. Bu verilerin piyasa değerleriyle uyum sağlaması teoride makul görünse de verilerin nasıl kullanılacağı ve halkın taşınmaz değerlerinin hangi siyasi saiklerle belirleneceği konusunda ciddi şeffaflık noktalarında endişelerimiz bulunmaktadır.

Ayrıca, 16'ncı maddede yanılma sınırı yani tecviz tanımı yapılarak kadastro hatalarının resen düzeltilmesi öngörülmektedir. Bilimsel standart getirme iddiasındaki bu düzenleme, tapuda kayıtlı alanı ile gerçek alanı arasında fark olan binlerce vatandaşımızın mağduriyetine yol açmaktadır. Nihayet bununla ilgili, biliyorsunuz, Türkiye'de birçok sınır anlaşmazlıkları oldu, en basit örneklerinden biri de bu anlaşmazlıktan kaynaklanan Bismil'deki 8 kişinin ölümüyle sonuçlanan olaydı. Hak ve nesafet kuralları gereği vatandaşın aleyhine olacak bu tip teknik düzenlemelerde mülkiyet güvencesi öncelenmelidir.

Yine, teklifin 6'ncı maddesinde de kooperatiflerde tüm inşaatlar tamamlanmadan tapu devri yapılması yasaklanmaktadır. Bu durum, etaplar hâlinde inşaat yapan ve bir an önce evine geçmek isteyen dar gelirli kooperatif ortaklarını ciddi şekilde cezalandıracaktır. Kötü niyetli yönetimleri engellemek için tüm sistemi kilitlemek halkın öz kaynaklarıyla konut sahibi olma çabasını baltalamaktadır.

Sonuç olarak, Türkiye'nin deprem kuşağında olması retoriği bu Meclisin belki de en uzun soluklu cümlelerinden birisinin girişi niteliğindedir fakat Türkiye'de niteliksiz ve kaçak yapı stoku, yanlış yer seçimi ve planlama kararları, imar afları, olumsuz sosyoekonomik koşullar, afet kültürünün ve farkındalığının gelişmemiş olması gibi nedenlerle olağan bir doğa olayı bile büyük bir felakete dönüşmekte, ortaya çıkan can ve mal kayıplarıyla bir insanlık trajedisi yaşanmaktadır. Dolayısıyla doğa olayının felakete dönüşmesinin nedeni merkezî ve yerel yönetimlerin yanlış politikaları ve uygulamalarıdır. 1939 yılında 32.968 insanın yaşamını yitirdiği Erzincan depremi ve 99 yılında 17.480 kişinin yaşamını yitirdiği Kocaeli Gebze depreminin acı ve önemli bir tecrübe olarak karşımızda durmasına rağmen bu yönlü önleyici bir tedbir alınmamıştır henüz.

1939 yılından 2023 yılına kadar gelen tüm iktidarlar depreme karşı etkin ve etkili bir deprem yönetim sistemini hayata geçirememiştir; doğal afetler karşısında semptomatik çözümlerle süreçleri geçiştirerek, kalıcı bir risk azaltma sistemi inşa etmemiştir.

Bu kanun teklifi de aynı yaygın hastalığın devamı niteliğindedir. Türkiye'nin yapı güvenliğini artırma bahanesiyle merkezî yönetimin mülkiyet üzerindeki kontrolünü pekiştirme hamlesidir. Belediyelerin yetkilerinin tırpanlanması, halkın mülkiyet hakkının acele kamulaştırma gibi yöntemlerle ihlal edilmesi, depremzedelerin barınma hakkının ticari bir meta gibi görülmesi ciddi problemler olarak önümüzde durmaktadır diyerek teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ediyoruz.

Ertuğrul Bey, buyurun.

ERTUĞRUL GAZİ KONAL (Giresun) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; bizim de bu maddeyle alakalı ufak bir sorumuz olacaktır.

Öncelikle, Sermaye Piyasası Kurulunun bu maddeyle alakalı bir çalışması olduğunu biliyoruz. SPK'yla bir iş birliği yapıldı mı, onlarla görüş alışverişi yapıldı mı veya da onlar da bu işin içinde mi, onu soracağız.

İkincisi, bu veri gönderme yükümlülüğü yerine getirilmediği takdirde nasıl bir yol izlenecek? Onunla alakalı bir şey göremedik, bunu sormak istiyoruz.

Teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Ömer Bey, var mı bir şey?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Tabii, zaten bu değerlemeleri yapanlar Sermaye Piyasası Kuruluna tabi olan kuruluşlar; dolayısıyla, SPK bu durumu zaten biliyor.

Şimdi, burada tabii, cezai hüküm nihayetinde düzenlenmiş durumda değil ama aslında şöyle; burada kanunen bildirme zorunluluğu var. Normal şartlarda zaten -biraz önce ben bir açıklama yapmışım zaten Sayın Vekilim, siz sonra geldiniz- bunu da aslında bize bildiriyorlar ama amacı farklı bir şekilde bildiriyorlar çünkü banka bir değerlendirme yapıyor, bir şey satışı yapılacak, onun için bildiriyor. Bunu bize bildirdiği zaman devletten de bu ücreti isteyebilir; dolayısıyla, bunun önüne geçmek maksadıyla yapılmış bir düzenleme zaten.

Dolayısıyla, herhangi bir şekilde devlet, aynı yere yapılmış bir işi ikinci defa yaptırmasın amacıyla yapılmış bir uygulama ve biz burada, o şehrin yerinde tespitlerle beraber değer haritalarını çıkarmakta altlık olarak kullanacağız bu verileri.

ERTUĞRUL GAZİ KONAL (Giresun) - O işi çok iyi anladık hakikaten, destekliyoruz zaten ama işte bu "bildirme" mevzusuna takılmıştık. Yani "Ya yapacak, ya yapacak." diyorsunuz.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Yani burada ceza hükmü koymak da çok şey değil, yani çünkü sonuçta biz bunu temin eder, alırız zaten ama biz buraya ceza koyarsak çok da doğru olmaz çünkü bize bedelsiz bir hizmet verecek zaten, bir de bununla ilgili bir ceza hükmünün olmuş olması...

Kanuna şey koyuyoruz ama sayın vekillerimizi bilgilendirmekte fayda var, hatta bize gelen bilgiye göre, vekillerimizin, Maliye Bakanlığının torba yasasında bu vergi dilimleriyle ilgili bir çalışma var; belki bu, ileride ona da bir altlık oluşturacak.

Şimdi, burada gerçek değerden olunca vatandaşın aleyhine mi diye bir durum oluşuyor aslında şey olarak. Dolayısıyla, vatandaş acaba tepki mi verir diye... Ama bunu devlet bir şekilde düzenleyip vergi oranlarını düşürerek de vatandaş doğru beyana yöneltmek zorunda. Bunu her zaman devlet gidip denetlemiyor aslında, öyle şeyler oluyor ki vatandaş vatandaş şikâyet ediyor, diyor ki: "Onu 10 liraya aldı, 2 lira gösterdi." Şahıslar birbirini şikâyet ediyor. Devlet doğal olarak bu işin üzerine gitmek zorunda kaldığı zaman da aslında vatandaşın içerisinde bu durumdan mağdur olanlar oluşuyor.

Dolayısıyla, biz bu çalışmayı yapacağız, bir yere getireceğiz. İnşallah, oradaki çalışmayla bütünleştirerek vatandaşın mağdur olmayacağı şekilde ama vatandaş doğru beyana yöneltecek şekilde uygulamadan netice alacağız diye düşünüyorum sayın vekillerim.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

ERTUĞRUL GAZİ KONAL (Giresun) - Sayın Başkanım, teklif sahibi Adem Bey'e de izah etmişim Sayın Bakanım; tabii, kanunun adı "Tapu Kanunu" olunca tapuyla alakalı özellikle ortaklığın giderilmesi ve mirasla alakalı büyük problemler yaşıyoruz biz de Anadolu'da, şehirlerimizde. Onlarla alakalı birkaç tane inşallah düzenleme olursa daha güzel olur diye düşünüyorum; bunu da kayıtlara geçsin diye söyledim. Önümüzdeki günlerde inşallah teklifimizi sunacağız.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Tamam, teşekkür ederiz.

Fethi Bey, buyurun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Benim de iki küçük sorum var. "Madde ile Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün, taşınmaz değer değişimlerinin takip edilmesi, kamu yatırımları ve düzenlemeleri sonucu ortaya çıkan değer artışlarının tespit edilmesi, toplulaştırma, kamulaştırma vb. uygulamalar ile mahkemeler için düzenlenen bilirkişi raporlarına altlık oluşturulması..." Bu ifade, bu icra içinde bir altyapı mı oluşturacak? Çünkü icra uygulaması özellikle tarım kesiminde çıkarılan bir kanunla yasaktı ama son dönemlerde bankalar bununla ilgili bir düzenleme sağladılar. Ederi üzerinden mülkün değerini belirleyip kullanabileceği alan şu kadarken bu kadar alan kullanıyor ya da şu traktör 3 milyon lira iken 15 milyonluk traktör almış diye icra uygulamaları geliyor. Bu altlık bu icra işleri için de kullanılacak mı? Toplulaştırma geçiyor orada, hani satır arasında kelimelere bir virgül koyunca anlamını değiştirir ya, öyle bir niyet de burada var mı? Bunu bir öğrenmek istiyorum; bu, birincisi.

İkincisi, bir de bu tapu kadastroya zamanında geçerken vatandaşın çoğunun itiraz etmediği, bilgi sahibi olmadığı, yıllar sonra da nasıl ki siz şimdi vergi toplamının her yolunu arıyorsanız, o da bizim mülkümüz vardı, ne oldu diye gidip baktığında başkalarının ekip diktiği yerler var. Oraya varıyor, "Burası benim arazim." diyor. Öbürü de diyor ki: "Ben burayı zaten yıllardır ekiyorum, benim arazim." Böylesine tapu kadastro üzerinde de köylerde özellikle birbirine neredeyse silah kuşanacak boyuta getiren olumsuzluklar var. Bunlarla ilgili de bir düzenleme bu süreçte değerlendirilse de bunun içinde yer bulsa faydalı olur diye düşünüyorum. Yani kullanan ile kullanıcı arasındaki farklılık da önemli bir sorun olarak Anadolu illerinde büyük ölçüde var ve sizlere bildiğim kadarıyla ben soru önergesi de vermişim, geldiğini düşünüyorum.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Sayın Başkan...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Tabii, Sayın Vekilimin söylediği özellikle bu mülkiyetle ilgili tartışmalara sebebiyet veren hususları not ettik biz. Onları bu maddede değil ama yeni bir düzenlemeyle dâhil edebiliriz ya da bir çalışalım üzerinde.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Yeni bir çalışmada...

Evet, teşekkür ederiz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bu icraya altlık olmasıyla ilgili bir şey var mı?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Yok, bu onunla alakalı bir durum değil.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Toplulaştırma yapılan arazinin değeri artarsa icraya diyecek ki burası...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Yani orada gidip bir değerlendirme şirketinin değerlendirme yaptığıyla ilgili bir durumu tespit etmiş durumda değiliz zaten ama eğer gitmiş, orada bir tespit yapmışsa o toplulaştırmayla ilgili, alanla ilgili de elimizde bir veri oluşmuş oluyor.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - "Bilirkişiye altlık..." diyorsunuz ya, ben onun için acaba bilirkişiye mi hizmet...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Sonuçta bu bilgiler ya bankalarda var, ya değerlendirme şirketlerinde var; bizde de olsun istiyoruz bedelsiz bir şekilde. Mahkeme bu bedelleri kendi vereceği kararlar ilgili bilirkişi raporunda altlık teşkil etsin diye kullanmak isteyip resmî olarak isterse tabii ki kurumlar vermek zorunda.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Hayır, şöyle bir şey getirebilir miyiz diyorum: "Tarım alanlarına icra yoluyla el konulamaz." diye bir hüküm getirsek el birliğiyle.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Tarımın değişmesi farklı kanunlar, biliyorsunuz. Tarım Kurulundan...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bu da tapu kadastroyla ilgili Sayın Bakan.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Ama o tarım alanının dışına çıkarılmasıyla alakalı.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Taşınmaz tarım arazilerini...

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Başkanım, hızlıca bir şey eklemek istiyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Hızlıca ekleyelim Adem Bey.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Ömer Fethi Bey'in ifade ettiği hususu aslında başlangıçta geneli üzerinde ben izahatta bulunduğumda ifade etmiştim. 2018 yılı içerisinde Cumhurbaşkanlığı kararıyla Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğüne böyle bir görev verilmiş. Nedir o görev? Türkiye genelindeki tüm tapuların değer tespitleri ve bunun güncel tutulması konusunda bir görev verilmiş ve bu göreve istinaden bu teklifimizi getiriyoruz. Burada kamu-özel ayrımı yapmaksızın, değerlendirme kuruluşlarının elindeki değerlemelerin de elektronik ortamda Bakanlığa bu amaçla gönderilmesini temin etmek istiyoruz. Zaten Bakanlığa geliyor bu farklı bir vesileyle ama bu amaçla kullanılmak üzere. "Altılık" derken de onu kastediyoruz aslında. 2018'de verilen bu görevin tamamlanmasına yönelik hem değer tespiti hem de güncellenmesi yönünde...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Buradan ne kadar fayda bekliyorsunuz? Etki analizi olmadığı için belki sizde bir rakam vardır.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Yani şöyle: Aslında tüm Türkiye geneline yayılacak bir veri yok elimde ama netice itibarıyla siz de biz de sahada siyaset yapan insanlar ve biraz önce diğer milletvekilimizin de söylediği gibi, arada çok ciddi farklar var. Belediyeye gidiyorsunuz, belediyenin verdiği rakam ile gerçek satış bedeli arasında çok ciddi problem var. Bir de bunun bir sonraki adımı, bir sonraki adımı diye konuşuluyor ama doğru olan, doğru bir şekilde envanterin oluşturulması; artı değil, eksi değil, doğru neyse onun oluşması çünkü bu bir paradoks.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Doğrudan fayda ne kadar sağlanacak, o rakam var mı?

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Yok.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Peki, arkadaşlar, teşekkür ederiz.

Şimdi, 1'inci maddeyle ilgili 3 tane önerge vardır, 2'si aynı mahiyette, okutup oylarınıza sunacağım.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3466) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Sabahat Erdoğan Sarıtaş
Siirt

Onur Düşünmez
Hakkâri

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahibi:

Mehmet Atmaca
Bursa

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Bu maddeyle taşınmazlara ilişkin değerlendirme raporlarının merkezî bir sistemde toplanması zorunlu hâle getirilmekte ve bu yolla taşınmaz değerlerinin fiilen merkezden belirlenmesinin önü açılmaktadır. Taşınmaz değeri, bulunduğu yerin ekonomik yapısı, fiilî kullanım durumu ve yerel piyasa koşullarıyla doğrudan bağlantılı olup merkezî veri setleri üzerinden yapılacak değer tespitleri yerel gerçeklikleri dışlayarak mülkiyet hakkı üzerinde ölçüsüz sonuçlar doğurabilecektir. Düzenleme aynı zamanda belediyelerin planlama ve yerel değer tespitlerine ilişkin yetkilerini işlevsiz hâle getirmekte, emlak vergisi, harçlar ve kamulaştırma bedelleri yoluyla yurttaşlar üzerinde haksız mali yükler yaratma riski taşımaktadır. Yerel idarelerin sürece dâhil edilmediği bu yapı hukuki belirlilik ve yerinden yönetim ilkeleriyle bağdaşmadığından teklifin 1'inci maddesinin metninden çıkarılması gerekli görülmüştür.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3466) esas numaralı Tapu Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesiyle 2644 sayılı Tapu Kanunu'na eklenen ek 4'üncü maddeye aşağıdaki fıkranın eklenmesini arz ve teklif ederiz.

"Bu madde uyarınca Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'ne elektronik ortamda gönderilen değerlendirme raporları; 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında kişisel veri niteliği taşıyan bilgiler ayıklandıktan sonra kamuoyunun erişimine açılır. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri alınmak suretiyle Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü tarafından belirlenir."

Adnan Beker
Ankara

Hüseyin Yıldız
Aydın

Gülcan Kış
Mersin

Ayşe Sibel Yanıkömeroğlu
İstanbul

Sururi Çorabatır
Antalya

Aykut Kaya
Antalya

Cem Avşar
Tekirdağ

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Değerleme raporları taşınmaz piyasasının işleyişine, fiyat oluşum süreçlerine ve bölgesel değer farklılıklarına ilişkin önemli ve güvenilir veriler içermektedir. Mevcut düzenleme, bu raporların kamu otoriteleri arasında elektronik ortamda paylaşılmasını zorunlu kılmakla birlikte, söz konusu verilerin kamuoyunun denetimine ve bilimsel analize açılmasına imkân tanımamaktadır.

Önerilen düzenlemeyle kişisel veri niteliği taşıyan hususlar ayıklandıktan sonra değerlendirme raporlarının anonimleştirilerek kamuya açılması suretiyle konut ve taşınmaz piyasasına ilişkin şeffaflık artırılmaktadır. Bu sayede akademik çalışmaların, kamu politikası analizlerinin ve piyasa denetiminin sağlıklı veriler üzerinden yapılması mümkün hâle gelmektedir.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 1'inci madde kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- 1/7/1964 tarihli ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 5 - Toplu Konut İdaresi Başkanlığınca; bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 31/12/2027 tarihine kadar (bu tarih dâhil), daha önce ihale ilanı verilmiş olmakla birlikte son teklif verme tarihi geçmemiş olanlar dâhil olmak üzere sosyal konut ve konut ile birlikte ihaleye çıkılan yapım işlerine ilişkin ihalelerde, alınan ihale kararları ve Başkanlık ile işi yüklenenler arasında düzenlenen sözleşmeler damga vergisinden istisnadır. Bu süreyi üç yıla kadar uzatmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir."

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - 2'nci maddeyle ilgili söz almak isteyen arkadaş var mı?

SEMİH İŞIKVER (Elâzığ) - Sayın Başkan...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun Semih Bey.

Bugün çok adınız geçti, onlara da toptan bir cevap verebilirsiniz.

SEMİH İŞIKVER (Elâzığ) - Teşekkür ederim Sayın Bakanım.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakan Yardımcım, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Toplu Konut İdaresi Başkanlığınca bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 31/12/2027 tarihine kadar yapılacak ihalelerde damga vergisinden muaf tutulmasına ilişkin maddeyi desteklediğimizi ifade etmek istiyorum. Sebebi de şu: Vatandaşın tahsil edilecek miktarlar belirlenirken bu da çok önemli bir maliyet kalemi ve binde 5,69 diye biliyorum. Dolayısıyla bu maddeyi desteklediğimizi ifade etmek için söz aldım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

Maddeyle ilgili 1 tane önerge vardır, okutup oylarınıza sunacağım.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3466) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Sabahat Erdoğan Sarıtaş
Siirt

Onur Düşünmez
Hakkâri

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Bu maddeyle Toplu Konut İdaresi Başkanlığı tarafından yürütülen sosyal konut ve konutla birlikte ihale edilen yapım işlerine ilişkin ihale kararları ile yüklenicilerle yapılan sözleşmeler 2027 yılı sonuna kadar damga vergisinden istisna tutulmaktadır. Bu istisna, kamu kaynaklarıyla yürütülen projelerde yüklenici firmalar lehine geniş bir mali ayrıcalık yaratmakta ve vergilendirmede eşitlik ilkesini zedelemektedir. Sosyal konut üretimi vergi muafiyetleri yoluyla piyasa aktörlerine avantaj sağlanarak değil kamusal denetim, şeffaflık ve kamu yararı ilkeleri çerçevesinde yürütülmelidir. Gelir düzeyi, konutun niteliği ve sosyal amaçla doğrudan ilişkilendirilmeksizin tanınan bu istisna, kamu maliyesi ve vergi adaleti bakımından sakıncalı olduğundan teklifin 2'nci maddesinin metninden çıkarılması gerekli görülmüştür.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

2'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 2'nci madde kabul edilmiştir.

3'üncü maddeye geçiyoruz.

MADDE 3- 23/6/1965 tarihli ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununun 35 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde yer alan "avans olarak münasip miktarda paranın toplanması ve bu avansın harcanıp bitmesi halinde, geri kalan işler için tekrar avans toplanması" ibaresi "işletme projesi onaylanıncaya kadar avansın toplanması" şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - 3'üncü maddeyle ilgili görüş almak isteyen arkadaşımız var mı?

Semih Bey, buyurun.

SEMİH İŞIKVER (Elâzığ) - 3'üncü maddeyle, deprem bölgesinde yaşayan ve inşaat mühendisi olan birisi olarak ifade etmek istiyorum, bu konuda vatandaşın çok büyük bir talep var Sayın Bakanım. Hani aidatları belirlenirken bugün yani memur maaşlarına, emekli maaşlarına yapılan zamlar ile aidatlara yapılan zamları mukayese ediyorlar. Dolayısıyla Elâzığ gibi özellikle 35 bin tane konutun yapıldığı ve revize alanlarda konut inşaatlarının devam ettiği, 3 büyük depremden etkilenen şehrimizde aidatların keyfi olarak, site yönetimlerinin tasarrufuna bırakılarak artırılması önemli bir mağduriyet yaratmaktadır. Bu itibarla site yöneticilerinin aidat ve avans toplama yetkilerinin sınırlandırılmasını olumlu bulduğumuzu ve bundan sonraki süreçte de kat maliklerinin onayı olmadan aidat miktarlarının artırılmaması gerektiğini, bu şekilde de düzenlenen maddeyi de desteklediğimizi ifade etmek istiyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

ADNAN BEKER (Ankara) - Sayın Başkanım...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun Adnan Bey.

ADNAN BEKER (Ankara) - Sayın Bakan Yardımcım, değerli milletvekilleri; şimdi bu maddeler gelirken... Mesela bu siteler yapıldıktan sonra sitelerin dükkân olarak kullandıkları yerlerin yanına, buraya artı dükkânlar yapılıyor, kaçak dükkânlar. Site yöneticileri de, Sayın Bakanım, bunları şikâyet ettiğinde yapı kayıt belgesi alıyorlar. Bakın, ortak kullanım alanlarında -yapı kayıt belgeli, bakın, bu çok önemli, yapı kayıt belgeli- Çevre Bakanlığından yapı kayıt belgeleri almışlar. Yıkım kararı geldiğinde yapı kayıt belgesi olduğu için -sitenin ortak kullanım alanlarında olan dükkânlar var- ve bu Çevre Bakanlığının yapı kayıt belgesiyle kaçak bir şekilde olan yerleri belediyeler veya mahkemeler yıkım kararı verince yapı kayıt belgesi olduğundan dolayı yıkamıyor ve sitelerin bunda çok büyük kayıpları var yani bu hemen hemen bir sürü sitede var. Ortak kullanım alanlarına dükkân yapılmış, zamanında yönetimde işte anlaşmışlar, ondan sonra gelen yönetim bunu tespit etmiş, gitmiş, şikâyet etmiş, belediyeye etmiş ve buralara yıkım kararı çıkmış. Bakın, bu yıkım kararı çıktığı hâlde yapı kayıt belgesi varsa mahkeme kararı dahi olsa Çevre Bakanlığı buna müsaade etmiyor, yıkılmıyor ve bir mezbelelik içinde Ankara'da bir sürü yerde böyle şu an işleyen sitelerin içinde dükkânlar var, yapı kayıt belgeli çalışıyor.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Bunun Çevre Bakanlığıyla bir ilgisi yok.

ADNAN BEKER (Ankara) - Çevre Bakanlığından yapı kayıt belgesi alıyorlar.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Belediyeden alıyor onları.

ADNAN BEKER (Ankara) - Hayır, hayır, bakın...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Ömer Bey bir cevap versin.

Buyurun.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Sayın Vekilim, şimdi, tabii, biliyorsunuz, yapı kayıt belgesi alabilmesi için... Yani tabii hazine mülkiyetlerinin üzerine yapı kayıt belgesi alabilir, bir de mülkiyeti kendindeyse orada yapı kayıt belgesi alabilir ama mülkiyeti kendinde olmayan bir yerle ilgili yapı kayıt belgesi alamaz, aldıysa yanlış bir belgedir, beyan öyledir. Öyle bir durumda mülkiyeti kendinde olmadığı için oranın yapı kayıt belgesi iptal edilir ve yıkım uygulanır.

ADNAN BEKER (Ankara) - Bakın, bu konuyu çok iyi bilerek söylüyorum.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Yo, yo, şunun için söylüyorum: Belki orada bir eksiklik vardır ya da bir şey vardır.

ADNAN BEKER (Ankara) - Bakın, bunun size belgelerini vereyim.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Ama şöyle: Siz bize ulaştırırsanız, o konuyla ilgili...

ADNAN BEKER (Ankara) - Şöyle söyleyeyim; Çankaya Belediyesinden aynı bu dediğim şekilde yıkım belgesi çıkıyor, Büyükşehir uygulayacağı zaman o arada yapı kayıt belgesine müracaat ediyor, biliyorsunuz, yapı kayıt belgesiyle o zaman müracaat...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Beyana esas olduğundan dolayı.

ADNAN BEKER (Ankara) - Tabii, beyan esas.

Bakın, bir şey daha söylesem güleceksiniz. Mesela AK PARTİ'nin Ankara'daki seçim ofisinin kullandığı yer Büyükşehirin parkıdır orası, mesela yapı kayıt belgesi vardır. Şimdi şunu söylemek istiyorum: Yapı kayıt belgesi olan yerler sizin dediğiniz gibi birinci sınıf, beyana göre olan ikinci sınıfta bir sürü mağduriyet var. Bunları Çevre Bakanlığına yazdığınızda Çevre Bakanlığı diyor ki: "Buranın yapı kayıt belgesi var." Yıkımına müsaade edilmiyor Sayın Başkan.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Sayın Vekilim, siz bu konuyu eğer bize iletirseniz biz bu konuyla ilgileniriz çünkü buranın mülkiyeti kimindir? Mülkiyeti nihayetinde o sitenindir.

ADNAN BEKER (Ankara) - Sitenin ortak kullanım alanı.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Sitenin ortak kullanım alanıdır. Dolayısıyla o site eğer orada bir şey yapıyor olsa yani yapı kayıt belgesinden kaynaklı bir edinim elde etmek isterse sadece site yönetimi yapabilir bunu, dolayısıyla şahıs yapamaz ya da bir başka yere "Ben bunu istemiyorum, artık iptal ettiriyorum." dediği zaman o iptal olur ama orada bir bizim arkadaşların ya da kimse...

ADNAN BEKER (Ankara) - Yani belki anlatamadım ama şöyle anlatayım: Mesela müteahhit diyelim ki binayı yapmış, biliyorsunuz, ortak kullanım alanları var, parklar. Diyelim, orada da 3 dükkânı var.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Sayın Vekilim, mülkiyetle ilgili eğer tapu onun değilse, bak, mülkiyetle ilgili, binanın oturduğu zemin hazineye aitse hazineden satışını alabilir ama mülkiyet kendisine ait değilse o yapı kayıt belgesi iptal olur.

ADNAN BEKER (Ankara) - Sitenin ortak kullanım alanı diyorum. Burada bir mülkiyet...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Adnan Bey, "Örnek verirsiniz üzerine gideriz." diyor.

ADNAN BEKER (Ankara) - Ben getireyim size.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Tamam, ben alayım onu.

ADNAN BEKER (Ankara) - Yani bu şahsın değil, bu sitenin ortak kullanım alanı yani.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - O zaman arazi de sitenin ortak malıdır.

ADNAN BEKER (Ankara) - Bakanım, hemen kesiyorum.

Ortak kullanım alanını şöyle izah edeyim: Şimdi, diyelim ki 10 tane dükkân yapmış müteahhit, bunun 4'ü sitenin mülkiyetinde, 6'sı kendinin, o 4'ün yanına çelikten mesela 7 tane daha yapmış ortak kullanım alanına ve bunu da gitmiş site şikâyet etmiş. Bu ara bu yasa çıkmış, beyana göre. Beyana göreden de yapı kayıt belgesi almış.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - İş alan müteahhit iskân alırken orasıyla ilgili kendine arsadan pay vermemiştir, eğer arsadan kendisinde bir pay yoksa o yıkılır.

ADNAN BEKER (Ankara) - Sayın Bakanım, ben o işi bilen adamım, öyle olsa söyler miyim ya, canını yerim senin ya, söyler miyim ben onu ya? Bildiğim konuyu söylüyorum.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Tamam neyse, onu bize verin, biz onu takip edelim Sayın Vekilim.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ediyoruz.

3'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 3'üncü madde kabul edilmiştir.

4'üncü maddeye geçiyoruz.

MADDE 4- 634 sayılı Kanunun 37 nci maddesinin birinci fıkrası ile ikinci fıkrasının (c) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, üçüncü fıkrasının birinci cümlesine "bildirilir" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve en geç 3 ay içinde aynen veya değiştirilerek kabulüne yönelik genel kurulda karar alınır" ibaresi eklenmiş ve ikinci cümlesi yürürlükten kaldırılmış ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"İşletme projesi kat malikleri genel kurulunda onaylanır. Kat malikleri kurulunca kabul edilmiş işletme projesi yoksa, en geç üç ay içinde kat malikleri kurulunda onaylanıncaya kadar yönetici, gecikmeksizin geçici bir işletme projesi yapar."

"c) Her kat malikinin 20 nci maddedeki esaslara göre vermesi gereken avans tutarı;"

"Mevcut işletme projesi varsa, geçici işletme projesi için öngörülen bedel, yürürlüğü devam eden işletme projesi bedelinin takvim yılı başından geçerli olmak üzere, her yıl, bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranından fazla olmamak kaydıyla belirlenir ve yukarıda belirlenen usulde kat malikleri kuruluna sunulur."

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - 4'üncü maddeyle ilgili görüş almak, vermek isteyen var mı?

ADNAN BEKER (Ankara) - Sayın Başkan...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun Adnan Bey.

ADNAN BEKER (Ankara) - Sayın Bakan Yardımcım, Sayın Başkanım; şimdi bu soruna gerçekten girdiğiniz için teşekkür ediyorum. Bu sorun ama sizin söylediğiniz gibi değil. Mesela şimdi bu büyük siteler var, bir de ufak siteler var Sayın Bakan. Bu büyük siteler bir işletmeye diye bazıları veriyorlar. İşte burada usulsüzlükler var, doğru söylüyorsunuz, fahiş fiyatlar oluyor, neyin nereye harcandığı bilinmiyor. Bu konularda doğru. Bunun daha denetimi kontrol altına alınarak... Mesela şimdi 800 konutluk bir sitenin de güvenliği 5-10 kişi üzerinden devam ediyor ama 20 villalık bir sitenin de güvenliği 4-8 kişiyle yapılıyor. Tabii, buradaki maliyet çok yükseliyor, büyük sitelerde maliyet daha düşüyor fakat bu büyük sitelerin en büyük problemi de biliyorsunuz site yönetimlerinin kavgaları, usulsüzlükler. Bana göre buraların usulsüzlükleri yani aidat artırmadan ziyade usulsüzlükleriyle ilgili büyük bir denetim kanunu çıkarılması lazım yani incelenmesi lazım. Bana göre önemli olan budur.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

4'üncü maddeyle ilgili 1 tane önerge var, okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3466) esas no.lu Tapu Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 4'üncü maddesiyle 634 sayılı Kanun'un 37'nci maddesinin birinci fıkrasında değişiklik öngören düzenlemenin ikinci cümlesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini, maddeye eklenmesi öngörülen fıkranın sonuna aşağıdaki cümlelerin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

"Kat malikleri kurulunca daha önce kabul edilmiş bir işletme projesi yoksa; yönetici, kat malikleri kurulunun en geç üç ay içinde onaylayacağı işletme projesine kadar, geçici bir işletme projesini en geç on beş gün içinde hazırlar ve kurulun onayına sunar."

"Bu fıkra da belirtilen yeniden değerlendirme oranı sınırına göre hazırlanacak geçici işletme projesinin kat malikleri kurulunun en az üçte ikisi tarafından düşük bulunması ve artırılmasının talep edilmesi halinde, yönetici tarafından bu fıkra da belirtilen yeniden değerlendirme oranının en çok iki katına kadar tutardaki yeni bir geçici işletme projesi en geç on beş gün içinde hazırlanır ve aynı usullerde kat malikleri kuruluna sunulur."

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

a) Birinci fıkradaki değişiklik önergesiyle cümlelerin daha net ifadesi amaçlanmaktadır. Kanunun bu teklifle değiştirilen 37'nci maddesinin birinci fıkrasının mevcut hâli "Kat malikleri kurulunca kabul edilmiş işletme projesi yoksa, yönetici gecikmeksizin bir işletme projesi yapar." hükmünü taşımaktadır. Yeni teklifle getirilen birinci fıkranın yazımının ise netleştirilmesinde yarar vardır. Burada geçici projenin mi en geç üç ay içinde hazırlanacağı yoksa kat malikleri kurulunun bütçe onayını üç ay içinde mi vereceğine dair muğlaklık giderilmelidir. Ayrıca, yöneticinin bütçeyi "gecikmeksizin" hazırlayacağı yönündeki kural netleştirilerek bu husus da sınırlı bir süreye, örneğin on beş güne bağlanması önerilmektedir.

b) Kanunun 37'nci maddesine bu teklifin 4'üncü maddesiyle eklenmesi öngörülen yeni fıkra aidat artışlarına yasal sınır koymaktadır. Düzenlemenin bu yönü olumlu olmakla birlikte bütçesini yeniden değerlendirme oranından daha fazla artırmak isteyen kat malikleri kurulunun ne yapacağı ve yönetimin bütçenin reddi hâlinde bu bütçeyi nasıl düzenleyeceği konusunda belirsizlik oluşmaktadır. Geçici bütçede (geçici işletme projesi) öngörülen tutarın, mevcut yılın site/apartman bütçesindeki (mevcut işletme projesi) tutarın her yıl "yeniden değerlendirme oranı" tavan kabul edilerek artırılması, kısacası geçici bütçelerde artışın yasal sınıra bağlanması sorunu kısmen düzene oturmaktadır. Teklif, apartman/site yönetimlerinin geçici bütçelerdeki artış sınırlarını belirlemeye dönüktür ancak kat malikleri kurulunda bu yasal sınırın üzerinde bir artış ve buna uygun bir gider planlamasının yapılması hususunda yönetime bir görev yüklenmemiştir. Maddeyle, geçmişte kira zamlarına getirilen yasal sınıra benzer bir sınırlama getirilmektedir. Belli site/apartmanların genel kurulları yeni yasal sınır nedeniyle bu yüzde 25,49'luk artışın üzerinde bir artış yapmak isterse enflasyon nedeniyle site/apartman giderlerinin bu oranın üzerinde arttığını kabul ederse ve daha yüksek bir bütçe yapılmasını öngörürse "geçici bütçe"nin giderleri karşılamaya yetmediği yönünde bir çoğunluk iradesi oluşarak reddedilmesi hâlinde ne olacağı belirsiz bırakılmaktadır. Örneğin, 1 milyon TL'lik bir site bütçesinin yeni yılda yeniden değerlendirme oranı kapsamında 1 milyon 254 bin TL'ye kadar çıkarılmasını havuz, peyzaj, apartman görevlisi, güvenlik ve benzeri giderler açısından bu enflasyon koşullarında yeterli görmeyen, sitesinin bu aidat harcamalarıyla hak ettiği hizmeti alamayacağını düşünen, sitesinin değerinin düşeceğini ya da mal/hizmet kalemlerinin yeniden değerlendirme oranından daha yüksek arttığını savunan bir genel kurul çoğunluğu oluşursa bu hâlde bütçenin ne olacağı ve yöneticinin ne yapacağı belirsizdir. Fıkranın sonuna eklenebilecek bir cümleyle, yasal yeniden değerlendirme oranı ölçütü korunarak, yeniden değerlendirme oranının üzerinde bir aidat artışı isteyen genel kurul çoğunluğunun iradesine karşılık yöneticiye yeni bütçeyi yeniden hazırlayabilmesi için belirli bir süre ve oran tanınmaktadır.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

4'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 4'üncü madde kabul edilmiştir.

5'inci maddeye geçiyoruz:

MADDE 5- 634 sayılı Kanunun 70 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında yer alan "beşte dördünün" ibareleri "üçte ikisinin" şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Yönetim planlarının bu maddeye aykırı hükümleri uygulanmaz."

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - 5'inci maddeyle ilgili görüş almak isteyen var mı?

5'inci maddeyle ilgili 1 tane önerge vardır, okutup oylarınıza sunacağım.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3466) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Sabahat Erdoğan Sarıtaş
Siirt

Onur Düşünmez
Hakkâri

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Sayın Başkan, söz talebimiz var.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun Sabahat Hanım.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Teşekkürler.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; bugün burada önümüze getirilen 5'inci madde ilk bakışta teknik bir düzenleme gibi sunuluyor. Sanki yalnızca bir oran değiştiriliyor, sanki küçük bir kolaylaştırma yapılıyor gibi sunuluyor. Oysa gerçekte bu madde milyonlarca insanın evine, yaşamına ve mülkiyet hakkına doğrudan müdahale eden son derece kritik bir düzenlemedir. Toplu yapılarda yönetim planının değiştirilmesi için aranan karar yeter sayısı beşte 4'ten üçte 2'ye düşürülüyor. Peki, yönetim planı nedir? Yönetim planı esasında bir iç yönerge değildir. Yönetim planı kat maliklerinin mülkiyet hakkını nasıl kullanılacağını belirleyen temel belgedir. Aidatların nasıl belirleneceğini, ortak alanların kimler tarafından ve hangi koşullarda kullanılacağını, hangi harcamaların zorunlu sağlanacağını ve gündelik yaşamın nasıl şekilleneceğini düzenler yani bu belge doğrudan insanların cebine, evine ve yaşam düzenine dokunur. Böylesine hayati bir belgenin daha düşük bir çoğunlukla değiştirilebilir hâle gelmesi azınlıkta kalan kat maliklerinin haklarını açıkça zayıflatmak anlamına gelir. Bugün bu maddeyle yapılan şey yönetimi kolaylaştırmak değil, güçlü olanın iradesini daha da güçlendirmektir. İtiraz nedeni ise daha da korunmasız hâle gelmektedir.

Şunu açıkça sormak gerekiyor: Bu düzenleme kimin sorununu çözüyor; aidatını ödemekte zorlanan emeklinin mi, toplantılara katılamayan yaşlıların mı, yoksa site yönetimlerini fiilen kontrol eden şirketlerin, profesyonel yöneticilerin ve büyük ekonomik güce sahip grupların mı? Sorunun nerede olduğunu hepimiz biliyoruz, daha doğrusu ben de bu sorunu yaşayanlardan biriyim. Sorun bugüne kadar yönetim planlarının değiştirilmemesi değildi; sorun kat maliklerinin yeterince bilgilendirilmemesiydi; sorun toplantıların formaliteye dönüşmesiydi; sorun denetim mekanizmalarının işlememesiydi, katılımın düşüklüğüydü, şeffaflığın olmamasıydı. Siz bu yapısal sorunları çözmek yerine en kestirme yolu seçiyorsunuz ve azınlığı, elindeki son koruyucu mekanizmayı da ortadan kaldırıyorsunuz, her zaman yaptığınız şeydir maalesef, temel sorunu çözmüyorsunuz; en kolay, en işinize geleni çözüyorsunuz. Şimdi, demokrasi, çoğulculuğun her istediğini yapabilmesi değildir; demokrasi, çoğunluk karar alırken azınlığın haklarının güvence altına alınmasıdır. Beşte 4 gibi yüksek bir karar oranı işte tam da bu nedenle vardı; keyfi kararların, dayatmaların ve zorlamaların önüne bir güvenceydi. Şimdi bu güvence bilinçli olarak zayıflatılıyor.

Bu değişikliğin pratik sonuçlarını da görmek zor değil. Bu maddeyle birlikte yüksek maliyetli tadilat kararları, fahiş aidat artışları ve özellikle kentsel dönüşüm gibi geri dönüşümü olmayan kararlar çok daha kolay dayatılabilir hâle gelecektir. "Bugünkü çoğunluk sağlandı." denilerek alınacak bir karar yarın insanların yıllarca altından kalkamayacağı borçlarla evlerini terk etmek zorunda kalmalarına yol açabilir. En çok kim etkilenecek? Geliri sınırlı olduğu için hukuki mücadele veremeyen dar gelirli yurttaşlar etkilenecek elbette. Azınlıkta kaldığı için sesi bastırılan kat malikleri etkilenecek yine. Bir sabah kapılarına bir tebligat bırakılacak ve denilecek ki: "Çoğunluk karar aldı, aidatınız arttı." "Çoğunluk karar aldı, dönüşüme giriliyor." "Çoğunluk karar aldı, bu yükümlülük sizin de sorumluluğunuz." Bu, mülkiyet hakkının özüne müdahaledir aslında. Bu, hukuki güvenlik ilkesini zedeleyen bir yaklaşımdır. Bu, sosyal devlet anlayışıyla da bağdaşmaz aynı zamanda. Eğer gerçekten demokratik ve adil bir yönetim anlayışı hedefleniyorsa yapılması gereken bellidir: Kat maliklerinin bilgilendirilmesini güçlendirin, denetimi etkin hâle getirin, şeffaflığı artırın, katılımı teşvik edin ama siz bunların hiçbirini yapmıyor, bunun yerine çoğunluk oranını düşürerek sorunu görünmez kılmaya çalışıyorsunuz. Bu nedenle bu maddeyi kabul etmemiz mümkün değildir.

Bu düzenleme azınlık maliklerinin, yaşlıların ve dar gelirli mülkiyeti üzerindeki söz hakkını zayıflatmaktadır; toplu yaşam alanlarında adaleti değil, dayatmayı büyütmektedir. Bu gerekçelerle demokratik meşruiyeti zedeleyen ve mülkiyet hakkını güvencesizleştiren 5'inci maddenin kanun teklifinden çıkarılması gerektiğini bir kez daha vurguluyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Evet, beşte 4'ü niye üçte 2'ye düşürdünüz Ömer Bey?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Sayın Başkanım, tabii, öncelikle biraz önce Meclisin hazırladığı kanundan bahsederken belki arada bir kelime kullandım, onu Meclisin hazırladığını ifade etmek için kullandım yani orada benim başka bir maksadım yoktu. Dolayısıyla bu ifade yanlış olabilir, ben özür diliyorum.

Şimdi, tabii, biz üçte 2 ya da beşte 4 meselesini oturduk, buradaki arkadaşlar ya da Bakanlıktaki arkadaşlarla karar vermedik yani nihayetinde toplumda böyle genel bir beklenti var yani neden? Çünkü bu olmayınca aslında karar almaksızın, işte Sayın Vekilimin dediği gibi, bazı usulsüz şeyler de oluyor yani yönetim planında yok ama bir uygulamayı yapmış, geçmiş. Dolayısıyla, şimdi, zaten hani azınlık-çoğunluk kısmı burada bence zaten komşuların arasında oluşmaması gereken bir durum. Nihayetinde o üçte 2 insanlar bile karar alırken o yönettikleri siteyle ilgili uygun kararlar almak zorundalar. Dolayısıyla aldıkları kararlar zaten o sitenin faydasına olacak şeyler. Şimdi, dolayısıyla, bu üçte 2 meselesi...

Sayın Başkan, beşte 4 artık uygulanamaz hâle gelmiş yani bir karar da alamıyor ama karar alınmadan işte esas sıkıntı orada güçlünün karara gerek kalmadan bazı şeyler yapmasına sebebiyet veriyor. Biz de diyoruz ki: Bu, en azından üçte 2'sinin istediği, oradaki oturanlar tarafından bir teyit edilsin. Dolayısıyla, ihtiyaç olmasaydı biz bunu getirmedik ama bu durup dururken bizim bürokratların ya da Bakanlıktaki kişilerin bir araya gelip verdiği karar değil; bu, toplumun ekseri çoğunluğuyla tartışılıp ve bunun daha faydalı olacağını düşündüğümüz için yani üçte 2 çoğunlukta ya da... Çoğunluk ya da azınlık demek değil, kararı almak için yeteri kadar bir çoğunluk olarak düşünüyoruz Sayın Vekilim.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Bir soru sormama izin verin lütfen.

Şimdi, ben örnek vereyim, çok somut bir şey vereyim, özellikle kentsel dönüşümde çok önümüze çıkan bir şeydir: Ben dairemin kentsel dönüşüme girmesini istemiyorum ama örneğin 2 üst katımda biri "Ben dairemin kentsel dönüşüme girmesini istiyorum." diyor ama benim ne buna...

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Bu başka...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - O başka...

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Bir dakika...

Ama o kararı alıyor, site yönetimi bu kararı alıyor ama. Bu karar belli bir yönetmelik çerçevesinde...

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - O ayrı.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - O ayrı.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Öyle, öyle. Aidat öyle, diğeri öyle, hepsi böyle.

Dolayısıyla...

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - İşletme ile yapım ayrı şeyler.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Mesela diyor ki: "Ben binayı boyatacağım ama benim buna şeyim yok." İşte, üçte 2 karar verince herkes uygulamak durumunda kalıyor. Dolayısıyla, bunun böyle değil de daha iyileştirici... Yani siz zorlaştırmak yerine, bu kararların daha derinlikli, nitelikli tartışılması, ortaklaşılması, kolektif bir kararın çıkması yerine siz onun hakkını ondan alıyorsunuz. Evet ama yargı yolları bunun için ona açıktır, siz bu yolu da ona kapatmış oluyorsunuz. Öyle değil mi?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Sayın Vekilim, üçte 2 belki rakamsal olarak 3 kişiyken 2 kişi bir taraf olduğu zaman karar alıyor ama bunu böyle düşünmeyin.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Ben 3 kişilik bir apartmanda yaşıyorum örneğin, 3 katlı.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Şimdi, 100 kişide üçte 2 düşünmek lazım; tamam mı? Yani 75 kişinin istediği ya da 70'e yakın kişinin istediği... Ya, şimdi, üçte 2 deyince biraz rakam şey olarak görülüyor ama 100 kişiden 67 kişinin istediği ama 33 kişinin hiçbir şey yaptırmadığı ortama dönüşüyoruz. Yani inanın, toplum açısından bu beklenen bir şey olmasaydı bu kanun teklifi hiç gündemde olmazdı.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Evet, teşekkür ederiz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

5'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 5'inci madde kabul edilmiştir.

6'ncı maddeye geçiyoruz:

MADDE 6- 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

"EK MADDE 6- İnşaatı tamamlayarak etaplar halinde yeniden inşaata başlayan yapı kooperatifleri, yaptıkları ve yapmayı planladıkları tüm inşaatlar tamamlanmadan iş yeri ve konutları ortaklarına tahsis etmiş olsalar dahi tahsis edilen gayrimenkullerin tapusunun devrini yapamaz.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - 6'ncı maddeyle ilgili görüş isteyen...

Buyurun Fethi Bey.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Burada amaçlanan ne?

Şimdi "İnşaatı tamamlayarak etaplar halinde yeniden inşaata başlayan yapı kooperatifleri, yaptıkları ve yapmayı planladıkları tüm inşaat tamamlanmadan iş yeri ve konutları ortaklarına tahsis etmiş olsalar dahi tahsis edilen gayrimenkullerin tapusunun devrini yapamaz." diyor. Şimdi, adamın durumu elvermedi, orayı devredecek, o gelen ona daha hızlı katkıda bulunup bu işi bitirebilir; birincisi bu.

İkincisi: Ben, bu yapı kooperatiflerinin de Türkiye'de son durumunun ne olduğunu şöyle merak ediyorum. Bir Ekspres Yapı Kooperatifi var, soru önergesi de verdim, cevap gelirse bakacağız. "1970'lerde kurulmuş, şimdi yöneticisi var mı, yok mu, ne iş yapar, arazisi ne oldu, arsası ne oldu?" diye Ticaret Bakanlığına bir soru önergesi verdim. Bakanlık bana dedi ki: "Faal, arsa duruyor ve böyle bir kooperatif var." İkinci kez sordum: "Ya, böyle dediniz, ne yerini bulabildik, ne yurdunu bulabildik." "Bu bizim görevimiz değil, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının görevi, oraya sorun." dediler.

Şimdi onun için biz soralım: Şu yapı kooperatiflerini Türkiye'de baştan sona bir ele alsak da durumları nedir, kaç yıllıktır; ne oluyor? Milletin o kadar parası, birikimi bir yerlerde çarçur edilmiş, tüketilmiş. Bir de şimdi yarım olan yapı kooperatifini satma hakkını elinden alıyorsunuz.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Sayın Başkanım, şimdi, bir defa bu yani eski kooperatiflerle alakalı bir durum değil, kooperatif haricinde normal bir müteahhidin yaptığı işlerle de ilgili değil, sadece kooperatifleri ilgilendiren bir konu.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Müteahhit yapıyorsa o kooperatifi...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - O ayrı, kooperatif kuruluşuysa tamam.

Şimdi, Sayın Başkanım, şöyle: Aslında, TOKİ'de çalıştığımız dönemde bir mesele vardı. TÜRK KONUT tarafından normal şeylere, işte kooperatiflere satılmış, kooperatifler de bunu tabii ki bir müteahhide yaptırmış ama kooperatif üzerinden yaptırmış, yarısını tamamlamış, diğer yarısını yapmadan bu yarısının tapularını almışlar. Diğer yarısını, bu sefer, o müteahhit yapamadan iflas etti, gitti; öbür adamlara dediler ki tamam, siz gidin, bu iflas eden müteahhitle işinizi çözün ama kooperatif üyelerinin yarısı konutunu almış oldu, yarısı iflas etmiş müteahhitle baş başa kaldı. Biz de diyoruz ki bak, geçmişe dönük bir düzenleme yaparsak bunun altından zaten çıkamayız şey olarak. Diyoruz ki bundan sonra böyle şeyler oluşmasın. Belki Sayın Vekilimin dediği, işte, binlerce böyle kooperatif vardır, sorunları ta geçmişten geliyordu ama gelenleri, kendi içerisinde çözülebilecek şeyleri çözüyoruz. Bundan sonra diyoruz ki: 100 kişi mi yola çıktınız? Evet, 2 etap hâlinde yapılıyor; 50'si bir etap, 50'si bir etap. Tamam, bu 50'yi teslim et ama tapularını verme. Bu insanlar da bilsin ki bu tapularını alamayanların inşaatları bitene kadar biz de bunlarla beraber hareket edeceğiz; herhangi bir durum, hukuksal bir durum olduğu zaman onlarla beraber hareket edeceğiz. Dolayısıyla burada 100 kişi yola çıkarken 50'si -2 etap olarak düşünüyorsunuz- ben tapumu almışım, geri kalanların da hiçbir şeyi yok, hatta aidat bile yatırmayabilir. Biz diyoruz ki: Sen oturuyorsan otur ama sana tapunu vermesin. O eksik kalanları o kooperatif bir bütün hâlinde tamamlayana kadar tapu devri yapamaz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Yani sorunu olana öbürünün sorununu mu ilave ediyorsunuz o zaman?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Hayır, beraber...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - O anlaşılıyor.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Hayır, Sayın Vekilim, bakın, ben tekrar izah edeyim.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Şunu söylüyorum: Bakın, diyorsunuz ki: Bir tarafın işi bitti, tapuyu aldı, öbür taraf ortada kaldı; biz de öyle bir şey yapalım ki hepsi ortada kalsın.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Sayın Vekilim, bakın, bundan sonraki kooperatiflerden bahsediyoruz, bundan sonraki işlem yürütecek kooperatiflerle...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - "Bundan sonra" diye bir tarih yok ama ya!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Geriye işleyemeyeceğine göre bundan sonradır. Yani burada yürürlük tarihiyle ilgili geriye dönük bir şey yok.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Şu an mevcutları kapsamıyor mu?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Hayır, bundan sonraki...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Kanun çıktı ama ortada böyle bir durum var.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Eğer devrini yapmamışsa, bakın, devrini yapmamışsa kanun olur ama devrini yapmışsa onunla ilgili bir işlem yürütemezsin. Ama devrini yapmamışsa, evet.

Sayın Vekilim, şöyle...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Peki, bir şey soracağım: Sorunlu olmayan yapı kooperatifi şu ülkede kaç tane var?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Bizim arkadaşlarda öyle bir istatistik yok da.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Yapın ama bakın, bunu milletvekillerimiz bir araştırın, kanunu getirenler.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Sayın Vekilim, tamam, onu bizim arkadaşlar duyuyorlar, eğer problemli bir kayıtlı sistem varsa şey yapsınlar. Ama bu getirilen sistemle, bir kez daha ifade ediyorum...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Ama sorun çözülmüyor, sorunlu olanların yanına, sorunsuz ev alanları da tapu vermeyerek onların yanına taşıyorsunuz, başka bir şey yapmıyorsunuz.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Peki, tapusunu vererek tapusunu alamayan vatandaşları mağdur etmenin bir anlamı var mı?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bakın, şöyle, sistemsel olarak sorunun ana kaynağı şu: Bu konuda bütünsel bakarak Türkiye'nin yapı kooperatifleriyle ilgili sorunlarının tümünü ortadan kaldıracak bir temel kanun hazırlansın, o temel kanunla bunlar hiç konuşulmasın.

Burada denilen şu: Bakın, bir daha okuyayım, herhâlde... Ben okumada anlamadıysam bir daha, tekrar...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Sayın Vekilim, şimdi 2 kişi birer tane ev yaptırmak istiyor, bakın...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Özür dilerim, 100 kişi...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Ona indirgeyelim.

2 kişi birer tane ev yaptırmak istiyor...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Yok, 100 kişi...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Şimdi, bizim evi aldığı zaman diğerinin evini tamamlama sorumluluğunu tapusunu verirken öbürü tamamlar mı?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bakın, şöyle söyleyeyim: 100 kişiye verdiniz, 10 kişi kaldı, o 10 kişiyi de bu 100 kişiyle ilgili alanların üzerinden bir sorun çözücü yaklaşım getirip o 10 kişiyi çözelim.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - İşte, bu o.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Bu o.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Ama siz ne yapıyorsunuz? "100'ü de o 10'a ekleyelim, 100 kişi de 10 kişi de aynı boyuta gelsin." diyorsunuz.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Başkanım, ben bir katkıda bulunmak istiyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Şimdi, oradaki maddenin ifadesi bu.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Bir saniye arkadaşlar...

Sayın Başkanım, şimdi tabii şöyle: Kavramların ayağını biraz yere bastırmamız lazım. Şu anki mevcut düzenlemede mülkiyetten bağımsız olarak yani bir kooperatif üyesinin mülkiyeti var, kooperatifteki hissesini, tapusunu satabiliyor ama kooperatif üyeliği devam ediyor.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Tamam.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Mülkiyeti alan kişinin de kooperatif üyeliği olmuyor, böyle bir sakat durum söz konusu.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Onu düzeltin.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - İşte, onu düzeltiyoruz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Öbürü satabilsin.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Bu teklifle ve şu ana kadar yapılan uygulamaların tamamı da müktesep hak kapsamında korunuyor. Eğer hisse devrini yapmamış şahıs yasa yasalarsa gene de yapabilsin dersek o zaman kaos çıkar.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bu durum kaos yaratır.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Kaosun çıkmaması için kanunun...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bu getirdiğiniz öneri kaos yaratır.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Hiç değil.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Şimdi...

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Şimdi, mülkiyetten bağımsız olarak sizin kooperatif üyeliğiniz devam edecek, peki, o kooperatifin diğer üyelerinin mağduriyetini kim çözecek?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Vekilim, bakın, bir daha örnekliyorum.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Evet.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - 100 kişinin sorunu çözülmüş, 10 kişi kalmış. Şimdi, siz "10 kişinin sorunu çözülmenden 100 kişinin de sorunu çözülmesin." diyorsunuz.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Peki, o 100 kişinin...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - O 100 kişinin çözüldüğü yerde 10 kişi için çözüm getirecek bir şey geliştirin.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Sayın Vekilim...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - İşe yarar...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Bakın, o 100 kişi beraber zaten o işi yapıyor.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Tabii yani kooperatif öyle.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Dolayısıyla, o 10 kişinin sorununu çözmesi gereken gene o 100 kişi, devlet değil. Bakın, madem, nedir, sen söyle...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Kabul ediyorum ama burada siz 10 kişiyi 10 kişiye endeksliyorsunuz.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Biz de diyoruz ki...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Maddeyi okursanız...

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Yok, yok, öyle değil.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Sayın Vekilim, biz de 100 kişiye diyoruz ki: Evet, bu 10 kişi daha henüz konutunu alamadı. Bu 10 kişinin konutunu kimin tamamlaması gerekiyor? Bu 100 kişinin tamamlaması gerekiyor.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Tabii.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Biz, bu 100 kişiye...

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - "Tamamlamadan bir yere gitme kardeşim diyoruz."

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Biz bu 100 kişiye tapuyu vermiyoruz ama kullanımına izin veriyoruz, diyoruz ki: Bu 10 kişinin konutu da tamamlanıp buradaki 110 kişi eğer konutunun sahibiyse herkes tapusunu alsın.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - "Anlaşamazlarsa ömür boyu tapusuz kalsınlar." diyorsunuz.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Allah Allah! Olur mu? O zaman öbür 10 kişinin hakkını kim koruyacak?

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Bir nevi anlaşılmaya da yönlendiren bir yaklaşım oluyor aslında.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Sayın Başkanım...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun Yavuz Bey.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Sayın Bakanım, şimdi diyelim ki kooperatif kuruldu ve 100 kişilik bir kooperatif, yüzde 50'yle müteahhide verdi bu işi. Peki, kooperatif üyeleri son ana kadar satamıyor, müteahhit de bunu bir... Yüzde 50'lik hakkından son konut yapılanı kadar satamayacak mı?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Tapuyu devredemeyecek.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Nasıl?

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Tapuyu devredemeyecek.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) - Sayın Bakanım, tapuyu devredemeyecekse nasıl yürüyecek o iş?

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Tapuyu devredemeyecekse müteahhit burayı satmadan nasıl yapacak?

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) - Müteahhit nasıl o işe girecek?

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Müteahhit satmadan nasıl yapacak burayı?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Bakın, şöyle...

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) - Kat karşılığıysa...

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Kat karşılığı verdi.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Ya, kooperatifin amacı kat karşılığı vermek değildir ki zaten.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Yok, arsa tahsis etti.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Ya, kooperatifin amacı kat karşılığı vermek değil ki.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Kat karşılığı ayrı bir şey, kooperatif ayrı bir şey.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Sayın Bakanım, şöyle: Adam arsasını...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Arkadaşlar, bir saniye, tek kişi konuşalım.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Bir saniye...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Sayın Başkanım...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Ömer Bey, buyurun.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Burada şimdi konu, biz kooperatif meselesini konuşurken normal kat karşılığı yapım işine geldi. Zaten kat karşılığı yapım işinde...

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Böyle kooperatifler yok mu?

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Onun ayrı bir mevzuatı var.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Kat karşılığı yapım işlerinin anlaşma usulleri zaten oradaki kat karşılığı sözleşmesi yapan kişilerle. Biz, burada kooperatifi düşünüyoruz. Tabii ki kooperatif... Sonuç itibarıyla 100 daire üzerinden bir kooperatif kurulmuş, diyelim ki kat karşılığı vermiş, 50 daire müteahhide kalmış, 50 daire şeye kalmış. Eğer oradaki üyeler bu durumla ilgili muvafakat veriyorsa, kendilerini garantiye almak kaydıyla muvafakat veriyorsa bu çözülebilecek bir şey.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Bu kanun engellemiyor mu bunu?

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) - Bunu da engelliyorsunuz.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Ama kanun...

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Bu kanun engelliyor bunu.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Hayır, engellemez.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Ya, engellemez o...

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Olur mu? "Son konut yapılanı kadar..." diyorsunuz.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Çünkü oradaki kooperatif üyeleri adına yapılan son konut. Orada kooperatif üyeleri adına yapılan konut sayısı kaç?

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - İşte, onu ayırdınız mı diyorum yani nasıl ayıracaksınız onu?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Tabii.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Yok, ayırmıyor ya, öyle bir şey yok.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Şimdi, kooperatif...

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Onu nasıl ayıracaksınız diyorum ben de, müteahhit o dairelerini nasıl ayıracak yani bu kooperatifte?

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) - Veya nasıl satacak, satmadan nasıl iş yapacak?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Sözleşmesinde zaten kooperatifin...

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Kat karşılığı sözleşmesinde yazıyor.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Sözleşmesinde kooperatifin muhatap olduğu o 50 dairedir zaten, biz o 50 daireyle ilgili konuşuyoruz.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) - O zaman belirtin orada, bunu belirtmeniz lazım.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - O zaman bunun belirtilmesi lazım burada yani.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) - Ama bu kanuna göre oradaki kooperatif sahiplerinin bile kat karşılığıysa müteahhit yeri satamaz, başkasına tapuyu devredemez.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Yoksa kooperatifi yapacak, kooperatifi yaptıracak müteahhit bulamayız Sayın Bakan.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Peki, teşekkür ediyoruz arkadaşlar.

Cem Bey, buyurun.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - O kat karşılığıyla ilgili kısım farklı bir şey yani.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Hayır ama şöyle: Ben arsa topladım...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Kooperatifin esas o değildi ki, "Ben kat karşılığı veririm." şeyi değildi ki ama.

CEM AVŞAR (Tekirdağ) - Sayın Bakanım, kooperatifçilik -yani bizim bakış açımızca- işin özünde, vatandaşın, sosyal anlamda, imece usulü birleşerek bir konuta ulaşımını kolaylaştırmak, bunu sağlamak. Fakat normal müteahhitlikte bile kaba bir seviyeye geldikten sonra daireyi satış devri, satış hakkım var. Şimdi, yani, burada zaten kooperatifçiliğin sosyal bir olay olduğunu biz vurguluyoruz fakat burada, tapu devrinin yapılmamasıyla alakalı bir ölçü yok yani bu ölçüyle alakalı, işte, kaba bitince mi, inceye girince mi, ince hangi aşamadayken vesaire vesaire...

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Yüzde kaç bitince?

CEM AVŞAR (Tekirdağ) - Buradaki bu usul, sizin yazdığınız bu çerçeve çok şey de bir şey, böyle belirleyici bir şeyi de yok. "Bitmeden tapu devri yapamaz." diyor. Ya, bu usul, kooperatifçiliği cazip olmaktan çıkartır, kooperatifçiliği bitirir yani bunu en azından bir... Tamam, vatandaşın çok mağduriyetleri var bu konuda ülkede, onda hemfikiriz, o mağduriyetlerin önüne geçmek lazım fakat burada bunu bir ölçüye bağlamak lazım. Atıyorum, "İnce seviyesinin şu kadarında vesaire vesaire..." diye daha çerçeveli bir şey çizilebilir.

Teşekkür ediyorum.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Sayın Başkan, Sayın Vekilim; şimdi, o zaman ben başa döneyim, bu kanunu hiç yok sayalım, "Böyle bir problem var." diyelim, tamam mı? 100 kişilik bir kooperatifte 50 kişi konutunu almış, 50 kişinin karşısında şu anda o 50 konutu tamamlayacak muhatap bulunmuyor; bu 50 kişi şu anda mağdur değil mi?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Ama kooperatiflerde öyle bir şey yok Sayın Bakanım, şimdi, sizin ifadenize göre yok öyle bir şey ya!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Ya, Sayın Vekilim...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Fethi Bey, tamamlasın.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Ama olmayan bir şeyi anlatıyor.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Ama yok, o mağduriyetler geldiği için...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Sayın Vekilim, bunun örneğini gösteririm.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Bakanım "50'si aldı, 50'si almadı." diyor. Kooperatifte...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Sayın Vekilim, bakın, ben şimdi Sayın Vekilime hitaben sözümü bitireyim, sizin sorunuza da cevap vereceğim.

Şimdi, dolayısıyla, buradaki mağduriyeti kaldırdık. Müteahhit 50 tanesini yaptı, teslim etti kooperatifin yarısına, tapularını da aldı -bunlar aslında kooperatif üyesi- diğer 50 kişi daha henüz alamadı, o arada müteahhit battı. Bunlar diyor ki: "Biz kooperatif olarak beraber çıkmıştık yola da senin şansın bir tek kurada sana çıkmış olması." Biz nasıl getireceğiz bunu? Bu sefer "Beni ilgilendirmez." diyor. Demek ki ortada böyle bir problem var, bu madde bunu çözüyor. Şimdi, bunu biz kooperatif açısından düşünüyoruz. Şimdi, burada zaten ne diyoruz? Biz müteahhide karışmıyoruz zaten. Biz diyoruz ki: "Kooperatif olarak yola çıkmış insanlar birbirinden birbirinin haklarını verene kadar ayrılmasın." Yani o kooperatif üyelerine tapu devri yapılamaz çünkü... A, baktılar ki işin sonunda "Kardeşim, biz yola çıkarken hepimiz bir daire alacaktık ama bu durumda hepimiz birer daire alamıyoruz." Oturdular, dediler ki: "Yarımşar daireyle biz bu işi çözüyoruz." Çözüyorlarsa buyursunlar, çözsünler diyoruz. Biz diyoruz ki kooperatif üyelerinin yarısı "Ben işimi gördüm, hadi güle güle..." Tamam mı? Diğer yarısı "Kusura bakma, senin şansına çıkmadı, sen hâlini gör..." Biz o kısmıyla ilgili diyoruz, yoksa bunların kendisi müteahhitte başka anlaşma yapmışlar, bu onu göstermiyor ki. "Kooperatif üyelerine verilemez." diyor, anladın mı? Yani, tapusunu alamayan... Dolayısıyla, müteahhit bir anlaşma yapmış, demiş ki: "Kardeşim..." Oturdu yarı yolda, dedi ki:

"Biz, hani, birer daire verecektik ya, şimdi veremiyoruz arkadaş. Yarım daire ama bütün üyelere yarım daire veriyoruz artık." O, onların kendi aralarındaki problem ama biz diyoruz ki kooperatif üyelerinden bazıları konutunu alıp, yan gelip, bir kenara çekilip, tamam mı, öbürü öbür tarafta mahkemelerde sürünmesin; sürünecekse de... Bir mücadele edeceklerse sonuna kadar beraber mücadele etsinler, amacımız o. Yoksa müteahhide gene giderler 3 daireye verirler, sonra anlaşamazlar derler ki: "2 daireye düştük." O bir şey değil ama kooperatif üyesi 100 kişi ise 100 kişi; 1 lira da alacaksa beraber alacak, 5 lira da alacaksa beraber alacak, 100 lira da beraber alacak; o mücadeleyi beraber verecekler. Bu maddenin getirdiği şey ama "Bu maddeyi çıkaralım." dersiniz var ya, bugüne kadar oluşmuş sorunlar bundan sonra da oluşmaya devam eder.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Tamam, teşekkür ederiz.

Mehmet Bey, buyurun.

MEHMET ATMACA (Bursa) - Sayın Bakanım, ben sizi anladım, her ne kadar metinden bu kadar net anlaşılmıyor olsa da ben sizi anladım ve doğru bir uygulama, bunu destekliyorum. Yani kooperatife hissedar olmuş herkesin bütün sorumluluklarının aynı olması ve elde ettikleri menfaatin de aynı olması; burada bir sorun yok.

Burada sorun şu: Kooperatifçilik konusunda çok ciddi problemler var yani uzun yıllara sâri bir sürü kooperatif var ve bu bahsettiğiniz konuyla da ilgili çok mağdur insan var. Siz bunlarla ilgili hiçbir çözüm getirmediğiniz yani bunları nasıl çözeceksiniz, esas sorun onlar yani o kadar dolandırılmış, aldatılmış yüz binlerce insan var. Ha, zaten artık kooperatifçilik eski cazibesini kaybetti, bundan sonra yeni yapılacak kooperatiflerle ilgili böyle bir madde doğru ama bence artık ehemmiyetini çok kaybetmiştir. Ben bu kadar sayıda mağdurların olduğu bir grupla ilgili bir temel kanun olarak bu konunun yeniden baştan ve mevcut durumların da değerlendirilerek yasal bir düzenlemesi olması gerekir diye düşünüyorum. Yoksa bu kanunla ilgili önümüze daha çok şey gelecek ve biz toplantılar yapacağız. O yüzden, bu çok basit bir çözüm oldu. Bunun genişletilerek diğer problemleri de ortadan kaldıracak hâle gelmesini ben öneriyorum ve bu konuda bir önergemiz de zaten var orada Başkanım.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

MEHMET ATMACA (Bursa) - Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Yavuz Bey...

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Sayın Bakanım, sorunların yaşanmaması ve mudilerin oluşmaması anlamındaki düşüncenize katılıyorum, doğru yani yeni bir kooperatif, bundan sonra konuşulacak olan kooperatiflerde mudiler oluşmasın. Eğer bir mudi varsa diğer bütün mağdur olmamış kişiler de o mağdurların sorunlarını çözsün; bu tamam, buradan yana bir sıkıntı yok. Sadece burada şayet bu kooperatif, hani biraz önce de söylediğimiz gibi, müteahhit mantığıyla inşaatını yapıyorsa, mesela diyelim ki arsa aldı bu kooperatif, 100 kişi arsa aldı, 200 daire çıkıyor buradan, verdi müteahhide, birer daire alacak buradan...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Biz burada diyoruz ki: Ama üyelere...

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Ama onu ayırmanız lazım burada.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Bak, üyelere hiçbir müteahhitten kendi tapusunu alamaz.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Sayın Bakanım, şunu söylemeye çalışıyorum: Yani burada müteahhit en azından hak ediş yaptığı kadar, üretim yaptığı...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - O kendi aralarındaki sözleşmede var ama.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Ama işte bu kanunla o hak edişte elde ettiği daireyi satamama durumuyla karşı karşıya kalabilir mi?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Sayın Vekilim, o zaten kendi aralarındaki özel sözleşmede var ama bunu biz... Şimdi, adam İstanbul'da Şişli'de yapıyorsa oranı farklıdır, Trabzon'da yapıyorsa farklıdır.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Ben şey anlamında söylemiyorum...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Dolayısıyla biz oraya "Şu seviyeye geldiğin zaman bir daire satabilirsin, şu seviyeye geldiğin zaman şu kadarını satarsın." dersek devlet olarak işin içerisine girmiş oluruz, çok büyük engel olur ama...

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Yok, müteahhidin bu anlaşmış olduğu payda kendi tasarruflarının olabileceği hakkının verilmesi gerektiğini düşünüyorum.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Ama bu engellemiyor onu.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Ama ucu açık burada.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Bak, bu engellemiyor, bu kooperatif üyelerinin ortak hareket etmesini sağlıyor.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Ucu açık yani.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Şimdi, Sayın Vekilim, Bursa Vekilimize...

Şöyle: Hani, bundan sonrasını bu kanun düzeltecek. Geçmişle ilgili ne yapabilirsiniz? Şimdi ben bunu TOKİ Başkanı olduğum dönemde, hatta Başkan değildim, Ergün Bey'di o zaman Başkan; Abdullah Bey de çok yakından bilir; "Bu mağdur olan kişileri çözelim." dedik. İnan, dedik ki: "Emsal ilgili bir hak verelim, şunu yapalım, bunu yapalım." Ya, öyle bir noktaya geldi ki o almış olanlar, bak, konut haklarını almışlar ya, hiçbir problemi olmayanlar, gittiler o planı mahkemeye verdiler, "Oradan emsal artışından bizim hakkımız var." dediler.

MEHMET ATMACA (Bursa) - Tabii, tabii.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Bak, anlatabiliyor muyum? Şimdi, dolayısıyla, bu tamamen özel hukuk sistemleri içerisinde yürüyebilecek bir şey. Devlet şeyiyle beraber ancak şunu diyebilirsiniz: "Buradaki mağdurların hepsinin sorununu... Devlet onların adına inşaatı yapsın." E, devletin öyle bir gücü yok.

SEMİH IŞIKVER (Elâzığ) - Yani burada bir genelleme yapılamaz, Sayın Bakanım orada katılıyorum, sizin kaygınızı da anlıyorum ama mesela, farklı yerlerde değişkenlik göstereceği için bu oran kooperatif üyeleri ile müteahhit arasındaki sözleşmenin bağlayıcılığına yaslanarak burayı devam ettirmemiz lazım. Ama şu bir gerçek, içeride de konuştuk, Anadolu'nun dört bir yanı kooperatif mağdurlarıyla dolu. Bundan sonraki süreçte mağduriyetin aşılmasını, doğru insana işin verilmesini sağlayacak...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Peki, arkadaşlar, toparlayalım.

SEMİH IŞIKVER (Elâzığ) - Dolayısıyla biz de destekliyoruz maddeyi.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Kooperatif üyelerine verilmediğini biliyorsunuz değil mi? Biz burada "Kooperatif üyelerine verilmez." diyoruz. Normal satış yapabilir ama Sayın Vekilim diyor ki: "Satış yaparken de müteahhidin yapacağı satışla ilgili..."

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Peki, teşekkür ederiz arkadaşlar.

6'ncı maddeyle ilgili 2 önerge vardır, okutup oylarınıza sunacağım.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3466) esas numaralı Tapu Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Karamnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Adnan Beker
Ankara

Hüseyin Yıldız
Aydın

Gülcan Kış
Mersin

Ayşe Sibel Yanıkömeroğlu
İstanbul

Sururi Çorabatır
Antalya

Aykut Kaya
Antalya

Cem Avşar
Tekirdağ

CEM AVŞAR (Tekirdağ) - Gerekçeyi okutalım.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Düzenlemede, kooperatif ortaklarının taşınmaz üzerindeki tasarruf yetkisinin inşaatın tamamen bitirilmesi koşuluna bağlanması suretiyle sınırlandırıldığı görülmektedir. Oysa uygulamada kooperatifler büyük ölçekli projeler kapsamında etaplar hâlinde inşaat yapmakta, belirli etapların tamamlanmasıyla birlikte bağımsız bölümlerin tahsisi ve tapu devri gerçekleştirilmektedir. Bu aşamadan sonra ortakların kooperatifle hukuki ve fiili bağının devamını zorunlu kılmakta bir kamu yararı bulunmamaktadır. Buna rağmen satış ve devrin kanun yoluyla engellenmesi Anayasa'nın 35'inci maddesiyle güvence altına alınan mülkiyet hakkına ve tasarruf serbestisine ölçüsüz bir müdahale niteliği taşımaktadır. Ayrıca söz konusu sınırlamanın kooperatif inşaatının tamamlanmasını hızlandırıcı veya kolaylaştırıcı somut bir etkisi bulunmadığı gibi aksine ekonomik ve ticari karar alma serbestisini daraltarak yeni uyumsuzluklara yol açma potansiyeli taşımaktadır.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

2'nci önergeye geçiyoruz.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Tapu Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Karamnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesinde yer alan "tüm inşaatlar" ibaresinin "tüm inşaatların yüzde ellisi" ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Yavuz Aydın
Trabzon

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Gerekçeyi okutalım.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Anayasa'nın 35'inci maddesiyle güvence altına alınan mülkiyet hakkı kişinin malını serbestçe kullanma, yararlanma ve tasarruf etme yetkisini de kapsamakta olup bu hakkın sınırlandırılması ancak kamu yararı amacıyla ve ölçülülük ilkesine uygun olarak mümkündür.

Maddeyle, yapı kooperatiflerinde ortakların maliki oldukları konutlar üzerindeki tapu devrinin kooperatifin son konutu tamamlanmasına ve kesin maliyet hesabının yapılmasına bağlanması suretiyle ortakların tasarruf yetkisine genel ve süresiz nitelikte bir sınırlama getirilmektedir. Bu durum kooperatif ortağının mülkiyet hakkını kooperatifin tamamlanma sürecine ve diğer ortakların edimlerine bağlı hâle getirmekte ve mülkiyet hakkının özüne dokunan bir müdahale niteliği taşımaktadır.

Düzenlemenin gerekçesinde ileri sürülen mağduriyetlerin önlenmesi amacı meşru olmakla birlikte bu amaca ulaşmak için seçilen aracın ölçüsüz olduğu açıktır. Zira bireysel mağduriyet ihtimallerini bertaraf etmek adına tüm ortakların tapu üzerindeki tasarruf yetkisinin inşaat sürecinin tamamı boyunca askıya alınması, ölçülülük ilkesinin "gereklilik" ve "orantılılık" unsurlarıyla bağdaşmamaktadır.

Bu çerçevede, mülkiyet hakkına daha sınırlı bir müdahaleyle aynı amaca ulaşılması mümkündür. Örneğin yapı kooperatiflerinde inşaatların en az yüzde 50'sinin fiilen tamamlanmasına kadar tapu devrinin yasaklanması, bu aşamadan sonra ise

tapu devrine izin verilmesi yönünde bir düzenleme hem erken devirlerden kaynaklanan mağduriyetleri önleyebilecek hem de ortakların mülkiyet hakkı üzerindeki tasarruf yetkisini tamamen ortadan kaldırmayacaktır. Bu tür bir kademeli sınırlama kamu yararı ile mülkiyet hakkı arasında olması gereken adil dengeyi sağlayacak niteliktedir. Aksi hâlde tapu devrinin kooperatifin tamamlanmasına kadar bütünüyle yasaklanması iyi niyetli üçüncü kişilerin mülkiyet edinimini fiilen imkânsız hâle getirerek hukuki güvenlik ve belirlilik ilkelerini de zedelemektedir. Ayrıca yapılmak istenen düzenlemeyle kooperatifçiliğin sekteye uğraması da söz konusudur. Zira kat karşılığı inşaat yapan kooperatif müteahhitleri inşaatı tamamlama oranlarına göre hak edişlerini peyderpey tapu devri şeklinde almaktadır.

Önergemizle yapı kooperatiflerinde inşaatların en az yüzde 50'sinin fiilen tamamlanmasına kadar tapu devrinin yasaklanması öngörülmektedir.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

6'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 6'ncı madde kabul edilmiştir.

Arkadaşlar, 7'nci maddeye geçiyoruz. İsterseniz -zaten kanun maddeleri önünüzde- okumadan direkt görüşlere geçerek zamanı daha tasarruflu kullanırız.

7'nci maddeyle ilgili görüş vermek isteyen arkadaş var mı? Yok.

7'nci maddeyle ilgili 1 tane önerge vardır, okutup oylarınıza sunacağım.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3466) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Sabahat Erdoğan Sarıtaş
Siirt

Onur Düşünmez
Hakkâri

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Bu maddeyle çevre denetimi ve çevresel uygunluk süreçlerinde özel kişi ve kuruluşlara geniş yetkiler tanınmakta, Bakanlığın asli denetim sorumluluğu fiilen piyasa aktörlerine devredilmektedir. Çevrenin korunması gibi kamusal ve yaşamsal bir alanda denetim yetkisinin özel firmalar eliyle yürütülmesi tarafsızlık, kamu yararı ve hesap verebilirlik ilkeleri açısından ciddi sakıncalar doğurmaktadır.

Düzenlemede, yetkilendirilecek kişi ve kuruluşların hangi ölçütlere göre belirleneceği, görev ve sorumluluklarının sınırları ile denetim ve yaptırım rejiminin kapsamı kanun düzeyinde açık, net ve öngörülebilir şekilde düzenlenmemiş; bu hususlar büyük ölçüde idarenin takdirine ve çıkarılacak yönetmeliklere bırakılmıştır. Bu durum hukuki belirlilik ve hukuki güvenlik ilkeleriyle bağdaşmamaktadır.

Öte yandan çevre danışmanlığı ve denetim hizmeti sunan kişi ve kuruluşların aynı zamanda ihbar ve bildirim yükümlülüğüyle donatılması çıkar çatışmasına, baskıya açık ve güvencesiz bir uygulama alanı yaratmaktadır. Çevre koruma faaliyetlerinin piyasa ilişkileri içine çekilmesi, ekolojik hassasiyetleri ve kamusal denetimi zayıflatma riskini beraberinde getirmektedir.

Anayasa Mahkemesinin çevre yönetimi ve idari yaptırımlara ilişkin kararlarında vurguladığı üzere çevrenin korunmasına ilişkin yetkilendirme ve denetim rejimlerinin açık, belirli ve kamu yararını esas alan bir çerçevede düzenlenmesi zorunludur. Bu gerekler karşılanmadan getirilen söz konusu düzenleme yeni anayasal ihlal riskleri doğurmaktadır.

Bu nedenlerle çevre denetimini piyasalaştıran ve hukuki belirsizlikler içeren kanun teklifinin 7'nci maddesinin metinden çıkarılması gerekli görülmüştür.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

7'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 7'nci madde kabul edilmiştir.

8'inci maddeye geçiyoruz.

8'inci maddeyle ilgili görüş bildirmek isteyen var mı?

Sabahat Hanım, buyurun.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Değerli arkadaşlar, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ciddi anlamda sıkıntılı maddeleri peş peşe sıralamış; işte, 7, 8, 9, bunlar önemli maddeler. Şimdi, önümüzde duran 8 ve 9'uncu maddeler bu kanun teklifinin en sorunlu, en tehlikeli maddelerinden diyebiliriz çünkü bu maddelerle yalnızca bir idari düzenleme yapılmıyor; çevre danışmanlık faaliyetleri alanında baştan sona idarenin takdirine bırakılmış, sınırları belirsiz, yaptırımı ağır ve ekonomik sonuçları son derece sarsıcı bir idari rejim kuruluyor.

8 ve 9'uncu maddeleri birlikte değerlendirdiğimizde ortaya çıkan tablo şudur: Yetkilendirme, denetim, yaptırım ve ekonomik koşulların tamamı kanunla açıkça belirlenmek yerine büyük ölçüde Bakanlığın düzenleyici işlemlerine bırakılmaktadır yani kim yetkilendirilecek, hangi fiil yaptırıma tabi olacak, yaptırım hangi ölçülere göre uygulanacak, meslek hangi sınırlar içerisinde sürdürülebilecek; bunların hiçbirisi kanun düzeyinde açık ve net, öngörülebilir şekilde düzenlenmemektedir. Hukuk devleti demek, yurttaşın ve meslek sahibinin hangi davranışının hangi sonuçları doğuracağını önceden bilmesi demektir aynı zamanda; burada ise tam tersine belirsizlik üzerine kurulu bir sistem yaratılmaktadır, üstelik bu konu Anayasa Mahkemesi içtihadıyla da son derece nettir. Buna rağmen teklifin 8'inci maddesiyle ağır idari yaptırımlar öngörmekte, 9'uncu maddesiyle de mesleğin ekonomik koşulları, hizmet bedelleri ve yükümlülükleri tamamen idarenin takdirine bırakılmaktadır. Burada çok temel bir hukuki çelişki var. Yetkilendirme ölçütlerini açıkça belirlemeden yaptırım rejimi kuramazsınız diyoruz. Hangi davranışların hangi yaptırımı doğuracağı kanunda

yazmıyorsa bu artık hukuk değildir, açıkçası keyfîliktir yani kanunda neyin hak, neyin hak olmadığı yazmıyorsa o zaman ben keyfime göre davranırım, ona göre de karar alırım; sizin de yaptığınız tam olarak budur.

9'uncu maddeyle getirilen asgari hizmet bedeli düzenlemesi ise ayrıca üzerinde durulması gereken son derece ağır bir müdahaledir. Bakanlık tarafından belirlenecek asgari hizmet bedeli, çevre danışmanlık faaliyetlerini yürüten serbest meslek sahiplerinin ekonomik koşullarını doğrudan sınırlandırmaktadır. Bu, yalnızca bir fiyat düzenlemesi değildir; rekabeti ortadan kaldıran, sözleşme serbestisini daraltan ve çalışma özgürlüğünü ciddi biçimde sınırlayan bir müdahaledir. Şunu açıkça söyleyelim: Bir mesleğin hangi bedelde, hangi koşullarda yapılacağını idarenin tek taraflı takdirine bırakmak serbest meslek faaliyetleriyle bağdaşmaz. Bu yaklaşım, Anayasa'nın 48'inci maddesinde güvence altına alınan çalışma ve sözleşme özgürlüğüyle açıkça çelişmektedir. İnsanların emeği üzerinden nasıl bir ekonomik düzen kuracağı yönetmelikle değil açık ve net kanun hükümleriyle belirlenmelidir. Burada, çevrenin korunmasından çok, çevre alanında faaliyet gösteren meslek sahiplerinin baskı altına alınması, disipline edilmesi ve ekonomik olarak denetlenmesi hedeflenmektedir. Denetim adı altında güvencesizlik üretilmektedir. Yetkilendirme adı altında bağımlılık yaratılmaktadır. Bu hâliyle, 8 ve 9'uncu maddeler hukuk devleti ilkesine aykırıdır, çalışma özgürlüğünü zedelemektedir ve düzenleme yetkisinin sınırlarını aşmaktadır. Anayasa'ya açık aykırılık iddiaları bu kadar netken bu maddelerin Komisyon aşamasında tartışılmaya devam edilmesi dahi doğru değildir. Bu maddeler bu hâliyle geçerse bunun sorumluluğu da yaratacağı hukuksuzlukların ve mağduriyetlerin vebali de bu düzenlemeye evet diyenlerin üzerinde olacak diyorum. Dolayısıyla, bunu da bu şekliyle ifade edeyim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

8'inci maddeyle ilgili 1 tane önerge var.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3466) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 8'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Sabahat Erdoğan Sarıtaş
Siirt

Onur Düşünmez
Hakkâri

Gerekçe:

Bu maddeyle çevre danışmanlık firmaları ve yetkilendirilmiş kişiler hakkında idari para cezası, ceza puanı uygulaması ile yeterlilik belgesinin askıya alınması ve iptaline kadar varan ağır yaptırımlar öngörülmektedir ancak bu yaptırımlara esas teşkil eden yetkilendirme koşulları, yükümlülüklerin kapsamı ve denetim ölçütleri kanun düzeyinde açık ve belirli bir şekilde düzenlenmemiş, büyük ölçüde idarenin takdirine ve çıkarılacak yönetmeliklere bırakılmıştır. Anayasa Mahkemesinin 27/6/2024 tarihli ve E.2022/101, K.2024/124 sayılı Kararı'yla çevre yönetimi hizmetlerine ilişkin yetkilendirme ve buna bağlı sonuçların belirlilik ve hukuki güvenlik ilkelerine aykırı olduğu açıkça ortaya konulmuştur. Belirli ve öngörülebilir olmayan bir yetkilendirme rejimi üzerine ağır idari yaptırımlar inşa edilmesi hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmadığı gibi, yeni anayasal ihlal riskleri de doğurmaktadır. Bu nedenle, Anayasa Mahkemesi kararının gerekleri tam olarak karşılanmadan yaptırım hükümleri getiren teklifin 8'inci maddesinin metninden çıkarılması gerekli görülmüştür.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

8'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 8'inci madde kabul edilmiştir.

9'uncu maddeye geçiyoruz.

9'uncu maddeyle ilgili görüş bildirmek isteyen var mı? Yok.

Herhangi bir önerge yoktur.

9'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 9'uncu madde kabul edilmiştir.

10'uncu maddeye geçiyoruz.

10'uncu maddeyle ilgili görüş bildirmek isteyen var mı? Yok.

10'uncu maddeyle ilgili 1 tane önerge vardır, okutup oylarınıza sunacağım.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3466) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 10'uncu maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Sabahat Erdoğan Sarıtaş
Siirt

Onur Düşünmez
Hakkâri

Gerekçe:

Bu maddeyle Toplu Konut İdaresi Başkanlığına görevleri kapsamında açacağı dava ve başlatacağı icra işlemlerinde teminat yatırma yükümlülüğünden muafiyet tanınmaktadır. Teminat kurumu yargılama sürecinde taraflar arasında usuli dengeyi sağlamak, haksız ve ölçsüz yargısal girişimleri önlemek amacıyla öngörülmüş temel bir güvencedir. Bu güvenceden bir tarafın mutlak biçimde muaf tutulması yurttaş ile kamu kurumu arasında yargılama sürecinde eşitsizlik yaratmaktadır. Toplu Konut İdaresi Başkanlığı söz konusu işlemlerde egemenlik yetkisi taşınmaz satışına taraf olan, özel hukuk ilişkisi kuran ve alacaklı sıfatıyla hareket eden bir aktördür. Bu nedenle, özel hukuk uyuşmazlıklarında geçerli olan usuli güvencelerden muaf tutulması, hak arama özgürlüğü ve adil yargılanma ilkeleri bakımından ölçsüz bir ayrıcalık niteliği taşımaktadır. Vatandaş aleyhine sonuçlar doğurabilecek bu

düzenlemenin hukuki eşitlik ve adil yargılanma ilkeleriyle bağdaşmadığı değerlendirilerek teklifin 10'uncu maddesinin metinden çıkarılması gerekli görülmüştür.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

10'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 10'uncu madde kabul edilmiştir.

11'inci maddeye geçiyoruz.

11'inci maddeyle ilgili görüş bildirmek isteyen arkadaş var mı?

Buyurun.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Anayasa 35'te düzenlenen mülkiyet hakkının açık bir ihlaliyle karşı karşıyayız Sayın Başkanım. Teklif edilen kanunda TOKİ'ye acele kamulaştırma yetkisi verilmesi sosyal konut yapma durumuna bağlanmıştır. Bizce bu durum teklifin itirazsız geçmesi için bir maskeleyen görevi görmektedir. Barınma krizinin derinleştiği ülkemizde sosyal konutların bu ihtiyacı karşılamadığı ortadayken sosyal konut gerekçesiyle istisnai olan acele kamulaştırma yetkisinin verilmesi dar ve orta gelirli vatandaşların yaşam alanlarının sermaye lehine tasfiyesi anlamını taşımaktadır. Ayrıca, acele kamulaştırma gibi istisnai kamulaştırma usulünün sosyal konut için kullanılması acelelik unsurunun içeriğini belirsiz hâle getirmektedir. Düzenleme mülkiyet hakkı ve yerinde yaşam ilkesini zayıflatacak, rıza ve sosyal uzlaşma mekanizmaları işletilmeden yurttaşların yaşam alanlarından zorla uzaklaştırılmasına yol açabilecek sonuçlar doğurabilecektir. Barınma hakkının güçlendirilmesi amacı başka yurttaşların mülkiyet hakkına hukuksuz müdahaleler yoluyla gerçekleştirilemez. Bu yönüyle kamu yararı ile bireysel haklar arasındaki dengeyi bozan bu teklifin 11'inci maddesinin madde metninden çıkarılması gerektiği görüşündeyiz.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Cem Bey, buyurun.

CEM AVŞAR (Tekirdağ) - Sayın Başkan, şöyle: Şimdi, ya, buna niye ihtiyaç duyuluyor bu kadar? Zaten kamulaştırmanın bir kere yöntemleri belli nasıl olduğunun, nasıl yapıldığının.

Bir de şöyle: Şimdi, 500 bin sosyal konut; talepten, ilgiden bahsedildi 8,5 milyon vesaire. Yani bu işleyiş tarzının bu bakış açısında, yol yürüyüş tarzında büyük bir hata var. Bu işler arkadan gelmez, önden bu işin gelmesi lazım. Önden bu işler olur, bu yöntemler belirlenir, bir çerçeve çizilir; daha sonrasında o şimdi, yani burada ölçsüz bir müdahale olanağı veriyor ve bunu yani üzülmeye izliyoruz, bu gitgide alışkanlık hâline gelmeye devam ediyor. İşin demokratik yolu, hukuki yolu, anayasal yolu böyle ilmek ilmek örtüle örtüle gidiliyor yani bu mülkiyet hakkı bu işin bir tarafında var.

Bir de zannedersen, burada sadece kamu kurumları yok, bu özel şahsiyet mallarıyla alakalı da böyle bir süreç izlenecek burada. Yani bu diğer yöntemle olsa olmuyor mu? Niye böyle ölçsüz bir müdahale tercih ediyorsunuz? Bunun Anayasa Mahkemesinden zaten döneceği aşikâr. Dolayısıyla böyle ibreyi yukarıdan verip de aşağıdaki bir şeye razı olmak, vatandaşla böyle pazarlık şeyi içerisine girmek doğru değil. Bunu bir aydınlatırsanız seviniriz.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Yavuz Bey, buyurun.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Bu maddeyle sosyal konut gerekçesi altında acele kamulaştırma olağan bir uygulamaya dönüştürülmektedir. Acele kamulaştırma istisnai bir yetkidir. Bugün ise özel mülkiyeti doğrudan zedeleyen bir genel araca dönüştürülmektedir. Vatandaşın tapulu taşınmazı bedeli sonradan ve çoğu zaman tartışmalı biçimde belirlenerek elinden alınmakta, yargı yolu fiilen etkisiz hâle getirilmektedir. Devlet, vatandaşın mülkünü aceleyle alan değil, hakkını zamanında, adil biçimde koruyan olmalıdır diyor, heyeti saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkürler.

Buyurun Şırnak Vekilimiz.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Teşekkürler.

Açıkçası, benim 10'uncu maddede söyleyeceğim birkaç mesele bir yanlış anlaşılardan dolayı kaldı. Ben bu kanun teklifinin tamamına yedirilen TOKİ'ye ilişkin ortaya çıkan tutumun ya da inşaat merkezli bu kanun yapma tekniğinin ne Anayasa'ya uygun ne kanuna ne vatandaşın hayrına olduğunu düşünüyorum. TOKİ'ye gelince her şey çok hızlı, riskli, ucuz ama vatandaşa gelince her şey pahalı, yavaş, risksiz, kanun dört dörtlük uygulanmalı, tüm usuller yerine getirilmeli ama TOKİ'ye gelince hak arama hürriyeti, silahların eşitliği; bunlar olmasa da olur. Devlete gelince de acele kamulaştırma yap gitsin, al gitsin meselesiyle on dakika. Buradaki mantık ne? Kamu yararı. Mantık ne? "Biz ev yapıyoruz, TOKİ ev yapıyor." mantığı üzerinden ifade ediliyor ama burada devletin koruması gereken mesele barınma hakkıysa, o zaman burada bu şekilde acele kamulaştırmaya ilişkin maddenin ne işi var diye sorulur. İmar Kanunu'ndan Yapı Denetim Kanunu'na, Çevre Kanunu'na afetin kanunun tamamına ilgiliye zorlaştıran bu paketin en sıkıntılı yerlerinden bir tanesi bu ve mülksüzleştirme manifestosu gibi karşımızda duruyor. Acele kamulaştırma özel alanlar için de geçerli midir diye buradan beyefendi, tabii ki kamulaştırma, kamu makamı olmayacağına göre o zaman sorulur. Neye göre bu kadar acele kamulaştırma yetkisini bu denli verebiliyoruz? Mantık "Deprem var, işte, konut yapılması gerekir." işte, biraz önce sayılar verildi, 8,5 milyon insan başvurmuş, 5,5 milyonu kabul edilebilir. Bu ihtiyacı biz yok saymıyoruz ama bu ihtiyacın bu denli toplumun, vatandaşın hakkını hukuksal metin kılıfına yedirilerek yani barınma hakkı adı altında mülk halkının, mülkiyet hakkının, vatandaşın hak arama hakkının yok sayılmasını kabul etmiyoruz. Bu yeni yerleşim alanında Bakanlık, TOKİ, özel mülkiyetteki taşınmazlar, Bakanlık anında sosyal konut alanı olarak belirlediği bir anda şöyle düşünün: Ben burayı sosyal konut alanı olarak belirledim. Orada kim var, kim yok, kaçak yapı mı, gerçek yapı mı, yapı denetimi var mı, yok mu; kim olduğuna bakmaksızın mülke hemen el koyma kararı veriyor. Vekillerimiz söyledi, istisnadır çünkü sonuçları ağırdır, geri dönülmez bir meseledir. Savaşta, afette ve kaçınılmaz ihtiyaçta... Burada bir yer, mekân sınırı da konulmamış; her yer, her alanda, her ihtiyaçta bedeli kesinleştirmeden, dava süreci bitmeden, fiilen hakkı ortadan kaldıracak bir mesele çıkacak. Bir bütünen bu paketin kendisi kent politikasını ve olağanüstü yetkilerle donatılmış bir idareyi -tırmak içerisinde- ihtiyaç üzerinden gerçekleştiriyor; istisna rejimleşiyor, olağan hâle geliyor, bunun idari takdirine bekletilerek milyonlarca yurttaşa deniliyor ki: "Ben Bakanlık, bir sabah istediğimde sen artık mülk sahibi değilsin, sen tahliye edeceğim bir

ayrıntısın." Zorla mı tahliye oldu? Kim çıkmak istemedi, kim çıktı? Ortaya çıkacak, şimdiden görebileceğimiz onlarca tablo açıkça ortadayken, acele kamulaştırma meselesi üzerinden bu sorunun ortaya çıkmayacağı açık.

Şöyle bir gerçeklik de var: Türkiye pratiğindeki TOKİ'ler alt gelir grubunun barınma hakkını güvence altına alan bir sosyal politika kurum olarak ifade edilmişti ancak TOKİ bu olmaktan çoktan çıktı. Bunun çok daha ötesinde, merkezî, arsa üreten, piyasa önünde bir emlak aygıtına dönüştü. Barınma hakkı üretmiyor, toprağı hızlıca devlet modeli altında -tırmak içerisinde- el koyuyor, mülksüzleştirme alanı götürüyor. Kaldı ki bunu yaparken bu merkezileştirme sisteminde belediyeler yok, yereller yok, mahalle halkı yok, insanlar yok; Ankara kararını versin, el koymayı da Ankara, kolluk hep beraber yapsın, toplum kalsın. Bu nedenle, bizim buradaki aceleden kasıt, maalesef hız ve acele adı altında hakları tamamen askıya aldığınız, sadece hukukun lafta kaldığı, hukuk devletin güvencelerinin söylemde kaldığı bir acele devlet ilkesine doğru gidiyorsunuz.

Bu nedenle, ölçülülük, zorunluluk uymadan yapılan bu şeyi kabul etmemiz mümkün değil. Geri çekilmesini talep ediyoruz, bu anlayış, kabul edilemez.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkürler.

Mehmet Bey, buyurun.

MEHMET ATMACA (Bursa) - Kıymetli Başkanım, hakikaten üzülerken takip ediyoruz yani her geçen gün bir kısım yasalarda özel mülkiyet hakkının kısıtlandığı maddelere rastlıyoruz. Bu da böyle bir madde. Zaten rezerv alan ilan etmek gibi bir gücünüz var; istediğiniz alanı kamu, özel, orman, mera bakmadan rezerv alan ilan edebilme yetkiniz var iken neden böyle bir düzenlemeye ihtiyaç duyduunuz, doğrusu bu da ilginç. Her geçen gün hakikaten özel mülkiyet hakkına tecavüzü kolaylaştıran maddelerle karşılaşılıyor. Bu, üzücü bir durum. Bunun da bu maddenin geri çekilmesini talep ediyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Evet, Ömer Bey, bir izahat yapalım.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Tabii, Sayın Vekilimin TOKİ'yle ilgili ortaya koymuş olduğu kendi fikirleri var ama şöyle: Bizim onları kabul etmemiz mümkün değil. TOKİ her zaman sosyal konut üreticisi olarak alt gelir gruplu vatandaşların yanında yer almıştır. Bunun aksiyile ilgili hiçbir uygulaması olmamıştır. Hatta ve hatta ilk başladığı yıllarda yani dediğim 2003-2004'lü yıllarda gelir paylaşım projeleriyle alt gelir grubu vatandaşlara kaynak maksadıyla bazı projeler geliştirmiştir, belki onları kastediyorsunuzdur ama ondan sonraki süreçte kesinlikle sosyal konutun dışına çıkmamıştır ki bugün itibarıyla hasılat paylaşımı yöntemini hiç uygulamamakta, tamamen sosyal konut üretmekte yani deprem bölgesinde teslim edilen 455 bin konutun da çok büyük bir çoğunluğu TOKİ ve Emlak Konut tarafından yapıldı, geri kalan kısmı da Yapı İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yapıldı. Son sosyal konut kampanyasında vatandaşımızın teveccühü de bunun bir göstergesi. Bunu kabul etmemiz mümkün değil.

10'uncu maddeyle ilgili de -mirasçılık konusuna da değindiğiniz için- belki geçmiş olmasına rağmen bilgilendirmek isterim. Aslında 10'uncu maddede, "miras" deyince korkutucu bir şey var ama miras orada şu: Yani "Dedenizden size bir konut kaldı, bu konutu almak ister misiniz?" bildirimidir aslında; değil mi TOKİ olarak? Yani dedeniz vefat etti ya da dedeniz bununla ilgili işlemi yürütemiyor, size miras kaldı. Biz bu mirasçıyı gidip nüfus müdürlüklerinden alamıyoruz çünkü diyor ki: "Bu mirasçılıkla ilgili hususu gidip dava sonucunda almanız lazım." Dolayısıyla, biz sadece onlara "TOKİ'yle ilgili, büyüklerin tarafından, miras sahibi tarafından bir şey var, bununla ilgili mirasçıları olarak siz bizimle muhatap olacak mısınız, yoksa mirasçılıktan vazgeçip bunu..." Onun için, böyle vatandaşın mülkiyetine bir dokunma söz konusu değil.

Şimdi, bu acele kamulaştırma meselesi...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Harç ve muafiyet kısmı aslında eleştirdiğimiz, oraya dair bir şey söylemiyorsunuz ama sunumda da söylemediniz; neden?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Yani dediğim gibi, buradaki tamamen buradaki kişiye ulaşabilmekle alakalı.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Ama işte o mirasçılık...

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Harçla ilgili ise sosyal konut yapıldığı için vatandaşa daha uygun fiyatta bu konutların sağlanabilmesi adına yani harçtan...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Tamam, vatandaş için yapıyorsunuz.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Evet.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Hak sahibi vatandaş.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Neticede oraya yansıyor yani.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Ama vatandaş bunu yaparken, vatandaş aynı davayı açarken para ödüyor ama vatandaş için çalıştığını söyleyen kurum harçtan muaf! Burada özne kim? Burada özne vatandaşın kendisi.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Ama bu düzenleme dolayısıyla...

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Pardon Sayın Bakanım, şöyle...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Mesela, eğer öyleyse TOKİ meselelerinde, sosyal konut meselelerinde bir muafiyet getirilebilir ama karşılıklı, tek taraflı TOKİ'ye özel değil.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Sayın Milletvekilim, kastımız şu: Netice itibarıyla mirasçılık belgesiyle ilgili ya da diğer hukuki işlemlerle ilgili harçtan muaf olmak da aslında doğrudan vatandaşın hukukunu korumakla eşit. Netice itibarıyla, kurum bu işlemleri yaptığında harcıdan tüm vergilere kadar oradaki mirasçılara yansıtmak durumunda harcıdan tüm vergilere kadar.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Tamam, o vatandaş kendi özneyken niye ona o hak verilmiyor, kanun var sonuçta, Harçlar Kanunu...

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Ama şimdi, şöyle...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Niye muafiyet verilmiyor?

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - ...vatandaş kendisi zaten o işi takip ediyor olsa mirasçılık belgesini kurum almak için koşuşturmaz.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Ama o muafiyet sadece mirasçılık için mi?

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Alınmadığı durumlarla ilgili ya da bütün iş ve işlemlerle ilgili netice itibarıyla kurum bir işlem yaptığı zaman bunu vatandaşa yansıtmak durumunda.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Evet, teşekkür ederiz.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - O zaman o tahsil ettiğiniz muafiyet sadece...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Sayın Vekilim, dolayısıyla, vatandaşın aleyhine bir durum değil.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Ömer Bey, acele kamulaştırmayla ilgili küçük bir izahat yapar mısınız?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Sayın Başkanım, acele kamulaştırma konusu da şöyle: Tabii ki TOKİ'nin kamulaştırma yetkisi var yani acele değil de kamulaştırma yetkisi. Zaten burada acele kamulaştırma Cumhurbaşkanlığı kararıyla şu anda verilebiliyor zaten. Acele kamulaştırma kararı verildikten sonraki süreçleri yine normal kamulaştırma prosedürü şeklinde devam ediyor zaten. Burada vatandaşın en azından mülkiyetin bedeliyle ilgili bir mağduriyeti söz konusu değil.

Tabii ki şimdi, yani 500 bin konut yapılacak. "Bunlara önce hazırlık yapılsaydı da ondan sonra yola çıkılsaydı." diye Sayın Vekilim... Tabii ki bunların çoğunun hazırlığı yapılmış durumda ama takdir edersiniz ki 500 bin konut, 81 ilde bine yakın ilçede ve her ilde de birkaç şantiyede olmak üzere belki 5 binin üzerinde ayrı yerde yapılacak. Bunların bir kısmının sorunları olabiliyor, arazi olarak olmasa da imar planı uygulaması aşamasında olabiliyor. Dolayısıyla, sonuçta bu 500 bin konut bir maliyet getiren bir şey. Dolayısıyla, hiç kimse maliyeti artıracak şeyin içine girmek istemez kurum olarak. Yani acele kamulaştırma hakkını kullanmak bizim için en son iş, bir de yani kullanmak için tabiri caizse -ben de bir dönem TOKİ Başkanlığı yaptığım için- biraz akılsız olmak gerekir. Yani bir taraftan inşaata para bulmaya çalışıyorsun, bir taraftan...

Dolayısıyla, şimdi, niye...

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Uygulamayacaksın niye getiriyorsun o zaman?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Sayın Vekilim, onu da söyleyeceğim.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Zorunda kalıyoruz.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Şimdi, aslında acele kamulaştırmayla ilgili bazı yerlerde... Tabii ki vekillerimiz de gidiyorlar, oradaki vatandaş dinliyorlar, taleplerini bize iletiyorlar, en azından mali çözümlerle ilgili şeyde biz de kendilerine yardımcı olmaya çalışıyoruz. Burada deprem bölgesinden birçok vekilimiz vardır. "Bu bedelleri biraz daha artırabilir misiniz? Burada vatandaş toplumsal olarak şunu istiyor." falan diye beni çok defa aramışlardır, bunları yerine getirdik ama şunu unutmamalıyım: Diyelim ki bir kişinin -buradan da başka bir tarafa gitmeyelim de- ortada bir mülkiyeti var ve mülkiyetin sahibini muhatap alabiliyorsunuz, karşılıklı konuşabiliyorsunuz, pazarlık da yapabiliyorsunuz çünkü acele kamulaştırmada da bu ya da kamulaştırmada da bu süreçler vardır zaten bunu yapabiliyorsunuz. Ama öyle mülkiyetler var ki sahibi Amerika'da, sahibi İran'da, sahibi Azerbaycan'da.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Ya da çok ortaklı.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Çünkü niye? Nerede, ne olduğunu bilmiyor zaten; tamam mı? Dolayısıyla, şimdi buna normalde gene dava açalım, diyelim ki biz 100 dönümlük yer belirlemişiz, bunun içerisinde 2 dönümlük yer var, bu 2 dönümlük yerle ilgili o kadar uğraşıyoruz ki, o 100 dönümü de kullanamaz hâle geliyoruz. Şimdi, zaten, burada...

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Tamam ama bir taraftan da vatandaş mağdur etmeyin.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Sayın Vekilim, toplumu çok rahatsız edecek bir uygulamayı... Ya, biz bir taraftan vatandaşa konut yaparak o vatandaşın memnuniyetini almaya çalışırken bir taraftan da başka insanları mağdur etme yönünü seçmemiz mümkün değil. Dolayısıyla, buradaki süreçle ilgili acele kamulaştırma sürecinin haksız olduğu bölümlerde mahkeme o acele kamulaştırma kararlarını da vermiyor zaten, diyor ki: "Burada böyle böyle itiraz var." verse de yürütmeyi durdurma veriyor peşinden. Dolayısıyla... Ama bunu niye yapıyoruz? Dediğim gibi, aslında mülkiyetin içerisinde çok yer olmasa da kişi olarak, sayı olarak, dağınık mülkiyetten dolayı insanlar var, bu insanlara bizim normal Tebligat Kanunu'nun usulleri ve esaslarıyla ulaşıp bulma şansımız olmadığı için diyoruz ki: Biz bunun için acele kamulaştırmayla gidelim. Dolayısıyla bugün Türkiye'nin sosyal konuta ihtiyacı var, daha doğrusu, erişilebilir, sürdürülebilir konuta ihtiyacı var, bunu yürütme yönünde, uygulama yönünde hep beraber sayın vekillerimizin yardımını bekliyoruz.

CEM AVŞAR (Tekirdağ) - Kamulaştırmada neye göre alacaksınız değeri? Kamulaştırmada değeri neye göre alacaksınız?

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Onun usulleri var ya.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - SPK lisanslı değerlendirme kuruluşları...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Onun usulleri belli ya. Şöyle: Acele kamulaştırmada bedel tespitiyle ilgili vatandaşın hiçbir zararı olmuyor, dava zaten devam ediyor, dava uzun sürüyor. Sadece bu araziye girmek için acele kamulaştırma kararının faydası oluyor.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Şöyle: Acele kamulaştırmada süreç devam ediyor ama bedellerin tespitinde ilk mahkeme sürecinde tespit edilip mahkeme tarafından vatandaşın hesabına yatırılıyor ama vatandaşın buna itiraz etmesi durumunda da bedel tespitinin de artırılması yönündeki süreçler devam ediyor.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Peki, teşekkür ediyoruz.

Hızlıca alalım, buyurun.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Ya, biz meseleyi anladık. Burada anlamadığımız, vatandaşlar da aynı sorunu yaşıyor. Ben Şırnak İdil'deyim, Süryani aileler var Avrupa'da yıllarca ulaşamadıkları. Yıllarca o arsaya bir çivi çakamıyor vatandaş, o da bekliyor, o da dava sürecini yürütüyor, o da bunun hepsini bekliyor. Biz niye bir devlet kurumuna bu kadar sonsuz hak ve imtiyaz veriyorken vatandaşın kendisine o zaman bir çare bulalım. Vatandaşın yaptığı durum hukuktur, işlemek zorunda, yargıya gidecek,

bekleyecek, tebligat yapacak, hatta tebligatın harcı, muafı için yurt dışı tebligatlarda binlerce lira para verecek ama TOKİ tebligat yapmayacak, istediği yere acele kamulaştırma yapacak, bu aradaki meseleyi ben şu an meşru görmüyorum.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Sayın Vekil, TOKİ bir şirket değil, toplum faydasına çalışan bir kurum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Sosyal konut ve devlet yapıyor.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Vatandaşın kendisi yapamıyor ama TOKİ "Ben vatandaş için yaparım." diyor.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Vatandaş için çalışıyor.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Ama aynı durum. Vatandaş da benzer durumu yaşıyor.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Sizin bahsettiğiniz ilçe neresiyse mesela, oraya nasıl konut yapacağız? Beraber yapacağız işte.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Ona çözüm bulmuyorsunuz işte, kafanız hep devlet odaklı çalışıyor. TOKİ yapsın, vatandaş çilesini çeksin, tebligat gitti mi, gitmedi mi, arsayı yaptı mı, yapmadı mı, yirmi yıl mı sürüyor, on yıl mı?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Sayın Vekilim, sizin ilçenizle ilgili...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Mesele benim ilçem değil, Türkiye'nin tamamı. Ama TOKİ acele kamulaştırma yaparken hiç bu usulleri...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Vatandaş acele kamulaştırma yapamaz.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - ...dikkate almıyor, harçtan, muafiyetten muaf, her şeyi yapabiliyor...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Arkadaşlar, ya, sosyal konuttan ve TOKİ'den bahsediyor arkadaş.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - ...ama bir vatandaş bir yurt dışı tebligatı için depremzede bile olsa o kadar para yatırıyor.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Peki, teşekkür ederiz.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Biz bu maddeyi bu şekilde kabul etmiyoruz.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Değerli arkadaşlar, 11'inci maddeyle ilgili 1 tane önergemiz var, okutup oylarınıza sunacağım.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3466) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 11'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Sabahat Erdoğan Sarıtaş
Siirt

Onur Düşünmez
Hakkâri

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Bu maddeyle sosyal konut projeleri kapsamında özel mülkiyete konu taşınmazlar bakımından acele kamulaştırma yoluna gidilmesine imkân tanınmaktadır. Süreklilik arz eden, planlı ve öngörülebilir nitelikteki sosyal konut projelerinin bu istisnai kamulaştırma usulüyle yürütülmesi acelelik unsurunun içeriğini belirsiz hâle getirmektedir. Düzenleme mülkiyet hakkı ve yerinde yaşam ilkesini zayıflatacak, rıza ve sosyal uzlaşma mekanizmaları işletilmeden yurttaşların yaşam alanından zorla uzaklaştırılmasına yol açabilecek sonuçlar doğurabilecektir. Barınma hakkının güçlenmesi amacı, başka yurttaşların mülkiyet hakkına ölçsüz müdahaleler yoluyla gerçekleştirilemez. Bu yönüyle kamu yararı ile bireysel haklar arasındaki dengeyi bozan teklifin 11'inci maddesinin madde metninden çıkarılması gerekli görülmüştür.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

11'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 11'inci madde kabul edilmiştir.

12'nci maddeye geçiyoruz.

12'nci maddeyle ilgili görüş bildirmek isteyen? Yok.

12'nci maddeyle ilgili önerge de yoktur.

12'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 12'nci madde kabul edilmiştir.

13'üncü maddeyle ilgili herhangi bir önerge yoktur.

13'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 13'üncü madde kabul edilmiştir.

14'üncü maddeyle ilgili herhangi bir önerge yoktur.

14'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 14'üncü madde kabul edilmiştir.

15'inci maddeye geçiyoruz.

MEHMET ATMACA (Bursa) - Kısaca bir söz almak istiyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Mehmet Bey, buyurun.

MEHMET ATMACA (Bursa) - Şimdi, başımıza kötü iş geldi, bir yangın yaşandı, hepimizi üzen bir olay oldu tabii ki ama bu gerekçe edilerek uygulanamaz bir kısım yönetmelikler hazırlanıyor ve ciddi sayıda insanlarımız mağdur yani uygulanamayacak yönetmelikleri çıkarmak kamunun kendi sorumluluğunu atması anlamına geliyor. Mevcut yapılarda bunların uygulanabilmesi imkânsız bir sürü madde var. Dolayısıyla yangına karşı güvenli yapıların oluşturulmasıyla ilgili kültürün oluşabilmesi adına uygulanabilir maddelerle başlayıp belli bir süreçte bunu geliştirmek gerekir diye düşünüyorum yoksa biz olması gereken bütün mükemmelleri yazdık, efendim, "Bunları yaparsanız bir şey olmaz eğer yapmazsanız sorumluluk sizindir." demek devletin bu sorumluluktan kaçması anlamına gelir; bunu doğru bulmuyorum ve bu maddelerin geri çekilmesini talep ediyorum.

OTURUM BAŞKANI HALİL ELDEMİR - Evet, teşekkür ediyoruz.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Söz talebimiz var, 12'nci maddeye ilişkindi, hızlı geçtiği için, Nevroz arkadaşımız bir açıklama yapacak.

OTURUM BAŞKANI HALİL ELDEMİR - 17'de görüşmek ister misiniz? O zaman söz verelim, bir önergemiz de var orada.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - 17'de zaten söz alacağız.

OTURUM BAŞKANI HALİL ELDEMİR - Bir arada görüşebiliriz.

15'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

16'ncı maddeye geçiyoruz.

16'ncı madde üzerinde herhangi bir önerge yoktur.

16'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 16'ncı madde kabul edilmiştir.

Evet, 17'nci maddeye geçiyoruz.

17'nci maddede aynı mahiyette 3 önerge vardır ve söz talepleri var, onları karşılayacağım.

Önergeler aynı mahiyette, okutalım, onlar üzerinde söz talep eden arkadaşlara söz verelim.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3466) esas no.lu Tapu Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı KHK'de Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 17'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Adnan Beker
Ankara

Hüseyin Yıldız
Aydın

Gülcan Kış
Mersin

Ayşe Sibel Yanıkömeroğlu
İstanbul

Sururi Çorabatır
Antalya

Aykut Kaya
Antalya

Cem Avşar
Tekirdağ

Aynı mahiyetteki 2'nci önergenin imza sahipleri:

Sabahat Erdoğan Sarıtaş
Siirt

Onur Düşünmez
Hakkâri

Aynı mahiyetteki 3'üncü önergenin imza sahibi:

Yavuz Aydın
Trabzon

OTURUM BAŞKANI HALİL ELDEMİR - Evet, aynı mahiyetteki önergelerde ilk sözü Sayın Beker size veriyoruz. Buyurun.

ADNAN BEKER (Ankara) - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlarımız, Bakan Yardımcımız; şimdi, belediye şirketlerinin amacı kamu yarına veya belediyenin içinde bulunan işletmeleri rahatlatmak için kurulan şirketlerdir. Mesela Ankara Büyükşehir Belediyesi iştiraklerinden olan 15 tane şirketten Halk Ekmek vatandaşlara ucuz ekmek üzerine kurulmuş bir şirkettir, mesela BELPA yemek üzerine kurulmuş bir şirkettir, diğer şirketlerimiz, BELKA da personel temin eden şirketlerdir. Şimdi, bugüne kadar bu şirketlerin kâr etmişliği yoktur, zaten bu şirketlerin bütçesi de belediye meclisinden geçmektedir. Yani Ankara Büyükşehir Belediyesinin Meclisi yani AK PARTİ Grubu, MHP Grubu, CHP Grubu, bütün grupların... Sermaye artırımına gidiyorlar, bu şirketlerin sermaye artırımını da belediye meclisi yapar, denetimini de biliyorsunuz, gene Sayıştay yapıyor şirketlerin, müfettişler geliyor. Benim anlamadığım Cumhurbaşkanımızdan ne için izin isteyeceğiz biz belediyeler olarak şirket kurmaya? Yani neden bir gerek var buna? Cumhurbaşkanımızın bu kadar işi mi yok, bu kadar yoğunluğunun içinde bir de belediye şirketlerinin imzasını mı atmaya uğraşacak? O zaman bence belediyeleri kapatın, tamamı Cumhurbaşkanımızın tarafından yönetilsin.

Bakın, değerli milletvekilleri, belediye şirketlerimiz bizim kamu yararına olan, kamuya fayda sağlayan yani bugün vatandaş açsa onun yanında bulunan, zaten bütün şirketler zarar ediyor belediye şirketleri, kâr eden bir şirket yok, dışarıdan bir iş yapmıyor, denetimlerin tamamı gene devletimiz tarafından, Sayıştay tarafından, müfettişler tarafından, belediye meclisi tarafından denetlenen bu şirketlerin durup dururken, hiçbir şey yokken neden yeni açılacak bir şirketin Cumhurbaşkanımızın imzasına gitmeye gerek duyuluyor?

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) - Otuz bir yıldır bu kanun var ama, 1994'te çıkmış.

ADNAN BEKER (Ankara) - Bir şey söyleyeyim, şu an neden, bugüne kadar niye şirket açılmasına...

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) - Sadece ivazsız bağış yoluyla...

ADNAN BEKER (Ankara) - Belediye şirketleri şartsız bağış almaz. Bakın, büyükşehir belediyesi şartsız bağış almaz.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) - Nasıl almaz? Madde 58 Başkanım.

ADNAN BEKER (Ankara) - Bir şey söylüyorum ya! Şartsız bağış alıyorsa, bir saniye, Sayıştayı var, her gün belediyelerde müfettişler var, bu müfettişler geliyor, denetliyor, bu şirketleri denetliyor, savcılık denetliyor, şikâyeti denetliyor. Yani bu kadar denetim varken... Belediye meclisinde ben meclis üyeliği yaptım, bu şirketlerin tamamı dört gün, beş gün bu belediye meclisinde madde madde AK PARTİ Grup Başkanı çıkıyor, konuşuyor, varsa bir eksik savcılığa gidiliyor, veriliyor. Biz de ona imza attık bazı konularda.

Eksik olan şeylerin tamamında denetimi var bu şirketlerin. Bakın, şimdi, siz o zaman Halk Ekmeği kapatın veya büyükşehir belediyesinin yardımlarını kaldırın ortadan, sizin için daha iyi, en azından algı olmaz. Mesela, Ankara Büyükşehir doğal gaz yardımı yapıyor, ekmeek yardımı yapıyor, koli dağıtıyor, aklınıza gelen bir sürü yardımlar yapıyor. Bir kararnameyle bunları iptal edin, bunları iptal ederseniz zaten ortada şirketler kalmaz.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) - Böyle bir düzenleme gelmiyor ki burada, niye bu konuyu konuşuyorsunuz anlamadım. Böyle bir düzenleme yok ki.

ADNAN BEKER (Ankara) - Bir şey söyleyeyim. Ya, durup dururken niye belediye şirketlerinin müsaadesi Sayın Cumhurbaşkanımıza gidiyor? Açılmış, şirket var.

CEM AVŞAR (Tekirdağ) - Başka iş mi yok yani?

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) - 1994 tarihinde...

CEM AVŞAR (Tekirdağ) - Kalsın o hâliyle.

OTURUM BAŞKANI HALİL ELDEMİR - Bir saniye...

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Sayın Başkanım, bir katkıda bulunmak istiyorum.

OTURUM BAŞKANI HALİL ELDEMİR - Sayın Beker bir tamamlasın da ondan sonra bir cevap verelim.

ADNAN BEKER (Ankara) - Özür dilerim. Bakın, şunu bir anlatayım: Var olan şirketler var zaten, yeni açılacak şirketler için müsaade edilmesini istiyorsunuz. Zaten...

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) - Hayır, o var kanunda.

ADNAN BEKER (Ankara) - Bir şey söyleyeyim: Var mı şirketimiz? Var. Zaten belediyeler şirket kurmak istemiyor çünkü şirketler zarar ediyor. Sayın Vekilim, bakın, bütün...

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Sayın Başkanım, Sayın Beker'e çok kısa bir katkıda bulunmak istiyorum.

OTURUM BAŞKANI HALİL ELDEMİR - Adem Bey, Sayın Beker bir sözlerini tamamlasın, size bir cevap hakkı vereceğim.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Cevap değil de ben bir katkıda bulunmak istiyorum.

OTURUM BAŞKANI HALİL ELDEMİR - Bir tamamlasın, ondan sonra kullanın.

ADNAN BEKER (Ankara) - Tamam, Adem Bey söylesin.

Buyurun Sayın Vekilim.

OTURUM BAŞKANI HALİL ELDEMİR - Buyurun.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Yani şöyle: Belki başka konuya girecektir, bu konuya ilişkin katkıda bulunmak istiyorum.

OTURUM BAŞKANI HALİL ELDEMİR - Buyurun Adem Bey.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Şöyle bir algı oluşuyor kıymetli milletvekillerim: Sanki Cumhurbaşkanı onayı, yetkisi yeni getiriliyormuş gibi.

CEM AVŞAR (Tekirdağ) - Yok, yok, hayır biz biliyoruz durumu.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Özür dilerim, pardon. Şöyle: Bir kısım yeni kurulan şirketlerde Cumhurbaşkanlığı onayı zaten çok -vekilimizin de ifade ettiği gibi- geçmiş yıllardan beri var olan bir şey. Şirket ortaklığını devralmak ve ondan sonra belediyeye geçirmek meselesinde Çevre, Şehircilik Bakanlığının onayı gerekiyor idi. Biz burada bir uygulama birliğini sağlayalım dedik ama esas bunun getirilme sebebi bağış yoluyla şirketlerin devralınmasıyla hem Bakanlığın hem Cumhurbaşkanının onayına tabi olan bir işin kanunun arkasından dolanma meselesi vardı. Bunu sahada olan herkes biliyor, bunun önünü kesmek üzere yapıyoruz ve mevcut şirketlerin, belediye şirketlerinin tamamının müktesep hakkı devam ediyor. Bundan sonraki kurulacaklarla ilgili bir uygulama birliği getirelim istedik ve bedelsiz, bağış yoluyla alınan şirketlerin alınamamasını temin etmek üzere bu teklifi hazırladık.

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Belediye meclislerine güveniniz yok anlaşılan.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Hayır, onunla ilgili değil.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

ADNAN BEKER (Ankara) - Sayın Vekilim, bu dediğinize ben bir açıklama getireyim, Adem Vekilimin söylediğine bir açıklama getireyim.

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Hiç de iyi niyet göremiyorum Sayın Vekilim.

ADNAN BEKER (Ankara) - Ankara Büyükşehir geçmiş dönemde biliyorsunuz, Afrika'dan bir maden şirketi almıştı değil mi? Bununla ilgili söylediğiniz sizin yani Ankara Büyükşehir başka bir şirketi uhdesine aldı. Ya, şahsın...

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Hayır, hayır, spesifik örnek vererek söylemiyorum, ben uygulamayı söylüyorum, Ankara'yla ilgisi yok.

ADNAN BEKER (Ankara) - Yok, yok, şöyle söyleyeyim. Sizin burada söylediğiniz şu: Yani Ankara veya bir büyükşehir belediyesi diyelim ki bir şahsın şirketini bağış yoluyla belediyeye alıyor veya hissesini devralıyor. Bunu mu diyorsunuz?

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Hayır, hayır ben herhangi bir olaya istinaden söylemedim, uygulamayla ilgili...

OTURUM BAŞKANI HALİL ELDEMİR - Sayın Beker, şöyle...

ADNAN BEKER (Ankara) - Ben de şunu diyorum: Şimdi, bir belediye diyelim ki bir kentsel dönüşümle ilgili ucuz konut sağlayacak bir şirket kuruyor kendi belediyesinin uhdesinde, doğru mu? Bunun iznini şimdi Cumhurbaşkanımızdan alacak.

OTURUM BAŞKANI HALİL ELDEMİR - Önceden de Cumhurbaşkanımızdan alıyordu.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Zaten öyle.

ADNAN BEKER (Ankara) - Şimdi var olana tekrar niye izin alıyoruz?

AYŞE SİBEL YANIKÖMEROĞLU (İstanbul) - Kanunlaştırıyorlar.

OTURUM BAŞKANI HALİL ELDEMİR - Sayın Beker...

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Bir daha ifade edeyim efendim: Şöyle Kıymetli Beker, Sayın Milletvekilim...

ADNAN BEKER (Ankara) - Estağfurullah, buyurun.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Meseleye yaklaşımınızı da gayet net biliyorum ben yani Meclisten de Genel Kuruldan da takip ediyorum yani halkın içinde de olan birisiniz. Buradaki getirdiğimizi yegâne yenilik bağış yoluyla alınan şirketler var, tüm belediyelerin bu yetkisi var.

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Sakıncası ne? Biz de onu merak ediyoruz. Şirketi kuran belediye meclisi onun da değerlendirmesini yapar yani.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Çünkü yasal bir düzenleme var, o düzenlemede bir noktada Çevre, Şehircilik Bakanlığına...

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Açık konuşmuyorsunuz, dolandırıyorsunuz lafı, açık konuşmanız lazım.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Hayır, hayır, yasada... Çok net söylüyorum, daha ne kadar net...

ADNAN BEKER (Ankara) - Vekilim, dinleyelim, yok, yok ben anladım Vekilimi.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Kıymetli Vekilim, bir Mersinli hanımefendiye yakışmıyor ama yani. Özür dilerim.

AYŞE SİBEL YANIKÖMEROĞLU (İstanbul) - Ne yaptı pardon, ne yakışmıyor?

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Ne yaptım da yakışmadı? Bir açıklar mısınız?

AYŞE SİBEL YANIKÖMEROĞLU (İstanbul) - Ne münasebet!

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Özür dilerim ama sözümü kesiyorsunuz, benim bitirmeme müsaade eder misiniz?

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Bakın, iki cümleyle anlatacağınız şeyde laf kalabalığı yapıyorsunuz.

ADNAN BEKER (Ankara) - Ben konuşmamı şöyle bitireyim mi Sayın Vekilim?

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Sayın Beker, ben cevap veremiyorum.

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Laf kalabalığı yapıyorsunuz.

ADNAN BEKER (Ankara) - Vekilim, bir saniye... Ben o zaman sözümü şöyle bitireyim: Siz o zaman bütün belediyelerde bağış olayını yasaklayın, olay bitsin.

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Evet.

ADNAN BEKER (Ankara) - Bütün belediyeler bağış almasın. Bence asıl getirilmesi gereken kanun bu. Yani şartlı bağış, şartsız bağış, adı neyse, bunları hiçbir belediye almasın, doğru mu Vekilim?

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Şimdi, Sayın Beker, şöyle, ben biraz önceki cümlem de yanlış anlaşılmasın diye düzelterek konuşayım, kanunun arkasından dolanarak farklı çözüm üretilmesinin önüne geçiyoruz. Net söylüyorum yani kanunu dolanmaya...

ADNAN BEKER (Ankara) - Ben de diyorum ki hiç yorulmayın.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Teklifimiz bu yönde.

ADNAN BEKER (Ankara) - Adem Bey, ben de diyorum ki hiç yorulmayın.

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Hiç anlamadık bu olayı ve size hiç yakışmıyor bu tavır.

CEM AVŞAR (Tekirdağ) - Şöyle, pozitif bir katkı verilecekse...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Cinsiyetçi söylemlerle var olan eleştiriyi gizleyemez yani, bu böyle olmaz. Kabul etmek mümkün değil.

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Aynen.

ADNAN BEKER (Ankara) - Sözümü bitiriyorum.

OTURUM BAŞKANI HALİL ELDEMİR - Evet, Sayın Beker, buyurun.

ADNAN BEKER (Ankara) - Belediye veya kamu kuruluşlarına, adı neyse, şartsız bağış, şartlı bağış olayını kaldıralım.

Ben teşekkür ediyorum.

ALİ İNCİ (Sakarya) - Başkanım...

OTURUM BAŞKANI HALİL ELDEMİR - Evet, bir söz taleplerini karşılayalım, Ali Bey, bir saniye...

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - İktidar vekillerime sormak istiyorum: Anlayan var mı bu konuyu? Bir taneniz açıklayın bana ya.

ALİ İNCİ (Sakarya) - Ben anlatayım.

OTURUM BAŞKANI HALİL ELDEMİR - Sayın Vekilim, konuyu açıklayan...

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) - Getirdiğimiz yegâne yenilik...

AYŞE SİBEL YANIKÖMEROĞLU (İstanbul) - Anlatamıyor çünkü.

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Komisyon üyelerimizden biri anladiysa anlatsın bana.

OTURUM BAŞKANI HALİL ELDEMİR - Bakın, konuyu açıklığa kavuşturacağız. Durun, ben bütün söz taleplerini karşılayayım. Bir saniye...

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Bir saattir lafı dolandırıyor. Sonra da "Hanımefendiye yakışmıyor." Beyefendiye yakışan şey hanımefendiye yakışmıyor. Bunlar nasıl söylemler ya!

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Mesele gizlemek yani "Böyle diyerek muhalefet etmeyin." Sorunuz çok yerindeydi.

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Boyutu başka yere taşımamanın anlamı yok. Burada beyefendi, hanımefendi yok, hepimiz vekiliz burada.

OTURUM BAŞKANI HALİL ELDEMİR - Evet, buyurun Sayın Vekilim.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, Sayın Başkan, bu tartışmalardan bizim anladığımız kadarıyla hâlihazırda kayyum politikaları uygulanan bir yerde, bu halkın mahallî idarelerden uzaklaştırılması gibi bir misyonunuz var çünkü biliyoruz ki Cumhurbaşkanı kayyum atamak için gerekçe oluşturulan belediyelere kayyum atama yoluyla el koyduruyor sizlere, bunun ortağı oluyorsunuz, bunca hukuksuzluğu siz kendi kucağınızda buluyorsunuz; kayyum atama gerekçesi bulunmayan belediyelere de yetkilerini gasbetmek, halktan uzaklaştırmak, halkın taleplerine göz kapatmak gibi bir misyon yükleyerek aslında belediyeleri çalıştıramaz hâle getiriyorsunuz. Bu, sizin politikanız olduğu için bu maddeye itiraz ediyoruz. Aslında, siz eğer hukuka uygun iş ve işlemler yapsaydınız, hukuka uygunluğa ilişkin bizim itirazlarımız olmasaydı, o zaman bu kanunu kendi çerçevesi üzerinden tartışabilirdik, kendi çerçevesi dâhilinde tartışırdık. Ama bugün

görüyoruz ki hâlihazırda Türkiye'de kayyum gibi bir garabet var. Bu garabet örtülmediği sürece yerel idarelerin, mahallî idarelerin yetkilerinin alınıp Cumhurbaşkanlığına bağlanması, bu politikanın devamı olma niteliğinden başka bir amaca hizmet edemez.

Size bir örnek vereyim: Geçmiş dönemlerde, kayyum atanmış olan belediyelerde, belediye eş başkanı arkadaşlarımız, kendileri dosyalardan vareste tutulma dâhil, kovuşturmayla yer olmadığına dair kararlar almalarına rağmen, hatta hatta beraat etmelerine, beraat kararları kesinleşmesine rağmen görevlerine iade edilmedi. Bu uygulama zaman içerisinde sistematikleştirildi. Daha dün Erzurum İdare Mahkemesi ilk defa kayyum pratiğinin hukuka uygun olmadığına, belediye eş başkanlarımızın görevden uzaklaştırılmasına ilişkin verilen kararın iptaline hükmetti. Biz bugün hâlâ idare tarafından bir karar alınmamasını burada eleştiririz. Burası bir Meclis Komisyonu. Siz Meclise bir kanun getiriyorsanız, kamu yararını gözeteceksiniz. Kamu dediğimiz, kişinin, toplumun uhdesinde de vatandaş vardır. Biz vatandaşın hakkını savunmak için burada söz alıyoruz. Yoksa bunlar kendi itirazlarımız değil, bireysel itirazlarımız değil. Cumhurbaşkanı ne kadar belediye meclislerine güvenmiyorsa, Cumhurbaşkanı ne kadar seçilmiş iradeyi tanımıyorsa bizler de Cumhurbaşkanının adil davranacağına ilişkin o kadar şüpheliyiz. Şüpheli olduğumuz için de itiraz ediyoruz.

Şimdi, 17'nci maddeyle, mahallî idarelerin bağlı kuruluşlarının ve bunların çoğunluk payına sahip oldukları şirketlerin ve kooperatiflerin kurulması, ortak olunması ve sermaye katılımı yoluyla hizmet üretmeleri Cumhurbaşkanının iznine bağlanmaktadır. Oysa belediyeler açısından, şirketler kadar kooperatifler de özellikle sosyal konut, yerel kalkınma ve dayanışma temelli hizmetlerin yürütülmesinde temel araçlardan biridir. Bu araçların tamamının genel ve istisnasız biçimde merkezî izne tabi kılınması yerel yönetimlerin hizmet üretme kapasitesini ciddi biçimde daraltmaktadır. Anayasa'nın 127'nci maddesi, mahallî idarelerin görev ve yetkilerini idari ve mali özerklik içinde yerine getireceğini açıkça hükme bağlamaktadır. Belediyelerin yerel ihtiyaçlara göre şirket kurabilmesi kadar kooperatifler yoluyla yurttaşlarla birlikte üretim ve hizmet süreçlerine katılması da bu özerkliğin doğal bir sonucudur. Seçilmiş belediye meclislerinin yerel halkın yararına kooperatifleşme yoluyla alacağı kararların dahi merkezî yürütmenin onayına bağlanması yerel demokrasiyi zayıflatan ve katılımcı yönetim anlayışını ortadan kaldıran bir sonuç doğurmaktadır. Bu düzenleme mevcut kayyum rejimiyle birlikte değerlendirildiğinde çok daha ağır bir tablo ortaya çıkarmaktadır. Seçilmiş belediye başkanlarının yerine atanan kayyumlar eliyle belediyelerin yönetildiği bir ülkede belediyelerin şirket ve kooperatif kurma yetkilerinin de merkezî izne bağlanması seçilmiş iradenin tamamen işlevsiz hâle getirilmesi anlamına gelmektedir. Özellikle kooperatifler, yerel halkın doğrudan katılımını esas alan yapılar iken bu alanın da merkezîleştirilmesi demokratik meşruiyeti zedelemektedir. Kayyum uygulamalarıyla fiilen askıya alınmış olan yerel demokrasi bu tür düzenlemelerle hukuki zeminde de daraltılmaktadır. Belediyelerin şirketleri ve kooperatifleri aracılığıyla yürüttüğü sosyal konut, tarım, ulaşım ve yerel hizmet projeleri merkezî izin mekanizması altında gecikecek ya da tamamen engellenebilecektir. Bu durum, yerel temsil hakkının ve yurttaşların yönetime katılma imkânının sistematik biçimde aşındırılmasıdır. Bu nedenle, 17'nci maddeye karşı çıkışımız yerel özerkliğin, seçilmiş iradenin ve kooperatifler yoluyla halkın yönetime katılmasının savunusudur. Kayyum rejiminin yarattığı tahribat ortadayken bu rejimin merkezinde yer alan yürütme organına belediyelerin şirket ve kooperatifler dâhil tüm ekonomik ve kurumsal kararlarının belirleme yetkisi tanınması kabul edilemez.

Bu gerekçelerle 17'nci maddenin teklif metninden çıkarılması gerektiğini bir kez daha ifade etmek istiyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Nevroz Hanım, buyurun.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Öncelikle, bu maddeyle ilgili "Zaten vardı, biz sadece kanunun dolanmasını engellemeye çalışıyoruz." diyorlar, "Somut bir örnek nedir?" dediğimizde "öröksiz, farazi" diyebiliyorsunuz ama bunu somutlaştırmanız lazım. Bunun çok tesadüfî bir kanun metni olmadığını, çok tesadüfen buraya konulmadığını ve meselenin sadece var olan bu kanun hükmünün dolanmasının engellenmesine izin vermeyeceğini; tam tersine, uygulamada her ne kadar "Geçmişe dönük değil." diye ifade etseniz de kapsamını ve etkisini çok daha genişletme gibi bir riskle karşı karşıyayız bir yönüyle. Öncelikli olarak -sayın vekilimiz söyledi- yerel yönetimlerin "idari ve mali özerkliği" diye bir şey bırakmadınız zaten, yok. Bugün belediyeler en ufak bir işçi alımı mülakatını bile mülki amirlikten onaylatmak zorunda kalıyor. O mülakat listeleri oraya gidiyor ama DEM PARTİ'li ise CHP'li ise muhalefetteyse olabildiğince zorlayalım, her şeyi yapalım, AKP'lyse şekil şükül sadece lafta var, gerçekte yok. Şimdi getireceğiniz bu pakette hedeflenen kesimin AKP olmayacağı açık, istediği kadar bağış alsın, istediği kadar kanunu dolansın, bunu kim denetleyecek? Eminim ki ne siz ne de oradaki Bakanlık, hiç kimse denetlemeyecek. Bu kadar risk barındıran bir meselede biz bunu nasıl kabul edelim? Söyledi, ulaşım, temizlik, barınma, yemek, ekmek, yurttaşın faydasına olabilecek her meselede buna gelip takılmayacağının bir garantisi var mıdır? Yoktur. O zaman, somutlaştıralım, bir çerçevesini çizelim, bir meselesini belirleyelim. Kaldı ki -örnek veriyorum- şimdi Diyarbakır Belediyesi sosyal konut projesi başlattı, ne olacak? Cumhurbaşkanı merkezden "TOKİ, TOKİ" deyip "sosyal konut" deyip buradaki harcı da muhalefeti de kamulaştırmayı da sonsuz izinlerle verdiğiniz TOKİ'ye... Ama belediye yaptığında Cumhurbaşkanı "Hayır, ben vermiyorum" diyecek. Nerede kaldı vatandaşın hakkı? Nerede kaldı yerinden yönetim? Bu risk bu kadar açıkken bizden bu maddenin böyle saf, çok temiz, çok hukuksal, şekilsel bir şey olduğunu görmemizi beklemeyin, bunu kabul etmemiz mümkün değil. Ne hedefi gösteriyorsunuz, ne örnek veriyorsunuz, ne ortadan çıkarıyorsunuz? Bu mesele hem Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'na -bilhassa yerindelik meselesi- hem de Anayasa 127'ye aykırı olduğu için kabul etmemiz mümkün değil.

Deprem ailelerinin bizden istediği bir mesele var, ben 11, 12'de konuşmak istiyordum ama bir bütünen Komisyonun genel havası, Başkanın süre baskısı, buradaki tartışmama zemini açığı bunu engelliyor. Bilhassa, burada kanunu savunması gereken bir kimsenin muhalefetten birinin sözüne, bir kadına karşı memleket ve cinsiyet üzerinden şekil şükül ya da had bildirmeye varabilecek bir söz kurması bir kadın olarak kabul edeceğimiz bir mesele değil. Burada gerçeklik ne memleketle ne cinsiyetle örtülemez. Eleştirinin her türlüşünü kabul etmek; varsa bir gerekçeniz cevap vereceksiniz, yoksa bir gerekçeniz o zaman susacaksınız. Bu şekilde bir tutumu kabul etmemiz mümkün değil.

12'nci madde oylanıp geçildi ama deprem mağduru ailelerin şu an mevcut devam eden davalarla ya da Allah korusun deprem kuşağındayız, henüz deprem olabilir diye ifade ediyoruz. Olabilecekleri bir risk barındırıyor ve tehlike olarak görüyorlar. Nedir bu mesele? 12'nci maddede yapı denetçilerinin isimlerinin ruhsatta alınmaması ve ruhsatın her seferinde yenilenmemesini ifade edip, zaten Bakanlıktaki elektronik hizmette bu listelerin görülebileceğini, ayrıca ruhsatlarda yer vermeyelim diye bir madde getirmişsiniz.

Bunun görünürde hız, kolaylık üzerinden bir gerekçelendirilmesi var ancak o ruhsatta isim olması o yapının kim tarafından, hangi aşamada, hangi yetkiyle, hangi tarihte yapıldığı konusunda bir bağlayıcılık ve kayıt demek. Bu sadece bir bürokratik ayrıntı olarak ifade edilip ismin varlığını bir gecikme denklemi içerisinde eksik kurulmasını bilinçli bir tercih olarak biz bu yönüyle okuyoruz. Çünkü oradaki isim olmaması hâli ceza sorumluluğuna, davalardaki kişinin tespitine, mesleki yaptırımına, açılacak tazminat davalarındaki adli takip sürecini yavaşlatacak. İdarenin işlem kapasitesi diye ifade ettiğiniz mesele hukuki iz silme, kişilerin yaratabileceği sorumluluğundan kaçınmaya sebep olabilecek bir mesele. Çünkü şu oluyor: Denetçi ile yapı arasında doğrudan resmî bağı koparılıyor; binada bir kusur çıktığında sorumluluk kimden çıktı, ne zaman çıktı, Bakanlığa sorulabiliyor. Bakanlık ne zaman cevap verecek, tespit edecek mi, ettiğini kayıracak mı, nasıl bir belirsizliğe sebep olacağı konusunda ailelerin kaygıları var. Zaten yürütülen davalarda sorumluluğu tespit etmeme, izin vermeme, hiçbir siyasi memur hakkında soruşturma vermemiş olan bir bakanlıkla ilgili, idareyle ilgili böylesi bir yetkiyle kişilerin sorumluluklarını ortadan kaldıracak isim silme meselesini aileler kabul etmiyor. Hukuk devleti hız için sorumluluğu ortadan kaldıramaz, azaltamaz, tam tersine hız, ihtiyaç varsa idare güçlendirilir, denetim güçlendirilir, kayıt silmez. Türkiye'nin acı tecrübesi maalesef bize gösterdi, her depremde ilk buharlaşan şey sorumlular ve isimler oldu. Denetim zincirinin görünmemesine sebep olabilecek daha en baştan buharlaşmayı hukuken güvence altına almış olacaksınız. On birinci yargı paketi daha yeni geçti, ailelerin oradaki nöbeti ve adalet arayışı hepimizin hâlâ hafızasında, bir ortaklaşma sağlandı, kısmen geri çekildi. Ancak bu paketin getireceği mesele her ne kadar "Geriye dönük işlemeyecek." desanız de şimdiden bunun önünü kesiyor. Biz bu nedenle bu düzenlemenin niyetini bir zihniyetin aynı iz düşümleri olduğunu ve bu şekilde kabul etmeyeceğimizi on ikinci yargı paketine şerhimiz olarak tutanaklara geçmesini istiyoruz.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkürler.

Ali Bey, buyurun.

ALİ İNCİ (Sakarya) - Sayın Başkan, sayın milletvekillerimiz, çok değerli Bakanımız; tabii, biz burada, 99 yılında Belediye Başkanı oldum, 4 dönem belediye başkanlığı yaptım. Ama bu madde de tam beni ilgilendiren bir madde olduğu için açıklama yapacağım. 99'da biz muhalefette olan bir siyasi partiydik. Tabii ki şirket kurabilmek o dönemde de izne tabiydi yani bu izni de bize vermeyecek olduklarını biliyorduk. Bir ihale yaptık, büyük bir ihale yaptım, yaptığım ihalede 17 firma katıldı. Yalnız yaptıracağım iş 1 milyon, en az para veren 2 milyon; onun üstündekiler de 3 milyon, 2,5 milyon gibi fiyatlar ortaya koydu. Tabii, bunu görünce dedim ki bu ihale biraz zor -komisyonda ben vardım, başkanlık yapıyordum- onaylanır dedim, çıktım. Arkadan 16 tane firma benim odama gelmek istedi. Alın içeri dedim, bir çay ikram edeyim yani teşekkür edeceğim arkadaşlara. Bir de baktım "İhaleyi iptal edeceğim." evet dedim. "Edemezsiniz. Burada yeterli çoğunluk var, ihaleyi yani iptal etmenizi gerektiren bir olay yok." Ama bizim maliyet fiyatımız 1 milyon, 1 milyona almaları lazımdı dedim. Kusura bakmayın, ben ihaleyi iptal edeceğim dedim, sizin sevinmeniz lazımdı. "Bizim masraflar ne olacak?" dedi. Kusura bakmayın. Şimdi, arkadaşlarla oturduk toplandık, hukukçularla toplandık. Arkadaşlar, bizim bir şirket kurmamız lazım, şirket de izne tabi. Ne yapabiliriz? "Belediye meclisi her türlü bağışı kabul eder." diyor kanunda. Eğer gelen arkadaşlar, müfettiş arkadaşlar bunu bulup çıkarmazsa -yasak aslında baktığınız zaman- bu şirket de kurulmuş olur ve biz Hendek Belediyesinde HİMPAŞ Hendek İhtiyaç Maddeleri Pazarlama Anonim Şirketini kurduk. Sonradan müfettişler geldi ve bu da geçmiş oldu. Yani bizim şirketimiz yirmi senedir kurulmuş oldu.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Tamam, teşekkür ederiz.

ADNAN BEKER (Ankara) - Bağış aldınız mı Sayın Vekilim?

ALİ İNCİ (Sakarya) - Değerli arkadaşlar, bu bağışla...

ADNAN BEKER (Ankara) - Bağış aldın mı?

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Tamam, teşekkür ederiz artık. Konu başka bir yere gitti Ali Bey.

ADNAN BEKER (Ankara) - Bağış aldın mı?

ALİ İNCİ (Sakarya) - Hayır.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Ali Bey, konu başka bir yere gitti, hadi, kanuna dönelim ağabey, başka bir yere gitti konu.

ALİ İNCİ (Sakarya) - Hemen bir yere getiriyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Hadi ama toparlayalım.

ALİ İNCİ (Sakarya) - Toparlayayım.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Tamam, toparlayalım.

ADNAN BEKER (Ankara) - Başkanım, belediye başkanlığını anlatıyor.

ALİ İNCİ (Sakarya) - Şimdi, değerli arkadaşlar, biz bu şirketi kurduğumuz zaman aynı şekilde benden örnek alıp kuran arkadaşlarımız oldu. Belediyeyi o kadar çok borçlandırdılar ki inanın, samimiyetle söylüyorum, benden örnek aldılar, biz toplanıyorduk, ediyorduk...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Yanlış örnek almışlar.

ALİ İNCİ (Sakarya) - Arkadaşlar dünya kadar işçi aldılar, bakın, doldurdular belediyeyi. Şimdi, bunun izne tabi olması geçmişte de vardı, bugün de var yani şu anda değişik bir olay yok ama bu Çevre Bakanlığı değil de Cumhurbaşkanının onayına kadar getirildi, sorunlarınız, olaylarınız... Şirket kurulmasının önünü kapatmıyor ki bu olay.

CEM AVŞAR (Tekirdağ) - Başkanım, burada kamu yararı nedir?

ALİ İNCİ (Sakarya) - Efendim, bakın, ben şu kadarını söyleyeyim, diyorum ki: Şirketin kurulmasının önünü kapatıyor mu? Kapatmıyor bu olay, alıp kurabilirsin. Geçmişte de yasak, bugün de yasak yani belediyenin meclisinin hibe kabul etmesi şirkete geçmişte de yasaktı ama biz dolandık, müfettiş görmeden...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Burada bir itiraf var, itiraf.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Çalışan şirketler için zaten bir problem yok.

ALİ İNCİ (Sakarya) - Bugün burada "Örnek yok." dedikleri için söylüyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Ağabey, mevcut şirketler için zaten bir problem yok.

ADNAN BEKER (Ankara) - Adem Vekilim... Adem Vekilim...

ALİ İNCİ (Sakarya) - Adnan Bey...

ADNAN BEKER (Ankara) - Değerli Vekilim, bakın, şimdi, diyor ki vekilim: "Biz belediyelerde dolanarak alıyorduk başışı."

ALİ İNCİ (Sakarya) - Hayır, başışı değil Adnan Bey.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz arkadaşlar.

ALİ İNCİ (Sakarya) - "Dolanarak alıyorduk." deme...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Ali ağabey, teşekkür ederiz.

ALİ İNCİ (Sakarya) - ...iş karıştırma, benim burada ifade etmek istediğim olay şu: Geçmişte de belediye başkanı arkadaşlarımız mecliste kabul ederek bu işi yaptı, bunu yapanlardan birisi de benim ama buradaki olayda bunu kötüye kullanan çok arkadaşlarımız oldu ve bunun yanında şirketi kapattı, belediyeye halkı borçlandırdı.

ADNAN BEKER (Ankara) - Cezasını çeksın, kötüye kullanan cezasını çeksın.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Zaten mevcut şirketlerle ilgili bir sıkıntı yok.

Hulusi ağabey, buyurun.

ALİ İNCİ (Sakarya) - Buradaki...

ADNAN BEKER (Ankara) - Kötüye kullananların Allah belasını versin.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Cumhurbaşkanı onay vermezse?

ALİ İNCİ (Sakarya) - Efendim?

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Cumhurbaşkanı onay vermezse?

ALİ İNCİ (Sakarya) - Kuramayacaksınız.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Ama partili Cumhurbaşkanlığında...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Ali Bey... Bir saniye arkadaşlar...

Ali Bey, teşekkür ediyoruz.

Hulusi Bey, buyurun.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) - Değerli arkadaşlar, şöyle sanki sakın ifade edeyim: 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun çıktı, yıl 1994. Kanununun 26'ncı maddesi dedi ki: "Belediye ve il özel idareleri bir şirket kurmada ya da mevcut şirketlerin sermayesini artırmada Bakanlar Kurulu iznine tabidir." Yıl 1994.

ALİ İNCİ (Sakarya) - Evet, doğru.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) - O tarihe kadar bir Allah'ın kuluna hileli yoldan gelmemiştii, kanun koyucu da bunun hileyle aşılabileceğini öngörememiş. Fakat uyanık avukatlar çıktı, belediyelere dediler ki: "Arkadaş, madde 18'e göre Meclis kararı gerekiyor ama Belediye Kanunu madde 38'e göre -5393 şu an, 1580'deki madde farklıydı- siz ivazsız başışı meclise bile sormadan başkan olarak alma hakkına sahipsiniz." Madde 38. Bunun üzerine bir furya başladı, takır takır insanlar şirketler kuruyor, kurduktan iki gün sonra, tak, şirket hisseleri belediyelere başışlanıyor. Sayıştay bununla ilgili onlarca rapor yazdı o tarihte, onlarca, "Bu, kanuna karşı hile hâlidir, kanunun boşluğundan yararlanmadır." diye. Onun üzerine, o dönemin bakanlıkları değişik tarihlerde genelgeler yayınladılar, dediler ki: "Kardeşim, siz, buradaki, Belediye Kanunu'ndaki bu maddeyi yanlış yerde kullanıyorsunuz, buradaki başıştan kasıt bu değil. Siz kanuna karşı hile hâli uyguluyorsunuz. Bu başış yoluyla edinim de normalde izne tabidir." Olay Anayasa Mahkemesine kadar gitti, Anayasa Mahkemesi -bakın, yasağın kendisine değil- haklı olarak "Bu genelge kanunda yasaklanmadığı için sadece kurulması ve sermaye artırımı yasaklandığı için kanundaki maddeye dayanması gerekirdi." dedi ve genelgeyi iptal etti. Buradaki düzenleme bu hile hâlinin, yıllardır genelgelerle mücadele ettiğimiz bu hile hâlinin artık ortadan kaldırılmasıyla ilgili yoksa...

ADNAN BEKER (Ankara) - Vekilim, yirmi beş sene niye durdunuz ama?

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) - Pardon... Ne?

ADNAN BEKER (Ankara) - Yirmi beş senedir kaldırısaydınız?

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) - Hayır, yirmi beş senedir... Sayın Vekil, bak...

ADNAN BEKER (Ankara) - Bakın, 94'te bu...

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) - Sayın Vekil, bak, ben de on iki yıl belediyede görev yaptım.

ADNAN BEKER (Ankara) - Bakın, Sayın Vekilim, bir şey söyleyeyim bak...

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) - Bir müsaade...

ADNAN BEKER (Ankara) - Bakın, çok güzel anlatıyorsunuz ama bugüne kadar niye beklediniz yani?

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) - Bakın, 2008'den bu yana defalarca biz genelgeyle bunu çözmeye çalıştık ama en son Anayasa... Ama Anayasa Mahkemesi...

ADNAN BEKER (Ankara) - Cumhurbaşkanımızın bir imzasıyla bu biter.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Ya, 2019'da yapıldı o zaman ya. 2026...

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) - En son Anayasa Mahkemesi dedi ki: "Bu kanundaki maddeye dayanması lazım." Burada o eksiklik düzenleniyor, bu kadar basit.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Mevcut şirketlerde bir sıkıntı yok, yeterince şirket var belediyelerin zaten ya. Mevcutlara bir sıkıntı getirmiyor ki.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) - Yoksa şirket kurma yasaklanmıyor, yeni bir yasak gelmiyor. Sadece hile hâlinin önüne geçiliyor, bu kadar basit ya.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Peki, teşekkür ediyoruz arkadaşlar.

Sabahat hanım, hızlıca şey yapalım.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Şimdi, bir hakikatin altını çizelim. Biz neyle yönetiliyoruz? Partili Cumhurbaşkanlığı sistemiyle yönetiliyoruz değil mi? Kimin iznine tabidir? Partili Cumhurbaşkanının iznine tabidir. Şimdi, hakikati göz önünde bulundurmak gerekiyor. Muhalif belediyelerin hangisi İller Bankasından, devlet bankalarından kredi alabiliyor? DEM PARTİ'li

belediyeler olarak biz hiçbirini alamıyoruz. Kamu yararını gözetken hiçbir şey bu iktidarın onayından geçmiyor çünkü siyasi çıkar amaçlanıyor. Yani belediyelerimiz hibeyle, şirketle, kooperatifle mümkün mertebe kendini döndürmeye çalışıyor. Öyle değil ama? Yani şimdi, Siirt Belediyesi kalkacak... Ki Siirt halkının iradesi tanınmıyor, o başka bir şey. Haksız hukuksuz şekilde üç dönemdir Siirt Belediyesine kayyum atanıyor. Şimdi, diyelim ki Siirt Belediyesi gelecek bir tane tarım kooperatif kuracak. Bu AKP'nin hoşuna gitmez. Ne yapacak? Cumhurbaşkanı izin verirse sen kooperatifi kuracaksın, izin vermezse kurmayacaksın. Olur mu böyle şey ya!

Şimdi, kalkıyorsunuz diyorsunuz. "O 99 bilmem ne, 94 bilmem ne." Yirmi beş yıldır iktidardasınız, kendi belediyeleriniz hakkında böyle bir şey yapmadınız. Bütün kaynaklar size açık, bütün yollar size açık ama muhalefetin belediyelerine gelince mümkün mertebe bu Komisyon her toplandığında belediyenin bir yetkisini alıyor ya! İmar yetkisini alıyor, çevreye yetkisini alıyor, planlama yetkisini alıyor.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - O kadar da değil ya.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Son kertede de ne yapıyor? "Benim onay verdiğim şekilde hizmet verebilirsiniz." diyor yani bütün yetkilerini, halkın iradesini yok ediyorsunuz. Bu kadar, daha fazlası, daha fazlası...

ÖMER FARUK HÜLAKÜ (Bingöl) - "O kadar da değil." değil derken bir kısmını kabul ediyorsunuz yani Başkanım.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Değil ya. Burada sorun varsa geliyor buraya canım.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Hayır, daha fazlası.

Şimdi, biz yapacağız, size de sunacağız. Sen ona kulp takacaksın, buna kulp takacaksın. Şimdi, benim belediye başkanının hangi sorunu vardır? Hiçbir sorunu yok belediye eş başkanının. Tamamen keyfi olarak görevden aldınız. Hani kanun buna bir şey demiyorum, keyflik uyguluyorsunuz.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - O bizim Komisyonun işi değil ya.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Şu anda Sofya Alağaç'ın hiçbir sorunu yok, keyfi olarak görevine iade etmiyorsunuz ama mesele iş yapmaya gelince bütün yetkilerini elinden alıyorsunuz. Halkın iradesini tanımayan zihniyet sizsiniz. Şimdi, ben nasıl güveneyim de Cumhurbaşkanı'nın halkın yararına bir karar vereceğine, nasıl inanayım? Bir kere, kendinizi bu konuda savunmaya geçmeyin. Siz bu anlamda, açık ve net söylüyoruz ki, belediyelerin bütün yetkilerine, bütün ama bütün yetkilerine, mümkün mertebe halkın iradesine de çöküyorsunuz, onların yapacağı halkın hizmetine de izin vermiyorsunuz.

Sayın vekilim bana diyor ki: "Kanunun arkasından dolanmak." Kanunun arkasından dolanmak nedir ya! Bu nasıl bir ifadedir! Yani siz aslında şunu demek istiyorsunuz: "Biz mümkün mertebe kanuni haklarını da vermiyoruz, onlar bir şekilde çabalayıp bir şeyler yaptığında da ona da izin vermeyeceğiz, budur." Bu, kanunun arkasından dolanmak değildir, dolayısıyla kabul edilebilir bir yanı değildir. Açıklamanız "Kanunun arkasından dolanıyor." demek değildir.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz arkadaşlar.

17'nci maddeyle ilgili aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Önergeyi kabul edenler...

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Gerekçeleri okuyalım Sayın Başkan.

HALİL ELDEMİR (Bilecik) - Konuşma yapıldı gerekçelerle ilgili. Ha, Yavuz Bey'in gerekçesini okumak durumundayız. Yavuz Bey söz almadığı için onun gerekçesinin okunması lazım.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Teklif edilen düzenlemeyle mahallî idarelerin, bağlı kuruluşlarının ve bunlara ait şirketlerin doğrudan, dolaylı veya bedelsiz biçimde şirket ve kooperatif edinimlerinin Cumhurbaşkanı onayına tabi kılınması mahallî idareler üzerinde zaten mevcut olan merkezî denetimi daha da ağırlaştıran ve yerel yönetimlerin karar alma süreçlerini fiilen işlevsiz hâle getiren bir nitelik taşımaktadır. Özellikle Cumhurbaşkanı'nın aynı zamanda bir siyasi partinin Genel Başkanı olması gerçeği karşısında bu yetkinin tarafsız ve teknik bir idari denetim aracı olarak kullanılacağı yönündeki varsayım inandırıcılıktan uzaktır.

Mahallî idarelerin ekonomik ve idari faaliyetlerinin istisnasız biçimde merkezî yürütmenin iznine bağlanması yerel ihtiyaçlara hızlı ve etkin şekilde cevap verilmesini engellemekte ve belediyeleri sürekli olarak Ankara'dan onay bekleyen pasif idarelere dönüştürmektedir. Bu durum kamu yararı gerekçesiyle değil siyasal tercih ve aidiyetler temelinde şekillenebilecek bir denetim anlayışını kurumsallaştırma riskini barındırmaktadır.

Düzenlemeyle amaçlandığı ifade edilen kamu kaynaklarının etkin kullanımı ve denetim ihtiyacı merkezî yürütmenin doğrudan takdirine bırakılmaksızın da sağlanabilecek niteliktedir. Mevcut Sayıştay denetimi, iç denetim mekanizmaları ve idari yargı yolları göz önüne alındığında, her türlü şirket ve kooperatif ediniminin Cumhurbaşkanlığı onayına bağlanması ölçüsüz bir müdahale niteliği taşımaktadır. Bu yaklaşım denetim ihtiyacından ziyade mahallî idarelerin ekonomik hareket alanının siyasi merkez tarafından kontrol altına alınması sonucunu doğurmaktadır.

Sonuç olarak düzenleme, mahallî idareleri mali ve iktisadi kararlar bakımından merkezî yönetime bağımlı hâle getirerek yerel hizmetlerin niteliğini ve hızını olumsuz etkileyecek, belediyeleri sorumluluk üstlenen değil talimat bekleyen idareler konumuna itecektir. Partili Cumhurbaşkanı modelinin yürürlükte olduğu mevcut sistemde bu tür geniş ve sınırları belirsiz onay yetkileri idari gereklilikten çok siyasi vesayet aracı olarak kullanılmaya açık bir düzenleme niteliği taşımaktadır. Bu nedenle ilgili maddenin tekliften çıkarılması gerekmektedir.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - 17'nci maddeyle ilgili verilmiş olan 3 adet aynı mahiyetteki önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

17'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 17'nci madde kabul edilmiştir.

18'inci maddeyle ilgili 1 tane önerge var, önergeyi okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3466) esas no.lu Tapu Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 18'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Adnan Beker
Ankara

Hüseyin Yıldız
Aydın

Gülcan Kış
Mersin

Ayşe Sibel Yanıkömeroğlu
İstanbul

Sururi Çorabatır
Antalya

Aykut Kaya
Antalya

Cem Avşar
Tekirdağ

CEM AVŞAR (Tekirdağ) - Gerekçe...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Maddeyle her ne kadar bürokrasinin azaltılması ve hizmetlerin daha etkili ve verimli yürütülmesi amaçlansa da ilgili mevzuatlarda yer alan kimi belirsizlikler maddenin uygulanmasında olası sorunlar yaşanması riskini de beraberinde getirmektedir. Şöyle ki: 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 1'inci maddesinde "Bu Kanunda geçen 'Bakanlık' deyimi Maliye Bakanlığını ifade eder." ifadesi yer almaktadır ancak bir 1 no.lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle Hazine ve Maliye Bakanlığına (öncesinde Maliye Bakanlığı) bağlı Millî Emlak Genel Müdürlüğünün Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına bağlanması sonrasında ilgili Millî Emlak Genel Tebliğlerinde değişiklik yapılarak tebliğlerde geçen "Bakanlık" tanımları Maliye Bakanlığı yerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığını tanımlayacak şekilde değiştirilmiştir. Bununla birlikte Anayasa'nın 104'üncü maddesinde açıkça "Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kanunlarda farklı hükümler bulunması hâlinde kanun hükümleri uygulanır." hükmü yer almaktadır. Olması gereken öncelikle mevcut bu hüküm uyumsuzluğunun giderilmesi, sonrasında gerekli düzenlemenin yapılmasıdır. Gerekli teknik uyumlaştırmaya öncelik verilmesi için maddenin teklif metninden çıkarılması yerinde olacaktır.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - 18'inci maddeyle ilgili verilmiş olan önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

18'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 18'inci madde kabul edilmiştir.

19'uncu maddeye geçiyoruz.

19'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

CEM AVŞAR (Tekirdağ) - Bu 19 mu Sayın Başkan?

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - 19.

CEM AVŞAR (Tekirdağ) - 19 hakkında bir açıklama yapılabilirse yani bunun yapısı, sıfatı, "kamu kurumları" derken hangi alanlarda böyle bir ihtiyaç duyuldu? Onu bir dinlersek iyi olur.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun Ömer Bey.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Sayın Başkanım, bu maddeden önce 12'nci maddeyle ilgili Sayın Şırnak Vekilimiz bir durumdan bahsetti.

Sayın Vekilim, bu yapı ruhsatlarıyla ilgili meseleye, orada "isimler yer almayacak" hususuna açıklık getirmek isterim. Siz de sözünüzde ifade ettiniz "Geriye işlemeyeceği için onları hiçbir şekilde etkilemez." diye ama bundan sonrakilerde sorumluluktan kaçıyor anlamı değil. Şimdi burada yapı ruhsatları şöyle düzenleniyor: Elektrik, mekanik -sayın vekilim jeoloji mühendisi- makine mühendisi bu ruhsatta yer alıyor, yalnız işin devamı esnasında yapı ruhsatındaki herhangi bir eleman ayrıldığı zaman o yapı ruhsatı yeniden düzenlenmek zorunda kalıyor, yeniden, yeniden... İşin sonuna gelindiği zaman bazen düzenlemiyor belediyeler, işin sonuna geldiği zaman buradaki ruhsattaki kişiler belki emekli olmuş oluyor, belki ayrılmış oluyor. Getirdiğimiz sistem şu: Sizin sorduğunuz soruları biz de kendimiz çalışırken arkadaşlara da şey yaptık. Burada görev yapacak makine mühendisi, inşaat mühendisi, elektrik mühendislerinin e-devlet üzerinden bu işin fenni mesullüğünü yürüttüğüne yani denetimini yürüttüğüne dair kayıtlar tutuluyor ve o kayıtlar bizim merkezde yer alıyor. Dolayısıyla, biz bu işin başından sonuna kadar kimlerin görev yaptığını kayıtlarımızda tutuyoruz. Aslında öbür sistemde o tutulmuyordu bile, orada, gidiyordun, Ahmet, Mehmet altını imzalamış durmuş ama bu sefer o kişi "Ben oranın inşaat mühendisliğinin denetimini üstleniyorum." dediği zaman e-devlet şifresiyle kendi sisteminden oraya giriş yapacak. Dolayısıyla, sistem, sorumluların ortaya çıkması ve hangi zaman dilimlerinde orada bulunduklarını bilfiil devlet eliyle kayıt altına almış olacağız. Dolayısıyla, hani deprem bölgesinde böyle bir yanlış anlaşılmaya sebebiyet vermeyelim çünkü oradaki yapı denetçilerinin o işle ilgili sorumlulukları aynen devam ediyor. Bundan sonra yeni yapılacak inşaatlarda daha da çabuk ulaşabileceğimiz bir kayıt sistemini getiriyoruz.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Bugüne kadar bu bahsini ettiğiniz kayıt sistemleri belediye ya da siz ya da bakanlık ya da herhangi bir yerde yok muydu?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Var, orada da var işte, üstünde yazıyor zaten. Biz de diyoruz ki bu çağda adam taahhüdü gidip noterden, öteden, beriden vermesin; getirsin, e-devlet üzerinden kendi şuuruyla kendi şifresini girsin -kayıtlarında belli zaten- ve herhangi bir şekilde de ayrıldığı zaman e-devlette, orada baktığı zaman "Ya ben nerenin statikçisiyim." onu görecektir orada. Öbür türlü görmüyordu, unuttuyordu. Biraz önce vekilim diyor ya: "Bir şantiye şefi orada çalışıyor, bir şantiye şefi burada çalışıyor." Şimdi öyle değil, bakacak ki "Ben şuranın da fenni sorumlusuyum, ama benim orayla işim kalmadı." diye hemen bize bildirdiği zaman, o düşecek oradan; düştüğü zaman sistem zaten uyarı verecek.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Bu kalıcı bir çözüm değil, ortalama bir formül bulmuşsunuz ama Türkiye gibi bir ülkede sahte e-imzalarla, bilmem kimin ne olduğu bilinmediği bir yerde...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Ya ama o mühendis olacak.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Şimdi, burada ailenin kaygılarını ben haksız görmüyorum. Ortaya koymuş olduğu şerhi de haksız görmüyorum çünkü burada ifade etmek gereği duyuyorum. Şimdi, bu...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Ben de açıklık getirmeye çalıştım ki kesinlikle bunun ile onun hiçbir alakası yok, onu demek istiyorum.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Tamam, o zaman ikisini birlikte yürütün, niye birinden tamamen vazgeçip sadece Bakanlık denetiminde merkezî bir kayıta ısrar ediyorsunuz?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Şöyle: Şimdi, bakın, diyorum ki bu öbüründen daha ileri bir sistemde olduğu için çünkü devlet kayıt altına alıyor. Şimdi, mesela, gidiyorlar, mahkemede diyor ki: "Ben aslında temel seviyesinde vardım." "Ben bilmem nerede..." O beyana kalıyor artık. Artık ne? Zaman dilimi belli, dolayısıyla bunu devlet daha sistemli bir şekilde kayıt altında tutacak. Dolayısıyla burada herhangi bir şey yok sayın vekilim. Vatandaş lehine, eğer vatandaşın bir mağduriyet durumu ortaya çıktığı zaman daha çabuk kayıtlara ulaşabileceğiz.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Bunu bilemeyiz ama burada da böyle bir şerhimiz olacak.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Evet, 19'uncu maddeyi...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Sayın Başkanım, 19'uncu madde... Şimdi, tabii, bu maddeye geçmeden önce geneli üzerinde konuşulurken şöyle bir şeyler de ifade edildi: "İşte, burada bir kamu kaynağı var, kamu kaynağı denetimlerden uzaklaştırılarak burada denetim dışında mı tutuluyor?" Bir defa, ister TOKİ olsun ister Kentsel Dönüşüm Başkanlığı isterse Bakanlığa bağlı herhangi bir şey olsun; bunların hepsi Sayıştay denetimine tabidir ve Sayıştay denetimi de bu salonda yapılmaktadır. Ben belki defalarca buradaki KİT Komisyonunda bütün milletvekillerimize faaliyetlerle ilgili bilgi verdim. Dolayısıyla, bir kaynağın elde edilmesi, kullanımıyla ilgili burada bir düzenleme yapılıyor olabilir ama aksine, kurum bazında Meclisin daha fazla denetimine gelmiş oluyor KİT Komisyonu marifetiyle.

Şimdi, tabii, burada bir mülkün değerlendirilmesi var. Aslında biz bu uygulamaları yapıyor muyuz? Yapmakta da herhangi bir yasal eksiklik var mı? Yok. Çünkü niye? Nihayetinde hazineye ait olan mülkiyetler şu anda Millî Emlak Genel Müdürlüğü vasıtasıyla bizim Bakanlığın mülkiyetinde. Biz mesela, askeriyeyle ya da Karayollarıyla ya da herhangi bir kamu kurumuyla bir protokol karşılığında, o değeri karşılığında iş yapıyoruz. Yani diyoruz ki: "Şu arsayı şöyle değerlendiririm ve size de böyle iş yapalım." Orada TOKİ'nin yasayla belirlenmiş yüzde 20 bir hizmet bedeli var. Biz aslında bununla birlikte, ilgili idarelerin bütçesine genel bütçe üzerinde yüzde 40'lık da bir pay ayırılım istiyoruz. Yani Maliyeye burada aslında yüzde 40 oranında genel bütçenin bir kaynağı da buradan oluşmuş oluyor. Dolayısıyla, bu madde aslında... Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bugüne kadarki uygulamada o arazilerin tasarrufunu tamamen ilgili kurum ile kendi arasında yaptığı protokol kapsamında yapabiliyordu, bunda hiç engel bir durum yoktu. Millî Emlakta bir araziye kat karşılığında verme şeyi de var ama diyoruz ki burada: Biz herhangi bir kuruma ait... O kurumun çok acil işi olabilir; bir sulama kanalı işi olabilir, bir baraj işi olabilir; buraya genel bütçeden kaynak tam yeteri kadar ayrılmamışsa biz bu araziye ortak değerlendirelim, yüzde 60'ını TOKİ, Kentsel Dönüşüm marifetiyle hem dönüşümde hem sosyal konut üretiminde kullanalım ama yüzde 40'lık kısmı da Maliye Bakanlığımıza kaynak olarak gitsin diye hazırladığımız bir proje.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

19'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 19'uncu madde kabul edilmiştir.

20'nci maddeye geçiyoruz.

Herhangi bir önerge yoktur.

ORHAN ERDEM (Konya) - Sayın Başkan...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Orhan Bey Konya Milletvekili olarak maddeyle ilgili bir bilgi verecek herhalde, kendisinin takip ettiği bir konuydu.

Buyurun.

ORHAN ERDEM (Konya) - Teşekkür ediyorum.

Değerli Başkanım, Komisyon üyesi milletvekili arkadaşlar, Bakan Yardımcımız, tüm heyet, kanun teklifini veren arkadaşlar birlikte verdik.

Öncelikle kandilinizi kutluyorum.

Tutanaklara da geçmesi için kısa bir bilgilendirme yapmak istiyorum. Bu maddeyle ilgili konu, Konya Akşehir ve Tuzlukçu ilçelerini kapsamakta ve yıllardır süregelen sorunları sizlerin oylarıyla inşallah çözecektir. 90'lı yıllarda bir hidroloji raporu hazırlanıyor ve ilk defa kıyı kenar çizgileri oluşturulmak isteniyor. 2000'li yıllara gelindiğinde bu rapora göre 960,25 kotu baz alınarak bir kıyı kenar çizgisi oluşturuluyor. Bu kıyı kenar çizgisi içerisinde Anayasa'nın mülk edinme, değişme maddelerine aykırı olarak Osmanlı tapularına, kişilerin veraseten gelen elli, altmış, yetmiş yıllık tapularına, hatta 40'lı yıllarda göçmen olarak bölgeye yerleştirilenlerin tapularına da bu kıyı kenar çizgisinin içinde kalarak el konuluyor, ne bir yeni yer gösteriliyor ne de bedeli ödeniyor ve bu binlerce dava şekliyle yıllardır sürüyor.

Biz de milletvekilliklerimizde uğraştık. 2021 yılında yine kanun çıkardık, o zaman dediğimiz bu su kotu DSI'nin yaptığı yeni revizeyle 958'e düşmüştü, bir kısmı çözüldü ama asıl problemi çözecek çalışma daha sonra gerçekleşti ve 956,3 kotuna indi. Böylece biz önceki kanunla birleştirerek bu yeni gelişmeyle hak sahiplerinin davalarından vazgeçerek yerlerine kavuşmasını arzu ediyoruz.

Bu konuda Sayın Bakanımız, Hukuk Genel Müdürlüğü, Millî Emlak, hepsi çok ciddi katkılar verdiler, doğru bir iş yapıldığına kanaat getirdiler.

Ben sizleri bilgilendirmek adına kısa bir değerlendirme yapmak istedim.

Hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Orhan Bey, teşekkür ederiz.

20'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir 20'nci madde.

21'inci maddeye geçiyoruz.

2'si aynı mahiyette olmak üzere 3 önerge var, önergeleri okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3466) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 21'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ederiz.

Sabahat Erdoğan Sarıtaş
Siirt

Onur Düşünmez
Hakkâri

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Gerekçe üzerinde söz alacağız.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun.

ÖMER FARUK HÜLAKÜ (Bingöl) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli Komisyon üyeleri, bu ülkenin en önemli gerçeklerden biri de depremdir ve zemin bu gerçeğin merkezinde duruyor. Bundan dolayı yıkımın nedeni çoğu zaman aynıdır: Zemin, temel, etüt. Bu nedenler bize depremin bir kader olmasından ziyade siyasi tercihlerin sonucu olduğunu göstermektedir. Maalesef, bu tercih yıllardır değişmiyor. Son beş yılda yaşanan depremler yıkılan yapıların birçoğunun zeminden kaynaklı olduğunu açıkça ortaya koydu.

Bugün konuştuğumuz konunun teknik bir ayrıntı olmadığı gün gibi ortadadır. Bu nedenlerden dolayı önümüzdeki kanun teklifinin yaşam yerine piyasayı koruduğunu söylemek eleştiri bağlamında en uygun söylemdir. Mesela, 21'inci ve 24'üncü maddeler denetim kurmuyor, denetimi tavsiye ediyor; zemin ve temel etütlerini yapanlar tanımlanıyor ama zemin ve temel etütlerini denetleyecek tek bir mekanizma yok. Bu, bilinçli bir tercihtir. Denetçi ile etütçüyü aynı yapmaya mahkûm eden bir düzen güvenlik üretemez, bilim üretemez, halkın yararına çalışamaz. Bu düzenlemede yetki Bakanlıkta toplanacak yani piyasa Bakanlık eliyle yeniden dizayn edilecek. Hangi ilde kaç firmanın çalışacağını, kimin çalışacağını, kimin çalışmayacağını Bakanlık belirleyecek; açıkçası, bunun ismi idare tasfiyesidir.

Değerli Komisyon üyeleri, bugün ülkede 2 bine yakın zemin etüt firması var, bu firmalarda binlerce jeoloji mühendisi çalışıyor. Bu teklif binlerce mühendisin hizmet üretmesini engelleyecek, işsizliği yönetim aracı hâline getirecek, etüt ve proje müellifliğini daraltacak, bağımsız mühendisliği ortadan kaldırılacak. Bunun adı biat siyasetidir, biat mühendisliğidir ama unuttuğunuz bir şey var, mühendislik itaatle yapılmaz, talimatla yapılmaz, kotayla yapılmaz ve bilimsel çalışmalar Bakanlık genelgesiyle gelişmez.

Şimdi, 24'üncü maddede açık bir servet transferi var. Hizmet bedeli üzerinden yüzde 14, Bakanlık isterse yüzde 28'e kadar çıkartabilecek; bu açık bir ayrımcılıktır, bu cezalandırma yöntemidir. Kurumlar vergisi yetmiyor, gelir vergisi yetmiyor, KDV yetmiyor, bir de hizmet bedeline el konulacak. Bakanlık bu düzenlemeyle zemin etüt bürolarının ortağı hâline geliyor, bu modern bir öşür vergisidir. Hâlihazırda yeterince derinleşen konut ve barınma krizi düzenlemeyle daha da içinden çıkılmaz bir hâl alacaktır. Bina maliyetlerini artıracak, barınma krizini büyütecektir, yoksulluğu da derinleştirecektir.

Değerli Komisyon üyeleri, denetimsizlik zaten diz boyu, kamuda yeterli jeoloji mühendisi yok, jeofizik mühendisi yok, gerçek bir saha denetimi yok, bu tabloyu herkes çok iyi biliyor. Hâl böyleyken 22'nci madde de zemin laboratuvarını fiilen kilitleyecek şekilde hazırlanmıştır. Düzenlemeyle her sondajın başına personel dağıtılıyor, bu teknik olarak zaten imkânsızdır. Laboratuvara görevliler dışında yük ve sorumluluklar yüklenmesi de sahte deneylerin önünün açılmasından başka bir işe yaramayacaktır. Velhasıl kâğıt üzerinde güvenlik üretilmeye çalışılıyor, depremde yıkılan binaların hesabı bu masada sorulmadığı için aynı hatalar yasa hâline getiriliyor. İktidar daha önce yapı denetimini piyasalaştırdığı için büyük yıkımlara neden olmuştu, şimdi zemin etütlerini de aynı çizgiye çekmeye çalışıyor, eğer gerçekten tekrar aynı yıkımların yaşanmasını istemiyorsanız ve bilimsel çalışmalarınızı geliştirmek istiyorsanız ihtiyaç çok nettir: Bağımsız denetçi, yerinde denetim ve kamu güvencesidir. 4708 sayılı Yapı Denetimi Kanunu bu çerçevede ele alınmalıdır, zemin ve temel etütlerini denetleyenler tanımlanmalıdır. 24'üncü maddedeki harçlar kaldırılarak yağma düzeni durdurulmalıdır. 22'nci madde geri çekilerek bilime aykırı hükümler temizlenmelidir. Tüm bunlar bu Komisyonun tarihi sorumluluğudur, alınacak kararlar insanların hayatına dokunacaktır. Bu nedenle bu ülkenin jeoloji mühendislerinin iş, aş ve onurunu korumak hepimizin görevidir diyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Bu önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeleri okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3466) esas numaralı Tapu Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 21'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

"MADDE 21- 29/6/2001 tarihli ve 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanunun 1'inci maddesinin üçüncü fıkrasının (m) bendinde yer alan "inşaat" ibaresinden sonra gelmek üzere "zemin" ibaresi ve fıkra aşağıdaki bentler eklenmiştir.

"ö) Beton üreticisi: Betonun bileşenlerini karıştırarak beton haline getiren ve sevkiyatını sağlayan gerçek veya tüzel kişiyi,"

"p) Zemin ve temel etüt kuruluşu: İlgili meslek odasına kayıtlı, zemin ve temel etüdü faaliyetini icra eden ve Bakanlık tarafından denetlenen, gerçek veya tüzel kişiyi,"

Adnan Beker
Ankara

Hüseyin Yıldız
Aydın

Gülcan Kış
Mersin

Ayşe Sibel Yanıkömeroğlu
İstanbul

Sururi Çorabatır
Antalya

Aykut Kaya
Antalya

Cem Avşar
Tekirdağ

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahibi:

Mehmet Atmaca

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Evet, önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Şimdi, maddeyle ilgili görüşleri sunacağım.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) - Hüseyin Alan görüşlerini söyleyecek.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun Hüseyin Bey, kendinizi de tanıtır.

TMMOB JEOLojİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Sayın Başkanım, Hüseyin Alan, Jeoloji Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Hüseyin Bey, şimdi, net, hani neye itiraz ediyorsanız, şöyle olsun...

TMMOB JEOLojİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Tamam.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Çünkü genelde arkadaşlar biliyorlar şeyleri.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Sayın Başkanım, 21'inci maddede bazı şeyler 22'nci maddeyi de ifade ediyor.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Yani evet.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Aslında sadece 21'inci maddeyi konuşalım.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Hüseyin Bey, 21'le ilgili itirazınız varsa onu söyleyin, 22'de konuşuruz yine.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) - Öyle yapalım, 20'yi, 22'yi, 23'ü beraber konuşalım, olur mu?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Ya beraber konuşun...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Yok, orada da tekrar konuşacaksak...

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) - Hayır, hepsini bir anda görüşürsek daha...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Tamam.

Hüseyin Bey, buyurun.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) - Bu şekilde yapalım, 20, 22, 23, 24.

TMMOB JEOLojİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Sayın Bakanım, öncelikle söz verdiğiniz için ben teşekkür ediyorum hem şahsım hem örgütüm adına.

Sayın vekillerim, Bakanlığımızın çok değerli yöneticileri, Sayın Bakan Yardımcım; aslında bu kaygılarımızı Sayın Bakanım iki gün önce sizlerle paylaştık Komisyon toplantısından önce. Sağ olsun, Sayın Bakan Yardımcımız dün randevu verdi, bu kaygılarımızı orada da ifade ettik, bugün yaşadığımız sorunları.

Ben bir sitemimle başlayacağım yalnız, onu ifade edeyim. Şimdi, tabii, Hatay Milletvekilimiz Adem Yeşildal Bey bir güzel sunum yaptı. Bu gerekçelerin altına ben de imzama atıyorum.

Jeoloji Mühendisleri Odası olarak bizler de yıllardır zemin ve temel etütlerinin yerinde denetimini esas alacak şekilde denetiminin gerçekleştirilmesi konusunda yoğun çaba sarf ediyoruz. Onlarca yazı yazdık, ben sadece bir tanesini buraya getirdim, 24/2/2023 tarihinde yazmışız yani Sayın Cumhurbaşkanımız başta olmak üzere Sayın Çevre, Şehircilik Bakanımıza, Sayın İçişleri Bakanımıza, AFAD Başkanlığına, 81 il valiliğine ve TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odasının bütün il yönetimine bu haritayı ve yazıları yazdık. Beklentimiz şu: Zemin ve temel etütlerinin yerinde denetimini sağlayacak şekilde yapı denetimi kuruluşları...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Onda şüphe yok da şu 21'inci maddede neye itiraz ediyorsunuz?

TMMOB JEOLojİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Yani bunları söyleyeyim de Sayın Bakanım, yani biz de iki dakika konuşalım, derdimizi anlatalım.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Yok, derdiniz belli canım.

TMMOB JEOLojİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Çünkü neden Sayın Bakanım? Şöyle: 33 tane bölüm var, bine yakın öğretim üyesi bu Komisyondan haber bekliyor.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Onda şüphe yok canım yani.

TMMOB JEOLojİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - 25 bine yakın meslektaşımız var, gerçekten haber bekliyor yani.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Ya, sizin derdiniz bizim derdimiz, onda şüphe yok canım.

TMMOB JEOLojİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Bu konudaki hassasiyetimizi biraz aktaralım.

Şimdi burada gördüğünüz kırmızı renkli yerlerde bir tane zemin etüdü denetlenmiyor. "Efendim, İstanbul yıkılırsa bu ülkenin millî güvenlik sorunudur." diyoruz, bir tane zemin etüdü denetlenmiyor.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Başkanım, bunları veriye dayalı konuşmuyorsunuz sadece.

TMMOB JEOLojİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Sayın Bakanım, şunu söyleyeyim...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Ben açıklayacağım onu.

TMMOB JEOLojİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Yani ben bunu söyleyeyim, nasıl çalışma yürüttüğümüzü de. Bütün şube başkanlarımızı, bütün temsilcilerimizi çağırdık. Zaten Bakanlığa da gönderildiği için bu yazı arkadaşlarımızın elinde var.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - İnşallah Sayın Başkan bana söz verdiği zaman buradaki vekillerimizin tedirginliğiyle beraber bütün jeoloji mühendislerinin iş güvenliğiyle ilgili konulara da açıklık getirmek suretiyle çok güzel bir açıklama yapacağım zaten Sayın Başkanım.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Tamam Ömer Bey, inşallah.

Buyurun Hüseyin Bey, devam edin.

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Şimdi, vekilimize sitemimiz şu şekilde: Bu kanun teklifinin genel gerekçe bölümünde ülkemizin deprem kuşağında bulunması, zemin yapısı ve mevcut yapılaşma durumu, yapı güvenliğinin artırılması, kaçak ve denetimsiz yapılaşmanın önüne geçilmesi, yangın güvenliği gibi gerçekten çok değerli ibareler söz konusu. Yani ben sormak istiyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Sormayın da şey yapın, derdinizi söyleyin ya, bir şey sormayın.

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Hatay bu kadar ağır hasar aldı yani bugün bu düzenlemede zemin etüdü kuruluşlarını tüzel kişiler tarafından yapılmadığı için mi gerçekten yıkıldı? Hatay Havalimanı'nın işte pisti ağır hasar aldı. Yani Bakanlığa yüzde 14 veya 18 civarında harç vermediğimiz için mi yıkıldı? Yine Ebrar Sitesi'nde 2 bine yakın insan yaşamını yitirdi. Yani illerimize biz kota getirmedik için mi bunlar yıkıldı?

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Şimdi 21'inci maddede ne var, onu söyle, değil mi?

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - 21'inci maddede şu var Sayın Bakanım: "Zemin ve temel etüdü kuruluşu" tanımı yapı denetim kuruluşları içerisinde tanımlanıyor. Burada Bakanlıktan aldığı izin belgesiyle zemin ve temel etüdü faaliyetini icra eden ve Bakanlıkça denetlenen tüzel kişiyi tanımlıyor. Jeoloji Mühendisleri Odasında şu an 2.093 tane firma var. Bunun 2 bin tanesinin işgal konusu zemin ve temel etüdü yani mühendislik jeolojisi çalışıyorlar. Bunların 1.600'ü büro yani gerçek kişi, geri kalan 400'ü de tüzel kişi olarak faaliyet gösteriyor. Meslektaşlarımızın şöyle bir kaygısı var, bu kaygıyı da paylaşmak durumundayım; birincisi, yine kanunun maddesini okuyacağım, yapı denetim kuruluşu tanımı var yani kanunun 1'inci maddesinin (ı) bendinde yapı denetim kuruluşu şu şekilde tanımlanıyor: "Bakanlıktan aldığı izin belgesi ile münhasıran yapı denetimi görevini yapan, ortaklarının tamamı mimar ve mühendislerden oluşan tüzel kişiyi..." Yani burada yapı denetim işi faaliyetinin bir mühendislik, mimarlık işi olduğu ifade ediliyor. Zemin denetim kuruluşlarına bakıldığında buna ilişkin bir ibare söz konusu değil.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teklifiniz ne burada?

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Teklifim şu: Bu da benzer şekilde, bunun bir mühendislik, mimarlık yani ortaklarının tamamının mühendis olduğu bir tüzel veya gerçek kişinin tanımlanmasını arzu ediyoruz.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Ömer Bey, yazsak ne olur?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Şimdi, şöyle: Sayın Başkanım, tabii, aslında biz 21, 22, 23'ü hep beraber konuşsaydık daha iyi olacaktı, birbirine karışıyor.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - 21 önümüzde de yani bu maddeye eklenmesi gerekiyor.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Ben açıklamayı genel olarak yaparsam zaten içeriğindeki sizin o bahsettiğiniz konulara da değinmiş oluruz Sayın Başkanım.

Şimdi, bir defa, şöyle bir şey: Zemin etüdü yani zeminle ilgili mesele sadece jeoloji mühendislerinin konusu değil; bunun içerisinde jeoloji mühendisi de var, jeofizik mühendisi de var, inşaat mühendisi de var.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - "Mühendislerin olsun firma." diyor.

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - "Olsun." diyoruz zaten.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Tamam, ona geleceğim; bu, başka yere gider. İnşaat şirketleri de böyle olsun ya da şeyler... Firma ayrı bir şeydir ama onun içerisindeki olacak elemanları biz zaten onlardan müteşekkil olacağını yazacağız yönetmeliklerde. Firma ayrı bir şeydir, firma bir teşebbüstür. Yani o zaman herhangi bir inşaat şirketinin de o zaman inşaat mühendisi haricinde kimsenin tarafından kurulmaması...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Yok, şöyle diyeyim: Yani bir eczacıdan başkası eczane açamıyor ya...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Ama o biraz farklı yani o şöyle: Eczane şeyle sorumlu. Ya, bu farklı bir noktaya gider o zaman. Asansörle ilgili olan şeyde...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Yok, dediği gibi, yapı denetimde var da bizde...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Şimdi, ben anlatayım, bir eksiliği olmayacağını Sayın Başkanım, şey yapacağız.

Şimdi, tabii ki buradaki birçok arkadaşımız meslektaşımız, ben de inşaat mühendisiyim, sayın vekilimiz jeoloji mühendisi, Başkanımız jeoloji mühendisi. Bu, bilinen bir gerçek ki son depreme kadar yani son depremde eksikliği daha fazla ortaya çıktı; aslında, zemin etütleri geçmişte binalar için çok önemli bir unsur değildi. Binaya bir şey olduğu zaman direkt "Bunun yapı statığı bozuktur, işçi doğru çalışmamıştır; gel buraya..." Bu depremde şunu gördük ki evet, yeni yapıların çoğu yıkılmadı ama maalesef, en son çıkan yönetmeliğe uysa bile ya bina devrildi ya battı, bir şekilde hasar gördü ve bunun en bariz örneği de Hatay'daki Rönesans Sitesi. Bunun Rönesans firmasıyla da alakası yok. Dolayısıyla, zemin çok ön plana çıktı.

Şimdi, bu yapı statik kısmıyla biz birçok düzenleme yaptık yani yönetmelikler çıkardık, onu çıkardık, bunu çıkardık. Diğer özel yapılar için de yapı denetim kuruluşlarını kurduk. Peki, yapı denetim kuruluşları kurulunca ne oldu? Burada sayın vekillerimizin eleştirdiği bazı konular var. Emekli vatandaşımız tabii ki çalışacak ama onun bilfiil inşaatla çalışmasını kontrol edecek belediyedir, belki bizizdir; dolayısıyla o, ayrı bir şey. Bu yapı denetim kuruluşları oluştuktan sonra inanın, Sayın Başkan, siz de bunu yakinen biliyorsunuz, meslek gruplarındaki insanlara istihdam daha fazla arttı çünkü niye? Arkadaş, o yapı denetim şirketleri artık, devletin kontrolünde. Biz yönetmelikte dedik ki: "4 jeoloji mühendisi çalıştırıcaksın, 4 inşaat mühendisi çalıştırıcaksın." Bunları düzenleyebildik. Dolayısıyla, burada jeoloji mühendislerinin ya da jeofizik ya da inşaat mühendislerinin kişisel herhangi bir kaygısı olmasın. Nasıl ki yapı denetim kuruluşları oluştuktan sonra, bunlar bir disipline alındıktan sonra oradaki istihdam oranı arttıysa burada da artacak.

Şimdi, burada, Sayın Başkanın demek istediği şu: 2 bin tane şirket var. 2 bin tane şirket varsa 450 bin tane de inşaat şirketi var. 2 bin tane şirket biz bunu kurduğumuz zaman kapanmayacak ki faaliyetlerini o zemin etüt kuruluşunun hizmeti altında yapabilir,

onda herhangi bir sıkıntı yok ama biz ne getiriyoruz? Diyoruz ki: Zemin, bizim diğer işlerden daha önemli hâle geldi. Bak, şu çok yanlış, bir jeoloji mühendisi bunu kullanamaz, yapamaz: "Her sondajın başında jeoloji mühendisi mi duracak?" Evet, duracak, o sondaj bitene kadar. Bakın, şurada ben arkadaşlara göndereyim, bunlardan birisi ben, birisi Levent Sungur, şu anda TOKİ Başkanı. Bu etüdün başında ben kendim bulundum çünkü niye? Ya, arkadaş, oradan çıkıyor bir şey, bir malzemeyi bir yere koyuyorlar, tamam mı? Bu malzemeyi burada biz denetlemezsek kim denetleyecek?

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Ona bir itiraz var mı? Ona bir itiraz yok.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Yok "Sürekli orada bulunamaz." dedi.

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Yok, orada öyle bir itirazım yok Sayın Bakanım. Yok, yok; hiç öyle bir itirazım yok.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Yok "Sürekli sondajın başında bulunmasını istiyorlar." diyor.

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Hayır, zaten öyle olsun istiyoruz.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Bakın, "Sürekli başında birisi olsun." diyoruz.

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Öyle olsun diyoruz.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Şimdi, "Sahte raporlara yönelir." Vekillerimiz söyledi ama siz benimle konuşurken bu bilgileri vekillere siz de vermiş olabilirsiniz, oradan vekiller... "Sahte rapor düzenlemeye yöneltebilir." Bakın, burada getirilen sistemle bir defa, o sondaj makinesinin hangi koordinatta olduğu anında sistem içerisinde kontrol edilecek, hangi metreye kadar sondaj aldığı yerleştirilecek çip sistemiyle kontrol edilecek ve bunu da nasıl yapacağız? Bunun için bir maliyet gerekiyor. İşte, orada yüzde 10'a kadar bir pay var ya, bunu yapı sahibi, yani müteahhit -biz müteahhit tarafında değiliz, sen de müteahhit tarafında değilsin, burada hiçbirimiz müteahhit tarafından değil- bu işi yaptırmak için bu bedeli ödeyecek, bu yüzde 10'luk bedel onların takip sistemiyle ilgili o süreci kuracak, bak, süreci kurmak üzere kurulacak. Dolayısıyla, böyle "Bir sürü yük getiriyor." İşte, nedir? Tabir çok daha ağırdı da...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Özür dilerim ama bu maddedeki sorun, diyelim ki Adana'da 100 tane büro var, bunu...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Ben oraya geleceğim sayın vekilim.

Şimdi, bakın, hani "parasal kısım... Yük getiriyor." diyorsunuz ya, arkadaş, bunu yapı sahibine getiriyor. Yapı sahibi yüzde 10'unu oraya ödeyecek, yüzde 2'sini de Bakanlığın döner sermayesine ödeyecek, diğer yüzde 2'sini de ya, bu etüt çalışmalarını sonuçta bir yere götüreceksin, belediye, belediyelere de buradan yüzde 2 pay gitsin, o da tanımlı değil mi orada? Net. Dolayısıyla, orada genç jeoloji mühendislerinin 3'ü bir araya gelmiş, bir şirket kurmuş, ona yüzde 14, 2'de oradan yüzde 2, bilmem ne... Böyle bir şey yok. Bu, tamamen o yapıyı yaptıracak olan firmanın ödeyeceği bir para. Sayın vekillerimiz dedi ki: "Bu, inşaat maliyetlerini yükseltir, konut maliyetlerini yükseltir." Çok doğru ama canın önüne hiçbir şey geçemez. Biz konut maliyetleri yükselir diye zeminle ilgili çalışmamızı hassas yapamayacağız dersek, burada bizi kimse konuşturmaz. Dolayısıyla, buradaki maliyet, binanın üst tarafından daha önemli olduğuna inandığımız zemin etütlerinin doğru yapılmasıyla ilgili bir şey. Zemin etüt çalışması yapılırken o sondajın başında jeoloji mühendisi bulunacak. Jeoloji mühendisinin bulunması demek ne demek? O zemin etüt kuruluşu var ya, o kadar jeoloji mühendisi çalıştıracak ama senin 2 bin tane şeyin var; böyle bir kaygı hiç yok çünkü ben çalıştım, sana dün de onu izah ettim. Belki o 2 bin tanesi de gelecek zemin etüt kuruluşu olacak, bir sınırlama getirmeyeceğiz ki yeter ki yeterliliklerini tamamlasınlar.

Bakın, bir de bu zemin etüt firmalarından teminat mektubu alınıyor. Şimdi, ben arkadaşlara sordum "Yapı denetimde kaç lira alıyorsunuz?" diye, 3 milyon teminat alıyorlar. "Bunda ne alacaksınız?" İşte, "1 milyon falan." "Ya, aslında 1 milyonluk teminat o zemin etüt raporu yanlış olduğu zaman yıkılacak ya da bize verecek zararı karşılayacak bir teminat mıdır?" dedim.

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Ama zaten itirazımız da tam buna Sayın Bakanım.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Değildir zaten, değildir.

Dedim ki: Bu aslında şey değildir, bir şey koyman gerekiyor çünkü bir adam faaliyetini düzgün yürütemediği zaman ceza keseceksin, en azından sende bir teminat olsun da... Biz mesela müteahhidi feshederken yüzde 6'lık teminattan şey ediyoruz, hâlbuki bize verdiği zarar çok daha büyük ama o da biliyor ki yüzde 6'lık teminatı... Zemin etüt firmaları usulüne uygun çalışsın diye bir teminat mektubu alır ama bu teminat mektubunu arkadaşlara ben söyledim, yönetmelikle düzenlenecek jeoloji firmaları... Bakın, bunu da jeoloji firmaları olarak koymayalım arkadaşlar, bir meslek grubuna ait bir firma yok. Zemin etüdünü yapacak firmaların... Üç arkadaş bir araya gelmiş, birisi jeofizikçi, birisi... Bunlar bu sisteme dönüşürken onların üzerine yük getirmeyelim. Ama bu sistemin getirdiği tek şey; bak, zemin etütleri doğru olacak, zemin etütlerinin... Yani şimdi, bakın, hepimiz biliyoruz ya, hepimiz; eskiden yani çok eskiden bizim zemin etütleri nasıl yapılıyordu? Ya, bölgesine gidiyor, çukur açıyor "Ağabey sağlamdır bu." diyor, tamam mı, "Bilmem nedir." diyor yani bizim köylerde "Burası tam ev yapılacak yer." dersin, altından bilmem ne tür malzeme çıktı, köylü bile, işte, kist midir, nedir sen söyle, bazalt mıdır, tanımlar onu. Dolayısıyla gözlem çukuru var mı bizim bu işlerde hâlâ? Var; diyoruz ki bunlar bir disiplin hâline gelecek. Artık jeoloji mühendisleri... Bakın, bunun sonucunda jeoloji mühendisi istihdamı artacak. "Nasıl güvenelim?" diyorsanız o zaman yapı denetim kuruluşları geldiği anda, yapı denetim kuruluşlarından dolayı ilgili meslek grubunda çalışma imkânı daha fazla bulmadılar mı? Şimdi, onu bulacaklar. Ama bizim bir sıkıntımız var; her meslekte, bizim meslekte de var, orada da var, burada yani hizmet veren sektörde. Ya, bu çok şey bir şey; şantiyeye gitmiyor, yerinden bakıyor, öbürü sondaja gitmiyor. Bizim bunu eğitmemiz lazım meslek odaları olarak. Bizim dememiz lazım ki "Bakın arkadaşlar, böyle uyduruk raporlar, yerine gitmeden, enterpolasyonla..." Artık o devir bitti. Niye bitti? Çünkü faturası çok acı oldu. Bundan sonra buna ehemmiyet vermeyelim ama siz jeoloji mühendisi olarak çıkıp deyin ki: "Biz bunu yönetmelik esnasında jeoloji mühendisi..." Ya, çünkü, jeoloji mühendisini içine koymadan yapabilir miyiz? "Şunu, şunu yapalım." Ama bakın, şunu kesinlikle şey yapmayacağız; hangi bölgede ne kadar ihtiyacı olanı otururuz sizinle beraber belirleriz, deriz ki: "Kardeşim, Hakkâri'ye 10 tane açmamıza gerek var mı?" Yazık günah; Hakkâri'ye 1 tane açalım ama Hakkâri'ye

başka bir şeyler açalım. Sonuçta bizim şu anda yapı denetim kuruluşlarında aynı şeyle de karşılaşmadık mı? İşte, geldik, bir yerde öbürü iş beğeniyor gitmiyor, öbürü diyor...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - O da orada yapmaz, başka yerde yapar Sayın Bakanım yani nasıl...

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Sayın Bakanım, müsaade ederseniz bir iki kaygıyı ifade edeyim.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Bakın, ihtiyaca göre; Sayın Vekilim, eğer serbest bırakılırsa Hakkârî'de 40 tane kurulmak istiyorsa 40 tane de kurarız ama bu ihtiyaç orada yoksa zaten orada böyle bir talep gelmeyecek ki.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Mesela, müteahhitlikte böyle bir sınırlama var mı?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Yok, ben onu o anlamda söylemedim hani eğer kaygı varsa diye, hani bir tarafta...

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Yani şöyle, kaygıları ben ifade edeyim yani 3-4 tane kaygı var Sayın Bakanım, ben dün de ifade etmiştim.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Şimdi, bakın, ben onun için... Olayı şunun üzerine oturtmayın, oturtursanız eksik tarafta kalır; "Bizim jeoloji mühendisleri daha az iş imkânı bulacak." oraya oturtursanız bu gerçeği yansıtmaz ama "Bizim jeoloji mühendislerinin irili ufaklı kurmuş oldukları ama bugün itibarıyla denetimden uzak inşaat şirketleri aynı şekilde devam etsin." dersiniz ona biz, biz değil buradaki kimse müsaade etmez.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Kimse denetlenmesin demiyor zaten.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Dolayısıyla burada getirilen şey, hem jeoloji mühendislerinin kıymetini artırmak hem diğer meslek dallarındaki bu işle ilgili olanları anlatmak. Dolayısıyla, tamam mı, burada bir mağduriyet, mühendisler anlamında bir şey yok ama şirketlerle ilgili de bu şirketler... Tabii ki küçük şirketler belki birleşmek zorunda kalacak çünkü burada yani sondaj makinesi bilmem neyi için. Dolayısıyla böyle bir, 2 bin şirket belki bine inecek ama belki 2 binde kalacak, onu biz bilemeyiz zaten. Dolayısıyla nasıl Deprem Yönetmeliği'nde bir düzenleme yaptığımız zaman kıymet arz ediyorsa, bu düzenleme de böyle bir kıymet arz ediyor. Tecrübe açısından dersiniz de niye TOKİ'nin binaları yıkılmıyor? Tamam, sağlam binalar yapı statüğü açısından ama en önemli şey de zemin etütlerinin bilfiil, tamam mı, yerinde ve düzgün yapılmasından kaynaklı. Bakın, arkadaşların hepsi başında, ben de dâhil olmak üzere; biz, deprem bölgesinde başında durduk. Dolayısıyla bu kaygılarınızın ben o manada yersiz olduğunu düşünüyorum.

Sayın Vekilimin subasman seviyesine kadar jeoloji mühendisinin olmasıyla ilgili bir fikri var ama bana göre zeminle ilgili kısım temelde biter yani temel betonunu döktüğümüz zaman. Dolayısıyla bununla ilgili de doğru yani oradaki zemin etüdüyle ilgili...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Doğru uygulama yapıp yapılmadığı, zemin etüdünde...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Ama zemin etüdüyle ilgili...

Sayın Vekilim, zemin etüdü nedir? Zemin etüdü zemini doğru tanımlamaktır.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Efendim, burada diyelim fore kazık önerdi ya da başka...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Uygulama esnasında laboratuvar şartlarında oluşmayan husus ya da bulamadığı zaman...

Faydalı olabileceğine inanıyorum. Bu düzenlenebilir, olabilir.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Zemin ıslahı gerekiyordu, bunun doğru yapıp yapılmadığının kontrolü anlamında söylüyorum.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Bunun şey durumuna bakalım, istihdam yaratma şeyi açısından onu koyalım, onda bir sıkıntı yok.

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Sayın Bakanım, iki üç tane, bakın, birkaç tane kaygı var.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Şirkete yönelik kaygı söylemezseniz...

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Ben söylemek durumundayım.

İnan, Sayın Bakanım, yani iki gündür bana ana avrat küfredenlerden bilmem ne... "Sen nasıl Oda Başkanısın, hakkımızı nasıl koruyorsun?" İnan açmıyorum e-mailimi.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Arkadaş, sen Oda Başkanısın, "Jeoloji mühendisleri bana böyle diyor..." 2 bin tane şirket diyorsa o zaman ben inşaatla ilgili bir düzenleme yaptığım zaman 450 bin tane şirketin de bana küfredmesi lazım.

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Bütün şube başkanları buradaydı. Yani şimdi ne yapayım? Millete hani...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Hüseyin Bey, bak, şimdi, şirkette jeoloji mühendisi olmadan zemin firması olmaz bir defa. Onu yönetmelikte düzenleyecek.

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Sayın Bakanım, şimdi, şöyle: Burada yapılan tanımlamayla yapı denetim kuruluşu tanımını okudum. Bir mühendislik hizmetleri, mesela siz bana sorsanız "Yapı denetim kuruluşu bir mühendislik firması mıdır?" diye, evet, niye? Çünkü tanımlamışız başta, tanıma da koymuşuz. Aynı şeyi burada istiyoruz. Neden istiyoruz?

Bakın, dün Bursa'dan 5 kişi aradı. Mehmet Bey de burada, Bursa Milletvekilimiz, onu da aramışlar yani kapıda karşılamışlar.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Yok, şimdi, "zemin etüt firması" dediğinde zaten onun tanımını yaparken "İçinde şu kadar jeoloji mühendisi, şu kadar inşaat mühendisi..." diyecek, zaten yazacak onu.

TMMOB JEOLojİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Ama, şöyle; ben şimdi buradaki kaygıyı söyleyeceğim: Şimdi orada sondajların çoğu sondörler tarafından yapılıyor. Şimdi, yanına aldı 2 tane, 2 tane jeoloji mühendisi...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Başkanım, jeoloji mühendisleri... Bak, şu anda sömürülüyorlar. Şu mevcut sistemin içerisinde jeoloji mühendisleri sömürülüyor, ben bunu söylemek istemezdim. Sen Jeoloji Mühendisleri Odası Başkanısın, şu anda jeoloji mühendisleri sömürülüyor çünkü tanımları yok. Git şuradaki bir şeyde bir tane küçük ofis, "Gel şurayı imzala, şu kadar para." Biz diyoruz ki: Bak, bunu denetim altına alacağız.

Bakin, Başkanım, beraber bir şey yapalım, jeoloji mühendisleri için yapalım, jeoloji mühendisleri için değil de firmalar için konuşuyorsak bu olmaz.

TMMOB JEOLojİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Denetimle ilgili bizim hiçbir...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Bak, denetim nerede biliyor musun? Denetim, eğer numuneyi doğru almazsan -tamam mı bak- denetim olmaz zaten. Numuneyi başka yerden aldın, numuneyi kuralına göre almadın, örselenmiş aldın; bunun bir anlamı var mı? Geldin, uydurdun.

Biz diyoruz ki: Bak, numuneyle ilgili araç koordinatlanacak, hangi derinliğe hangi sondaja girdiği...

TMMOB JEOLojİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Buna itirazımız yok ki Sayın Bakanım.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Ya, arkadaş, bak, şuraya bak.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Bir saniye... Ömer Bey, bir saniye...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Hangi derinliğe indiği vakit...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Ömer Bey, somut gidelim de.

Şimdi, kanun maddesinde diyor ki: "Zemin ve temel etüt kuruluşu: Bakanlıktan aldığı izin belgesiyle zemin ve temel etüdü faaliyetini icra eden, Bakanlıkça denetlenen tüzel kişi."

Siz ne diyorsunuz? "Burada jeoloji mühendisinin kurduğu firma" mı yazsın diyorsunuz?

TMMOB JEOLojİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Hayır, öyle bir şey söyleyemem, bu bir mühendislik hizmeti, biraz önce ifade ettim yani aynen şeydeki gibi, ortakları ve tamamının mühendis olduğu tüzel veya gerçek kişi. Neden "gerçek kişi"yi söyledik? Şimdi, bürolar var, 1.600 tane olduğunu ifade ettim.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Bir saniye...

Zaten zemin ve temel etüt firması mühendis olmadan olabilir mi?

TMMOB JEOLojİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Şöyle: Olmaması gerektiğini biz de düşünüyoruz ama burada bir direnç görüyoruz. Yazsak ne olacak?

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Ya, direnç değil, "Onu yönetmelikte düzeltelim." diyor.

TMMOB JEOLojİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Buradaki kaygının neden olduğunu söyleyeyim: Bakın, Bursa'dan aradılar beni, diyor ki: "Bir sondör yanına 2 mühendis alıp bir zemin etüt kuruluşu kurduğu zaman biz gidip sondörün yanında mı çalışacağız?" Şirketler var kazık mazık yapan...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Sondör değil, o da diyor ki: "Jeoloji mühendisi dursun orada, niye sondör duruyor orada?" TMMOB JEOLojİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - "Sahibi sondör olabilir." diyor yani. Eğer biz bu ortakları "mühendis" yazmazsak olur. İnşaat şirketleri var, kazık yapıyorlar, şu yapıyorlar, bu yapıyorlar; yanına 2 adam aldığı zaman...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Ömer Bey, bunu değerlendirelim de yapı denetimiyle alakalı nasıl denmişse bunda da belki böyle bir şey... Direkt şirket sahibi değil, "Şirkette şu jeoloji mühendisler bulunabilir..." diye belki...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Zaten yönetmelikte onu düzenleyeceğiz de şirket kurulumuyla ilgili durumu hiç bilmediğim için...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Yok, yapı denetiminde yazmışsınız ya...

TMMOB JEOLojİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Aynı cümleleri istiyoruz Sayın Bakanım.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Şöyle: Biliyorsunuz, mesela, diyelim ki İhale Kanunu'nda ne gelirdi? "İş bitirme belgesindeki sahibi 3 şirketin şu kadar ortağı olacak, bilmem ne olacak..." şeklinde düzenlemeler geldi şey diye. Şirket kurulumuyla ilgili hususlar ayrı bir şekilde değerlendirilebilir ama burada temel olarak zaten biz şirket kurulumunun tanımını yapmadık zaten, sonuçta nasıl kurulacağıyla ilgili zemin etüt kuruluşunun olması gerektiğini, zemin etüt kuruluşunun teminat vermesi gerektiğini, zemin etüt kuruluşunun yerinde, doğru uygulamalar yapması gerektiğini düzenliyoruz biz şu anda. Bakın, buna karşı çıkacak olanlar şöyle: Bir, müteahhitler karşı çıkar, müteahhitler bu işe karşı çıkar.

TMMOB JEOLojİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Sayın Bakanım, biz karşı çıkmıyoruz.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Sen müteahhit değilsin. Buna müteahhitler karşı çıkar.

TMMOB JEOLojİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Yok, yok karşı çıkma...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Yok, müteahhitlerle işimiz yok ya, burada jeoloji mühendislerinin bir hassasiyeti var, endişesi var, onu konuşuyoruz ya.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Müteahhitler karşı çıkar, başka da bu işe kimse karşı çıkmaz.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Yoksa senin söylediklerinin hepsinin altına buradaki herkes imza atar canım, onda hiçbir şüphe yok.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Herkes imza atıyor, denetime kimse karşı olabilir mi ya!

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Bunu biz değerlendirelim de eğer bunları rahatlatacak ufak bir...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Yok, o anlamda demiyorum, ben açıkladıktan sonra anlamında diyorum, buradaki insanlara atıfta bulunarak söylemiyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Söylediği şeyler herkes...

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Sayın Bakanım, ya buna... (Gürültüler)

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Amacımız o zaten ama burada bir endişe varsa bunu da dikkate alacağız.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Yani müteahhit diyecek ki "Kardeşim, maliyetim artıyor benim."

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Onu desin canım, müteahhidin maliyeti mi daha önemli, o binanın sağlamlığı mı daha önemli canım?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Ben de onu ifade ediyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Onları, geç onları.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Tamam.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) - Biz bunu ilave edelim Sayın Bakanım.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Biz bunu çalışacağız Genel Kurula gelmeden önce, eğer öyle bir şeyde bir mahzur yoksa biz onu bir şekilde halledeceğiz.

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Yani olmaması gerektiğini düşünüyoruz.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Bence de olmaması gerekiyor.

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Çünkü herkes bunun bir mühendislik hizmeti olduğunu kabul ediyor.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Yok, yok; ya, burada bir endişe varsa zaten onu gidermek zorundayız. Sonuçta mühendisiz canım, bizce de...

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Yani şöyle: Bir mühendisin gidip bir müteahhitlik firmasıyla yarışması, harcını, teminatı yatırması mümkün mü?

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Müteahhit değil ki. Senin işin başka ama o müteahhit genel bir şey sonuçta. Müteahhit seni çalıştırsın, senden hizmet alacak müteahhit.

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Hayır, hayır şöyle: Sayın Bakanım, biliyorsunuz, birçok firma var şimdi, kazık yapıyor, ankraj yapıyor, bir altyapısı var, donanımı var, personeli var; geldi başvurdu, zemin etüt kuruluşu olabilecek.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Ya, o zaman tartışılır o ya.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) - Ama şimdi ilave etmek lazım.

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Yani bizim sıkıntımız bu. Ama Sayın Bakanım, bu adam bakkal olur, şu olur, bu olur...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Hüseyin Bey, endişelerini anladık tamam mı? 21'inci maddede biz bunu konuşacağız, Genel Kurul aşamasında bunu halledeceğiz, tamam mı?

Şimdi, 21'i geçelim.

MEHMET ATMACA (Bursa) - 21'i geçmeyelim Başkanım.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun Mehmet Bey.

MEHMET ATMACA (Bursa) - Değerli Başkanım, 21'inci maddede bu beton numunesi alımıyla ilgili bazı açıklamalar var.

(Gürültüler)

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Ömer Bey, bak, önemli bir şey diyor. Beton numunesiyle alakalı konuşuyor Mehmet Bey.

MEHMET ATMACA (Bursa) - Bu standardına uygun beton dökmeyen firmalara bir kısım cezalar tesis edilmiş ama burada bir sorun var, biz bunu hep dile getirdik. Islak numune sonuçlarının standartlara uygun çıkmaması durumunda karot alınması gerekiyor. Tabii, böyle büyük cezalar olunca firma da istediği karot laboratuvarını seçme hakkına sahip olunca bir sürü suistimler doğuyor, bunu biliyorsunuz. Biz bu laboratuvarların da Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından atanmasını talep ettik ve bu konuda söz verdiniz ama bunu yine işte buraya eklemediniz. En büyük suistimler burada olacak çünkü mikser başına çok büyük bir ceza var. Adam bunu ödememek adına gidecek, doğru sonuç çıkaracak bir şey bulacak yani çok suistimale açık bir durum, bunun mutlaka burada eklenmesi lazım. Bu, maalesef düzeltilmemiş.

Yine, burada ben başa döneceğim. Ya, "temel etüt" diye bir şey yoktur, bunu çıkarın buradan. Yani zemin etüdünü anlarım da temel etüdü nedir ya? Temel projesi olur, temel hesabı olur, temel tahkiki olur.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Jeoloji mühendisleri temel seviyesinde çalışsınlar diye...

MEHMET ATMACA (Bursa) - Şimdi ben böyle bir tartışmaya girmek istemiyorum.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Temel hesabı diyelim, tamam.

MEHMET ATMACA (Bursa) - Yani zemin iyileştirme ve zemin yapıları da inşaat mühendislerine ait bir alandır.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Zemin etüdü olur diyor sayın vekilim, tamam onu not alalım.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Ya, burada meslek şeyine girmeyelim de o ayrı bir konu.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - O ayrı bir konu.

MEHMET ATMACA (Bursa) - Yani ben bunlara çok girmek istemiyorum, bu tartışmalara girmek istemiyorum ben de ama mesele şu: "Temel etüdü" demeyin, bu ayıp bir şey yani bunu lütfen kaldıralım. Bir de bu şeyde beton karot numunesi alacak firmaların sistem tarafından otomatik atanması, müteahhidin tercihinin bırakılmaması esastır. Bu konuyu ben rica ediyorum. Diğer konularda ise siz daha çok zemin etüdü yapacak firmaları disipline etmeye çalıştınız burada ama şey beklerdik burada yani firmalar devam etsin, bunu denetleyecek bir mekanizma oluşturmaya çalışıyorsunuz zannettik, böyle bir mekanizma hâlâ yok.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Bakanlık.

MEHMET ATMACA (Bursa) - Bakanlık ama yok yani yeterince personel de yok. Şu an için mesela yapı denetimlerine verilmiş bu sorumluluk ama Sayın Başkan gösterdi, birçok ilimizin yapı denetim firmalarında jeoloji mühendisi yok yani benzer durum yine oluşacak. Yani biz aslında yapı denetim gibi yani inşaat imalatını kontrol eden firmalar gibi zemin etüdü çalışmalarını kontrol edecek bir yapının...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Aynı yapı denetim firmaları gibi yapacağız.

MEHMET ATMACA (Bursa) - Ama öyle değil ki bu.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Aynı onlar gibi yapacağız.

MEHMET ATMACA (Bursa) - Siz imalatçıları...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Bakın, yönetmeliği çıkartalım, göreceksiniz.

MEHMET ATMACA (Bursa) - Ama böyle değil bu. Burada siz zemin etüdünü...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Sayın Bakanım, temel eşmeyle atılıyor, küçük büroların hepsi...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Sayın Vekilim, küçük büroların şey yapması...

MEHMET ATMACA (Bursa) - Ben bir bitireyim...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Küçük bürolar dediğimiz, aslında, dediğim gibi, yani burada çok düşük ücretlerle çalışan arkadaşlar, bunlar zaten bir araya geldikleri zaman o kolaylığı sağlayacağız. Yeter ki, bak, burada amacımız inanın bak, ben sana bir şey söyleyeyim mi, zemin etüdünü, "Ağabey, ben gitmeden şurada da yaptırırım." "Ya, sen şurada da yaptırabiliyorsun." falan. Bunların önüne geçmek için yaptığımız bir şey.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Suistimaller elbette var, kimse bunu elbette onaylamaz.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Bu mekanizmayı, bunu kuracağız. Bununla ilgili yönetmelik sonuçta biz yayınladık değil, bu yönetmeliği de, yine Resmî Gazete'de yayımlıyoruz, buradakilerin görüşlerini alacağız, orada eksiklikler olursa onları ilave edeceğiz oraya.

Dolayısıyla, biz diyoruz ki, şu anda binaların zarar görmesinde ki o geçmişte yapılamamasının sebebi bu kadar teknolojik ürün de yoktu. Şimdi, artık teknoloji var, zemin çok iyi tanımlanabiliyor. Dolayısıyla, bu madem bu kadar riskli bir şey gelin bu zemin kısmına çok önem verelim, denetim altına alalım. Uydurma, sahte raporlar oluşup da sonradan sahaya gittiğimiz zaman, yıkıldıktan sonra bir rapor aldığımız zaman buranın yer altı su seviyesi farklı, kaya değil, kil. Ya, bunu bir jeoloji mühendisi eğer bir disipline edilirse kendi mesleğine saygıdan dolayı der ki "Kardeşim, ne diyorsun sen ya? Ben neyse onu yapacağım." Bizim derdimiz de o zaten, o hâle getirebilirsek ki, bu, ilk adımdır ama yönetmelikle şekillenecektir ama buradaki arkadaşlara da söylüyorum: Kardeşim, bizim burada amacımız zaten bunu disipline etmek. Bu şirketler jeoloji mühendislerinden oluşuyorsa onlara bir kuruluş hâline gelebilecek her türlü kolaylığı sağlayacağız yani teminat açısından. Anladın mı?

MEHMET ATMACA (Bursa) - Sayın Bakanım, ben bitirmek istiyorum.

Bir kere, burada işi yapan firmaların denetimi esas alınmalıydı. Burada işi yapacak olan firmaların disipline edilmesi işi var. Bu böyle anlaşılıyor. Ha, zaten jeoloji etüdünün parsel bazında isteniyor olması akademik bir konudur. Parsel bazında istenmesi gereken şey jeoteknik rapordur. Şimdi bunlara girecek hâlimiz yok. Ancak, burada 2'nci maddede başka bir şey var: Sondaj sırasında o zemin laboratuvarlarının bir personelinin orada bulunmasından bahsediliyor.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Not alalım arkadaşlar, yönetmelikte bunların hepsini... Kanuna yazmaya gerek yok onu, onlar yönetmelikte olur yani. Anladın mı?

MEHMET ATMACA (Bursa) - Ama bu kanunda var, bu fiziken mümkün değil, çünkü laboratuvar sayısı çok fazla değil, örneğin, Ankara'da 20-30 tane laboratuvar vardır en çok ama işte 3 tane firma varsa...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Sayın Vekilim, çözüm, bakın, olmaması eğer çıkacak sonucu etkileyecekse, olumsuz etkileyecekse o zaman sayıları bir şekilde artar ve bir şekilde doğru hizmet verilir.

MEHMET ATMACA (Bursa) - Yani sondaj süreli bir iştir yani günlerce sürecektir bir iş. Her firmanın sondaj başında bir mühendis bulundurması şartı var olsun, faydalı, gerekli ama bir de aynı şekilde laboratuvar firmasından ikinci bir jeoloji mühendisinin orada bulunmasını istemek çok uygulanabilir bir şey değil; bu, bir.

İki, bunların fiyatlandırılmasıyla ilgili bölgesel farklılıklar var. Bu dikkati...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Şimdi, arkadaşlar, diyor jeoloji mühendisi orada duracak ama laboratuvar kendisi gidecek numuneyi alacak. Yani "O oradan getirmeyecek." diyor, tamam mı? Birine verip de birisi getirmeyecek, laboratuvar şartlarında bozulmadan getirmeyi sağlayacak.

MEHMET ATMACA (Bursa) - Bakanım, sandıkta da...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Sayın Vekilim, bu konulardaki kaygılarınız yönetmelikte daha iyiye yönelik...

MEHMET ATMACA (Bursa) - Vallahi, bu kanunu böyle hazırlayanların yönetmeliği nasıl hazırlayacağı konusunda endişem var.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Kanunun amacı ne? Kanunun amacı şu: Denetleyici kuruluşları kurmak...

MEHMET ATMACA (Bursa) - Müsaade edin, ben derdimi bir anlatayım. Yani, sandıklara yerleştirilmiş numuneyi gelip almak mı laboratuvar personelinin işi yoksa, kuyudan numune çıkartılırken onun gözleminde çıkarılması mı önemli?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Yok, sayın vekilim sandıktan almak olduğunu söyleyecektir.

MEHMET ATMACA (Bursa) - E, bu sandığa konulduktan sonra -bu her türlü- isterse o alsın, isterse başkası alsın.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Sandıktan almak... Çünkü niye? Sayın Vekilim, numuneyi sondajdan almak isteyen onun bozulmasına sebebiyet verir mi? Bozulmadan alır onu zaten.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Kötü niyetli olursa.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - O zaman o konulara sayın vekilimiz cevap versin, ben aynı fikirde olduğumuzu düşünüyorum.

MEHMET ATMACA (Bursa) - Yani, Bakanım, fiilen laboratuvar firmasından... Aksi hâlde sondaj bitmiş ve numuneler sandığa konulmuş bir durumda, o numuneyi şantiyeden almak şartını laboratuvara yüklemenin hiçbir mantalitesi yok.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Şu anda hiçbir şey yok zaten.

MEHMET ATMACA (Bursa) - Ben, onun değiştirilmesini istiyorum.

Bir de, bu bölgesel farklılıktan dolayı çalışma ve iş imkânı bakımından fiyatların da şekillendirilmesi lazım diyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Evet, teşekkür ederiz.

Önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Söz talebim vardı.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Şimdi, çok kota getiriliyor, jeoloji mühendisleri işsiz kalıyor. Ben bir soru sormak istiyorum. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nda kaç tane jeoloji mühendisi var ya da jeofizik mühendisi var, yeteri kadar var mı? Örneğin, belediyelerde bu konuda jeoloji mühendisi ve jeofizik noktasında denetleme oluyor mu, yeteri kadar var mı? Yok.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Yani şöyle: Sayın Vekilim, yok demem şu durumda. Bak, şöyle: Biz belki son dönemlerde bu manada en çok elemanların -ki bunlar içerisinde jeoloji mühendislerinin sayısı da fazladır- hepsini de personel rejimi kapsamında alamadık; Kentsel Dönüşüm Başkanlığı gibi, TOKİ gibi özel bütçeli kuruluşlardan birçok arkadaşımızı aldık ve bizim deprem bölgesinde de bilfiil çalışan arkadaşlardır ya da müşavirlikler üzerinden aldık. Şimdi, şunun için söylüyorum: Burada, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının son yıllarda yapmış olduğu işleri hepimiz şey olarak biliyoruz çünkü afetleri yaşandı ve afetlerden sonra çok hızlı bir şey almak... Bütün meslek disiplinlerine kendi bünyemizde sağlayabileceğimizin de fazlasını...

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Benim sorum çok net, çok somut. Diyorum ki yeterince...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - İstiyorsanız sayısını ben size bildireceğim.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Vardır ama şimdi, aynı zamanda bu, bizim artık hepimizin bildiği 5'li çete meselesi vardır, siyaseten çok çok kullandığımız, belli kişilerin katılabileceği... Bu, biraz kaygı yeridir, mesela belli firmalar belli şeylere katılabiliyor. Şimdi, bir küçük büroda çalışan bir jeofizik ya da jeoloji mühendisi dünya kadar 3-5 milyon para yatırıp bir şeye katılamıyor. Dolayısıyla bu da sizin... Diyelim ki niyet dışı söylüyoruz, belli kişilerin katılacağına...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Bu yapı denetim firmalarında biliyorsunuz kura sistemiyle ve şeylerle atanıyor. Dolayısıyla burada da buna benzer sistem getireceğiz.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Ama bedel çok fazla yani.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Bedeli yok; bir tek bedel şunda: Teminat mektubu yüzde 14'ler, 10'lar filan jeoloji firmalarının ya da jeoloji firmasının, zemin etüt kuruluşunun yatıracığı paralar değil. Hani, yüzde 28'e kadar paraları yatırıyor...

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Somut ne kadar yatırması gerekiyor bir tane mühendisin katılabilmesi için ya da firmasının? Ne kadar katılması lazım, küçük bir firmanın ne kadar katılması gerekiyor ya da herhangi bir firmanın?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Mühendis hiçbir para yatırmıyor ki firma. Bu, dediğim gibi yönetmelikle düzenlenecek ama yapı denetim kuruluşlarında bu rakam 3 milyon. Ben de arkadaşlara dedim ki 3 milyonun da bir manası yok çünkü bir bina yıkıldığı zaman 3 milyonun bir manası var mı? Yok. Dolayısıyla zemin etütlerinde bu rakamı çok yüksek yapmayın yani 1 milyonun üzerine falan çıkmasın bu rakam.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - 1 milyon da çok fazla bir şey.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Fazla da ama yaptığı işin miktarı onu...

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Tamam ama sen işini iyi yapan, bütçesi olmayan insanı da elemiş oluyorsunuz.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - İşte, 2 ortak bir yan yana gelecekler. Şunun için: Onu diyorum ya, ondaki amaç nedir? Bir hata yaptığı zaman idare şeyi teminat olarak alsın ki... Teminat alınmadan, bizim ihale sisteminin içerisinde teminatsız iş yaptırma meselesi olmadığından dolayı ama o şirketlerin, yapı denetim kuruluşunun önüne

teminat mektubu geçmesin diye ben arkadaşları uyardım. Sonuçta, bunu, dediğim gibi yönetmelik çıktığı zaman siz göreceksiniz zaten.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Mesele de oradadır zaten.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) - Sayın Bakanım, bir soru sorabilir miyim.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Bitirebilir miyim lütfen...

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) - Bugün jeoloji mühendisi, daha yeni mezun olan gencecik bir arkadaşımızın cebinde acaba kaç para var, hiç düşündünüz mü? Örneğin, siz mezun olduğunuz zaman sizin cebinizde kaç para vardı?

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Şimdi, nasıl yapsın?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Sıfırları çoktu ama ben mezun olduğumda sıfırları çoktu. Şimdi, dersem ki ne zenginmişsin diyeceksin.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Evet, Sabahat Hanım, bitirelim.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Benim mezun olduğumda 6 tane sıfır vardı içerisinde. Doğrusu çok zengin diyeceksiniz.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Tamam, Ömer Bey, teşekkür ederiz.

Sabahat Hanım, bitirelim.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Şimdi, bizim söylemek istediğimiz şey, tam da sorun buradadır yani yeteri kadar tartışılmadığı, biz konuya başlarken her Komisyona geldiğimiz bütün temel sorun budur. Şimdi, zaman olsa... İşte, iki hafta sonu da Parlamente'ye getireceksiniz, apar topar oluyor. Dolayısıyla bu ilgili meslek gruplarıyla ilgili oturup onlarla tartışmanız gerekiyor; enine boyuna, a'dan z'ye...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Jeoloji mühendisleri açısından tartıştım Sayın Vekilim, bak, jeoloji mühendisleri açısından tartıştım.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Bitireyim.

İlgili meslek odalarıyla bu konuyu ortak götürmek gerekiyor. Hepimizin ortak talebidir değil mi sağlıklı binalarda oturmak ya da sağlıklı karar almak?

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Sabahat Hanım, Oda Başkanı burada.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Dolayısıyla bu konuda, bu zaman kısıtlılığı, bu tartışma yetersizliği bize inceleme şansı, fırsatı vermiyor bir haftada hem Genel Kurul devam ediyor; ben bir vekilim. Mesela yönetmelik hazır değildir, niye her şeyiniz hazır değil de geliyor?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Sayın Vekilim, ortada bir şey olmuş olsaydı da biz onunla ilgili bir düzenleme yapsaydık belki eleştirme hakkımız olabilirdi ama bugün, hiç kontrolde olmayan bir sisteme disiplin getiriyoruz. Dolayısıyla bakın, ortada hiçbir şey yok, ortada ben size bir şey söyleyeyim mi...

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Ama çok muğlak şey var.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - ...ortada jeoloji mühendisinin mağdur olduğu, vatandaşın mağdur olduğu...

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Biz de tam ana itiraz ediyoruz, diyoruz ki yeterince tartışalım, bir haftada tartışılacak bir şey değil diyoruz biz de.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Bakın, diyorum ki bugün o düzenlemeyi yapıyoruz, eksik yoktur çünkü kanun çerçevedir bununla ilgili alt düzenlemeleri zaten yönetmelikte. Yönetmelik de böyle kimseye göstermeden yaptığımız bir şey değil ya, Resmî Gazete'de yayınlanıyor; bilmiyorum, yönetmelik Meclise geliyor mu?

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Yayınlandıktan sonra.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Dolayısıyla bizim eleştirimiz bu konuda bakidir, zaman sınırlaması hem meslek odaları açısından hem bizler açısından hem halk açısından çok can sıkıcıdır. Bunun enine boyuna tekrardan tartışılması gerekiyor.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Sayın Vekilim, 100 puan vereceğimiz şeyde belki 95 veriyoruz şu anda, 5 puan eksikliğimiz olabilir ama sıfırdan puanımız.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Tamam da beni niye ikna etmeden yapıyorsun ki bunu. Niye yeteri kadar tartışılmamıştır, bunu tartışmaya açıyoruz.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Burada onu iddia ediyoruz zaten Sayın Vekilim, onu anlatıyoruz zaten.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Onu konuşuyoruz ya bir saattir.

Peki, Ertuğrul Bey, siz de buyurun.

ERTUĞRUL GAZİ KONAL (Giresun) - Ben teşekkür ederim.

Aslında mutabakat sağlanan bir madde olduğunu düşünüyorum. Jeoloji Mühendisleri Başkanımıza da hoş geldiniz diyorum. Aslında, onun da söylediği, Bakanımızın da söylediği aynı şey; ben kendi memleketimden söz etmek istiyorum bu konuyla alakalı: Karadeniz'de su kuyusu arayanlar, belli bir dönemden sonra kendilerini jeoloji mühendisi olarak ilan ettiler ve sondaj makinası alan, piyasaya çıktı maalesef. Aslında bu maddenin onun önüne geçeceğini düşünüyorum.

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Mühendislik hizmeti hâline gelse tamam.

ERTUĞRUL GAZİ KONAL (Giresun) - Ona geliyorum, sadece burada şöyle bir kaygı var, onu da zaten Bakanımız söyledi. Hangi şartlarda kurulacak, yönetmelik ne olacak, alt şartlar ne olacak; onu da inşallah yönetmelik kısmında bir araya gelince bakacağız.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Peki, teşekkür ederiz.

Önergeyi oylarınıza sunuyoruz: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.
21'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 21'inci madde kabul edilmiştir.

22'nci maddeye geçiyoruz.

22'nci maddeyle ilgili 4 adet önerge vardır, okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3466) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 22'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Sabahat Erdoğan Sarıtaş
Siirt

Onur Düşünmez
Hakkâri

Gerekçe:

Bu maddeyle zemin ve temel etütlerinin denetlenmesi amacıyla Bakanlıkça bildirilecek kuruluşların üzerinden kapsamlı bir yetkilendirme ve yaptırım sistemi kurulmaktadır ancak düzenleme, denetimi güçlendirmekten ziyade, zemin ve temel etüt hizmetlerinin kimler tarafından, hangi koşullarda, hangi sayıda yürütülebileceğini idarenin takdirine bırakan, çerçevesi kanunla çizilmeyen geniş bir yönetmelik alanı oluşturmaktadır. Kuruluş sayısından personel niteliğine, sözleşme ilişkilerinden çalışma usullerine kadar pek çok temel unsurun yönetmeliğe bırakılması, "hukuki belirlilik" ve "öngörülebilirlik" ilkeleriyle bağdaşmamaktadır.

Öte yandan, maddede öngörülen idari para cezaları, belge iptali ve buna bağlı kurucular ile teknik personel hakkında üç yıl süreyle meslektan men ve ortaklık yasağı getirilmesi "ölçülülük" ilkesini aşan sonuçlar doğurmaktadır. Tek bir rapor veya idari tespit nedeniyle teknik personelin sektörden tümüyle dışlanması, bireysel kusur, sorumluluk ayrımı gözetilmeden ağır sonuçlar doğuran bir yaptırım rejimi kurmaktadır. Denetimi etkinleştirmek yerine mesleki faaliyeti baskılayan ve caydırıcılığı cezalandırmaya dönüştüren bu yaklaşım, kamu yararına hizmet etmediğinden teklifin 22'nci maddesinin kanun metninden çıkarılması gerekli görülmüştür.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeye geçiyoruz.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3466) esas numaralı Tapu Kanunu ve Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 22'nci maddesine eklenen fıkraların madde metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Mehmet Atmaca
Bursa

Gerekçe:

Yapılan düzenlemeyle zemin laboratuvarlarının işleyiş ve çalışma prensiplerine aykırı olduğu düşünülen mevcut kanun teklifiyle getirilecek ağır yaptırımlar ve düzenleme önerisi metinden kaldırılmıştır.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeye geçiyoruz.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3466) esas numaralı Tapu Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 22'nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

MADDE 22- 4708 sayılı Kanunun 8 inci maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

"Laboratuvar kuruluşunda görevli iken çalıştığı laboratuvardaki idari görev dışında başka işte çalışan laboratuvar denetçilerine ve teknik elemanlarına İl Yapı Denetim Komisyonunun teklifi üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğünce 50.000 Türk Lirası idari para cezası verilir."

"Beton üreticisine, yapının denetimi için alınan sertleşmiş beton (karot) deney sonuçlarının ilgili standardı sağlamadığının tespiti hallerinde İl Yapı Denetim Komisyonunun teklifi üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğünce 500.000 Türk Lirası idari para cezası verilir."

"Beton üreticisine, Bakanlıkça yönetilen izleme sistemi kapsamında dökülen betonlarda, mikser etiketi ve/veya kare kodlu irsaliyenin bulunmaması ve/veya mikser etiketi ile kare kodlu irsaliyenin uyuşmaması hallerinde İl Yapı Denetim Komisyonunun teklifi üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğünce 250.000 Türk Lirası idari para cezası verilir."

Adnan Beker
Ankara

Hüseyin Yıldız
Aydın

Gülcan Kış
Mersin

Ayşe Sibel Yanıkömeroğlu
İstanbul

Sururi Çorabatır
Antalya

Aykut Kaya
Antalya

Cem Avşar
Tekirdağ

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun.

TMMOB JEOLojİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Sayın Bakanım, bu maddede aslında şöyle: Zemin laboratuvarlarının çalışma işleyişiyle beton laboratuvarlarının çalışma işleyişi eşitleniyor. Yani ben bir örnek üzerinden açıklayayım bunun neden zor olduğunu: Diyelim ki birçok kentimizde laboratuvar yok, zemin laboratuvarı yok; onu ifade edeyim. Ben doğudan bir ilden bahsedeyim: Erzurum'da zemin laboratuvar var, Ardahan'da yok, Kars'ta yok, Iğdır'da yok, Ağrı'da yok. Yani diyelim, Ardahan'ın Posof ilçesinde bir bina yapıldığı zaman orada sondaj yapılacak, zemin numunelerini almaya oraya mutlaka laboratuvardan bir kişinin Erzurum'dan veya işte, nereyle anlaşıyorsa oradan kalkıp gitmesi gerekiyor çünkü eğer yerinde numune almadığı tespit edilirse gerçekten de ağır cezalar getirmiş durumda. Bunun pek işleyeceğini tahmin etmiyoruz yani birçok laboratuvar ceza alacak, zaten 1-2 tane cezadan sonra kapatılıyor; bilmiyorum ne, böyle ağır yaptırımlar da söz konusu.

ERTUĞRUL GAZİ KONAL (Giresun) - Şubeleşme olamaz mı?

TMMOB JEOLojİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Efendim?

ERTUĞRUL GAZİ KONAL (Giresun) - Şubeleşme... Mesela, Trabzon'da var, Giresun'da yok...

TMMOB JEOLojİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Yani şimdi, şöyle: Diyelim ki Ardahan'da yılda çıkıyor ruhsat sayısı 5, 6, 10; gidip kim şube açar orada? Kurtarmaz ki yani ekonomik değil.

Bu laboratuvarların yaşaması gerekiyor, bir; ekonomik olarak sürdürülebilirliğin sağlanması lazım, etti iki; bir de iş akışı açısından onların çalışma prensipleriyle uyumlu yasal düzenlemelerin olması gerektiğini düşünüyoruz. O açıdan, insanları zora sokan değil bu sistemin gelişimini sağlayan ama bu şekilde ağır yaptırımlarla da sorunu önleyen bir yaklaşımın doğru olmadığını düşünüyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Bir önerge daha var.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3466) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 22'nci maddesiyle değiştirilen 4708 sayılı Kanun'un 8'inci maddesinin onuncu fıkrasının (c) bendinin (9) numaralı alt bendinde yer alan "5 inci maddenin sekizinci fıkrası uyarınca akdedilen" ibaresinin "Akdedilen" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Vehbi Koç
Trabzon

Mervan Gül
Siirt

Gerekçe:

Önergeyle teklifin 22'nci maddesinde 4708 sayılı Kanun'un 5'inci maddesine yapılan atfın meri mevzuatla uyumlaştırılması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 22'nci madde kabul edilmiştir.

23'üncü maddeyle ilgili önergeleri okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3466) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 23'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Sabahat Erdoğan Sarıtaş
Siirt

Onur Düşünmez
Hakkâri

Gerekçe:

Bu maddeyle zemin laboratuvarlarına görev tanımlarıyla uyumlu olmayan şekilde deney numunelerinin yerinde alınmasına ilişkin zorunluluklar getirilmektedir. Zemin laboratuvarlarının asli görevi kendilerine usulüne uygun biçimde teslim edilen numuneler üzerinde deney yapmak ve sonuçlarını raporlamaktır. Her sondaj ve arazi çalışması için sahada personel bulundurma yükümlülüğü laboratuvarların teknik kapasitesi ve fiili imkânlarıyla bağdaşmamaktadır. Bu düzenleme uygulamada laboratuvarların çalışamaz hâle gelmesine, aşırı personel yükü ve organizasyon sorunlarına yol açabileceği gibi denetimi güçlendirmek yerine sahte veya gerçeğe aykırı zemin deneylerinin artması riskini de beraberinde getirmektedir. Ülke genelinde her ilde zemin laboratuvarı bulunmadığı gerçeği de dikkate alındığında maddeyle öngörülen yükümlülüklerin fiilen yerine getirilmesi mümkün değildir. Yapı güvenliğini artırmaya hizmet etmeyen ve yeni risk alanları yaratan teklifin 23'üncü maddesinin metninden çıkarılması gerekli görülmüştür.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3466) esas numaralı Tapu Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 23'üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

MADDE 23- 4708 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "hizmet bedelinin belirlenmesi ve ödenmesi," ibaresinden sonra gelmek üzere "laboratuvar hizmet sözleşmelerinin usul ve esasları," ibaresi eklenmiş ve "laboratuvarca verilen hizmetlerin" ibaresinden sonra gelen "azami bedeli" ibaresi çıkarılmış, aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Beton deneyine ilişkin laboratuvarca verilen hizmetlerin bedeli il veya bölgesel olarak tek fiyat olarak hesaplanır, uygulanması Bakanlıkça hazırlanan yönetmeliklerle düzenlenir."

Mehmet Atmaca
Bursa

MEHMET ATMACA (Bursa) - Gerekçe...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

2023 yılında yayınlanan yönetmelik EK-9 birim fiyat tarifesinde yayınlanan taze beton ve karota ait azami ve asgari fiyatlar hiçbir analiz yapılmadan yayınlanmıştır. Ülkemiz koşullarında büyük iller ve küçük iller çalışma şartları ile sahil bölgelerinde yazın, doğu bölgelerinde aşırı kış koşulları bulunmaktadır. Sahil bölgeleri ve kışın yoğun olduğu doğu bölgelerinde dört, beş ay çalışılamamaktadır. Ancak laboratuvar personeli yıl boyu istihdam edilmek zorundadır. Bunun dışında il içerisinde ihtiyaç duyulan laboratuvar sayısından daha fazla (minimum 3 gibi) laboratuvar kuruluşuna izin verilmiş olup laboratuvar başı düşen iş miktarı laboratuvarın asgari giderlerini karşılayamamaktadır. Birim fiyatların il bazında veya bölgesel gerçekler de göz önüne alınarak yeniden tek fiyat olarak tespit edilerek uygulanması yapılarımızın güvenliği ve can güvenliği açısından önemlidir.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

23'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 23'üncü madde kabul edilmiştir.

24'üncü maddeye geçiyoruz.

24'üncü maddeyle ilgili aynı mahiyette aynı mahiyette 2 önerge var.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3466) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 24'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Sabahat Erdoğan Sarıtaş
Siirt

Onur Düşünmez
Hakkâri

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Mehmet Atmaca
Bursa

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Bu maddeyle zemin ve temel etüt hizmetlerinin Bakanlıkça izin belgesi verilen kuruluşlar tarafından yapılması ve bu hizmet bedelleri üzerinden ruhsatı veren idareye Bakanlık döner sermayesine ve Bakanlıkça belirlenecek kurumlara aktarılacak üzere yüksek oranlı kesintiler yapılması öngörülmektedir. Ancak bu düzenleme zemin ve temel etütlerinin denetimini düzenlemek yerine hizmet üretimini sınırlayan ve meslek mensuplarını ağır mali yükler altına sokan bir yapıya sahiptir. Denetim mekanizmasının kendisine ilişkin açık ve bağımsız bir düzenleme bulunmamaktadır.

Diğer proje müelliflerinden herhangi bir harç alınmazken yalnızca zemin ve temel etüt hizmeti sunan jeoloji mühendislerine yüzde 14 ile yüzde 28 arasında değişebilecek oranlarda kesinti getirilmesi meslekler arasında açık bir eşitsizlik yaratmaktadır. Bu mali yük hem zemin etüt bürolarının faaliyetlerini sürdürmez hâle gelmesine hem de bina ve proje maliyetlerinin artmasına yol açabilecek niteliktedir. Kamu yararını ve yapı güvenliğini güçlendirmeyen, aksine mesleki faaliyetleri daraltan teklifin 24'üncü maddesinin metninden çıkarılması gerekli görülmüştür.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Buyurun.

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Efendim, bir açıklama yapmak isterim eğer izin verirseniz. Önergelerle ilgili değil söyleyeceğim.

Şimdi, bu madde bizim için son derece hassas bir madde, onu özellikle ifade edeyim. Sisteme neredeyse yeni jeoloji mühendisinin veya mühendisin girmesini engelleyen bir durum söz konusu. Yani buraya gelip Trabzon'dan gelip burada ODTÜ Jeolojiyi bitirip Trabzon'a dönen birinin eğer babası sermayedar değilse bu sistemin içine girme ihtimali sıfır.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Neden söylüyorsun onu, ne var orada?

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Neden, onu söyleyeceğim. Bir sefer teminatlar var bin lira da olsa. Yani ben bütün samimiyetinize inanarak söylüyorum bunu kendi yaşantımdan söyleyeceğim yani. Ben İstanbul Teknik Üniversitesine 1984 yılında girdim, 1989'da mezun oldum. Ben Tunceli Pertek'in bir dağ köyünde doğdum, 1.550 rakımlı. Yarı göçebe bir ailenin çocuğu olarak doğdum, yatılı okuduk, gittik üniversitede okuduk ve devlet bursuyla okuduk. Şimdi çıktığımda gömlek alacak param yoktu Sayın Bakanım.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Ama sorunlu bir iş yapıyoruz. O sorunlu işi yapmak için...

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Ama geldim.

Bakın, burada 2 meslektaşım var. İşte Mervan Bey belki otuz yıldır tanıyor, onunla etütlere de gittik, Siirt Yurt Binası'nın etüdünü birlikte yaptık, efendim, Baykan Devlet Hastanesinin altında ikimizin imzası var, aynı kurumda çalıştık. Müzeyyen Hanım, uzun yıllardır bizim Şube Başkanlığımızı yaptı, İller Bankasında görev aldı. Yani bu ülkenin çocukları niye burada kalsın?

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Yok, yok, öyle değil, öyle düşünme onu.

Şimdi, yapı denetim firması bir teminat koyuyor değil mi? Ya, bu da bir sorumluluk vermek için böyle cüzi de olsa bir şey vermek gerekmiyor mu?

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Yani şimdi olmayacaktır, donanım isteyecekler...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - O da teminat mektubu için, para istemiyor ki.

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Şimdi, Sayın Bakanım, yarın öbür gün donanım gelecek, sondaj makinesi isteyecek...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Donanım zaten gelecek.

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Yok, yok yani sondaj makinesi isteyecek, onu isteyecek, bunu isteyecek.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Ama o her sektörde...

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Bir tane zemin etüt kuruluşunun maliyeti... Yani şu an ortalama bir sondaj makinesinin bedeli 6-7 milyondan aşağı değil.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - İşte, o kadar, ona yatırım yapıyor.

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Yok yani ben şunu söylüyorum: Bunları yapması mümkün değil, tekil olarak büro kurmasını engelliyoruz. Şimdi, inşaat mühendisi bir büro açıp proje çiziyor, mimar çizebilecek, makine mühendisi tesisat çizebilecek, elektrik çizebilecek, harita çizebilecek, jeoloji mühendisine gelince "Hayır, sen büro kuramazsın."

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Yok ama o..

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Kuramayacak Sayın Bakanım, yani şimdi burada...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Hüseyin Bey, bir saniye...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Eğer zemin etüt kuruluşu bu hizmeti o arkadaşlardan alacaksa gene alabilir, onda bir sıkıntı yok.

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Sadece çalışan olabilir, hayatı boyunca insanlar şey mi olacak yani.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Başkanım, şöyle: Hâlâ diyoruz ki size... Siz şu anda diyelim ki daha iyi bir konuma geleceksiniz, kurumsal yani kuruluş olarak güzel bir tanımlamayla birlikte mühendislerimizin istihdam alanı açılacak, siz olayı sadece hâlâ küçük jeoloji mühendislerinden oluştuğunu iddia ettiğiniz küçük firmaların yok olacağından bahsediyorsunuz.

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Sisteme yeni kişi girmeyecek Sayın Bakanım, bakın bu girmeyi engelleyecek.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Girecek işte.

Önceden yapı denetim kısmında da aynıydı, bir inşaat mühendisi bir oraya gönderildi, bir buraya gönderildi, şimdi kardeşim disiplin altında, sisteme girmiş, nerede kaç mühendis çalışıyor hepsini görüyoruz, jeoloji mühendislerini de bu şekilde istihdama yönelteceğiz. Bak, sen eğer bunu üyelerine, jeoloji mühendislerine bir müjde olarak mı vermek istiyorsun yoksa 2 bin tane şirketle ilgili mi konuşuyoruz? Ama 2 bin tane şirket, aynı onları da koruyalım.

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Hayır, ben bireysel yeni sisteme girmek isteyen bir mühendisten bahsediyorum.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Bak, o şirketler daha kurumsal bir yapıya bürünsün ama bunların çalıştıracakları jeoloji mühendisi sayılarını da otomatikman zaten biz getirdiğimiz kurallarla birlikte; yerinde bulunacak, laboratuvar çalışmasına katılacak, zemin etüt raporunu yazarken içinde olacak dedikçe jeoloji mühendisi sayısını artırıyoruz, sen diyorsun ki "Bunlar şirket." Yani şirketler... Ben sana bir şey söyleyeyim: Şu anda ne yapıyor biliyor musun yapı denetim kuruluşları? Kim ucuza şey veriyorsa gidiyor ondan alıyor, numune daha laboratuvara gitmeden raporu öbür taraftan faksla beraber buraya geliyor yani biz bunu disipline ediyoruz Başkanım. Sen, şimdi bak, bizim elemanımızsın ama bir Başkan olarak konuşuyoruz seninle, diyoruz ki sana: Bak daha iyi bir duruma geleceksiniz, sen çıktığın zaman buradan bütün üyelerine de ki: Bundan sonra istihdam sayısını artırdık." Oradan gidersiniz bak.

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Sayın Bakan, ben şimdi kendimle ilgili bir kaygı taşıdığım için söylemiyorum.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Oradan gidersiniz ben size söyleyeyim. O noktadan giderseniz sizin kendi meslek grubunuzdaki vatandaşlara bir şey anlatamazsınız ama siz istihdam yönü açısından "Biz böyle bir çalışma yapıyoruz dolayısıyla böyle bir alan açılıyor." dediğiniz zaman -ki olan da o yani yalan söyleyelim demiyoruz zaten- bunu oluşturuyoruz. İnanın şu andaki jeoloji mühendislerinin sayısının kat kat daha fazlasını istihdam ediyor olacağız ve istihdam ediyor olmamızın... Geçmişte diğer işlerde bir örneği var mı dediğiniz zaman yapı denetim kuruluşlarıyla örnek verdik.

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Sayın Bakanım, işte tam da onu söylüyorum, istihdam arttı diyelim, gidip bir kişinin sisteme kendi emekleri üzerinden gelmesi mümkün değil, ya 30-40 bin lira bir yerde çalışacak veya hayatı boyunca o şekilde idame ettirecek. Böyle bir şey, artık büro müro sistemi kapanıyor yani bunun yanlış olduğunu ifade edeyim.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Ama o sadece senin meslekte değil ki yani sonuçta proje ofisleri bellidir, herkes proje mevcutlarıyla çalışır, piyasaya girmek için belli bir bedeller ödemek zorunda yani o sadece sana has bir şey değil ki yeni bir pazara giriyorsun.

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - İşin, hikâyenin özü burada bir de sınırlama geliyor.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Yani fark eden bir şey olmayacak ki onu koysalar.

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Yani sınırlama var Sayın Bakanım bir de illerde kurulacak.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Bu sınırlama nedir Ömer Bey?

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Müteahhitlere böyle bir sınırlama var mı yani diğer firmalar için?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Biz sınırlama getirelim demiyoruz ki ben şu açıdan söyledim...

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Ama şöyle, bir ilde faaliyet gösterecek.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Korumak açısından dedim yani şirketler kurulup batmasın, bir düzene koyalım onu; o anlamda söyledim. Yoksa "Hayır, biz jeoloji mühendisleri olarak bu zemin şeyi serbest bırakalım." Bırakalım, bırakalım yani burada bir şey yok. Yeter ki fazla kurulsun şirketler, bu yeterliliği sağlasın.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Peki, siz sınırlama olduğunu nereden şey yaptınız?

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Hayır, madde metninde geçiyor, o yüzden: "Bir ilde faaliyet gösterebilecek olan kuruluş sayısının belirlenmesi ile kuruluşlarda sahip olunması gereken asgari nitelikler..." diye devam ediyor yani.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Tamam işte, ihtiyaç duyulursa daha fazla açılın diyoruz. Sen "İhtiyaç var." dediğin zaman biz açacağız oraya bir tane daha. Açacağız değil, sen müracaat edeceksin, biz diyeceğiz ki: Tamam, bilgi vereceğiz.

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Şimdi, burada şöyle bir kaygımız var Bakanım, dün de ifade etmiştim size: Diyelim, Ankara'da 400 tane firma var. Yarın öbür gün dediniz ki: Biz buraya 100 taneyi yeterli gördük. Biz 300 tanesini ne yapacağız?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Ya, biz öyle bir şey demeyiz, niye diyelim ya?

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Ya mesela dedim, dersiniz demiyorum, böyle bir iddia söylemiyorum.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - O zaman, yapı denetim firmaları için de aynı şeyi söyleyebiliyoruz, müteahhitler için de aynı şeyi söyleyebiliyoruz.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Ya, Bakanlık onu der mi? Bakanlık kimin Bakanlığı? Sizin, milletin Bakanlığı ya, öyle şey olur mu ya!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Eczaneler için de aynı şeyi söyleyebiliriz.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Eczanelerde sınırlandırma var yani bir eczacı eşi olarak söylüyorum. Biz zamanında açtık diye kurtardık yani.

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN ALAN - Yani çok fazla haklara ilişkin... Sayın Bakanım, yani mevcutların korunmasına ilişkin bir cümle olsun bari.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Bu senin hassasiyetlerini bir daha konuşacağız, biz seni bir daha çağıracağız. Hemen gelmez Meclise zaten bu iş.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Tapu Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 302 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 24'üncü maddesi ile 4708 sayılı Kanun'a eklenmesi öngörülen ek madde 2'nin ikinci fıkrasının son cümlesinin tekliften çıkarılmasını ve dördüncü fıkrasında yer alan "kuruluş sayısının" ibaresinden sonra gelmek üzere "bu maddenin yürürlük tarihinde o ilde meslek odasına kayıtlı jeoloji mühendisi sayısından az olmamak üzere" ibaresinin fıkraya eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Yavuz Aydın
Trabzon

Gerekçe:

Maddeyle zemin ve temel etüt kuruluşlarına ilişkin düzenlemeler yapılmaktadır. Ancak maddenin üçüncü fıkrasının son cümlesinde temel etüt hizmet bedeli oranlarını 2 katına kadar artırma yetkisinin Bakanlığa bırakılması, "kanuni belirlilik" ve "öngörülebilirlik" ilkeleriyle bağdaşmamaktadır. Ücret ve bedellere ilişkin temel esasların yasayla belirlenmesi gerekirken bu denli

geniş ve sınırları net olmayan bir takdir yetkisinin idareye tanınması, hukuk güvenliği zedeleyebilecek niteliktedir. Bu nedenle, anılan cümlenin fıkradan çıkarılması zorunlu görülmüştür.

Öte yandan, maddenin dördüncü fıkrasında, bir ilde faaliyet gösterebilecek zemin ve temel etüt kuruluşu sayısının Bakanlık tarafından belirleneceği düzenlenmektedir. Bu düzenleme hâlihazırda ilgili illerde faaliyet gösteren ve mesleğini icra eden jeoloji mühendislerinin çalışma hakkını sınırlayabilecek ve mağduriyetlere yol açabilecektir. Kamu yararı ile meslek mensuplarının kazanılmış hakları arasında adil bir denge kurulabilmesi amacıyla belirlenecek kuruluş sayısının yürürlük tarihi itibarıyla o ilde meslek odasına kayıtlı jeoloji mühendisi sayısından az olamayacağına ilişkin bir güvencenin maddeye eklenmesi gerekmektedir. Bu değişiklik hem mesleki istihdamın korunması hem de düzenlemenin daha hakkaniyetli ve ölçülü hâle getirilmesi bakımından önem arz etmektedir.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

1 önergemiz daha var, okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3466) esas numaralı Tapu Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 24'üncü maddesiyle eklenen ek 2'nci maddenin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesi madde metninden çıkarılmış, dördüncü fıkrasında yer alan "bir ilde faaliyet gösterebilecek olan kuruluş sayısının belirlenmesi ile" ibaresinin çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Adnan Beker
Ankara

Hüseyin Yıldız
Aydın

Gülcan Kış
Mersin

Ayşe Sibel Yanıkömeroğlu
İstanbul

Sururi Çorabatır
Antalya

Aykut Kaya
Antalya

Cem Avşar
Tekirdağ

Gerekçe:

Bu kanun kapsamında yapılacak yapıların zemin ve temel etütleri Bakanlıkça izin belgesi verilen zemin ve temel etüt kuruluşları tarafından denetlenir.

Yapılan düzenlemeyle "Zemin ve temel etüdü yapan gerçek veya tüzel kişilerin ürettikleri zemin ve temel etütleri hizmetleri zemin ve temel etüt kuruluşları tarafından denetlenir." hükmü getirilerek etkilerin denetim altında yapılması sağlanacak olup bu denetimi yapmayanlara ağır cezalar getirilmek suretiyle, üretilen mühendislik hizmetinin denetimi artırılmıştır. Önerilen düzenlemeyle, depremler başta olmak üzere ülkenin afet risklerin azaltılmasına ve dirençli yapılaşma ve kentleşmenin sağlanmasına katkı sağlanacaktır.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

24'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 24'üncü madde kabul edilmiştir.

25'inci maddeye geçiyoruz.

25'inci maddede 1 önerge var, okutup oylarınıza sunacağım.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3466) esas numaralı Tapu Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 373 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 25'inci maddesinin tekliften çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Adnan Beker
Ankara

Hüseyin Yıldız
Aydın

Gülcan Kış
Mersin

Ayşe Sibel Yanıkömeroğlu
İstanbul

Sururi Çorabatır
Antalya

Aykut Kaya
Antalya

Cem Avşar
Tekirdağ

Gerekçe:

Maddeyle Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na eklenen düzenleme, Yüksek Fen Kurulu kararlarının uygulanmasından doğan uyumsuzlukların adli yargıda görülmesini öngörmektedir. Bu düzenleme, idare hukuku sistematığına aykırıdır ve idarenin üstün ve ayrıcalıklı yetkilerini göz ardı ederek hukuki belirsizlik yaratmaktadır. Ayrıca Yüksek Fen Kurulu üyeleri hakkında Bankacılık Kanunu'na kıyasen sorumluluk rejimi uygulanması, kurulun niteliğiyle bağdaşmamakta, anayasal kanunilik ve belirlilik ilkelerine aykırılık teşkil etmektedir.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

25'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 25'inci madde kabul edilmiştir.

26'ncı maddeyle ilgili 1 tane önerge var.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3466) Tapu Kanunu ve Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 26'ncı maddesinin tekliften çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Adnan Beker
Ankara

Hüseyin Yıldız
Aydın

Gülcan Kış
Mersin

Ayşe Sibel Yanıkömeroğlu
İstanbul

Sururi Çorabatır
Antalya

Aykut Kaya
Antalya

Cem Avşar
Tekirdağ

Gerekçe:

Maddeyle Türkiye Çevre Ajansına ilişkin görevlendirmelerde geçici sürenin beş yıldan on yıla çıkarılması öngörülmektedir. Ajansın faaliyetleri ve mali yapısı hakkında TBMM'ye sunulmuş şeffaf, denetlenebilir ve kapsamlı bir etki analizi bulunmamaktadır. Geçici nitelikte kurulmuş bir yapının süresinin 2 katına çıkarılması ve başka kurumlardan yapılan görevlendirmelerle kurumsallaşma sağlanması mümkün değildir. Ajans kendi personeliyle kurumsallaşmayı sağlayabilmeli ve görevlerini yerine getirebilmelidir.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

26'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 26'ncı madde kabul edilmiştir.

27'nci maddeyle ilgili bir önerge var.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3466) Tapu Kanunu ve Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 27'nci maddesinin tekliften çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Adnan Beker
Ankara

Hüseyin Yıldız
Aydın

Gülcan Kış
Mersin

Ayşe Sibel Yanıkömeroğlu
İstanbul

Sururi Çorabatır
Antalya

Aykut Kaya
Antalya

Cem Avşar
Tekirdağ

Gerekçe:

Geçici maddenin süresinin 2027 yılına kadar uzatılması, olağanüstü nitelikteki düzenlemelerin kalıcı hâle getirilmesi anlamına gelmektedir. Bu yaklaşım, "hukuk devleti" ilkesine aykırıdır. Ayrıca, idarenin süreklilik arz eden düzenlemeleri geçici maddelerle uzatma pratiği TBMM'nin asli yasama yetkisinin baypas edilmesi sonucunu doğurmaktadır.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

27'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 27'nci madde kabul edilmiştir.

28'inci maddeye geçiyoruz, 1 önerge var.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3466) Tapu Kanunu ve Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 28'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"MADDE 28- 5/4/2023 tarihli ve 7452 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Yerleşme ve Yapılaşmaya İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Kabul Edilmesine Dair Kanunun ek 1 inci maddesinin altıncı fıkrasının altıncı cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiş; yedinci fıkrasının birinci cümlesine "Yapım işinin tamamlanmasından sonra," ibaresinden sonra gelmek üzere "7269 sayılı Kanun kapsamında anahtar teslimi yapılanlar hariç olmak üzere" ibaresi eklenmiş, dokuzuncu fıkrasının birinci cümlesine "teslim edilmek üzere" ibaresinden sonra gelmek üzere "veya hibe ve yapım kredisi destekleri ile" ibaresi eklenmiş; beşinci cümlesinde yer alan "söz konusu alanlar" ibaresi "söz konusu alanlardaki taşınmazlardan; üzerine 7269 sayılı Kanun uyarınca hak sahiplerine teslim edilmek üzere konut, işyeri, samanlık ve ahır gibi tesisler inşa edilen taşınmazlar" şeklinde değiştirilmiş ve fıkra beşinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümleler ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Bu Kanun kapsamında verilen hibe ve krediler, alacağın devrine, temlikine ve takasa konu edilemez, rehnedilemez, teminat gösterilemez, hak sahibi ya da müteahhidin borçlarından dolayı hiçbir suretle haczedilemez, üzerine ihtiyati tedbir, ihtiyati haciz konulamaz ve iflas masasına dahil edilemez."

"Bu maddenin altıncı fıkrası uyarınca hibe ve kredi destekleri ile üzerinde konut, işyeri ve ahır konut yapılan yüzölçümü en fazla 1.000 metrekare olarak belirlenen taşınmazlar ise Hazine tarafından Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına bedelsiz devredilir. Bakanlığa devrolunan bu taşınmazların rayiç bedelin yarısı üzerinden peşin ya da yüzde onu peşin ödenmek üzere beş yıla kadar taksitle faizsiz satışı Bakanlıkça gerçekleştirilebilir. Bu taşınmazların satış bedelinin tamamının ödenmesini müteakip hak sahiplerine faydalandırılan kredi miktarının iki katı kadar tutarda birinci derece birinci sıradan istifade hakkı ile Hazine lehine ipotek tesis edilerek tapu devredilebilir."

"(10) 7269 sayılı Kanun kapsamında hak sahiplerine teslim edilmek üzere Bakanlık tarafından üretilen konut, işyeri, samanlık ve ahır gibi tesislere ilişkin dokuzuncu fıkranın ilgili hükümlerinin uygulanmasına devam olunmak kaydıyla; bu madde hükümleri yalnızca altıncı fıkra uyarınca hibe ve kredi desteği verilen yapılara yönelik uygulanır."

Adnan Beker Ankara	Hüseyin Yıldız Aydın	Gülcan Kış Mersin
Ayşe Sibel Yanıkömeroğlu İstanbul	Sururi Çorabatır Antalya	Aykut Kaya Antalya
	Cem Avşar Tekirdağ	

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Cem Bey, buyurun.

CEM AVŞAR (Tekirdağ) - Sayın Başkan, Sayın Bakanım, bu ciddi bir konu. Mali bütünlüğü bozan, yeniden ele alan bir süreç. Ya, bununla alakalı ciddi bir etki analizi görmek lazım. Çok şey var bizim bununla alakalı söyleyeceğimiz ama yani bunun mahiyetini de bir anlatırsanız.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Başkanım, müsaadenizle.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI ÖMER BULUT - Şimdi aslında bu ne? Hepimizin bildiği üzere biz deprem bölgesinde bir, kendimiz TOKİ vasıtasıyla çeperlerde konut yapıyoruz, bir de şehir merkezlerinde kentsel dönüşüm şeyiyle konut yapıyoruz, bir de vatandaş ben daha büyük yapmak istiyorum ya da ben biraz daha müteahhitte anlaşacağım, kendim yapmak istiyorum derse hibe ve kredi veriyoruz biliyorsunuz. Tabii, şimdi, bu hibe krediyi verdiğimiz zaman kime veriyoruz? Vatandaşın kendisine müteahhide ödenmek üzere veriyoruz ama bu kredinin harcanmasıyla ilgili süreci il müdürlükleri vasıtasıyla takip ediyoruz. Orada şöyle bir durum söz konusu oluyor: Müteahhidin başka yerdeki alacağı geliyor bizim hibeye haciz koyuyor. Biz de diyoruz ki: Koyamazsın. Pardon biz demiyoruz da siz diyorsunuz, vekillerimiz diyor ki bu kanun teklifiyle beraber... Eğer biz hibe ve kredi verdiysek bu müteahhidin üçüncü şahıslara olan borcundan dolayı burası haczedilemez. O gönderdiğimiz para o vatandaşın konutunun tamamlanması için kullanılsın diye yaptığımız şey.

Diğeri, devamındaki şey şu: Şimdi, orada diyelim ki yerinde dönüşümden konutunu almıyor ya, başka yerden konutunu teslim almış ve orada kalmak istiyor. Öbür yerdeki hakkıyla ilgili diyoruz ki... Onu almıyor, alamıyor zaten çünkü "Ben öbür konuttan almıştım hakkımı, ben halimden memnunum." diyor. Diyoruz ki: Onun bu taraftan alınmadığı konutu biz alalım, kentsel dönüşümüne kaynak olarak kalsın çünkü öbür türlü zaten hak sahibi yok ama kentsel dönüşüm üzerinden yine oradaki diğer vatandaşların ihtiyaçlarına binaen onlara tekrar satışı yapılabilir. Dolayısıyla elde kalan konutların bir kısmını kentsel dönüşümüne kaynak oluşsun diye alıyoruz. Maliye diyebilir ki: Yok, Maliyede kalsın. Biz onu Maliyeyle konuştuk zaten ama diğer husus tamamen ödediğimiz hibe ve krediye müteahhidin başka yere olan borcundan dolayı ya da şahsın... Bak, şahıs da olabilir, şahsın kendisinin de borcu vardır, adama orada diyorsunuz -daha doğrusu vekiller- bu kanunla birlikte: Bu haczedilemez.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

28'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 28'inci madde kabul edilmiştir.

29'uncu maddeyle ilgili 1 önerge vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3466) esas numaralı Tapu Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 29'uncu maddesinin tekliften çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Adnan Beker Ankara	Hüseyin Yıldız Aydın	Gülcan Kış Mersin
Ayşe Sibel Yanıkömeroğlu İstanbul	Sururi Çorabatır Antalya	Aykut Kaya Antalya
	Cem Avşar Tekirdağ	

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

375 sayılı KHK'ye eklenen geçici maddeyle belirli bir tarihte görev yapan personele ilişkin özel kadro ihdası ve atama hakkı tanınmaktadır. Bu düzenleme, öncelikle "liyakat" ilkesine açıkça aykırıdır, "kamu personel rejiminde eşitlik" ilkesini zedelemektedir ve yasama yetkisinin bireysel atama aracı olarak kullanılmasına yol açmaktadır. Kadro ihdası genel ve objektif kurallara dayanmalıdır. Belli bir personel grubuna özel düzenleme yapılması hukuk devleti anlayışıyla bağdaşmamaktadır.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

29'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 29'uncu madde kabul edilmiştir.

Geçici madde üzerinde 1 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3466) esas numaralı Tapu Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve geçici 1'inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan "2026" ibaresinin "2027" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Adnan Beker
Ankara

Hüseyin Yıldız
Aydın

Gülcan Kış
Mersin

Ayşe Sibel Yanıkömeroğlu
İstanbul

Sururi Çorabatır
Antalya

Aykut Kaya
Antalya

Cem Avşar
Tekirdağ

Gerekçe:

Hazine taşınmazlarının satış sürecinin tamamlanmasına katkı sağlayarak kamu gelirlerinin artırılmasına olumlu etki yapacağı ve süre uzatımının bir yıl daha sağlanması değerlendirilmektedir.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Geçici maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

CEVAHİR ASUMAN YAZMACI (Şanlıurfa) - Sayın Bakanım, maddeyle ilgili bir söz istiyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun.

CEVAHİR ASUMAN YAZMACI (Şanlıurfa) - Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri, kıymetli Bakan Yardımcım, Bakanlığımızın çok değerli bürokratları; öncelikle hepinizin Miraç Kandili'ni kutluyorum.

Bugün görüşmekte olduğumuz düzenlemeyle Hazineye ait tarım arazileri ile 2B alanlarında bulunan taşınmazların satışına ilişkin olarak gerek başvuru süresinin gerekse taksitli satışlarda yükümlülüklerini yerine getiremeyen vatandaşlarımız için tanınan sürenin 31 Temmuz 2026 tarihine kadar uzatılması öngörülmüyor. Bu düzenleme teknik bir tarih değişikliğinden ibaret değil. Düzenleme şehircilik, mülkiyet, planlama ve sosyal denge açısından son derece yerinde ve sahadan gelen çok güçlü bir ihtiyacın sonucudur. Ben, bu kapsamda, Şanlıurfa'mızın Ceylanpınar ilçesine ilişkin çok somut, çok ağır ve uzun yıllardır çözülmemiş bir mülkiyet sorununu Komisyonumuzun dikkatine sunmak istiyorum. Ceylanpınar 1950'li yıllarda ismi daha önce Devlet Üretme Çiftliği ve şu anda TİGEM olan Devlet Üretme Çiftliği'nin kurulmasıyla birlikte yoğun göç almış, kontrolsüz gelişim neticesinde de yerleşim alanları büyük ölçüde Hazine taşınmazları üzerinde oluşmuştur. Bugün geline nokta ilçenin nüfusu 100 binin üzerinde ve yerleşimin önemli bölümü tapusuz. Bu imar ve şehircilik açısından son derece sağlıklı bir tabloya işaret ediyor. 2015 yılında 4706 sayılı Kanun'la eklenen geçici 18'inci maddeyle bu soruna çözüm getirilmek istenmiş, hak sahipliği tanınmış ve başvuru süresi öngörülmüş ancak sahadaki sosyoekonomik şartlar nedeniyle bu düzenleme amacına tam olarak ulaşamadı. Toplam 7.258 taşınmaza hak sahipliği verilmişti. Bu taşınmazlardan 5.185'inin satış işlemleri devam etmekte, 1.100 taşınmazın satış işlemi de gerçekleştirilmiştir. Bugün, bu satış işlemleri sonrasında bunların 2.073'ü için başvuru süresi kaçırılmış ve yaklaşık 30 bin vatandaşımız fiilen kullandığı taşınmaz için mülkiyet hakkı elde edemedi. Bu tablo sadece bireysel bir mülkiyet sorunu değildir. Bu tablo, doğrudan doğruya imar, altyapı, yatırım ve kamu hizmetleri üretimini kilitleyen bir sorun. Tapu olmadığı için ruhsatlı ve planlı yapılaşma yapılamıyor, yeni konut alanları üretilmiyor, elektrik, su ve doğal gaz aboneliklerinde ciddi problemler yaşanıyor, devletin barınma ve sosyal destek mekanizmaları işletilemiyordu. Taşınmaz devirleri kayıt dışı yürüyor, şehircilik düzeni bozuluyor, dolayısıyla kamu zararı oluşuyor. En önemlisi, tapu güvencesi olmadığı için yatırım gelmiyor, işsizlik de kronikleşiyor.

Bayındırlık ve imar perspektifinden baktığımızda da mesele çok net: Mülkiyet netleşmeden imar olmaz, mülkiyet netleşmeden kentsel dönüşüm olmaz, mülkiyet netleşmeden altyapı, üstyapı ve kamu yatırımları sağlıklı ilerleyemez. İşte bu nedenle, başvuru ve ödeme sürelerinin 31 Temmuz 2026'ya kadar uzatılması Ceylanpınar ilçemiz özelinde sadece bireysel mağduriyetleri gidermeyecek, aynı zamanda ilçenin önündeki imar, planlama ve yatırım kilidini de açacak. Bu düzenleme hayata geçtiğinde binlerce parsel hukuki statü kazanacak, planlı şehirleşmenin önü açılacak, kamu yatırımları için sağlıklı alan üretilebilecek, sosyal destek mekanizmaları işler hâle gelecek, devlet hem hukuki hem mali açıdan kazanacak.

Bu yönüyle söz konusu düzenleme Komisyonumuzun ilgi alanına giren imar düzeni, şehirleşme ve kamu yararı bakımından son derece isabetlidir. Özellikle Ceylanpınar'daki somut tablo dikkate alınarak süre uzatımına ilişkin bu kanun teklifinin Komisyonumuzca desteklenmesini ben önemli buluyor, katkı sunan herkese yürekten teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

Değerli arkadaşlar, yeni madde ihdasına dair 1 önerge vardır, okutup oylarınıza sunacağım.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3466) esas numaralı Tapu Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki maddenin eklenmesini ve sonraki maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederim.

Mehmet Atmaca
Bursa

MADDE 7 - 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'na aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 12 - Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla, aşağıdaki şartları taşıyan yapı kooperatifleri üyeleriyle sınırlı olmak üzere bu madde hükmü uygulanır.

a) İnşaatların etaplar halinde yapılarak teslim edilmesi,

b) Terkin edilmemiş olması,

c) Yapımı tamamlanan etapta bağımsız bölüm malikine kooperatifçe tahakkuk ettirilen bedelin ödenmiş olması,

ç) Kooperatif tarafından üyeye konutunun tapu devrinin yapılmış olması,

şartlarının birlikte sağlanması halinde; konutun tapu devrinin yapılmasından sonraki dönemler için yapı kooperatifi tarafından yönetim giderleri hariç olmak üzere her ne ad altında olursa olsun yapılmış borçlandırmalar veya bu kapsamında üçüncü şahıslara kooperatif tarafından yapılan alacağın devrine ilişkin işlemler hükümsüzdür.

Birinci fıkra kapsamındaki şartları birlikte sağlayan kişilere karşı yapı kooperatiflerinin veya bu alacağı devralan üçüncü kişilerin yapı kooperatifi nedeniyle açmış oldukları her türlü alacak veya tazminat davaları ile bu kapsamda yapılan ilamsız icra takipleriyle ilgili olarak; ilgilinin talebi halinde bu davalarda verilen ve henüz kesinleşmemiş mahkeme kararları ile kesinleşen dava ve takiplere dayanılarak başlatılan icra işlemleri, haciz, satış ve tahliye uygulamaları durdurulur. Bu alacaklar kapsamında kesinleşen ilamlara dayanılarak devam eden takipler ile kesinleşen icra takiplerine son verilmesi için birinci fıkra uyarınca bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay içinde borcun bulunmadığına dair davanın açıldığına ilişkin belgenin ibraz edilmesi zorunludur; borcun bulunmadığına ilişkin kesinleşen ilamın icra dairesine ibraz edilmesi halinde takip sonlandırılır.

Yukarıdaki nitelikleri taşıyan kooperatiflere karşı yüklenicilerin başlattığı icra takiplerinden sonra açılan menfi tespit davalarında icra takibinin teminatla durdurulamayacağı yönündeki 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 72'nci maddesinin üçüncü fıkrası uygulanmaz. Menfi tespit davalarını gören mahkemeler, bu maddenin yürürlüğe girmesinden itibaren kooperatifin takip konusu alacağın en az iki katı tutarında malvarlığı olduğunu, keşif ve tapu kaydının celbinden sonra gerekirse yaptıracağı bilirkişi incelemesi ile tespit ettirmesi halinde icra takiplerinin teminatsız olarak durdurulmasına karar verebilir. Takip sırasında yüklenicinin ve üçüncü kişilerin icra ihalesinden satın aldıkları gayrimenkullerin tahliyeleri de bu tedbir kararıyla durdurulur. Tedbir kararı menfi tespit davasına ilişkin mahkeme kararının kesinleşmesiyle hükümsüz kalır.

Gerekçe:

Teklif edilen ek madde 6'yla yapı kooperatiflerinde tüm inşaatlar tamamlamadan tapu devrinin yapılmasının önüne geçilerek ileride ortaya çıkabilecek eşitsizliklerin ve mağduriyetlerin engellenmesi amaçlanmaktadır. Bu yönüyle düzenleme, ileriye dönük olarak kooperatif ortakları arasında hak ve yükümlülük dengesinin korunmasına hizmet etmektedir. Bu adımı doğru ve yerinde buluyoruz ancak düzenleme geçmişte etaplar hâlinde inşaat yapılarak tapu devri gerçekleştirilmiş, kesin maliyet ödenmiş ve üyeliği sona erdirildiği düşünülen vatandaşların karşı karşıya kaldığı mevcut ve devam eden mağduriyetleri kaldırmaya yönelik herhangi bir hüküm içermemekte, geçmişte yaratılan ve hâlen kanayan bir yara olan bitmeyen üyelik sorununa çözüm getirmemektedir. Bu durum, hâlihazırda tapu sahibi olmalarına rağmen kooperatif tüzel kişiliğinin devam etmesi gerekçe gösterilerek yıllar sonra yeniden borçlandırılan ve hatta tahliye taahhüdüyle karşı karşıya kalan vatandaşlar bakımından ciddi bir hukuki boşluk yaratmaktadır.

Bu nedenle, yalnızca yeni mağduriyetleri önlemeye odaklanan bir düzenlemenin geçmişte doğmuş ve hâlen devam eden haksız uygulamaları görmezden gelmesi, hukuk devleti ve "kazanılmış hakların korunması" ilkesiyle bağdaşmamaktadır.

Bu eksikliği gidermek adına sunduğumuz geçici madde önerisi, kazanılmış hakları koruyan geçiş hükümleri içerecek şekilde, kanunun ruhuna uygun olarak geçmişten gelen bu proje istismarı sonlandırmayı amaçlamaktadır.

Önerimizle, etaplar hâlinde tamamlanan projelerde bedelini ödeyip tapusunu almış iyi niyetli maliklerin kooperatifin bitmek bilmeyen diğer inşaat süreçlerinden ve kötü niyetli yönetimlerin ürettiği suni borçlardan sorumlu tutulamayacağı hüküm altına alınmaktadır. Böylece, yönetim giderleri hariç olmak üzere mülkiyet hakkını kazanmış vatandaşın üzerindeki ucu açık borçlanma tehdidi kaldırılarak kanunun sadece geleceği değil mevcut toplumsal yarayı da iyileştirilmesi sağlanacaktır.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Yeni madde ihdasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer madde ihdasına geçiyoruz.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3466) esas numaralı Tapu Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Karamamede Değişik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 21'inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki maddenin eklenmesini ve sonraki maddelerin buna göre teselsül edilmesini arz ve teklif ederim.

"MADDE 22- 29/6/2001 tarihli ve 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanunun 5 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Sertleştirilmiş beton (karot) deneylerine ait laboratuvar hizmet sözleşmeleri, yapı Müteahhidi ile Bakanlıkça yayımlanacak usul ve esaslara göre elektronik ortamda belirlenen laboratuvar kuruluşları arasında akdedilir. Bu sözleşmenin bir nüshası laboratuvar kuruluşunda muhafaza edilir. Sertleşmiş beton (karot) hizmet sözleşmeleri Bakanlıkça belirlenen haller dışında feshedilemez.""

Mehmet Atmaca

Bursa

Gerekçe:

Mevcut kanun ve yönetmelikler kapsamında standart değeri sağlamayan taze beton deneyleri sonrasında sertleşmiş beton (karot) numunesi alınarak sertleşmiş beton (karot) deneyi yapılmakta ve yerinde beton dayanımının standart değerlerini karşılayıp karşılamadığı tespit edilmektedir. Ancak sertleşmiş beton (karot) deneyi yapılması talebi mevcut kanun ve yönetmeliklerde keyfiyete

bırakılması nedeniyle bu talep bazı hazır beton üreticisi, müteahhit veya yapı denetim firmaları tarafından etik ve standart dışı talepleri karşılamayı (test sonucunun standart değeri üzerinde bir değer olarak raporlanması, karot numunesi alınmadan rapor hazırlanması, yapının taze beton değerinin düşük olduğu bölüm haricinde başka yerden numune alınarak düşük bölüm için rapor edilmesi vb. gibi talepleri) kabul eden Bakanlıkça yetkili ticari iş kaygısı ve rekabet içerisindeki laboratuvarlara yaptırılabilir. Bu uygulamada bazı hazır beton üreticisi, müteahhit veya yapı denetim firmaları sertleşmiş beton (karot) deney sonuçlarının standart değerlerini sağlaması için hizmet talep ettiği laboratuvara sürekli iş garantisine karşılık her koşulda test sonuçlarının standart değerlerini karşıladığı rapor talebinde bulunmaktadır. Bu ise betonun niteliği ne olursa olsun sertleşmiş beton (karot) test değeri düşük olsa dahi olumlu rapor hazırlanmasına sebep olabilmektedir. Ayrıca yüksek kapasiteyle çalışan bazı hazır beton firmaları laboratuvarlara gizli ortak olabilmektedir ve dilediği şekilde gerçeği yansıtmayan deney raporu üretimi mümkündür.

Bütün bu olumsuz uygulamaların engellenebilmesi için hazır beton üreticisi, müteahhit veya yapı denetim firmalarının laboratuvar tercihi yapamaması ve laboratuvarla sürekli iş taahhüdü karşısında olumlu sonuç içeren, gerçeği yansıtmayan rapor ilişkisini ortadan kaldıracaktır.

Konu daha önce defalarca Bakanlık yetkili birimlerine iletilmesine rağmen şu ana kadar konuyla ilgili çözüm üretilmemiştir. Deprem bölgesi olan ülkemizde geçmiş yıllarda ve çok yakın tarihlerde yüz binlerce canın yok olduğu, bundan sonra da her zaman bu felaketlerin yaşanacağı bilinmektedir. Bu yok oluşların, can ve mal kayıplarının en büyük sebeplerinden birinin de niteliksiz ve yetersiz, denetimi olmayan beton kalitesinden kaynaklandığını hem sektör hem de tüm toplum olarak hepimiz bilmekteyiz. Bu önerimizle yaşanan olumsuzlukların çok büyük oranda önüne geçilebileceğimizi, beton kalitesinin gerçek değerlere ulaşacağını, beton üretici firmalar bağımsız denetimden rahatsız olacakları için taze beton üretim değerlerini yükselterek sertleşmiş betondan karot alarak yapıya hasar verilmesinin en aza indirileceği düşüncesiyle sertleşmiş beton (karot) numunesi alınması ve test edilmesinin Bakanlık tarafından uygulamada olan EBİS sistemi veya başkaca bir yazılım ile elektronik ortamda görevlendirme yapılarak tespit edilmesi, tarafsızlığın temini, yapı ve can güvenliği sağlanması için gerekmektedir.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Yeni madde ihdasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Değerli arkadaşlar, 30'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

31'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli arkadaşlarım, maddelerin görüşmeleri tamamlanmıştır.

Teklifin tümünün oylanmasından önce, teklifin yazılı imla kuralları, atıfların kontrolü, maddelerin düzenlenmesi hususunda Komisyon Başkanlığımıza redaksiyon yetkisi verilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporunun Genel Kurulda görüşülmesi sırasında; Ardahan Milletvekili Kaan Koç, Aydın Milletvekili Seda Sarıbaş, Burdur Milletvekili Mustafa Oğuz, Sakarya Milletvekili Ali İnci, Siirt Milletvekili Mervan Gül, Şanlıurfa Milletvekili Cevahir Asuman Yazmacı, Trabzon Milletvekili Vehbi Koç'un özel sözcü olarak görevlendirilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Muhalefet şerhi yazacak üyelerimiz var ise, bu şerhlerini 19 Ocak Pazartesi saat 17.00'ye kadar...

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Genel Kurula ne zaman gelecek? 19'undan sonra bir kaç gün varsa en azından rahat bir hazırlık olsun.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Biraz vakti var bunun, tamam.

...perşembe günü saat 17.00'ye kadar Komisyon Başkanlığına ulaştırmalarını rica ediyoruz.

Toplantımız sona ermiştir.

Hepinize teşekkür ediyoruz katılımlarınızdan dolayı.

Hepinizin kandili mübarek olsun.

Kapanma Saati: 21.02